

ÓΡΘΟΔΟΞΗ ΜΑΡΤΥΡÍΑ

Έκδοση παγκυπρίγυ συλλόγου ὄρθοδόξων παραδόσεως
“οἱ φίλοι τῆς ἀγίας ὥρυς”

ΔΡΙΘΜΟΣ 96 ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2012

ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ΈΚΔΟΣΗ ΠΑΓΚΥΠΡΙΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ
“ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΣΩΣΤΙΚΟΥ ΟΡΥΧΟΥ”

ISSN 1011 – 1719

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

* * *

Διεύθυνση:

Τ.Κ. 25524 - 1310 Λευκωσία

* * *

www.orthodoximartyria.com

* * *

Οι συνεργάτες έχουν τίνιν εύθυνη τῶν ἀπόψεών τους.

* * *

Ἐπίσια συνδρομή Κύπρου: 7 εὺρώ.

Τιμή τεύχους: 3 εύρώ.

Ἐπίσια συνδρομή Ἑλλάδας: 10 εὺρώ.

Ἐπίσια συνδρομή ἔξωτερικοῦ: \$ 10.

Ο τραπεζικός λογαριασμός τοῦ Περιοδικοῦ εἶναι:

Τράπεζα Κύπρου. «Φίλοι τοῦ Ἀγίου Ὁρούς»,

173-05-016152, κώδικας πράξης 4222.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛΙΔΑ

Α' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗΝ ΓΙΝΕΥΜΑΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

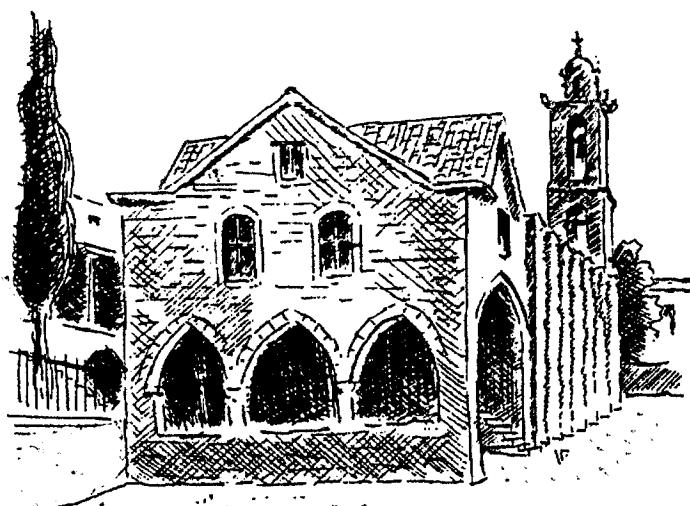
1. Αρχιμανδρίτη Γεώργιου, Ό αναστάς Κύριος ἐλευθερωτής μας	1
2. Από τὸν «Ἐνέργετινό», Ἡ μετάνοια ἀντίδοτο τῆς ἀμαρτίας	3
3. Κυριάκου Σαμάρα, Ἅγιος Λουκᾶς ἀρχιεπίσκοπος Συμφερουπόλεως	6
4. Μιχάλ Ντεροράτσεκ, Ἡ ζωή καὶ τὸ μαρτύριο τοῦ Ἅγιου Βάτσλαβ πρίγκηπα τῆς Μοραβίας	9
5. Συμεὼν Πηγαδουλιώτη, Ἐνα ἄγνωστο μαρτύριο στὶς ὅχθες τοῦ Χάικε	13
6. Ἱεροδιάκονου Ἅγγελου Ἀγγελακόπουλου, Μέγας Φώτιος καὶ Παπισμός	19
7. Ἱερομόναχου Θεολόγου, Οἱ πρῶτοι Ὁρθόδοξοι Πυγμαῖοι	24
8. Π. Μ. Σωτήρχου, Τό «τιζιβαέρικον» πάνω ἀπ' ὅλα	26
9. Βασιλείου Ὁρφανόπουλου, Γιά τό Καπηκητικό καὶ τό νηπιοβαπτισμό	30

Β' ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΗΣ ΠΙΤΣΙΛΙΑΣ (ΑΦΙΕΡΩΜΑ)

10. Συμεὼν Πηγαδουλιώτη, Προδογικό σπηλεώμα	38
11. Ἰωάννη Α. Ἡλιάδη, Παναγία Χρυσοπαντάνασσα Παλαικωρίου	41
12. Χριστάκη Εὐσταθίου, Ἡ ἐκκλησία τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος στό Παλαικώρι ...	44
13. Χρίστου Δημητριάδη, Ἡ Ἅγια Χριστίνα ἡ Ἅγια Παρασκεύη στόν Ἀσκᾶ	48
14. Στέλιου Παπαντωνίου, Ἱερά Μονή τῆς Πλαναγίας τοῦ Ἀρακα	50

(Ἡ συνέχεια τῶν περιεχομένων στίν 3η σελίδα τοῦ ἔξωφύλλου)

15. Χριστόδουλου Γ. Παχουλίδη, Ὡ ἐκκλησία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τοῦ Ἀγιασμάτι παρά τίν Πλατανιστάσα	53
16. Ὁμηρου Χατζηπούλλη, Ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Ἀνδρέας ὁ πρωτόκλητος Πολυτόπου Λευκωσίας	57
17. Δημήτριου Καπηλῆ, Ἱερός ναός Ἅγίου Μάμαντος Λουβαρᾶ	61
18. Χριστόδουλου Βασιλειάδη, Ὡ ἐκκλησία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στό χωρί Κυπερούντα	64
19. Κώστα Παπαγεωργίου, Παναγία Ἰαματική	67
20. Γιώργου Φιλοθέου, Ὡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας Καθολικῆς στό Πελέντρι	70
21. Κωνσταντίνου Κυριακίδη, Τίμιος Σταυρός Πελεντρίου	74
22. Κυριάκου Ἀντωνιάδη, Παναγία Χρυσελεούσα Βαβατσινιάς	76
23. Ἀνδρέα Κυριακοῦ, Ἀπό τό Ἡμερολόγιο τοῦ Συλλόγου μας	79
24. Παναγιώτη Τελεβάντου, Ἐκκλησιαστικές εἰδήσεις	86
25. Ἐπισκόπου περιοδικοῦ τύπου	99
26. Βιβλία πού λάβαμε - Βιβλιοπαρουσιάσεις	107

Εἰκόνα ἔξωφύλλου: Ὡ Παναγία ἡ Ὀδογήτρια. Φορητή εἰκόνα ἀπό τήν ἐκκλησία τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ. Πλατανιστάσα, ἐπαρχία Λευκωσίας. Σήμερα φυλάσσεται στήν Ἱερά Μητρόπολη Μόρφου στήν Εύρυχου. Ἐργό τοῦ 13ου αἰώνος.

Εἰκόνα ὄπισθιοφύλλου: Φωτογραφία τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τοῦ Ἀρακα (Λαγουδερά, ἐπαρχία Λευκωσίας). Κτίστηκε πρίν ἀπό τό 1191 μ.Χ.

Ἄρχιμανδρίτη Γεωργίου

Ο ΑΝΑΣΤΑΣ ΚΥΡΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΗΣ ΜΑΣ

«Ἐξηγόρασας ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου τῷ τιμίῳ σου αἷματι τῷ Σταυρῷ προσπλωθείς καὶ τῇ λόγχῃ κεντηθείς, τίνι ἀθανασίαν ἐπήγασας ἀνθρώποις, Σωτήρι ἡμῶν δόξα σοι» (Κάθισμα ΙΕ΄ Ἀντιφάνου Μ. Παρασκευῆς).

«Χριστός ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπέρ ἡμῶν κατάρα» (Γαλ. γ' 13).

Νόμος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἦταν δῶρο τοῦ Θεοῦ πρός τόν λαό του. Ὁ Ιουδαιϊκός κόσμος ὅμως τόν παρερμήνευσε, ὥστε μένοντας μόνο στό γράμμα του νά αὐτοδικαιώνεται, ὅπως φαίνεται καὶ στίν παραβολή τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Ἐγινε λοιπόν ὁ Νόμος κατάρα, διότι ἀντί νά ἀποτελῇ μέσον κοινωνίας μέ τόν Θεό καὶ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου διά τῆς Χαρίτος τοῦ Θεοῦ, ἔγινε ἀφορμή αὐτοσωτηρίας καὶ ὑπεροφάνου εἰδωλοποίησεως τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ὡς ἐκ τούτου χωρισμοῦ του ἀπό τόν Θεό.

Ο Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ὅχι μόνον συνεπλήρωσε τόν Νόμο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀλλά καὶ διόρθωσε τίνι πεπλανημένη ἐρμηνεία του, ἥ ὁποία τόν εἶχε κάνει ἀντί εὐλογίας κατάρα.

Οταν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἤλθε στίν Ἀθήνα, κέντρο τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας, βρῆκε «κατείδωλον οὐσαν τίνι πόλιν» (Πράξ. ιε' 16) καὶ ἥ καρδιά του ἐταράχθη. Ἀπελευθερωμένος ὁ ἴδιος ἀπό τίνι κατάρα τοῦ Νόμου, εἶδε τίνι εἰδωλολατρία ὡς ἔνα τρόπο νόμου αὐτοδικαιώσεως καὶ χωρισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεό καὶ ἄρα ὡς μία ἄλλη κατάρα.

Πρόσφατα σέ ἱεραποστολικό περιοδικό δημοσιεύθηκαν φωτογραφίες ἀπό τίνι Ταΐβάν, οἱ ὁποῖες δείχνουν πολλούς ἀνθρώπους νά προσφέρουν στά εἰδωλα θυσίες. Οἱ ὄψεις τῶν εἰδώλων εἶναι ἀποτρόπαιες· καὶ ὅμως πολλοί ἀνθρώποι, καὶ μάλιστα νέοι, στίν χώρα τοῦ ὑψηλοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ προσφέρουν θυσία στά εἰδωλα. Τούς προσφέρουν τροφή, τά βγάζουν στούς δρόμους γιά περίπατο καὶ καῖνε χαρτονομίσματα μπροστά τους ὑπέρ ἀναπαιύσεως τῶν κεκοιμημένων.

Δύο χιλιάδες χρόνια μετά την διαπίστωση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὅτι ἥ ἀρχαία Ἀθήνα ἦταν «κατείδωλος», διαπιστώνομε δυστυχῶς ὅτι ἥ λατρεία τῶν εἰδώλων συνεχίζεται. Πίσω ἀπό τά εἰδωλα κρύβονται τά πονηρά πνεύματα, ὅπως λέγει ὁ Ψαλμωδός: «Πάντες οἱ θεοί τῶν ἐθνῶν δαιμόνια» (Ψαλμ. η' 5). Στίν πατρίδα μας μάλιστα, κάποιοι πρών χριστιανοί γίνονται εἰδωλολάτρες καὶ προσπαθοῦν νά ἐπαναφέρουν στίν ζωή τῶν ἀνθρώπων τό Δωδεκάθεο, νά κάνουν δηλαδή τούς ἀνθρώπους νά πιστεύουν σέ «θεούς» πού εἶναι γεμάτοι πάθη, φόνους, ἀνθηικότη-

τες, μίστι καί ἄλλες ἀμαρτίες.

Ἄλλα καί ὅταν ἀκόμη ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος δέν πιστεύῃ στά εἴδωλα διαφόρων «θεῶν», ὑπόκειται ὑποσυνείδητα σέ μία μορφή εἰδωλολατρίας, εἰδωλοποιώντας καί κατά κάποιον τρόπο λατρεύντας ὡς θεούς τίν επιστήμην, τίν τέχνην, τίν τεχνολογία, τίν πολιτική, τόν ἀκτιβισμό, τόν ἀθλητισμό, τά σαρκικά πάθη, τό χρῆμα καί πολλά ἄλλα ὑποκατάστατα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Προσπαθεῖ ἔτσι ὁ χωρὶς Χριστός ἄνθρωπος νά παρηγορηθῇ, νά ἔξωραΐσῃ τίν ἀνέλπιδη πορεία του στίν παρούσα ζώνη, νά δώσῃ κάποιο νόημα στό ὑπαρξιακό του κενό.

Όταν τά σκεφτόμαστε ὅλα αὐτά, πού στό τέλος λόγῳ τῆς ἀπολυτοποιήσεώς τους καί τῆς ἀποκοπῆς μας ἀπό τόν ἀληθινό Θεό γίνονται νέα εἴδωλα, εὐγνωμονούμε «τόν δι' ἡμᾶς καί διά τίν ἡμετέραν σωτηρίαν» σαρκωθέντα, σταυρωθέντα καί ἀναστάντα Κύριον Ἰησοῦ Χριστόν, ὁ ὅποιος μᾶς ἐλευθέρωσε ἀπό κάθε μορφή εἰδωλολατρίας, δηλαδή ἀπό κάθε κατάρα, καί μᾶς ἔχαρισε τίν ἀληθινή θεογνωσία.

Ο Σταυρός τοῦ Χριστοῦ συντρίβει ὅλα τά εἴδωλα, μᾶς ἀποκαλύπτει τόν Ἀγιο Τριαδικό Θεό ὡς τόν ἀληθινό Θεό τῆς Ἀγάπης καί μᾶς ἐλευθερώνει ἀπό ὅλες τίς μορφές τῆς εἰδωλομανίας μέ τό Τίμιο Αἷμα τοῦ ἐπ' αὐτῷ Σταυρωθέντος Κυρίου.

Ο Ἀπόστολος Παῦλος θά γράψῃ πρός Γαλάτας «πὴ ἐλευθερίᾳ οὖν, ἦ Χριστός ἡμᾶς ἐλευθέρωσε, στήκετε, καί μή πάλιν συγῷ δουλείας ἐνέχεσθε» (Γαλ. ε' 1).

Χρειάζεται ὅμως καί ὁ δικός μας ἀγώνας, γιά νά ζοῦμε στίν ἐλευθερία πού μᾶς χάρισε ὁ Χριστός.

Ἡ ἐλευθερία αὐτή, ἐλευθερία ἀπό ὅλες τίς μορφές τῆς εἰδωλολατρίας, χαριτώνεται ἀπό τό Φῶς τῆς Ἀναστάσεως, μέ τό ὅποιο ὁ Κύριος, ὁ Νικητής τῆς ἀμαρτίας, τοῦ θανάτου καί τοῦ διαβόλου, φωτίζει κάθε σκότος καί μᾶς παρηγορεῖ στόν ἀγώνα τῆς ζωῆς μας.

Τά γεγονότα μέ τόν καταστρεπτικό σεισμό τῆς Ἰαπωνίας, τόν πόλεμο στίν Λιβύη καί τήν οἰκονομική κρίση στίν πατρίδα μας δείχνουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεῖ τελικά νά ἐλπίζῃ στίν τεχνολογία του, στίν πολιτική του ἢ στίν φίλαυτη ὄργανωση τῆς κοινωνίας του.

Ολα γύρω μας χάνονται. Ὁμως μποροῦμε νά ἐλπίζουμε, διότι ὅπως γράφει ὁ μακαριστός π. Εὐσέβιος Βίτης, «ἄν ὅλα χάθηκαν, δέ χάθηκε καί Ἐκεῖνος πού εἶναι πιό πάνω ἀπ' ὅλα καί πού εἶναι τελικά τό Πάν» («Ἡ φυγή», σελ. 160).

Σᾶς εὐχόμεθα νά έορτάσετε τά Ἀγια Πάθη καί τό Ἀγιο Πάσχα μέ κατάνυξι, προσευχή καί μέ βαθεῖα αἴσθηση τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ.

Χριστός Ἀνέστη! Ἀληθῶς Ἀνέστη!

Ἀρχιμανδρίτης ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Καθηγούμενος Ἱερᾶς Μονῆς
Οσίου Γρηγορίου Ἀγίου Όρους

‘Από τόν «Εὐεργετινό»

Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ ΑΝΤΙΔΟΤΟ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

Α΄ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΗΣΑΪΟΥ

Ανάποδηνθεῖς τήν κοσμική ζωή καί ἐμπιστευθεῖς τόν ἔαυτό σου στό Θεό μέ τή μετάνοια, μήν ἀφήσεις τό λογισμό σου νά σέ στενοχωρήσει γιά τίς προηγούμενές σου ἄμαρτίες, ὅτι τάχα δέν θά σοῦ συγχωρηθοῦν. Ἐπίσης μή καταφρονήσεις τίς ἐντολές τοῦ Κυρίου, ἐπειδή δέν θά σοῦ συγχωρηθοῦν τά προηγούμενά σου ἄμαρτήματα. Νά βρίσκεσαι, ἀδελφέ, σέ πνευματική ἐγρήγορση ώς πρός τό πνεῦμα πού προκαλεῖ λύπη στόν ἄνθρωπο, διότι τά τεχνάσματά του εἶναι πολλά, μέχρι νά τόν κάνει ἀδύναμο.

Ἡ κατά Θεόν λύπη εἶναι χαρά, διότι ἔτσι βλέπεις τόν ἔαυτό σου νά βρίσκεται στό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Αὐτός πού σοῦ λέει: «ἔσύ ποῦ τρέχεις νά φύγεις; Δέν ὑπάρχει γιά σένα μετάνοια», αὐτός εἶναι ἐχθρός πού προσπαθεῖ ὥσπου νά κάνει τόν ἄνθρωπο νά ἐγκαταλείψει τήν ἐγκράτεια. ቩς κατά Θεόν λύπη δέν ἐπιτίθεται στόν ἄνθρωπο, ἀλλά τοῦ λέει: «μή φοβᾶσαι, ἔλα ξανά», διότι γνωρίζει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀδύναμος καί τόν ἐνδυναμώνει.

Τούς λογισμούς σου νά τούς ἀντιμετωπίζεις μέ φρόνιμη καί συνετή καρδιά καί τότε θά σοῦ γίνουν ἐλαφρότεροι, διότι αὐτόν ὁ ὄποιος τούς φοβᾶται, τόν κάνουν νά καταφρεύσει ἀπό τό βάρος τους. ቩς δύναμη αὐτῶν οἱ ὄποιοι θέλουν νά κατακτήσουν τίς ἀρετές αὐτή εἶναι, δηλαδή ὅτιαν πέσουν σέ ἄμαρτήματα νά μήν μικροψυχήσουν καί δειλιάσουν, ἀλλά νά φροντίσουν καί πάλι νά διορθωθοῦν.

Αὐτή εἶναι ή ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὄποιαδήποτε ὕρα καί ἄν ἐπιστρέψει ὁ ἄνθρωπος ἀπό τίς ἄμαρτίες του, τόν ἀποδέχεται μέ πολλή χαρά καί δέν σκέφτεται γιά αὐτόν σχετικά μέ τά προηγούμενά του ἄμαρτήματα, ὅπως ἀκριβῶς ἔχει γραφτεῖ γιά τόν ἄσωτο υἱό. Ὅτι δηλαδή μόλις ἄφησε τήν τροφή τῶν χοίρων, δηλαδή τά σαρκικά του ἄμαρτήματα, ἐπέστρεψε πρός τόν Πατέρα του ταπεινωμένος. Γι’ αὐτό καί ὁ Πατέρας του τόν δέχτηκε ξανά καί διέταξε ἀμιέσως νά τοῦ δώσουν τή στολή τῆς ἀγνότητας καί τόν ἀφραβῶνα τῆς υἱοθεσίας, τόν ὄποιο χαρίζει τό “Ἄγιο Πνεῦμα. Ἐτσι λοιπόν καί ὁ Δεσπότης μας εἶναι ἐλεήμων καί θέλει νά ἐπιστρέψει ὁ ἄνθρωπος σέ μετάνοια, σύμφωνα μέ αὐτά πού εἴπε: «Ἀλίθεια σᾶς λέγω, γίνεται μεγάλη χαρά στόν οὐρανό γιά κάθε ἔνα ἄμαρτωλό πού μετανοεῖ».

Ἐφόσον λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἔχουμε αὐτό τὸ ἔλεός του καὶ τὸν πλοῦτο τῶν οἰκτηρῶν του, ἃς ἐπιτρέψουμε πρός Αὐτόν μέ δῆλο μας τὴν καρδιά καὶ Αὐτός μέ φιλανθρωπία θά μᾶς ἀποδεχεῖ καὶ θά μᾶς κάνει κοινωνούς τῆς αἰώνιας ζωῆς. Ἀφοῦ λοιπόν ἐπιστρέφεις νά ἐλέγχεις τὴν καρδιά σου καὶ νά μήν ἀδιαφορήσεις καὶ τεμπελιάσεις σκεπτόμενος πῶς ἐγώ ἔνας ἄμαρτωλός ἄνθρωπος μπορῶ νά διαφυλάξω δῆλες τίς ἀρετές.

Ἄλλωστε οὕτε ἡ μετάνοια ἀπαιτεῖ κάτι τέτοιο ἀπό ἐσένα. Διότι ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐπιστρέψει στό Θεό ἐγκαταλείποντας τίς ἄμαρτίες του, ἀμέσως ἡ μετάνοιά του τὸν ἀναγεννᾶ καὶ ὡς βρέφος τοῦ δίνει γάλα ἀπό τοὺς ἄγιους της μαστούς καὶ τὸν ἀνατρέφει ὅπως μία φιλόστορυη μπτέρα. Γιατί ἐφόσον τὸ βρέφος βρίσκεται στούς κόλπους τῆς μπτέρας του, αὐτή τὸ φυλάει ἀνά πᾶσα στιγμή ἀπό κάθε πονηρό πράγμα καὶ ὅταν αὐτό κλάψει τοῦ δίνει τὸ μαστό της. Μετά τό ραπίζει ἐλαφρά, σύμφωνα μέ τή δύναμί του, γιά νά δεχτεῖ τὸ γάλα της μέ ἐκφοβισμό καὶ νά μήν ἔχει αὐθάδη καρδιά. Καὶ ἂν τὸ βρέφος κλάψει, τό λυπᾶται, διότι εἶναι ἀπό τὰ σπλάχνα της καὶ τό παρακαλεῖ καὶ τό φιλᾶ καὶ τό ἀγκαλιάζει μέχρι νά δεχτεῖ τό μαστό της.

Ἄν στό βρέφος ἐπιδειχθεῖ χρυσός ἢ ἄργυρος ἢ μαργαριτάρι, ἢ ὅποιοδήποτε ἀντικείμενο τοῦ κόσμου, τό βρέφος τά παρατηρεῖ αὐτά, ἀλλά εὔρισκόμενο στίν ἀγκαλιά τῆς μπτέρας του, ἀγνοεῖ τά πάντα προκειμένου νά λάβει τό μπτρικό της μαστό. Τό βρέφος δέν τό μαλώνει ὁ πατέρας του ἐπειδή δέν ἐργάζεται ἢ διότι δέν πηγαίνει στόν πόλεμο γιά νά πολεμήσει τοὺς ἐχθρούς, διότι γνωρίζει ὅτι εἶναι μικρό καὶ δέν μπορεῖ. Μπορεῖ μέν νά ἔχει πόδια, ἀλλά δέν μπορεῖ νά σταθεῖ σ' αὐτά· ἔχει χέρια, ἀλλά δέν μπορεῖ νά κρατήσει πανοπλία. Κάνουν λοιπόν οἱ γονεῖς του ὑπομονή γιά αὐτό, μέχρι νά μεγαλώσει.

“Οταν μεγαλώσει λίγο τό βρέφος καὶ γίνει παιδί καὶ θελήσει νά παλέψει μέ ἄλλο παιδί καὶ ἐκεῖνο τό ρίξει στό ἔδαφος, ὁ πατέρας του δέν τοῦ θυμώνει γι' αὐτό, γνωρίζοντας ὅτι ἀκόμα εἶναι παιδί. “Οταν ὅμως γίνει ἄντρας, τότε διαφαίνεται τό ἐνδιαφέρον του, ἀν ἐχθρεύεται τοὺς ἐχθρούς τοῦ πατέρα του. Καὶ τότε ὁ πατέρας του ἐμπιστεύεται σέ αὐτόν τά ὑπάρχοντά του, διότι εἶναι γιός του.

“Ἄν ὅμως, μετά ἀπό τόσους πολλούς κόπους πού ἔκαναν γιά αὐτό οἱ γονεῖς του καὶ ἀφοῦ μεγαλώσει καὶ προκόψει σέ ἥλικία, γίνει κακός καὶ μισήσει τούς γονεῖς του καὶ δέν ύπακούει στίν εὐγένειά τους καὶ γίνει φίλος μέ τούς ἐχθρούς τους, αὐτοί τότε ἀφαιροῦν τίν εὐσπλαχνία τους ἀπό αὐτόν καὶ τόν βγάζουν ἔξω ἀπό τό σπίτι τους, χωρίς νά τοῦ δώσουν ὅποιαδήποτε κληρονομιά.

“Ἐτσι λοιπόν καὶ ἐμεῖς, ἀδελφοί, ἃς φροντίσουμε τούς ἔαυτούς μας νά μείνουν κάτω ἀπό τή σκέπη τῆς μετάνοιας καὶ νά δεχθοῦμε γάλα ἀπό τούς ἄγιους της μαστούς, ἔτσι ὕστε αὐτή νά μᾶς θρέψει καὶ νά ἀντέξουμε τό συγό της πού μᾶς διαπαιδαγωγεῖ, μέχρι νά ἀναγεννηθοῦμε στό

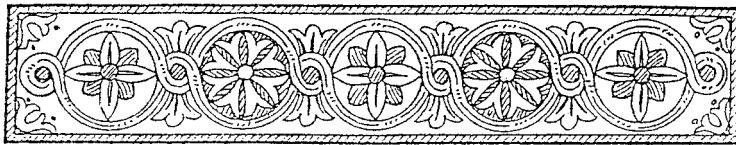
θέλημα τοῦ Θεοῦ μέ τίν ἄνωθεν χάροι καὶ νά φτάσουμε νά γίνουμε ὁλοκληρωμένοι ἄνθρωποι στό μέτρο τῆς ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ.

B' TOY ABBA MARKOU

Θανάσιμη ἀμαρτία εἶναι ἐκείνη γιά τίν ὅποια ὁ ἄνθρωπος μένει ἀμετανόποις. Κανείς δέν εἶναι τόσο ἀγαθός καὶ οἰκτίρμων ὅπως ὁ Θεός· τόν ἄνθρωπο ὅμως πού δέν μετανοεῖ οὔτε Αὐτός τό συγχωρεῖ. Λυπούμαστε πολύ γιά τίς ἀμαρτίες, τίς αἰτίες ὅμως αὐτῶν τίς ἀποδεχόμαστε εὐχαρίστως.

• Απόδοση στή Δημοτική: ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΟΛΕΑΣ
Θεολόγος

Κυριάκου Σαμάρα

Ο ΑΓΙΟΣ ΛΟΥΚΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΣΥΜΦΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

Lογοθέατος κατά κόσμον Βαλεντίνος Φολίκοβιτς Βόινο-Γιασενέτσκι, ὁ ἅγιος Λουκᾶς γεννήθηκε τό 1877 στό Κέρτς τῆς Οὐκρανίας ἀπό ἀρχοντική οἰκογένεια πολωνικῆς καταγωγῆς. Ἀπό μικρό παιδί εἶχε πάθος μέ τή ζωγραφική καὶ ἀποφάσισε νά φοιτήσει στήν Ἀκαδημία Καλῶν Τεχνῶν τῆς Ἀγίας Πετρούπολης. Κατά τή διάρκεια τῶν εἰσαγωγικῶν ἔξετάσεων ὅμως τόν κυρίευσε ὥ ἀμφιβολία καὶ γι' αὐτό ἔβγαλε τό συμπέρασμα ὅτι δέν εἶχε τό δικαίωμα νά κάνει αὐτό πού τόν εύχαριστοῦσε, ἀλλά ὅτι ὅφειλε νά ἐργασθεῖ πρός ἀνακούφιση τοῦ πόνου τῶν ἄλλων.

Ἐπέλεξε τήν ἰατρική καὶ μπῆκε στήν Ἰατρική Σχολή τοῦ Κιέβου. Τό σχεδιαστικό του ταλέντο τόν ἔστρεψε πρός τήν σπουδή τῆς ἀνατομίας, πού ἀπαιτεῖ ἔξαιρετική ἀκρίβεια. Ἀφοῦ ὀλοκλήρωσε λαμπρά τίς σπουδές του (1903), ἀκριβῶς πρίν ξεσπάσει ὥ ρωσο-απωνικός πόλεμος, ἀρχισε τήν ἀγροτική ἰατρική σταδιοδρομία του στό νοσοκομεῖο τῆς Τσιτά, στήν περιοχή ἀνατολικά τῆς λίμνης Βαϊκάλης. Ἐκεῖ παντρεύτηκε μία νοσηλεύτρια μέ τήν ὁποία ἀπέκτησε τέσσερα παιδιά. Ἀφοῦ πέρασε ἔνα χρονικό διάστημα στήν Ρομάνοβκα, στήν περιφέρεια τοῦ Σαρατώφ, ἔγινε ἐν συνεχείᾳ ἀρχιατρος σέ νοσοκομεῖο 50 κλινῶν στό Περεϊσλάβ - Ζαλέσκι, ὅπου ἀνέπτυξε ἔντονη χειρουργική δράση, ἐξακολουθώντας παράλληλα τής ἔρευνές του. Τό 1916, ὑπεστήριξε ἐπιτυχῶς στή Μόσχα τήν διδακτορική του διατριβή μέ θέμα τήν τοπική ἀναισθησία καὶ ἀρχισε νά ἐκπονεῖ τήν μελέτη του γιά τή χειρουργική τῶν πυωδῶν ἐξελκώσεων. Τό 1917, ἐνῶ μαινόταν ὥ ἐπανάσταση στής μεγάλες πόλεις, ἔγινε ἀρχιατρος στό μεγάλο νοσοκομεῖο τῆς Τασκένδης, ὅπου ἐγκαταστάθηκε μέ τήν οἰκογένειά του. Ἡ γυναίκα του ὅμως πέθανε σύντομα ἀπό φυματίωση.

Συνχνά λάβαινε μέρος σέ ὀργανωμένες συζητήσεις γιά πνευματικά θέματα, κατά τίς ὁποῖες ἔπαιρνε τόν λόγο γιά νά καταγγείλει τήν ὑλιστική ἀθεΐα. Στό τέλος μίας ἀπό τίς συγκεντρώσεις αὐτές κατά τή διάρκεια τῆς ὁποίας εἶχε μιλήσει ἐπί μακρόν καὶ μέ φλογερό τρόπο, ὥ ἐπίσκοπος Ἰννοκέντιος τόν πῆρε παράμερα καὶ τοῦ εἶπε: «Γιατρέ, πρέπει νά γίνετε ἱερέας!» Παρόλο πού δέν τοῦ εἶχε περάσει ποτέ ἀπό τόν νοῦ ὥ ἱεροσύνη, συναίνεσε ἀμέσως στήν πρόταση τοῦ Ἱεράρχη. Τήν ἐπόμενην Κυριακή χειροτονήθηκε διάκονος καὶ μία ἐβδομάδα ἀργότερα ἔλαβε τό ἱερατικό ἀξίωμα. Ἀσκοῦσε παράλληλα τά καθήκοντα τοῦ γιατροῦ, τοῦ κα-

θηγυπτή καί τοῦ Ἱερέα, τελοῦσε τίν Λειτουργία μόνο τίς Κυριακές στόν καθεδρικό ναό καί παρέδιδε τά μαθήματά του φορώντας ράσο.

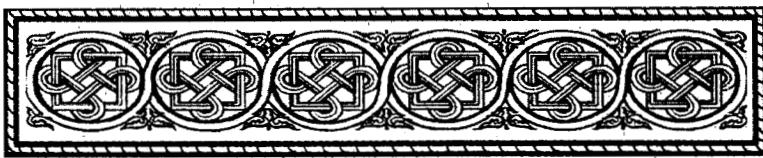
Τό 1923, ἐνῶ τό σχίσμα τῆς «Ζωντανῆς Ἐκκλησίας» ἔσπερνε τή διαίρεσην καί τή σύγχυσην στούς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἐπίσκοπος Τασκένδης Ἰννοκέντιος ὑποχρεώθηκε νά φύγει, ἀφίσηντας τίν εὐθύνην τῆς διοίκησης τῆς ἐπισκοπῆς στόν πατέρα Βαλεντίνο καί σέ ἔνα ἀκόμη πρωτοπρεσβύτερο. Ἐνας ἔξοριστος ἐπίσκοπος ἔτυχε νά περάσει ἀπό τίν πόλην καί ἐνέκρινε τίν ἐκλογήν τοῦ πατρός Βαλεντίνου σέ ἐπίσκοπο, πού εἶχε γίνει ἀπό τή σύναξην τοῦ κλήρου. Ἐν συνεχείᾳ, ἀφοῦ τόν ἔκειρε μοναχό στό δωμάτιό του, μέ τό ὄνομα Λουκᾶς, τόν ἔστειλε στίν μικρήν πόλην Πεντζικέντ, 100 χιλιόμετρα περίπου ἀπό τήν Σαμαρκάνδη, ὅπου διέμεναν δύο ἔξοριστοι ἐπίσκοποι, γιά νά τόν κειροτονήσουν ἐκεῖ μέ τήν μεγαλύτερη μυστικότητα (18 Μαΐου 1923). Δώδεκα περίπου ἡμέρες μετά τήν ἐπιστροφήν του στήν Τασκένδην καί τήν πρώτη Λειτουργία του ὡς ἐπισκόπου συνελήφθη ἀπό τήν μυστική ἀστυνομία μέ τήν κατηγορία τῆς ἀντεπαναστατικῆς δράσης καί κατασκοπείας γιά λογαριασμό τῆς Βρετανίας καί καταδικάσθηκε σέ δύο χρόνια ἔξορίας στήν Σιβηρία, στήν περιοχή τοῦ Τουρουχάνσκ. Στόν τόπο τῆς ἔξορίας του κατόρθωσε νά ἀσκήσει τήν εἰδικότητά του στό νοσοκομεῖο, ὅπου ἔκανε σοβαρές ἐπεμβάσεις. Ἀφέθηκε ἐλεύθερος τό 1926 καί ἐπέστρεψε στήν Τασκένδην.

Τό ἐπόμενο φθινόπωρο ὁ Μητροπολίτης Σέργιος τοῦ πρότεινε διαδοχικά νά τόν τοποθετήσει βιοθό ἐπίσκοπο στό Ρίλσκ (ἐπισκοπή τοῦ Κούρσκ) καί κατόπιν στό Γελέτες (ἐπισκοπή τοῦ Ὁρελ) καί τέλος ἐπίσκοπο στό Τσέβσσκ, ἀλλά μέ τή συμβούλη τοῦ μητροπολίτου Ἀρσένιου τοῦ Νόβγκοροντ ὁ Λουκᾶς ἀρνήθηκε καί ζήτησε νά ἀποσυρθεῖ, μία ἀπόφαση γιά τήν ὄποια μετάνοιασε πικρά ἐν συνεχείᾳ. Μετά ὁ ἄγιος ἐπίσκοπος καταδικάσθηκε σέ νέα ἔξορία γιά τρία χρόνια στή Σιβηρία. Ταξιδεύοντας ὑπό φρικτές συνθήκες, διέμεινε στό Κοτλά καί στόν Ἀρχάγγελο ἀπό τό 1931 ἕως τό 1933, ὑπηρετώντας στό νοσοκομεῖο. Ἐχοντας παρουσιάσει ἔνα ὄγκο πῆγε νά κειρουργηθεῖ στό Λένινγκραντ καί ἐκεῖ μία ἡμέρα πού στεκόταν στήν ἐκκλησία γιά τήν ἀκολουθία, εἶχε μία πνευματική ἐμπειρία πού τόν ἀναστάτωσε καί τοῦ ὑπενθύμισε τή δέσμευσή του στή διακονία τῆς Ἐκκλησίας. Κλήθηκε στή Μόσχα γιά νέες ἀνακρίσεις καί ἐκεῖ τοῦ ἔγιναν ἐπωφελεῖς προτάσεις νά συνεχίσει τίς ἐπιστημονικές του ἔρευνες, ἀλλά μέ τόν ὄρο νά ἐγκαταλείψει τήν Ἱεροσύνην, πράγμα τό ὄποιο ἀρνήθηκε κατηγορηματικά. Ἀπελευθερώθηκε τό 1933 καί γιά νά συνεχίσει τίς ἔρευνές του, ἀρνήθηκε νά ἀναλάβει μία κηρεύουσα ἐπισκοπή. Τό αἴτημά του ὅμως τελικά δέν ἔγινε δεκτό καί ἐπέστρεψε στήν Τασκένδη, ὅπου μπόρεσε νά ἀσκήσει τήν ιατρική σέ ἔνα μικρό νοσοκομεῖο. Στά 1934, δημοσιεύτηκε τό ἔργο του *Δοκίμια γιά κειρουργική τῶν πυωδῶν ἔξελκώσεων*. Σύντομα θά γινόταν κλασικό στήν ἐπιστήμην τῆς ιατρικῆς καί τοῦ ἀπέφερε τό βραβεῖο «Στάλιν» καί διεθνή φόρμη.

Οι τρομερές διώξεις πού ἔξαπέλυσε τότε ὁ Στάλιν, ὅχι μόνο κατά τῆς δεξιᾶς ἢ τῶν κληρικῶν, ἀλλά καὶ ἐναντίον κομμουνιστῶν ἡγετῶν, γέμισαν τά στρατόπεδα συγκέντρωσης μὲν ἐκαποντάδες χιλιάδες ἀνθρώπους. Ὁ ἄγιος Λουκᾶς συνελήφθη μαζί μὲ τὸν ἀρχιεπίσκοπο Τασκένδης καὶ ὄλους τούς κληρικούς πού εἶχαν μείνει πιστοί στὴν Ἐκκλησία, κατηγορούμενοι γιά σύσταση ἀντεπαναστατικῆς ὄργάνωσης κληρικῶν. Ὅποβληθηκε σέ συνεχεῖς ἀνακρίσεις γιά δεκατρεῖς ἡμέρες καὶ νύχτες. Ἐξορίσθηκε γιά τρίτη φορά στὴ Σιβηρία, στὴν περιοχὴ Κρασνογιάρσκ στὶς ἀρχές τοῦ 1940 καὶ ξεπερνώντας χιλιες δυσκολίες καὶ ἀντιστάσεις κατάφερε νά ἀσκήσει ἐκεῖ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ χειρουργοῦ καὶ νά συνεχίσει μάλιστα τίς ἐρευνές του στό Τόμσκ. Κατά τὴν εἰσβολὴ τῶν χιλευρικῶν δυνάμεων καὶ τὴν ἔναρξη ἐνός πολέμου μὲν ἐκατομμύρια θύματα (1941) τοποθετήθηκε ἀρχίατρος στὸ νοσοκομεῖο τοῦ Κρασνογιάρσκ καὶ ὑπεύθυνος τῶν στρατιωτικῶν νοσοκομείων ὄλοκληρης τῆς περιφέρειας αὐτῆς, ἐνδὲ παράλληλα διακονοῦσε ὡς τοπικός ἐπίσκοπος σέ μία περιοχὴ ὅπου οἱ κομμουνιστές ἐπαίρονταν ὅτι δέν εἶχαν ἀφῆσει καμμία ἐκκλησία σέ λειτουργία. Γιά τίς ὑπηρεσίες του ἔλαβε τὸ παράσημο τῆς πατριωτικῆς τάξης καὶ ὁ Μητροπολίτης Σέργιος τὸν ἀνήγαγε στό ἀξίωμα τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Ὅπο αὐτή τὴν ἰδιότητά του ἔλαβε μέρος στὴ σύνοδο τοῦ 1943, πού ἔξελεξε πατριάρχη τὸν Μητροπολίτη Σέργιο, καὶ ἔγινε μέλος τῆς διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου.

Τό 1946, μεταφέρθηκε στὴν Κριμαία καὶ ἔγινε ἀρχιεπίσκοπος Συμφερουπόλεως. Ἐκεῖ χρειάστηκε κατ’ ἀρχήν νά ἀγωνισθεῖ γιά τὴν ἀναμόρφωση τῶν ἥθῶν τοῦ κλήρου. Δίδασκε ὅτι ἡ καρδιά τοῦ ιερέα πρέπει νά εἶναι μία φωτιά πού ἀκτινοβολεῖ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν ἀγάπη του γιά τὸν Σταυρό, εἴτε μὲ τὸν λόγο εἴτε μὲ τὸ παράδειγμα τῆς πολιτείας του. Ἐξαιτίας τῆς καρδιακῆς του πάθησης, ὑποχρεώθηκε νά σταματήσει τίς χειρουργικές ἐπεμβάσεις, συνέχισε ὅμως νά βλέπει δωρεάν ἀσθενεῖς καὶ νά προσφέρει τίς συμβουλές του στούς ἀλλούς γιατρούς τῆς περιοχῆς. Τό 1956, ἔχασε τελείως τὸ φῶς του, χωρίς ὀστόσο νά παύσει νά τελεῖ ἀπό στήθους τὴ θεία Λειτουργία, νά κηρύγτει καὶ νά διευθύνει τὴν ἐπισκοπή. Ἀντιστάθηκε σθεναρά στὸ κλείσιμο τῶν ναῶν καὶ στίς διάφορες μορφές διωγμοῦ πού οἱ ἀρχές ἔξαπέλυναν δολίως. Πλήρως ἡμερῶν καὶ ἔχοντας ὄλοκληρώσει τὸ ἔργο τῆς μαρτυρίας τοῦ Κυρίου, τοῦ Ἑσταυρωμένου γιά τί δική μας σωτηρία, ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ στὶς 11 Ιουνίου (29 Μαΐου) 1961. Στὴ κηδεία του παρευρέθηκαν ὁ κλῆρος τῆς ἐπισκοπῆς καὶ μέγα πλῆθος λαοῦ. Ὁ τάφος του ἔγινε γρήγορα τόπος προσκυνήματος, ὅπου ἐπιτελοῦνται μέχρι τίς ἡμέρες μας πλῆθος ιάσεων.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ
Θεολόγος, Φιλόλογος

Μιχάλ Νιβορζάτσεκ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΤΣΛΑΒ ΠΡΙΓΚΙΠΑ ΤΗΣ ΒΟΗΜΙΑΣ

“Αγιος Βάτσλαβ, πού μέ τό μαρτύριο του ἔγινε «ὅ οὐράνιος προστάτης τοῦ Σλαβικοῦ ἔθνους» γεννήθηκε γύρω στό ἔτος 907 σάν πρεσβύτερος γιός τοῦ Τσέχου πρίγκηπα Βράτισλαβ καὶ τῆς γυναίκας του Ντραχομίρα. Ὁ παππούς του ἦταν ὁ Τσέχος πρίγκηπας Μπορζίβου καὶ ἡ γιαγιά του ἦταν ἡ Αγία Λουντμίλα. Ὁ Αγιος Βάτσλαβ βαπτίστηκε μέ τό σλαβωνικό, δολαδήν τό ὄρθδοξο τυπικό. Ὄταν τό ἀγόρι ὠρίμασε πνευματικά ὁ πατέρας του τοῦ ἔκοψε τά μαλλιά σύμφωνα ἐπίσης μέ τό σλαβωνικό τυπικό. Μέ τίν εὐκαιρία τῆς ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς τῆς τρικοκουρίας τοῦ Βάτσλαβ, ὅπως λέγει ὁ πρώτος παλαιός ἐκκλησιαστικός σλαβωνικός Βίος, ὁ πρίγκηπας Μπορζίβου κάλεσε κάποιο ἐπίσκοπο ὃνομαζόμενο Νοτάριο μαζί μέ τόν κλῆρο του. Στίν ἐκκλησίᾳ τῆς Αγίας Θεοτόκου, στό κάστρο τῆς Πράγας τελέστηκε πρώτα ἡ θεία λειτουργία καὶ στή συνέχεια ὁ Ἐπίσκοπος πῆρε τόν Αγιο Βάτσλαβ, τόν ἔβαλε στίν ἔξεδρα μπροστά στήν ἀγία τράπεζα καὶ τόν εὐλόγησε μέ τά ἔξης λόγια: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, εὐλόγησε αὐτό τό ἀγόρι, ὅπως εὐλόγησες ὅλους τούς δίκαιους».

“Υπό τίν ἐποπτεία τοῦ ἰερέως Πάβελ τοῦ σλαβωνικοῦ τυπικοῦ καὶ τίν ἐπίβλεψη τῆς γιαγιᾶς του τῆς Λουντμίλας, ὁ Αγιος Βάτσλαβ ἄρχισε νά μαθαίνει τίν ἐπίσημη σλαβωνική γλώσσα. Μετά ὁ πατέρας του τόν ἔστειλε στό κάστρο τοῦ Μπούντετς μέ σκοπό νά σπουδάσει ἐπίσης λατινικά, πού θά ἴσαν ἀναγκαῖα γιά τή μελλοντική του σταδιοδρομία καὶ τίς ἐπαφές μέ τούς δυτικούς Γερμανούς γείτονες. Ἐπιπρόσθετα ὁ Αγιος Βάτσλαβ εἶχε καλή γνώση τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἀνῆκε στούς μορφωμένους ἡγεμόνες τῆς περιοχῆς.

Στά 920 ὁ πατέρας τοῦ Βάτσλαβ πέθανε καὶ τόν ἵδιο χρόνο ἀπεβίωσε σάν μάρτυρας ἡ ἀγαπητή του γιαγιά Λουντμίλα. Ὁ Αγιος Βάτσλαβ ἦταν μόνο 13 χρονῶν ὅταν ἀνέβηκε στό θρόνο τῶν προγόνων του. Μέχρι νά φτάσει ὁ νεαρός Βάτσλαβ στήν ὠριμότητα κυβερνοῦσε ἐν ὁνόματί του ἡ μπτέρα του Ντραχομίρα.

Σάν 18χρονος ἄνδρας ὁ Αγιος Βάτσλαβ πῆρε τά ἥνια τῆς ἔξουσίας στά κέρια του. Εἶχε πολύ ἔντονη τίν αἴσθηση τῆς δικαιοσύνης καὶ ἔνοιωθε ὅτι ἔπρεπε νά ἀντισταθεῖ ἐναντίον τῶν ραδιουργιῶν τῆς αὐλῆς. Ἐτοι ἀποφάσισε ν' ἀφίσει τή μπτέρα του ἐκτός τῆς αὐλῆς καὶ παραχώρη-

σε σ' αὐτήν σάν κατοικία τό κάστρο τοῦ Μπούντετς. Ταυτόχρονα μετέφερε τά λείψανα τῆς Ἁγίας Λουντμίλας ἀπό τό Τετίν στό κάστρο τῆς Πράγας, ὅπου τά τοποθέτησε στήν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Σάν ήγειρόνας ὁ Ἡγιος Βάτσλαβ ἦταν ὑπόδειγμα Χριστιανοῦ. Προϊκισμένος μέν ψυχὴ θρησκευτική καὶ θίκη ζωῆ, ζῆλο γιά τήν τιμήν καὶ δόξαν τοῦ Θεοῦ, ἐνδιαφέρον γιά τήν ἐπέκτασην τῆς χριστιανικῆς πίστης σ' ὅλοκληρο τό Ἑθνος, τό κτίσμα πολυάριθμων ἐκκλησιῶν (στό ἴδιο τό κάστρο τῆς Πράγας ἔκτισε τό ναό τοῦ Ἁγίου Βίτου) καὶ τακτική συμμετοχή στήν ἐκκλησιαστικές ἀκολουθίες. Ἐνας ἀπό τούς παλαιοτέρους καὶ ιστορικά πολύτιμους Βίους τοῦ Ἁγίου λέγει γι' αὐτόν ὅτι ἐνδιαφερόταν γιά τούς φτωχούς, τούς ἄρρωστους καὶ τά ὄρφανά, παρεῖχε καταφύγιο καὶ φίλοξενία στούς ταξιδιώτες καὶ τούς ξένους καὶ ὅτι δέν ἀνεχόταν ὅποιαν δήποτε ἀδικία. Ἐγινε τό ἀγαπητό πρόσωπο τοῦ ἔθνους του πού ἀγαπούσε τό γεγονός ὅτι ὁ Ἡγιος Βάτσλαβ ἦταν ἐπίσης προσωπικά γενναῖος κι ἔξαιρετικός καβαλλάρης.

Ἐν τούτοις δέν ἦταν γραφτό νά κυβερνήσει γιά πολύ. Οἱ Τσέχοι εὐγενεῖς, συνηθισμένοι σέ αὐθαιρεσίες, δέν ἀρέσκονταν νά βλέπουν ὅτι ὁ Ἡγιος Βάτσλαβ ἐνεργοῦσε ἐναντίον τῶν ἀδικιῶν τους. Νοιάζονταν μόνο γιά τά δικά τους προσωπικά ὄφέλη καὶ ἦταν ἀδιάφοροι, λόγω τῆς κοντόφθαλμης στάσης τους, γιά τό μέλλον τοῦ ἔθνους τους. Ἐπέμεναν στήν σκευωρίες τους κι ἔκαναν πολλές ἀπόπειρες γιά νά πείσουν τόν Ἡγιο Βάτσλαβ ὅτι ὁ ἀδελφός του θέλει νά τόν σκοτώσει καὶ τό ἴδιο συνίθιζαν νά λένε καὶ στόν Μπόλεσλαβ. Καίτοι ὁ Ἡγιος δέν τούς πίστευε, ὁ Μπόλεσλαβ ἀπό τήν ἀλλή τελικά πείστηκε ἀπό τούς καλοθελητές.

Τελικά ὁ Μπόλεσλαβ προσκάλεσε τόν ἀδελφό του Βάτσλαβ στή σπηλινή πόλη Στάρα Μπόλεσλαβ, ὅπου ζούσε σάν πρύγκηπας. Ὁ Ἡγιος Βάτσλαβ, τοῦ ὅποιου ἡ ἔδρα ἦταν ἡ Πράγα, ἀποδέχτηκε τήν πρόσκλησην καίτοι εἶχε προειδοποιηθεῖ γιά τούς κινδύνους. Μετά τή θεία λειτουργία θέλησε νά γυρίσει στήν Πράγα. Ὁ Μπόλεσλαβ ἐν τούτοις τόν παρεκάλεσε νά μή φύγει ἀλλά νά μείνει καὶ νά συμμετάσχει στό συμπόσιο. Ὁ Βάτσλαβ συμφώνησε. Ἐν τῷ μεταξύ πάλι τόν προειδοποίησαν ὅτι ὁ Μπόλεσλαβ θά προσπαθούσε νά τόν σκοτώσει. Ἀκόμη καὶ τότε ὁ Βάτσλαβ δέν τό πίστεψε κι ἄφησε τά πάντα στά χέρια τοῦ Θεοῦ.

Τήν ἐπομένην, νωρίς τό πρωί, ὁ Ἡγιος Βάτσλαβ σπκώθηκε καὶ ξεκίνησε γιά τήν ἐκκλησία γιά τήν πρωινή ἀκολουθία. Οἱ δολοφόνοι τόν ἀνέμεναν, ἐνῶ ὁ ἀδελφός του Μπόλεσλαβ ἔτρεξε ἀπό τό κάστρο πρός τήν ἐκκλησία. Ὁ Ἡγιος Βάτσλαβ ἄκουσε τά βήματά του κι ὅταν γύρισε πίσω εἶδε τόν Μπόλεσλαβ. Τότε τόν χαιρέτησε λέγοντας: «Νά ζήσεις, ἀδελφέ μου, σ' εὐχαριστῶ γιά τή μεγάλη γιορτή πού ἐτοίμασες γιά μένα καὶ τήν ἀκολουθία μου κτές... Μακάρι ὁ Χριστός νά σέ πάρει στήν αἰώνιά του γιορτή». Ὁ Μπόλεσλαβ ἀπάντησε: «Καλύτερη γιορτή πρόκειται νά ἐτοιμάσω γιά σένα σήμερα» καὶ κτύπησε τό Βάτσλαβ μέ το

σπαθί του. Ἀλλά ὁ Βάτσλαβ ἀπέσπασε τό σπαθί ἀπό τό χέρι του καί εἶπε: «Πόσο ἀδέξια ἐνεργεῖς ἐπιθυμώντας νά μέ κτυπήσεις». Τελικά ἐπέστρεψε τό σπαθί στό Μπόλεσλαβ καί δοκίμασε νά εἰσέλθει στήν ἐκκλησία.

Τότε οἱ βοηθοί τοῦ Μπόλεσλαβ, πού ἦσαν μέχρι τότε κρυμμένοι, ὅρμποσαν γρήγορα πρός τόν Βάτσλαβ καί τόν διαπέρασαν μερικές φορές μέ τά δόρατα καί τά ξίφη τους. Ὁ θανάσιμα τραυματισμένος πρίγκηπας Βάτσλαβ μεταφέρθηκε στό διαμέρισμα τοῦ Ἱερέα Κράστεϊ κι ἐκεῖ τόν ἔπλυναν, τόν ἔντυσαν καί τόν ἐτοίμασαν γιά τήν κηδεία. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Ἱερέας Πάβελ τοῦ σλαβωνικοῦ τυπικοῦ ἔφτασε ἀπό τήν Πράγα γιά νά διαφέσει τίς προσευχές γιά τόν νεκρό. Τό τίμιο σῶμα τοῦ Ἅγιου Βάτσλαβ κηδεύτηκε στήν ἐκκλησία τῆς πόλεως τοῦ Μπόλεσλαβ, ἀλλά τό αἷμα του γιά τρεῖς μέρες δέν ἀπορροφήθηκε ἀπό τό χώμα. Μόνο τήν τρίτη μέρα ἔξαφανίστηκε, ἀλλά πρός γενική κατάπληξη, ἐμφανίστηκε πάνω στό μνημα τοῦ Βάτσλαβ στήν ἐκκλησία. Ὁ Ἅγιος πρίγκηπας Βάτσλαβ εἶχε φονευθεῖ στής 28 Σεπτεμβρίου τοῦ 929 μ.Χ. (ἢ στά 935).

Ἄκομη καί μετά τό θάνατο τοῦ Βάτσλαβ ὁ Θεός φανέρωσε μέσω τοῦ σώματος τοῦ Ἅγιου τήν εὔνοιά του καί τή βοήθειά του γιά ὅλους ἐκείνους πού ζητοῦσαν τή μεσιτεία τοῦ Ἅγιου. Συνέβηκαν πολλά θαύματα στόν τόπο τῆς ταφῆς τῶν ἄγίων λειψάνων.

Ὁ Ἅγιος Βάτσλαβ τιμήθηκε λίγο μετά τό μαρτύριό του σάν ἄγιος μάρτυρας. Φονεύθηκε βίαια σάν τή γιαγιά του τήν Ἅγια Λουστιμίλα καί ἦταν θύμα ἑσωτερικῶν ἐντάσεων καί ραδιουργιῶν στής ὁποῖες ἡ συνειδητή χριστιανική ἴδιότητα τῶν δύο μαρτύρων ἔπαιξε σημαίνοντα ρόλο. Μετά ἀπό τρία χρόνια τό σῶμα του μεταφέρθηκε στό κάστρο τῆς Πράγας μέ πρωτοβουλία τοῦ δυστυχοῦς ἀδελφοκτόνου πρίγκηπα Μπόλεσλαβ, πού εἶχε μετανοίωσει εἰδικιρινά γιά τίς ἀμάρτιωλές του ἐνέργειες. Ἡ μεταφορά τῶν ἄγίων λειψάνων ἦταν ταυτόχρονα καί ἡ πράξη ἄγιοποίησης.

Σάν Ἅγιος καί θερμός συνήγορος στόν οὐρανό ὁ Ἅγιος Βάτσλαβ τιμήθηκε καί ἀπό τό τοσεχικό ἔθνος κι ἀπό τήν ἔθνική ἐκκλησία στήν ὁποία ἀνῆκε προσωπικά. Ἡ Σλαβωνική Ὁρθόδοξη ἐκκλησία ἦταν τό περιβάλλον στό ὁποῖο ἀμέσως μετά τό θάνατό του γράφτηκε ἡ βιογραφία του καί συντάχθηκε ἡ Ἀκολουθία πρός τιμήν του. Ἡ Λατινική ἐκκλησία ἀνέβαλλε νά τιμήσει τόν Ἅγιο Βάτσλαβ. Ὁ πρῶτος λατινικός βίος Crescende Fide γράφτηκε 30 χρόνια μετά τόν πρῶτο σλαβωνικό «Βίο τοῦ Ἅγιου Βάτσλαβ». Μέ τή μορφή τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀκολουθιῶν ὁ Ἅγιος Βάτσλαβ ἐτιμᾶτο ἐπισήμως ἀπό τήν Ὁρθόδοξη ἐκκλησία ἀπό τό 10ο αἰώνα.

Ἡ τιμή πρός τόν ἄγιο πρίγκηπα μέσω τῆς Ὁρθόδοξης ἐκκλησίας γρήγορα ἔξαπλώθηκε στήν Ρωσία, ὅπου οἱ γιοί τῆς κυβερνώσας οἰκογένειας συντάσσουνταν μέ τό ὄνομα Βάτσλαβ (στό σλαβωνικό τύπο Βάτσεσλαβ). Τό ὄνομα αὐτό σύντομα πολιτογραφήθηκε ἀπό τό ρωσ-

σικό ἔθνος καί δίνεται στά παιδιά μέχρι τίς μέρες μας.

Στίς τσεχικές χῶρες ἡ γενική τιμή πρός τὸν Ἀγιο Βάτσλαβ διεπρεῖτο γιά μεγάλο χρονικό διάστημα, ἀλλά μετά τὴν ὀλίσθηση πρός τὴν Λατινική Ἐκκλησία τὰ σλαβωνικά λογοτεχνικά μνημεῖα καταστράφηκαν. Στό ρωμαιοκαθολικισμό μερικοί αὐστηροί Ἰνσουτες ἀκόμη καὶ τὸ πρῶτο μισό τοῦ 17ου αἰώνα δέν ἤθελαν να ἀναγνωρίσουν τὸν Ἀγιο Βάτσλαβ σάν ἄγιο καὶ διεκήρυξαν ὅτι ἦταν «αὐτοανακηρυχθείς ἄγιος», δηλαδὴ τὸ Ἐθνος τὸν ἀνακήρυξε ἄγιο ἀπό μόνο του. Μόλις στά 1670 ὁ πάπας Κλήμης I διέταξε νά εἰσαχθεῖ ἡ ἀκολουθία πρός τιμήν του στό ρωμαιϊκό Μπρεβιάριο. Ἡ αἰτία γι' αὐτή τήν ἔλλειψη σεβασμοῦ ἦταν τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ἀγιος Βάτσλαβ ἀνῆκε στήν Σλαβωνική Ἐκκλησία (τήν Ὁρθόδοξην) κι ὅχι στήν Λατινική. Συχνά σήμερα ἀκοῦμε τήν γνώμην ὅτι ὁ πρίγκιπας Βάτσλαβ ἤταν καλός γνώστης τῆς Λατινικῆς. Ἀπό αὐτό συμπέραναν ὅτι ἤταν στραφμένος πρός τήν Δύση καὶ οὐσιαστικά στόν Καθολικισμό. Ὁμως αὐτό δέν εἶναι σωστό. Ὁ πρίγκιπας δέν ὁδήγησε τὸ Ἐθνος πρός τήν Δύση, ἀλλά ἀπλῶς προσπάθησε νά κάνει εἰρήνη μέ τους Δυτικούς ἡγεμόνες πού ἤθελαν νά ἀρπάξουν τίς τσεχικές χῶρες (τήν Βοημία).

Οἱ Ὁρθόδοξοι χριστιανοί ἀγάλλονται ἀπό τό γεγονός ὅτι τό τσεχικό ἔθνος, καίτοι ὑποχρεώθηκε ἀπό τους ἡγέτες του νά δεχθεῖ τήν Λατινική Ἐκκλησία, ἀκόμη τιμᾶ τὸν Ἀγιο Βάτσλαβ σάν μεσίτη του πρός τό Θεό καὶ ψάλλει μέ πνευματική χαρά τόν ἀρχαῖο ὕμνο τοῦ Ἀγίου Βάτσλαβ: «Ἄγιε Βάτσλαβ, πρίγκιπα τῆς Βοημίας...».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Ἡ μνήμη τοῦ Ἀγίου Βάτσλαβ γιορτάζεται δυό φορές τό χρόνο στή Τσέχικη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, στίς 28 Σεπτεμβρίου (μέρα τοῦ μαρτυρίου του) καὶ στίς 4 Μαρτίου (μέρα τῆς μεταφορᾶς τῶν λειψάνων του στήν Πράγα).

Μετάφραση: ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Συμεών Πηγαδουλιώτη

ΕΝΑ ΑΓΝΩΣΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΣΤΙΣ ΟΧΘΕΣ ΤΟΥ ΧΑΪΧΕ

ιμίγκ Τιαντζίνρεν Σινσιανλιέ. Ισως νά σᾶς φαίνονται κινέζικα αὐτά τά παντελῶς ἀκαταλαβίστικα. Γιά νά πάψετε νά ἀναρωτιέστε εἶναι στ' ἀλήθεια κινέζικα. Καί ἀναφέρονται σέ κάποιο ἀνώνυμο νεομάρτυρα, κάτοικο τοῦ Τιέντσιν (Τιάντζιν στή σύγχρονη κινεζική ἀνάγνωση). Προσπαθούσα, πού λέτε, γιά μέρες νά ωργαφίσω μέ μολύβι τόν ἄγνωστο αὐτό ἄγιο πού ἔζησε τό 19ο αἰώνα στή μακρινή κι ἀπέραντη χώρα τῆς Ἀσίας. Ἐντόπισα τήν ἐνδυμασία τῶν Κινέζων τοῦ 19ου αἰώνα, ἀντέγραψα μέ δυσκολία τά κινέζικα γράμματα πού ἀναφέρονται στόν ἄγιο. Ὁμως ὅλ' αὐτά κάνουν νά ἀναδυθεῖ ἔνα ἀπλό, ἀλλά ἀπαραίτητο ἐρώτημα. Γιά νά ωργαφίσουμε ἔνα ἄγιο πρέπει νά ἔχουμε ἐνώπιόν μας ἔνα ὑπαρκτό πρόσωπο. Οἱ ἀνθρωποι τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι ὅντα φανταστικά, οὕτε ἀπλῶς ἀφορμή γιά τό ωργάφο νά πιάσει δουλειά. Ἡ ὑπαρξή τους ἐντάσσεται ἀναγκαστικά στίς συντεταγμένες τοῦ χώρου καί τοῦ χρόνου. Ἅρα ἂν θέλουμε νά μιλήσουμε σοβαρά καί ὑπεύθυνα γιά τό θέμα πρέπει νά περιοριστούμε αὐστηρά στά γεγονότα κι ἀπ' αὐτά ν' ἀντλήσουμε συμπεράσματα.

Ἄπολογούμαι στούς ἀναγνῶστες γιά τή βιασύνη μου, δηλαδή νά ἔκινησώ ἀπό τά συμπεράσματα ἀντί νά ἔχω σάν ἀφετηρία τά γεγονότα καί μπαίνω ἀμέσως στό θέμα. Τό Τιέντσιν εἶναι πόλη τῆς Κίνας. Τήν ἐντοπίζουμε 137 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά τῆς κινεζικῆς πρωτεύουσας, πρός τή μεριά τῆς Κίτρινης θάλασσας, στόν ἀπέραντο κινεζικό κάμπο. Σήμερα ἀποτελεῖ μιά περιοχή μέ ἔντονη ἀνάπτυξη. Τῷ ὅντι αὐτό ἥταν ὥ πρώτη μου διαπίστωση μόλις βγῆκα ἀπό τήν ὑπερταχεῖα ἀμαξοστοιχία Πεκίνου - Τιέντσιν. Μοντέρνος ὁ σιδηροδρομικός σταθμός, τεράστια ὥ πλατεία πού ἀπίλωνόταν μπροστά του καλυμμένη μέ πλάκες ἀπό γρανίτη, κι ἔνα πραγματικό δάσος ἀπό πολυκατοικίες κι οὐρανοξύστες πολλῶν μεγεθῶν καί σχημάτων πού συνωστίζονται ἔκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Χάιχε (πάει νά πεῖ θαλασσοπόταμος στή γλώσσα τῶν Χάν). Μιά μυρμηκιά ἀνω τῶν δώδεκα ἔκατομμυρίων συνωθεῖται ἀνά τάς ρύμας καί τάς ἀγυιάς τῆς πόλεως.

Ποιός λόγιος ὁδήγησε τά βήματά μου στήν κινεζική μεγαλούπολη; Διάβαζα πρό μηνῶν ἔνα ἄρθρο τοῦ μητροπολίτη Προικονύμου Ίωσήφ γιά τούς νεομάρτυρες τοῦ Πεκίνου, ὅταν τό μάτι μου σκόνταψε σέ μιά λεπτομέρεια πού σχετιζόταν μέ τήν προϊστορία ἐκείνων τῶν γεγονό-

των. Ὁ Αναφερόταν στό ὅτι στά 1870 ἔγιναν κάποια ἐπεισόδια πού ἐπιγράφονται σφαγή τοῦ Τιέντσιν. Αὐτό μέ δόδηγησε σέ προσεκτικότερη ἀνάγνωση τῆς παραγράφου. Ὁ Σεβαμιώτατος σημείωσε ὅτι τότε ἔγινε μιά σφαγή 41 ἀτόμων, Κινέζων καὶ ξένων χριστιανῶν, ἀνάμεσα στούς ὁποίους περιλαμβάνονταν καὶ δυό ἀνυποψίαστοι ὄρθροδοξοί. Μελετώντας ποι ἀναλυτικά τὸ θέμα στό Διαδίκτυο ἐντόπισα κι ἄλλα στοιχεῖα. Τοιουτορόπως αὐτή τή στιγμή ἐνώνοντας τίς ὑπάρχουσες πληροφορίες μέ τίν ἐπί τόπου αὐτοψία νομίζω πώς μπορῶ νά ἐκθέσω καλύτερα τά γεγονότα.

Ἄς μεταφερθοῦμε στό 19ο αἰώνα. Οἱ Κινέζοι δέν ἔβλεπαν μέ καλό μάτι τίν ἐγκατάσταση τῶν Δυτικῶν μισσιοναρίων στόν τόπο τους. Ὁ α΄ καὶ ὁ β΄ πόλεμος τοῦ Ὀπίου καὶ οἱ συνθήκες τοῦ Τιέντσιν δημιούργησαν κάποια συνεργασία μεταξύ τῶν Δυτικῶν καὶ τῆς δυναστείας τῶν Τσίγκ, ἀλλά οἱ μάζες δέν κάνευαν μέ τίποτε τούς ξένους. Τόν Ἰούνιο τοῦ 1870 σ' ὀλόκληρη τή χώρα κυκλοφοροῦσαν φῆμες γιά ἀπαγωγές παιδιῶν καὶ συνήθως κατηγοροῦνταν γι' αὐτό οἱ παπικοί μισσιονάριοι. Οἱ παπικές μοναχές ἐνθάρρυναν τήν εἶσοδο ὄρφανῶν στά ὄρφανοτροφεία τους πληρώνοντας σέ υἱοθετοῦσες οἰκογένειες ἢ σέ κινέζικα ὄρφανοτροφεία χρηματικά ποσά. Τό γεγονός ἐνθάρρυνε Κινέζους ἀπαγωγεῖς παιδιῶν.

Κατά τό 1870 αὖξθικαν οἱ θάνατοι στά ὄρφανοτροφεία τῶν παπικῶν λόγω ἐπιδημίας. Ἐπειδή αὐτοί συνήθως ἔκαναν βαπτίσεις στά παιδιά πού κόντευαν νά πεθάνουν, οἱ Κινέζοι κατέληξαν στό συμπέρασμα ὅτι τό βάπτισμα ὀδηγοῦσε τά μικρά στό θάνατο. Στίς 18 Ἰουνίου λοιπόν (ἀλλη πηγή μιλᾶ γιά τίς 21 τοῦ μηνός) τρεῖς Κινέζοι ἀπαγωγεῖς παιδιῶν συνελήφθησαν 30 λί (15 χιλιόμετρα) ἔξω ἀπό τό Τιέντσιν. Οἱ δυό ἐκτελέστηκαν ἐπί τόπου κι ὁ τρίτος ὄμοιλόγησε δημοσίως πώς πούλησαν τουλάχιστον 10 παιδιά σέ κοντινό ὄρφανοτροφεῖο πού συντροῦσαν παπικές μοναχές τῆς ἐκκλησίας Βαγκκαϊλόου (Παναγίας τῶν νικῶν) τοῦ Τιέντσιν. Λίγο ἀργότερα ὀργισμένο πλῆθος συνωστίστηκε ἔξω ἀπό τή παπική ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῶν νικῶν, κοντά στό ποτάμι Χάικε σπάζοντας τά παράθυρα. Οἱ Κινέζοι προσήλυτοι παρακάλεσαν τόν Γάλλο πρόξενο Ἀνρύ - Βικτόρ Φοντανιέ νά ἀπευθυνθεῖ ἄμεσα στό δικαστή γιά τήν ἐπαναφορά τῆς ἡρεμίας. Ἐνῶ τό προσωπικό τοῦ δικαστῆ προσπαθοῦσε νά κατευνάσει τά πνεύματα καὶ νά ἡρεμήσει τήν κατάσταση, ὁ Γάλλος πρόξενος πῆγε στήν ἔδρα τοῦ δικαστῆ ἀλλά αὐτός ἀπουσίαζε. Κάποια στιγμή ὁ πρόξενος πυροβόλησε καὶ ἄφησε νεκρό ἔνα ἀπό τούς βοηθούς τοῦ δικαστῆ, πού ἔμπαινε ἐκείνη τήν ὥρα στό γραφεῖο, μετά ἀπό συζήτηση μέ αὐτόν. Ἡ γαλλική ἐκδοχή εἶναι πώς πυροβόλησε, ὅταν ἀπειλήθηκε ἀπό τόν ὄχλο καὶ τό δικαστή. “Οπως κι ἂν ἔχει τό πράγμα, ὁ Γάλλος πρόξενος κι ὁ βοηθός του ἐκτελέστηκαν ἀπό τόν ὄχλο ἐπί τόπου καὶ τά σώματά τους πετάχθηκαν στό ποτάμι.

Οἱ ταραχές ἔλαβαν τέλος μόνο ὅταν ἔνας ἀριθμός παπικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ κτιρίων πού ἀνῆκαν σέ ξένους, περιλαμβανομένου τοῦ κα-

θεδρικοῦ ναοῦ, τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῶν νικῶν (Βαγκκαΐλόου), τοῦ γειτονικοῦ γαλλικοῦ προξενείου καὶ τεσσάρων ἀγγλικῶν καὶ ἀμερικανικῶν ἐκκλησιῶν πυρπολήθηκαν. Δυὸς λαζαριστές παπικοί Ἱερεῖς καὶ περίπου 40 κινέζοι προσόλυτοι στόν παπισμό σκοτώθηκαν, ὅπως ἐπίστης καὶ τρεῖς Ρώσσοι, ὁ Μπάσσωφ, ὁ Πρωτοποπώφ καὶ ἡ γυναικά του, πού ἐκλήφθηκαν ἀπό τὸν ὄχλο σάν Γάλλοι. Δέκα παπικές μοναχές τῶν Ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους βιάστηκαν καὶ ἀκρωτηριάστηκαν ἀπό τὸ πλῆθος πρίν νά φονευθοῦν. Ὁ τελικός ἀπολογισμός τῶν νεκρῶν ἀπό τίς ταραχές ἀνέβηκε περίπου στούς 60. Γιά τόν ἀριθμό τῶν θυμάτων ἄλλες πηγές μιλοῦν γιά 18 μόνο νεκρούς Εὐρωπαίους, παραλείποντας νά μιλήσουν γιά τούς Κινέζους πού σκοτώθηκαν κατά τά ἐπεισόδια.

Ἐτιοι περίπου ἔχουν τά γεγονότα. Πρέπει νά προχωρήσουμε ὅμως στήν ἀνάλυσή τους πρίν νά καταλήξουμε σέ συμπεράσματα. Ἐχουμε ἐν πρώτοις ἐνώπιόν μας μιά σφαγή. Κινέζοι καὶ μή σφάγηκαν ἀνηλεᾶς ἀπό τό ἀφρονιασμένο πλῆθος, ἐνῶ παπικές ἐκκλησίες, ἄλλα και ἄλλες, πυρπολήθηκαν. Τά περισσότερα θύματα τῶν ταραχῶν τοῦ Τιέντσιν εἶναι φανερό πώς δέν ἦταν ὄρθιοι ζοι. Ἡταν Κινέζοι προσόλυτοι τοῦ παπισμοῦ, παπικοί Ἱερεῖς καὶ μοναχές, ἄλλα καὶ Γάλλοι διπλωμάτες. Ἀσφαλέστατα δέν ἐπικροτοῦμε τή σφαγή ἀνθρώπων γιά οίονδήποτε λόγο. Οι σφαγιασθέντες εἶναι θύματα τῆς θηριωδίας τῶν Κινέζων παγανιστῶν, πού σίγουρα είχαν ἐρεθίσθει ἀπό τίς ἄλλεπάλληλες ἐπεμβάσεις στή κώρα τους ἐκ μέρους τῶν Δυτικῶν καὶ τήν ταπείνωση πού ὑφίσταντο τά χρόνια ἐκεῖνα. Ὁμως ή σφαγή ἀμάχων δέν μπορεῖ νά δικαιολογηθεῖ μέ κανένα πρόσχημα. Μάλιστα στήν προκειμένη περίπτωση ἀποδείχθηκε τελικά ἀπό τήν κινεζική ἐρευνητική ὁμάδα ὑπό τόν Τζέν Γουόφαν πώς τά ὄφρανά δέν ὑπῆρξαν θύματα ἀπαγωγῆς καὶ οἱ μοναχές ἀποδείχθηκαν ἀθῶες.

Θά ἐπικεντρώσω τό ἐνδιαφέρον μου στούς πέντε Ὁρθόδοξους πού συγκαταριθμοῦνται ἀνάμεσα στούς σφαγιασθέντες, ὅχι γιατί περιφρονῶ ἡ συνειδοτά ἀγνοῶ τά ὑπόλοιπα θύματα τῆς πασιφανοῦς θηριωδίας τοῦ κινεζικοῦ ὄχλου, ἄλλα γιατί δέν ἔχω την πρόθεση νά παρακάμψω τό ἀναντίλεκτο γεγονός πώς μεταξύ Ὁρθοδοξίας καὶ Παπισμοῦ ὑφίσταται «χάσμα μέγα» πού προκάλεσε ἡ Δυτική ἀνταρσία πρίν ἀπό χίλια τόσα χρόνια. Τό γεγονός ὅτι ἔνα πρόσωπο πού ἀνήκει σέ ἄλλοτριωμένη πίστη ὑφίσταται ἄδικο θάνατο δέν τό κατατάσσει μεταξύ τῶν ἄγιων. Μήπως ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ Ἐβραῖοι πού σφαγιάστηκαν ἀπό τούς Ρωμαίους στήν Ἱερουσαλήμ στήν ἐπανάσταση τοῦ 70 μ.Χ. εἶναι ἄγιοι; Ἡ ἀπάντηση εἶναι πασιφανῶς ἀρνητική, ὅχι διότι ἐπικαίρουμε γιά τήν σφαγή ἀνθρώπων, Θεός φυλάξοι, ἄλλα διότι ἀγιότητα ἐκτός Ἐκκλησίας, ἀπλούστατα δέν ὑπάρχει. «Οὐ συνάγουσιν ἀπό ἀκανθῶν σταφυλάς καὶ ἀπό τριβόλων σῦκα». Εἶναι ἄραγε οἱ Κόπτες πού σφαγιάστηκαν στής 9 περασμένου Ὁκτώβρη ἀπό τό στρατό τῆς Αίγυπτου ἄγιοι; Πάλι ἡ ἀπάντηση εἶναι ἀρνητική, διότι ἀνήκαν στή μονοφυσιτική αἵρεση, δηλαδή βρίσκονται ἐκτός Ἐκκλησίας. Ἀπό τήν ἄλλη, ὅπως σημειώνει ὁ μακαρίτης κα-

θηγητής Ἀνδρέας Θεοδώρου, «ἡ βασικότερη διαφορά ἔγκειται στό δόγμα τῆς θεώσεως, τό όποιο οἱ Ρωμαιοκαθολικοί ἀναφανδόν ἀπορρίπτουν. Δέν δέχονται θεωμένους ἁγίους. Γι' αὐτούς οἱ ἁγιοι εἶναι οἱ ἡθικά τέλειοι, οἱ όποιοι ἀτενίζουν τό φῶς καὶ τή λαμπρότητα τοῦ Θεοῦ, πού τούς καθιστᾶ μακάριους στή θεία βασιλεία. Ἀνάκραση τῆς κτιστῆς φύσεως μέ τή δόξα τοῦ Θεοῦ δέν μποροῦν νά δεκτοῦν, πρῶτον διότι ἡ θεία ούσια εῖναι ἀμέθεκτη (ὁρθῶς βέβαια), καὶ δεύτερον γιατί ἀπορρίπτουν τή διάκριση τῆς ἀκτιστῆς θείας ἐνέργειας στή ὑπερβατική θεότητα, μέ τό σκεπτικό ὅτι μιά τέτοια διάκριση ἐπιφέρει σύνθεση στίν ἀπλῆ ούσιά τοῦ Θεοῦ. Κατ' αὐτούς ἡ θεία κάρη δέν εἶναι μέγεθος ἀκτιστο ἀλλά κτιστο». (¹Ἀνδρέας Θεοδώρου, Οἱ ἔννοιες «ἄγιοτητα» καὶ «ἄγιος» ἀπό ἄποψη συμβολική, «*Ὀρθόδοξη Μαρτυρία*» τεῦχος 480, κειμώνας 1996, σελ. 7). Ἁς μή μᾶς διαφεύγει τό ὅτι ὁ ἵερος Χρυσόστομος λέγει πώς οὕτε τό αἷμα τοῦ μαρτυρίου μπορεῖ νά σβήσει τό γεγονός τοῦ σχίσματος. Πολλῷ μᾶλλον τοῦ αἵρετικοῦ φρονήματος, συμπληρώνει ὁ γράφων.

Ἄπο τήν ἀλλο δέν ἔκω σκοπό ν' ἀρχίσω νά ψάχνω τά γεγονότα μέ στόχο νά διαλευκάνω τό ἄν ἔφταιγε ὄντως ὁ Γάλλος πρόξενος καὶ ἄν ἡ στάση του προκάλεσε τήν ἔκρηξη τῆς ὄργης τοῦ κινέζικου ὄχλου τῆς πόλεως τοῦ Τιέντσιν. Σίγουρα αὐτά ἐνδιαφέρουν τούς ιστορικούς ἀλλά εἶναι ἔκτός τοῦ σκοποῦ τῆς συγγραφῆς τοῦ παρόντος.

Ἀναφέρομαι πρῶτα στούς δύο Κινέζους Ὀρθόδοξους. Μιλῶμε γιά ἔνα νεαρό ἀρραβωνιασμένο ζευγάρι πού τή μέρα ἐκείνη ἐπρόκειτο νά τελέσουν τούς γάμους τους. Οἱ ἀνθρώποι αὐτοί εἶχαν ἀποστασιοποιηθεῖ ἀπό τήν κινεζική παγανιστική θρησκεία, εἶχαν βαπτισθεῖ καὶ ἦταν ἔτοιμοι νά ἐνώσουν τήν ζωήν τους ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων στήν ἐκκλησία μέ τό μυστήριο τοῦ γάμου. Γνώριζαν σίγουρα τό μῆσος τῶν συμπατριωτῶν τους κατά τῶν Χριστιανῶν γενικά. Ἡταν ἐνήμεροι γιά τούς κινδύνους τῶν ἐπιλογῶν τους ἀλλά παρά ταῦτα ἔμειναν ἀταλάντευτοι σ' αὐτές. Ἀν κάποιος ἀντιτείνει πώς δέν τούς δόθηκε ἡ ἐπιλογή τῆς ὄμολογίας τοῦ Χριστοῦ, θά ἤθελα πρῶτα νά τόν παραπέμψω στό βίο τοῦ Ἀγίου Εύσεβίου ἐπισκόπου Σαμοσάτων. Τά Σαμόσατα εἶναι πόλη τῆς ἀρχαίας Συρίας στά μέρη τοῦ Εὐφράτη. Ὁ ἐπίσκοπος αὐτός ὑπῆρξε δεινός πολέμιος τοῦ ἀρειανισμοῦ. Ἀφοῦ ὑπέστη ἐξορίες ἀπό ἀρειανόφρονες αὐτοκράτορες ἐπέστρεψε στά Σάμοσατα μετά τό θάνατο τοῦ Οὐάλεντος. Μιά μέρα ἐνῶ ὁ ὄμολογητής ἐπίσκοπος περπατοῦσε ἀμέριμνος καὶ ἀνυποψίαστος στό δρόμο τόν εἶδε μιά ἀρειανή γυναίκα. Αὐτή, τήν ὥρα πού περνοῦσε μπροστά ἀπό τό σπίτι της, ἀνέβηκε στή στέγη κι ἀπό ἐκεῖ τοῦ ἔρριξε στό κεφάλι ἔνα κεραμίδι μέ ἀποτέλεσμα νά τόν ἀφήσει στόν τόπο. Μήπως δέν συνέβη τό ἴδιο στήν περίπτωση τοῦ νεομάρτυρος κληρικοῦ Χαράλαμπου Μιχαηλίδη πού βρῆκε στά 1924 μαρτυρικό θάνατο στή Λουρουντζίνα στά χέρια τῶν Τούρκων τήν ὥρα πού κοιμόταν;

“Ομως θά ἦταν ἀσυγχώρητη παράλειψη νά μήν πῶ τίποτε γιά τά τρία ἄτομα ἀπό τή Ρωσσία πού σφαγιάστηκαν ἀπό τό μαινόμενο κινέζικο ὄχλο στά φοβερά γεγονότα τῆς 18ης Ιουνίου 1870. Πρόκειται γιά τρεῖς

όρθόδοξους, πού ἀσφαλῶς γνώριζαν ὅτι τό κλῖμα τῆς πόλεως τοῦ Τιέντισιν ἦταν ἔχθρικό γιά τούς Εὐρωπαίους. Ἡ πληροφορία ὅτι τούς πῆραν γιά Γάλλους σάν νά μήν εἶναι καί πολύ ἀξιόπιστη. Πρόκειται γιά ὑποκειμενική γνώμην κάποιου σχολιαστή τῶν γεγονότων. Τά πράγματα εἶναι πολύ πιό ἀπλά. Τό ἀσυγκράτητο μῆσος τῶν Κινέζων παγανιστῶν ἦταν ἐναντίον παντός προσώπου πού θύμιζε τή χριστιανική πίστη. Αὐτοί δέν ξεχώριζαν ὄρθόδοξους κι ἐτερόδοξους, Ρώσους καί Γάλλους. Ἡθελαν ἀπλῶς νά κορέσουν τό ἀκόρεστο μῆσος τους κατά τῶν χριστιανῶν. Ἐτσι σκότωναν ἀδιακρίτως ὅποιον ζένο συναντοῦσαν. Αὐτό ἔπραξαν κι ἐναντίον τῶν συμπατριωτῶν τους πού ἀπέρριψαν τά εἰδωλα καί προσχώρησαν στό χριστιανισμό. Εἶμαι τῆς γνώμης πώς στήν περίπτωση τῶν Κινέζων προστλύτων πρέπει νά τούς ἔκαναν ὄπωσδήποτε καί προτάσεις ἐπιστροφῆς στήν πατροπαράδοτη εἰδωλολατρία πρίν τους σφαγιάσουν.

Παρακαλῶ τόν ἀναγνώστη νά μοῦ ἐπιτρέψει νά συνεχίσω τήν περιήγησή μου στό Τιέντισιν. Εἶχα περπατήσει ἀρκετά, πέρασα ἀπό τήν Ἱαλική συνοικία πού προσπαθοῦν νά ἀναπαλαιώσουν καί, διασχίζοντας ἓνα γεφύρι τοῦ ποταμοῦ, βρέθηκα στήν ἀπέναντι ὄχθη. Κάποια στιγμή προσπάθησα νά ἐντοπίσω τήν ἐκκλησία γύρω ἀπό τήν ὅποια συνέβηκαν τά γεγονότα. Ἐγκαταλείποντας τήν κεντρική συνοικία Νάνκαι πέρασα τό ποτάμι ἀπό μιά ἄλλη γέφυρα καί βρέθηκα στήν περιοχή Χέμπεϊ. Μέ βάση τίς πληροφορίες πού εἶχα πάρει ἀπό τό χάρτη, ἥ ἐκκλησία ἔπρεπε νά εἶναι κάπου ἐκεῖ γύρω. Περπάτησα ἀρκετά, μά κανένα ἵνος της δέν ἐντόπισα. Σέ κάποιο δρόμο ρώτησα μερικούς Κινέζους πού καθόντουσαν καί κουβέντιαζαν κι ἔνας ἀπ' αὐτούς μοῦ ἔδειξε μέ τό χέρι τήν κατεύθυνσην. Ἀκολούθησα τήν ὁδογύια του ἀλλ' εἰς μάτιν. Ἡ ἐκκλησία δέν φάνηκε μπροστά μου. Λάθος πληροφορία, σκέφτηκα, καί συνέχισα νά περπατῶ δίπλα στό ποτάμι.

Μπροστά μου τώρα ὄρθωντάν ὁ τεράστιος τροχός μέ τίς καμπίνες στή μέσην τῆς γέφυρας Γιόγκλε. Γύριζε ἀργά, σκεδόν ἀδιόρατα κι οἱ λιγοστοί ἐπιβάτες τῶν καμπίνων, πού κρέμμονταν σάν ρῶγες σταφυλιοῦ, ἀπολάμβαναν τή θέα τῆς ἀπέραντης πόλης. Κάποια στιγμή βαρέθηκα νά κοιτάζω τό «Τιάντζιν Ἀυ», ἔτσι τό λένε ἐπίσημα, κι ἀποφάσισα πώς ἔπρεπε νά ἐπιστρέψω στό σταθμό τοῦ τραίνου. Μιά πινακίδα ὅμως, πού πρόβαλε ἀπρόσμενα μπροστά μου, μοῦ ἀνέτρεψε τά σχέδια. Σημείωνε ὅτι ἥ ἐκκλησία πού γύρευα βρισκόταν 1700 μέτρα πιό κάτω, παράλληλα μέ τό ροῦ τοῦ ποταμοῦ. Ἐπιταχύνοντας τό βηματισμό μου κάλυψα σύντομα τήν ἀπόστασην. Λίγο ἀργότερα τό κτίριο τῆς ἐκκλησίας Βαγκκαϊλόου ἐμφανίστηκε μπροστά μου. Τώρα πώς γλύτωσε ἀπό τήν «πολιτιστική ἐπανάσταση» καί τή μανία τῶν ἐρυθρῶν φρουρῶν τοῦ Μάιο, δέν εἶμαι εἰς θέσιν νά γνωρίζω. Πρόκειται γιά ἐντυπωσιακό κτίσμα μέ μαῦρα τοῦβλα, σέ νεογοτθικό ρυθμό, σκονισμένο κι ἀπεριποίητο, μέ κάποια ἀπό τά παράθυρά του σπασμένα, μέ ψηλό καμπαναριό πού ἔφερε σταυρό στήν κορυφή. Μιά ἐπιγραφή σημείωνε πώς καταστράφηκε δύο φο-

ρές, ἐνῶ μιά ἄλλη τόνιζε ὅτι ἀποτελεῖ ἱστορικό μνημεῖο τῆς πόλεως. Ἐψαξα γιά τίν πόρτα. Εἰσῆλθα στήν αὐλήν. Μικρά φτωχικά κτίσματα μέ κινέζικες ἐπιγραφές, δένδρα ἐδῶ κι ἐκεῖ, καμμία ἀνθρώπινη παρουσία καί ἡ ἐκκλησία κλειστή. Βγῆκα στό δρόμο. Τά αὐτοκίνητα περνοῦσαν μέ ταχύτητα συνοδευόμενα ἀπό τό χαρακτηριστικό θύρυβο τῶν μπχανοκινήτων καί οἱ πολλοί καί βιαστικοί ποδηλάτες ἔτρεχαν νά προλάβουν τίς δουλειές τους. «Όλα αὐτά, μαζί μέ τό χρόνο πού πέρασε δέν μου ἐπέτρεπαν ν' ἀφουγκραστῶ τά οὐρλιαχτά τῶν δημίων, οὕτε τίς οἰμωγές τῶν θυμάτων τῆς λυπτερῆς ιστορίας πού ἔλαβε χώρα ἐκεῖ γύρω 141 χρόνια πρίν.

Πέντε ὥρες περιδιάβαστη στούς δρόμους τῆς πολύβουης πόλης εἶχαν ὡς ἄμεση συνέπεια τήν κόπωσην. Ἐτσι πῆρα τήν ἀπόφασην πώς ήταν καιρός νά ἐπιστρέψω στό σιδηροδρομικό σταθμό Τιάντζιν Τζάν, ὅπου μέ περίμενε ἡ ὑπερταχεία γιά τήν κινεζική πρωτεύουσα. Μισή ὥρα ἀργότερα ήμουν στό σιδηροδρομικό σταθμό Νάντζαν τοῦ Πεκίνου. Βγαίνοντας ἀπό τό τραίνο εἶχα τήν ἔντονη αἴσθηση πώς εἶχα ἐπιστρέψει ἀπό προσκύνημα...

Τό μόνο πού πρέπει νά ὀλοκληρώσω εἶναι τά σχέδια τῶν ὑπόλοιπων τεσσάρων μαρτύρων, τῆς νεαρῆς Κίνεζας καί τῶν τριῶν Ρώσσων. «Ἐμοί δέ λίαν ἐτιμάθησαν οἱ φίλοι σου ὁ Θεός, λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν» (Ψαλμ. ρλη' 17).

ΣΥΜΕΩΝ ΠΗΓΑΔΟΥΛΙΩΤΗΣ

Ἱεροδιάκονου Ἀγγελου Ἀγγελακόπουλου
Ο ΜΕΓΑΣ ΦΩΤΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΠΙΣΜΟΣ

τίνη ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας φάνηκαν παραδείγματα ἀνθρώπων ἀρχιερέων, πού ἀκολούθησαν πιστά καὶ ἀντέγραψαν τό πρότυπο τοῦ οὐρανίου ἀρχιερέως, τό πρόσωπο τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐνός τέτοιου ἀρχιερέως τίνη μνήμη ἐφορτάζει στίς 6 Φεβρουαρίου ἡ Ἐκκλησία μας. Τίνη μνήμη τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρός ἡμῶν Φωτίου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Μεγάλου, τοῦ Ὁμολογούτοῦ.

Ο Μ. Φώτιος, ὁ ὄποιος μαζί μὲ τὸν ἄγιο Μᾶρκο Ἐφέσου τὸν Εὐγενικό καὶ τὸν ἄγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ ἀποτελοῦντα τοὺς νέους τρεῖς Ἱεράρχες, τούς ὀνομαζομένους ἀντίπαπες καὶ παπομάστιγες, ἥλεγχε σφοδρότατα καὶ αὐστηρότατα τὸν 9ο αἰώνα, στό πρόσωπο τοῦ πάπα Νικολάου τίνη τότε πρωτοαναφυόμενη καὶ πρωτεμφανιζόμενη παναίρεση τοῦ παπισμοῦ καὶ ἴδιως τίνη παράνομη προσθήκη τοῦ Filioque, δηλ. τίνη δογματική διδασκαλία τῶν παπικῶν ὅτι τὸ Ἀγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ὅχι ἐκ μόνου τοῦ Πατρός, ἀλλὰ «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ», ἡ ὄποια ἦταν ἡ πρώτη αἵτια τοῦ σχίσματος. Μέ τούς ἀντιαρετικούς καὶ ἀντιπαπικούς ἀγῶνες τοῦ Μ. Φωτίου ἀποφεύχθηκε ὁ ἐκλατινισμός, ὁ ἐκπαπισμός, ἡ φραγκοποίηση τῆς Ὁρθοδοξίας. Παραλλήλως ἀντιμετώπισε κι ἄλλες αἵρεσεις, ὅπως τὸν μανικαϊσμό, τὴν εἰκονομαχία καὶ τὸν μονοφυσιτισμό. Ἰδίως, ὅμως, γιά τίνη σθεναρῆ του στάση ἔναντι τῆς αἵρεσεως τοῦ παπισμοῦ, ὁ Μ. Φώτιος ἔχει γίνει ἀποστρεπτέος καὶ μιστός ἀκόμη μέχρι καὶ σήμερα ἀπό τοὺς αἵρετικούς Λατίνους. Οἱ παπικοί δέν θεωροῦν τὸν Μ. Φώτιο ἄγιο, ἀλλὰ ἀντιθέτως «αἵρετικό!!!». Φρίττουν καὶ τρέμουν μόνο στό ἀκουσμα τοῦ ἄγιου ὄνόματός του!

Ποῦ ὀφείλεται, ὅμως, αὐτό τὸ μένος, τὸ μίσος τῶν παπικῶν ἔναντι τοῦ Μ. Φωτίου; Ποιοί εἶναι οἱ λόγοι τῆς μήνιδος τῶν Δυτικῶν κατά τοῦ Μ. Φωτίου;

Τίνη διαλεύκανση καὶ ἀπάντηση τοῦ ἀνωτέρου ζητήματος μᾶς τίνη δίνει ἔνας ἄλλος ἀντιαρετικός καὶ ἀντιπαπικός θεολόγος καὶ ἄγιος τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ γνωστός σέ ὅλους μας καὶ δημοφιλής ἄγιος Νεκτάριος ἐπίσκοπος Πενταπόλεως.

Σύμφωνα μὲ τὸν ἄγιο Νεκτάριο, δύο εἶναι οἱ λόγοι, πού ἔξηγειραν τὸ μίσος τῶν παπικῶν ἔναντι τοῦ Μ. Φωτίου: α) Τά ἀποτελέσματα τῆς Ἑγκυλίου, πού ἔστειλε ὁ Μ. Φώτιος καὶ β) οἱ ἀποφάσεις τῆς Η' Οἰκ. Συνόδου πού συνεκλήθη ἐπί Μ. Φωτίου τὸ 879 μ.Χ. στίν 'Αγία Σοφία.

‘Η ἐγκύκλιος ἐκείνη τοῦ Μ. Φωτίου, κατά τίν πρώτην ἀνάρρησή του στόν θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, α’) ἀνέκοψε τό ἔργο τοῦ πάπα Νικολάου στή Βουλγαρία, ἐπειδή γνωστοποίησε στούς Βούλγαρους ποιός εἶναι αὐτός πού διδάσκει τίν ἀρτία, ἀλλοθῆ, ὅρθι πίστη, β’) ἐπέστησε τίν προσοχή τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κατά τῶν καινοτομῶν τῆς τότε πρώτην Δυτικῆς Ἐκκλησίας, τίν ὁποία πρώτος ὁ Μ. Φώτιος τόλμησε νά καταγγείλει, ἐπειδή ἀπέκλινε στήν αἵρεση καί τίν κατεδίκασε, καί γ’) περιφρούρησε τήν ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, τήν ὁποία οί πάπες ζητοῦσαν νά ὑποδουλώσουν.

Κατά τήν δεύτερην ἀνάρρησή του, κατάφερε τό μέγια πλῆγμα κατά τῆς Δυτικῆς ὄφρυος, ἐπειδή συνεκάλεσε τήν Η΄ Οἰκουμενική Σύνοδο καί ἀναθεμάτισε αὐτούς πού τολμοῦν νά προσθέσουν κάπι στό Σύμβιολο τῆς Πίστεως. ‘Η Σύνοδος αὐτήν ὑπέδειξε στόν πάπα καί σέ κάθε ἐπίσκοπο ὅτι ὀφείλει νά σέβεται τό Σύμβιολο τῆς Πίστεως τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, τό ὄποιο καί ὑπόλοιπες Σύνοδοι ἐπεκύρωσαν καί ἐπιβεβαίωσαν. Δέν ἀρκέσθηκε μόνο στό νά ἐπικυρώσει τήν ἐκλογήν τοῦ Μ. Φωτίου, ἀλλά καί τόν ἀνέδειξε ὑπέρτερο τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ρώμης. ‘Οταν στήν τελευταία συνεδρία, μετά ἀπό ἄπειρα ἐγκώμια ὑπέρ τοῦ ἵ. Φωτίου, ὁ Καισαρείας Προκόπιος ἀνέκραξε «τοιοῦτον ἔπρεπεν ἐπ’ ἀληθείας εἶναι τόν τοῦ σύμπαντος κόσμου τήν ἐπιστασίαν λαχόντα, εἰς τύπον τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν», δηλ. ἀνεβίβασαν τόν ἵ. Φώτιο σέ ὁμολογουμένως ἀνωτέρα περιωπή ἀπό αὐτήν τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ρώμης. Στήν τέταρτη συνεδρία οί τοποτροπίες τοῦ πάπα οἴκοθεν ἀπένειμαν στόν Μ. Φώτιο τήν ὑπεροχικήν ἐκείνην τάξην στόν κόσμο. Διότι, ἀφοῦ ή σύνοδος ἀνεβόντησε «ὅτι Θεός οίκει ἐν αὐτῷ οὐδείς ἀγνοεῖ», οί τοποτροπίες τοῦ πάπα πρόσθεσαν ἐπί λέξει τά ἔξῆς: «τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ καί ή ἔμπνευσις αὐτοῦ τοιοῦτον φῶς διέδωκαν εἰς τήν καθαράν ψυχήν τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου, ὅτι λαμπρύνει καί φωτίζει πᾶσαν τήν κτίσιν ὥσπερ γάρ ὁ ἥλιος κανεὶς μόνον τόν οὐρανόν περιέχεται, ὅμως δὲν τόν περίγειον κόσμον φωτίζει, οὕτω καί ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὁ κύριος Φώτιος Κωνσταντινούπολιν, ἀλλά καί τήν σύμπασαν κτίσιν δαδουχεῖ καί καταλάμπει».

Στής 13-8-880 ὁ πάπας Ἰωάννης Η΄, μέ την πρόστιμην τήν αὐτοκράτορα Βασιλείου καί τόν ιερό Φώτιο, ἐπεκύρωσε τά ἀποφασισθέντα ὑπό τῆς Συνόδου.

Νά, κυρίως, ὁ λόγος, γιά τόν ὄποιο οί παπικοί πνέουν μένεα κατά τοῦ Μ. Φωτίου, ἀκόμη καί σήμερα, καί δικαίως: πρῶτον, διότι ή στάση τοῦ Μ. Φωτίου ἀπέκρουσε τήν δυτικήν ἐπιδρομή στήν Ἀνατολή καί τήν ἔσωσης ἀπό τήν παπικήν πλάνην καί καταδυναστεία, καί δεύτερον, διότι κατεδίκασε μέ συνοδικήν ἀπόφασην τήν προσθήκην τοῦ Filioque, τήν ὁποία ἔκαναν στό Σύμβιολο τῆς Πίστεως καί ἔθεσε ὑπό ἀφορισμό τούς δράστες. ‘Εξαιτίας αὐτοῦ συναισθάνονται τούς ἔαυτούς τους βεβαρο-

μένους κάτω ἀπό τό ἀνάθεμα αὐτῆς τῆς Συνόδου, τῆς ὁποίας τό κύρος μάτην ἀγωνίζονται νά καταφρίψουν. "Οσα κι ἂν ποὺν περί τῆς ἀναγνωρίσεως ἢ μή τοῦ Ἰωάννου καὶ τῶν λοιπῶν παπῶν ἢ περί τοῦ κύρους τῆς χειροτονίας τοῦ ἵ. Φωτίου εἶναι λόγοι στερημένοι νομικοῦ κύρους καὶ αὐθαίρετοι.

"Ολες οἱ ἐπιθέσεις κατά τοῦ Μ. Φωτίου ἔχουν σκοπό νά ἀποδείξουν ἄκυρη τὴν Η' Οἰκ. Σύνοδο, ἐπειδή προεδρεύθηκε ἀπό ἄνδρα πού ἱταν στερημένος Ἱερωσύνης, καὶ ἐπειδή συγκροτήθηκε ἀπό ἐπισκόπους, πού κι αὐτοί ἱταν στερημένοι ἀξιώματος, ἐπειδή οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτούς εἶχαν χειροτονηθεῖ ἀπό τὸν Μ. Φωτίο. Αὐτό ἔξηγει καὶ τὸν λόγο, γιά τὸν ὅποιο ὁ πάπας Μαρτῖνος, πού διαδέχθηκε τὸν Ἰωάννην στὰ τέλη τοῦ 882, ἀναθεμάτισε τὸν ἵ. Φώτιο καὶ ὁ Στέφανος Ε', πού διαδέχθηκε τὸν Ἀδριανό Γ', τὸν διάδοχο τοῦ Μαρτίνου, μαζί με τὸ Φορμόζο, τὸν διάδοχο τοῦ Στεφάνου, ἔλεγαν ὅτι οἱ χειροτονηθέντες ὑπό τοῦ Μ. Φωτίου δέν μποροῦν νά γίνουν δεκτοί στούς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, παρά μόνο ώς ἀπλοί λαϊκοί!

Φοβεροί ἀλληδῶς ἄνθρωποι! Σ' αὐτούς ἀρμόζει ὁ ἔλεγχος τοῦ Σωτῆρος πρός τούς Φαρισαίους ὅτι τὴν μέν κάμπλον καταπίνουν, τὸν δέ κώνωπα διυλίζουν. Ἐνῷ δέν σέβονται κανένα νόμο, θεῖο καὶ ἀνθρώπινο, ἐπαναστατοῦν ἀκάθεκτοι κατά τῆς νομιμωτάτης ἐκλογῆς τοῦ Μ. Φωτίου. Ἀλλά, ὅπως εἴπαμε, ἔχουν τὸν ἰδιαίτερο τους λόγο. Ἡ στάση τοῦ ἵ. Φωτίου καὶ τά προπύργια τοῦ Μ. Φωτίου ὑπέρ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ὁρθοδοξίας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἔξασφάλισαν τὴν Ἐκκλησία καὶ ἀργότερα. Οἱ κατά καιρούς πρόμαχοί της ὀχυρώνονταν πίσω ἀπό αὐτούς τούς προμαχῶνες καὶ λάμβαναν τούς ἀγῶνες τοῦ Μ. Φωτίου ώς ἀξιομίμπτο παράδειγμα. Ἀν ἡ Ἀνατολή δέν ὑποτάχθηκε στὴ Δύση, ὁφείλεται στὸν Μ. Φώτιο. Διότι, ἂν ὁ ἵ. Φώτιος μιμοῦνταν τὸν Ἰγνάτιο, δέν θά συγκροτοῦσε τὴν Η' Οἰκ. Σύνοδο καὶ ὅλη ἡ Ἀνατολή θά ὑποτάσσονταν στὸν πάπα. Ο Μ. Φώτιος ὅχι μόνο ἀνέτρεψε ὅσα ἔγιναν ἐπὶ Ἰγνατίου καὶ ἔστησε τὸ ὁρθόδοξό του ἴδρυμα, ἀλλά ἔσωσε καὶ τὸν Βουλγαρία ἀπό τὴν ἐτεροδοξία. Ἀν οἱ Βούλγαροι διέσωσαν τὸν ὁρθή πίστη, αὐτή τὴν ὁφείλουν στὸν Μ. Φώτιο.

Τονίσαμε, ὅτι τό πρῶτο αἴτιο τοῦ σχίσματος ἱταν ἡ αἴρεση τοῦ Filioque. Τό Filioque, δηλ. ἡ δογματική διδασκαλία τοῦ παπισμοῦ ὅτι τό Ἀγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ», εἶναι φοβερή αἴρεση. Καί εἶναι φοβερή αἴρεση, ἐπειδή εἶναι: α) ἀντίθετο πρός τά ἀψευδέστατα λόγια τοῦ ἰδίου τοῦ Χριστοῦ, πού εἶπε ὅτι «τό Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ἐκ τοῦ Πατρός ἐκπορεύεται», ἔχουμε δηλ. κατάφωρη ἀθέτηση τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ, τοῦ Χριστοῦ, β) εἶναι ἀντίθετο πρός τό Σύμβολο τῆς Πίστεως Νίκαιας - Κωνσταντινουπόλεως, σύμφωνα μέ τό ὅποιο «(πιστεύω) καὶ εἰς τό Πνεῦμα τό Ἀγιον, τό Κύριον, τό Ζωοποιόν, τό ἐκ τοῦ Πατρός ἐκπορευόμενον», ἔχουμε δηλ. ἀθέτηση καὶ τῶν δύο Οἰκ. Συνόδων, τῆς Α' καὶ τῆς Β', γ) εἶναι ἀντίθετο πρός τὸν z' Ἱερό Κανόνα τῆς Γ' Οἰκ. Συνόδου, ὃ ὅποιος ἀπαγορεύει ὅποιαδήποτε πρόσθεση ἢ ἀφαίρεση στό

Σύμβιολο τῆς Πίστεως, ἔχουμε δηλαδή ἀθέτηση καί τῆς Γ' Οἰκ. Συνόδου δ) καταστρέφει τίς σχέσεις μεταξύ τῶν προσώπων τῆς Ἀγίας Τριάδος καί συγχέει τά ἀκοινώνυτα ὑποστατικά ἵδιώματα τῶν τριῶν προσώπων, ε) ὑποβιβάζει τό "Ἀγιον Πνεῦμα στό ἐπίπεδο τοῦ κτίσματος, στ) εἰσάγει δυναρχία στήν Ἀγία Τριάδα, ἐφόσον καί ὁ Υἱός εἶναι πηγή τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ἄρα ἔχουμε δύο πηγές, δύο ἀρχές, τόν Θεό Πατέρα καί τόν Υἱό. Βέβαια, πύσω ἀπό τό Filioque δέν κρύβεται τίποτε ἄλλο παρά ὃ ὀφρύς τοῦ πάπα, ὃ ἀλαζονεία του, τό ἀλάθητο καί τό πρωτεῖο του νά νομοθετεῖ αὐτός μόνο πάνω ἀπό τά παραδεδομένα ὑπό τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Παρακολουθώντας τίς τελευταῖς ἔξελίξεις γύρω ἀπό τό θέμα τοῦ Filioque, βλέπουμε ὅτι ὁ πάπας χρησιμοποιεῖ μιά πολύ πονηρή τακτική, σύμφωνα μέ τήν ὁποία, ὅταν βρίσκεται στό Βατικανό, ἀπαγγέλλει τό Σύμβιολο τῆς Πίστεως μέ τό Filioque, ἐνῶ ὅταν βρίσκεται σέ Ὁρθόδοξες χώρες, τό ἀπαγγέλλει χωρίς τό Filioque. Παράλληλα καί οἱ Ούντες στή «λειτουργία» τους τό ἀπαγγέλλουν χωρίς τό Filioque. Βεβαίως αὐτό εἶναι διπλοπροσωπία καί παγίδα γιά τους ἀνυποψίαστους, ἐπειδή, ἂν εἴχε πραγματική μετάνοια, θά ἔπρεπε νά ἔχαλείψει τήν αἵρεση τοῦ Filioque ἀπό τήν δογματική διδασκαλία τοῦ παπισμοῦ.

Τό χειρότερο εἶναι ὅτι ὁ νῦν πάπας Βενέδικτος, ὅπως ἀποκάλυψε ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου Ἱερόθεος, ἔχει δημιουργήσει ἔνα δικό του «σύμβιολο πίστεως», στό ὁποῖο ἐπικρατεῖ ὁ δογματικός μινιμαλισμός καί μαξιμαλισμός, δηλ. ἔχουν ἀφαιρεθεῖ πολλά καί ἔχουν προστεθεῖ ἄλλα, καί τό ὁποῖο πλασάρει ὡς τό «σύμβιολο πίστεως» τοῦ παπισμοῦ.

Καί γιά νά ἔλθουμε στά δικά μας, οἱ »Ορθόδοξοι« οἰκουμενιστές, πατριάρχες, ἀρχιεπίσκοποι, ἱερεῖς καί θεολόγοι, συνεπεῖς πρός τίς ἐπιταγές τῆς «νέας ἐποχῆς» καί τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ γιά ἐπίσπευση τῆς ἐνώσεως τῶν δῆθεν λεγομένων »Ἐκκλησιῶν«, δέν θεωροῦν τό Filioque ὡς αἵρεση, ἀλλά ὡς ἔνα τοπικό ἔθιμο τῶν παπικῶν, πού δέν ἔμποδίζει τόν «θεολογικό διάλογο» μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν.

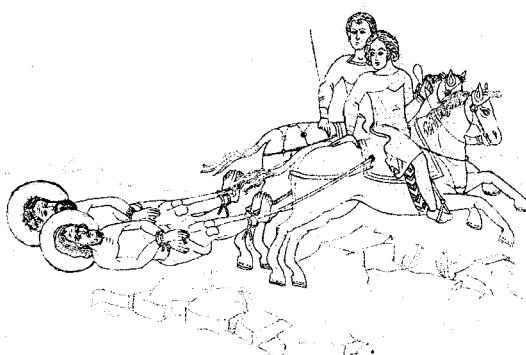
Ἐκτός, βέβαια, ἀπό τήν αἵρεση τοῦ Filioque, ἡ παναίρεση τοῦ παπισμοῦ μετρᾶ ἀναρίθμητες ἄλλες αἵρεσεις. Ἀναφέρουμε τίς πιό βασικές: α) τό ἐκκοσμικευμένο κράτος τοῦ Βατικανοῦ ὁ παπισμός καί ὁ πάπας εἶναι κράτος καί ὅχι Ἐκκλησία, β) ἡ κτιστή θεία Χάρις, γ) τά ἄζυμα ὃ οἱ ὅστιες, δ) τό καθαρτήριο πῦρ, ε) τό πρωτεῖο ἔχουσίας, στ) τό ἀλάθητο, z) τό βάπτισμα δι' ἐπιχύσεως ὃ μέ ραντισμό, η) ἡ διαστρέβλωση τοῦ Μυστηρίου τῆς θείας Κοινωνίας, θ) ἡ ἐπίκληση, ι) ἡ ὑποχρεωτική ἀγαμία τοῦ κλήρου, ια) ἡ μαριολατρία καί ἡ ἀσπιλος σύλληψη τῆς Θεοτόκου, ιβ) ἡ περίσσεια τῶν ἔργων τοῦ Χριστοῦ καί τῶν Ἀγίων, ιγ) ἡ «πάσχουσα» Ἐκκλησία, ιδ) ἡ ἰκανοποίηση τῆς θείας δικαιοσύνης, ιε) τά ἀγάλματα καί ἡ θροσκευτική ζωγραφική, ιστ) τό σχῆμα τοῦ σταυροῦ καί τέλος ιζ) ἡ ἐπάρατη Ούνια, ὁ δούρειος ἕππος τοῦ παπισμοῦ.

Ἐνῷ θά περίμενε κανείς οἱ ταγοί τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας νά ἐκ-

μεταλλευθοῦν τόν ἀντιαιρετικό πατερικό θησαυρό καί νά ἀποδοθοῦν σέ παρόμοιους ἄγῶνες, ἀκολουθώντας ταπεινά τά βήματα πού χάραξαν οἱ ἄγιοι Πατέρες, ὅπως ὁ Μ. Φώτιος, καί νά ὁδηγήσουν τούς αἵρετικούς σέ μετάνοια, ἐπιστροφή καί ἐγκεντρισμό στήν ἀγία Ὁρθοδοξία, δυστυχῶς μιά ἀθεολόγητη ὅμάδα ἀναξίων μεγαλόστημων κληρικῶν καί θεολόγων πράττει τά ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα πρός ὅσα ἐντέλλεται ὁ Κύριος μας, ἥ Ἀγία Γραφή, οἱ Ἀγιοί Πατέρες, οἱ Ἱεροί Κανόνες καί γενικά ἥ Ἱερά Παράδοση τῆς Ἑκκλησίας μας. Ὅλοι ἔχουμε καταστεῖ μάρτυρες αὐτῆς τῆς ἀποστασίας τῶν τελευταίων δεκαετιῶν, παρακολουθώντας τίς συνεχῶς πυκνούμενες ἐπισκέψεις μεταξύ αἵρετικῶν καί Ὁρθοδόξων, τούς ἐναγκαλισμούς, τίς συμπροσευχές, τά θυμιατίσματα, τά «εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὄνδρατι Κυρίου», τίνι πρόταση χειρῶν πάπα καί πατριάρχου ὡς σύμβολο ἐνότητος καί νίκης, τίνι ἀναγνώριση τῶν αἵρεσεων ὡς «Ἐκκλησιῶν», τίνι ἀναγνώριση τῆς ἐγκυρότητος τῶν μυστηρίων τῶν αἵρετικῶν. Δείγματα αὐτῆς τῆς ἀποστασίας ὑπῆρχαν ἥ γιά πρώτη φορά ἔλευση τοῦ πάπα στήν Ἀθήνα τόν Μάιο τοῦ 2001, ἥ σύγκληση τοῦ προτεσταντικοῦ Π.Σ.Ε. στήν Ἀθήνα τόν Μάιο τοῦ 2005, ἥ ἐπίσκεψη τοῦ πάπα στό Φανάρι τόν Νοέμβριο τοῦ 2006, ἥ ἐπίσκεψη τοῦ μακαριστοῦ Χριστοδούλου στόν πάπα τόν Δεκέμβριο τοῦ 2006, ἀλλά καί τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, ἥ ὑπογραφή τοῦ κειμένου τῆς Ραβέννας τόν Ὁκτώβριο τοῦ 2008, ἥ συνάντηση στήν Ἐλούντα τῆς Κρήτης, ἥ διαθρησκειακή συνάντηση στήν Κύπρο τόν Νοέμβριο τοῦ 2008 καί τέλος ἥ συμμετοχή τοῦ πατριάρχου Βαρθολομαίου στή σύνοδο τῶν καρδιναλίων «ἐπισκόπων».

Ἐν κατακλεῖδι, πρέπει νά τονίσουμε ὅτι ἥ Ἑκκλησία πάντα ἀντιμετώπιζε προβλήματα. Ἀλλά πάντοτε ὁ Θεός – νά μήν φοβόμασθε – ἀνεδείκνυε καί θ' ἀναδεικνύει ἄνδρες μέ παρροσία, μέ τόλμη, μέ ἀγιότητα, μέ ὁσιότητα γιά νά κρατοῦν τό σκάφος τῆς Ἑκκλησίας σέ εὐθεία πορεία καί νά μιμοῦνται τό αἰώνιο παράδειγμα τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως Χριστοῦ καί τοῦ ὁμολογητοῦ Μεγάλου Φωτίου.

Ἱεροδιάκονος ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Θεολόγος

Ἱερομόναχον Θεολόγου
ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΟΡΘΟΔΟΞΟΙ ΠΥΓΜΑΙΟΙ

πό το παράθυρο τοῦ Μποϊγκ 737 ἔβλεπα τή ζούγκλα τοῦ Ἰσημερινοῦ μέσα στήν ύγρασία τῆς σάν μιά πράσινη ἀτέλειωτη θάλασσα. Σκεπτόμουν τά δόμορφα δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, ἔλλογα καὶ ἄλλογα, πού ζοῦν ἐκεῖ μέσα. Μετά ἀπό μιά ὥρα καὶ δεκαπέντε λεπτά πιάστης κατεβήκαμε ἀγγίζοντας σχεδόν τίς κορυφές τῶν πανύψηλων δένδρων, ὅταν ἀνοιξε ἡ αφνικά μπροστά μας ὁ διάδρομος τοῦ ἀεροδρομίου τοῦ Ἰμπρόντο*.

Ἀνάμεσα στόν κόσμο πού περίμενε διέκρινα μιά ψηλή μορφή μέρασο: ὁ διάκονος Σέργιος. Στό ναό μᾶς συνάντησαν ἀρκετοί ἀπό τούς πιστούς μας μέ λουλούδια. Ἔζησα κοντά τους δόμορφες ὕρες προσευχῆς μέσα στή Μεγάλη Τεσσαρακοστή...

Ζωντανή ἡ συμμετοχή τους καθημερινά στόν Ὁρθο καὶ στό Μεγάλο Ἀπόδειπνο. Στή θεία Λειτουργία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως γέμισε μέ τούς νεοφύτιστους μέσα καὶ ἔξω τό σπίτι πού νοικιάζουμε. Γέμιστε καὶ ἡ ψυχή τους ἀπό τίς ἀλήθειες τῆς πίστης μας πού ἀφοροῦν τήν Παναγία μας καὶ τόν Τίμιο Σταυρό, στήν κατήκηση πού ἀκολούθησε. “Ο, τι μᾶς φάτισε ὁ Κύριος νά ποῦμε τό ἄκουγαν σέ τρεῖς γλώσσες: στά γαλλικά γι' αὐτούς πού πήγαν ἢ πηγαίνουν σχολεῖο, στή γλώσσα Λιγκάλα γιά πολλές ἀπό τίς γυναικες καὶ τούς ἀναλφάβητους καὶ στή γλώσσα τῶν Πυγμαίων, τῶν Βαΐκα, ὅπως τούς ὀνομάζουν οἵ ντόπιοι. Οἱ Πυγμαίοι εἶναι πολυάριθμοι μεταξύ τῶν πιστῶν μας καὶ πολύ συνεπεῖς στόν ἐκκλησιασμό. Μεταξύ τῶν κατοίκων τοῦ Ἰμπρόντο εἶναι πολυπλοθεῖς, ἔχοντας δημιουργήσει δύο συνοικίες μέ καλύβες στίς ἄκρες τῆς πόλης.

Στά μέσα τοῦ Μαρτίου ὀργανώθηκε ἀπό τό κράτος ἔνα διαφορετικό forum γιά τούς Πυγμαίους. Διαμόρφωσαν ἐκτός τῆς πόλεως καταλύματα, χώρους συγκεντρώσεως καὶ ἔνα ἀμφιθέατρο γιά τίς ἐπίσημες ἐκδηλώσεις. Ἡλθαν πολλοί προσκεκλημένοι καὶ ἔγιναν μεγάλες δαπάνες. Θέμα: ἡ ἀναγνώριση τῶν δικαιωμάτων τῶν Πυγμαίων καὶ ἡ ἐνταξή τους ώς ἴστοιμων μελῶν στίς τοπικές κοινωνίες. Τούς παραχώρησαν καὶ ἔνα τμῆμα τοῦ δάσους δίπλα στό ποτάμι, ὅπου ἐφτιαξαν τίς καλύβες τους. Ἔτσι βελτιώθηκε ἐπισήμως ἡ θέση τους ἀνάμεσα στούς Μπαντού, τούς λοιπούς Ἀφρικανούς ἀλλά ὅχι καὶ τά οἰκονομικά τους, ἀφοῦ τίποτε δέν

* Τό Ἰμπρόντο εἶναι πόλη στό ποταμό Ούμπαγκι, παραπόταμο τοῦ Κόνγκο. Βρίσκεται στό ΒΑ τμῆμα τῆς δημοκρατίας τοῦ Κόνγκο Μπραζαβίλ (πρώην Γαλλικοῦ Κόνγκο) καὶ εἶναι πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Ἰμπρόντο τοῦ διαμερίσματος Λικουάλα. Κάτοικοι 20.000.

περίσσεψε γι' αύτούς άπό τά χρήματα πού ἄφθονα διετέθησαν. Συνέχισαν νά ἔρχονται στήν ἑκκλησία μέ τά βρώμικα κουρέλια τους. Γ' αὐτό ὅργανώσαμε μιά ἐπιτροπή ἀπό τούς πιστούς καί ἀγοράσαμε καί τούς μοιράσαμε μεταχειρισμένα ἀλλά καλά ροῦχα ἀπό τό παζάρι. Μέ αὐτά ἥλθαν καί στή βάπτισή τους.

Στίς 26 Μαρτίου 2011 στόν ποταμό Ούμπανγκι ἔκανα τήν τρίτη ὁμαδική βάπτιση στό Ἰμπρόντο. Μεταξύ τῶν κατηχουμένων εἶχαν ἔτοιμα σθεῖ εἴκοσι ἑπτά, ἀπό τούς ὅποιους δώδεκα ἦταν μικρά παιδιά. Οἱ δεκαεπτά ἦταν Μπαντού καί οἱ δέκα Πυγμαῖοι, τέσσερις ἄνδρες καί ἕξι γυναῖκες. Πάλι μιά πιρόγα ἔγινε ἡ ἔξεδρα μας, ὃστε τό νερό νά είναι ἀρκετά βαθύ στό σημεῖο τῆς βαπτίσεως. Εἶχαν ἔλθει μερικοί πιστοί καί ἀρκετοί ἀπό τούς κατηχούμενους μας Πυγμαίους παρευρέθηκαν, γιά νά δοῦν τή βάπτιση καί νά χαροῦν μαζί μέ τούς βαπτιζομένους. Κάθονταν στή σκιά τῶν μεγάλων δένδρων στήν ὅχθη τοῦ ποταμοῦ. Ἐμᾶς μᾶς παρατρούσε μέ τό καυτό του βλέμμα ὁ ἥλιος τοῦ Ἰσημερινοῦ καθώς καί οἱ φαράδες πού περνοῦσαν μπροστά μας μέ τίς πιρόγες τους.

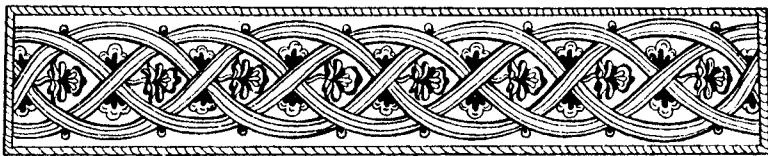
Πάνω ἀπό δύο ὥρες κράτησε ἡ βάπτιση καί ἔλαμψαν οἱ καρδιές καί τά πρόσωπα τῶν νεοφωτίστων μαζί μέ τίς λευκές λαμπάδες καί τίς λευκές μπλοῦζες τους, δσες μπορέσαμε νά βροῦμε στήν ἀγορά. Οἱ ἄγγελοι τούς ἀγκάλιασαν μέ ἀγαλλίαση προστατεύοντάς τους ἀπό τήν ὄργη τῶν δαιμόνων. Φεύγοντας ἀκούσαμε ἔνα δυνατό κρότο πίσω μας, καθώς ἔνα τεράστιο κλαδί ἔσπασε ἀπό ἔνα γιγαντιαίο δένδρο καί ἐπεσε ἀκριβῶς στό σημεῖο πού πρίν τρία λεπτά κάθονταν οἱ οἰκογένειες τῶν Πυγμαίων πού παρακολουθοῦσαν τό Μυστήριο. Φθάνοντας στήν ἑκκλησία μας ἔνα μπχανάκι κτύπησε τή μικρή Ρεβέκκα, ἐνῶ διέσχιζε τόν δρόμο. Εἶχε παρακολουθήσει τή βάπτιση μαζί μέ τή μπτέρα της ὅντας καί οἱ δύο ὄρθδοξες. Τήν πήγαμε γρήγορα στό νοσοκομεῖο. Εύτυχως εἶχε μόνον λίγες πληγές στά πόδια της, ἀφοῦ ὁ ἄγγελός της τήν κρατοῦσε ἀπό τά χέρια.

Στή θεία Λειτουργία τῆς Σταυροπροσκυνήσεως μετέλαβαν πρώτα οἱ 27 καί μετά σκεδόν ὄλοι οἱ πιστοί. Ἀκολούθησε κέρασμα καί ὅμιλία γιά τόν Τίμιο Σταυρό. Οἱ Πυγμαῖοι τραγούδησαν τή χαρά τους καί χόρεψαν μέ τό δικό τους διακριτικό τρόπο.

Ἄλλα καί ἡ δική μου χαρά ὀλοκληρώθηκε μέ τή ματαίωση τῆς πτήσης τήν ἐπόμενη ἡμέρα, διδοντάς μας τήν εύκαιρία γιά μιά τετραμέρη ἀκόμη παραμονή σ' αὐτήν τήν παραδοσιακή ἀφρικανική πόλη, ὅπου ἔνα πρωτόγονο ποδόλατο μέ βοήθησε νά τήν γνωρίσω καλύτερα, ἀλλά καί νά ὠριμάσουν οἱ συνθήκες γιά τήν ἀγορά σήμερα κιόλας τοῦ οἰκοπέδου, ὅπου θά κτισθεῖ ὁ ναός τοῦ Ἀγίου Μάρκου.

Ο προστάτης τῆς Ἀφρικῆς Εὐαγγελιστής Μάρκος θά ἀσχοληθεῖ πλέον μέ τή νέα ὄρθδοξη κοινότητα, γιά νά δοθεῖ συνέχεια καί νά ὑλοποιηθοῦν τά ὅνειρα τῶν ἐκεῖ ἀδελφῶν μας.

·Ιερομόναχος ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Π. Μ. Σωτήρχου
ΤΟ «ΤΖΙΒΑΕΡΙΚΟΝ» ΠΑΝΩ ΑΠ' ΟΛΑ
“Αν τό χάσουμε θά χαθοῦμε γιά πάντα

Aύτά, πού σημειώνω σπίν συνέχεια, προέρχονται ἀπό μιά συνομιλία πού είχα μέ τόν Γέροντα Ἀθανάσιον πρόπερσι, καί τά συνοψίω, χάριν οἰκονομίας τοῦ λόγου, γιά τό περίφημον «τζιβαερικόν», πού είναι ἡ ψυχή τοῦ λαοῦ μας καί τοῦ τόπου μας. Ἰδού τό περιεχόμενον αὐτῆς τῆς συνομιλίας:

- Τί είναι τό «τζιβαερικόν», πού ἀναφέρει ὁ τίμιος στρατηγός Γιάννης Μακρυγιάννης στά «*Ἀπομνημονεύματά*» του; Είναι τό πολύτιμον, τό ἀγαπημένον, τό πιό ἀκριβό καί Ἱερό καί τό πιό σημαντικόν πρᾶγμα τοῦ βίου μας. Προέρχεται ἀπό τήν λέξη «τζιβαέρι», πού λέγανε οἱ παλαιότεροι τόν καιρό τῆς τουρκοκρατίας καί χαρακτήριζαν τά χρυσαφικά καί τά πολύτιμα κοσμήματα καί γενικῶς κάθε πολύτιμο στήν ἀνθρώπινη ζωή. Στήν ἀνώτατη ἔννοιά του είναι τό ἀντίστοιχο μέ τή φράση «τά ιερά καί τά ὅσια», εἴπε ὁ π. Ἀθανάσιος. Καί συνέχισε:

- Ὁ μεγαλόφωνος καί ἀληθινός προφήτης τοῦ Γένους μας στούς τελευταίους αἰῶνες, ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός (1714–1779), στόν τιτάνιον ἀγῶνα του σέ ὅλη τήν Ἐλλάδα, τό διατύπωσε πιό ξεκάθαρα, λέγοντας: «Ψυχή καί Χριστός σᾶς χρειάζεται. Αὐτά τά δυό ὁ κόσμος ὅλος νά πέση πάνω σας δέν μπορεῖ νά σᾶς τά πάρη, ἐκτός καί ἂν τά δώσετε μέ τό θέλημά σας. Αὐτά τά δυό νά τά φυλάγετε, νά μή τά χάσετε».

- Εἶπε καί ἄλλες μεγάλες προφητεῖες, πάτερ μου, ὅπως γιά τόν Πάπα καί τούς ἄλλους αἵρετικούς...

- Ἀσφαλῶς καί εἴπε ὅλες τίς ἀλήθειες πού χρειαζόμαστε, ἀλλά ἐπιμένω σέ αὐτήν τήν προφητεία πού ἀνέφερα, γιατί είναι δραματικά ἐπίκαιρη. Δυστυχῶς κάποιες δυνάμεις καί μπχανισμοί, πού διατηροῦν μακρόχρονο καί μεγάλο μῆσος γιά τόν Χριστό καί τό Ὁρθόδοξο Γένος μας, θέλουν νά τό ὑποτάξουν καί νά τό ἀφανίσουν. Θέλουν νά καταστρέψουν τό μοναδικό καί πολύτιμο «τζιβαερικόν», πού κλείνουν οἱ Ρωμιοί μέσα στήν καρδιά τους καί δέν θέλουν νά προδώσουν ποτέ τους αὐτήν τήν ἀγία παρακαταθήκην. Είναι πιό πολύτιμο καί ἀπό τήν ἴδια τους τήν ζωή. Γι' αὐτό καί ξέρουν νά πολεμοῦν καί νά νικοῦν πάντοτε. Δίνουν ὅλη τήν ὑπαρξή τους. Καί αὐτό είχε ἀναγνωρίσει ἐπιγραμματικά ὁ μεγάλος Οὐίνιστον Τσώρτσιλ, ὅταν ὑμνολογοῦσε τήν ἑλληνική ἀνδρεία, κατά τόν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον, λέγοντας:

- «Στό ἔξης πλέον δέν θά λέμε ὅτι οἱ Ἑλληνες πολεμοῦν ὡς ἥρωες,

ἀλλά ὅτι οἱ ἥρωες πολεμοῦν ὡς Ἐλληνες».

Τό ύψηλό αὐτό φρόνημα βρίσκεται βαθειά ριζωμένον μέσα σέ κάθε Ἐλληνα, ὅσον καί ἂν προσπαθοῦν μερικοί νά τό διαβρώσουν, νά τό νοιθεύσουν, νά τό ἀλλάξουν καί νά τό ἀφανίσουν. Ἀλλοτε μέ τίν βία καί τίν σκλαβιά, ὅπως τόν καιρό τῆς τουρκοκρατίας, καί ἀλλοτε μέ ἄλλους τρόπους (οἰκονομική, πολιτική ἔξαρτηση κ.ἄ.). Ποτέ ὅμως ὁ ἀληθινός Ἐλληνας δέν λύγισε μπροστά στούς ισχυρούς τῆς γῆς καί πιστεύουμε ὅτι ποτέ δέν θά γονατίστηκε καί δέν θά προσκυνήστηκό τό «θηρίον τῆς ἀνομίας», ἔστω καί ἂν μείνη μόνον μιά χούφτα ἄνθρωποι, πού ἔχουν πίστη καί ψυχή μέσα τους. Γιατί αὐτά τά «ἱερά καί τά ὅσια», ὅσον καί ἂν τά πολεμοῦν μεθοδικά οἱ ἔχθροι τοῦ Γένους μας, μοιάζουν σάν τό καρφί, πού ὅσο πιό πολύ τό κτυπᾶς, τόσο ἐκεῖνο στερεώνεται μέσα στόν τοῖχο.

- Καί αὐτό τό «τζιβαερικόν», καθώς τό εἴπατε, Γέροντα, τό ἔχουν ὅλοι οἱ Ἐλληνες μέσα τους; τόν ρώτησα κι ἐκεῖνος εἶπε:

- «Ολοι οἱ ἀληθινοί Ἐλληνες, φίλε μου, γιατί εἶναι δεμένο μέ τό «ντι-ενέϊ» τους, καθώς λένε οἱ ἐπιστήμονες γιά τά βιολογικά τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Τά «ἱερά καί τά ὅσια» εἶναι συμωμένα μέσα στό αἷμα τους, μέσα στήν ἀνάστα τους καί γι' αὐτό πιστεύω ὅτι ποτέ δέν θά παραδώσουν θεληματικά τήν ψυχή τους. «Ἐλευθερία ἢ θάνατος» ἔλεγαν καί λένε πάντοτε οἱ ἀληθινοί Ἐλληνες. Ἀκόμα καί αὐτοί πού παρασύρονται ἀπό τόν δῆθεν ἐκσυγχρονισμό καί τήν πρόοδο τῆς ψευτιᾶς καί γίνονται χωρίς ἐπίγνωση ὅργανα τῶν ἀλλοτρίων ἀντιπάλων καί ἔχθρῶν τοῦ Γένους μας, κάποια ὕρα θά συνέλθουν ἀπό τήν πλάνη τους, σάν τόν ἄσωτον υἱόν τοῦ Εὐαγγελίου.

- Χαίρομαι, πάτερ μου, γι' αὐτήν τήν αἰσιοδοξία σας, γιατί βλέπω στής καίριες θέσεις νά τοποθετοῦνται οἱ προσκυνημένοι Ἐφιάλτες...

- Στήν ἐπιφάνεια, κάποιες φορές, συνέχισε ὁ π. Ἀθανάσιος, μοιάζει νά θολώνη μέσα σ' αὐτούς τό ὄραμα τῆς Πίστης καί τῆς Πατρίδας, ἀλλά εἶναι μόνο στήν ἐπιφάνεια καί μόνον στήν ἔξωτερηκή ροή τῆς ιστορίας. Στό βάθος μένει καλά κρυμμένον τό ἄγιον «τζιβαερικόν» τοῦ λαοῦ μας καί μεταδίδεται ἀπό γενιά σέ γενιά μέ τήν ἀνάστα τῶν γονιῶν τους καί τήν περιρέουσα δύναμη τῆς Παράδοσης τοῦ τόπου. Βλέπουν τήν ἐλληνική σημαία καί ἀνοίγει ἡ καρδιά τους καί καμαρώνουν γιά τόν Σταυρό, πού τήν στολίζει. Ἀκοῦν τόν ἐθνικό ὑμνο καί ἀνατριχιάζουν. Ἀκοῦν τήν ιστορία καί αἰσθάνονται περιφάνεια πατριωτική. Μπορεῖ νά ἀλλάζουν μερικά πράγματα στόν ύλικό καί πρακτικό τομέα, στής κάποιες σχέσεις μέ τούς ἀντιπάλους τοῦ τόπου καί σέ ἄλλους δῆθεν φιλικούς συμφυρμούς τῶν καιρῶν. Ὄταν ὅμως τά πράγματα δυσκολεύουν καί κειροτερεύουν οἱ σχέσεις καί οἱ κίνδυνοι φαίνονται ἀπειλητικοί, τότε ξεσκόνεται ἡ ψυχή τοῦ λαοῦ, ἡ ψυχή τοῦ Γένους καί ἀντιστέκεται καί βροντοφωνάζει «ὄχι», ὅπως τό ἀλογόνοντο ἐκεῖνο 1940 καί σέ ἄλλες ὕρες ἀναμέτρησης μέ τό κακό...

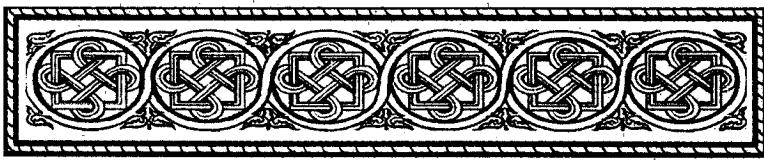
- Σήμερα πῶς βλέπετε τά πράγματα, πάτερ μου; Τί μᾶς περιμένει;
- Τώρα βρισκόμαστε καί πάλι μπροστά σέ κρίσιμες ὥμερες, εἴπε ὁ Γέροντας. Μπροστά σέ μεγάλες ἀπειλές ἐνάντια στόν Ἑλληνισμό καί τίνι Πίστη μας. Πολλοί φοροῦν τό προσωπεῖον τοῦ φίλου καί μᾶς λένε νά ξεχάσουμε τά πιστεύματά μας καί νά ἐκσυγχρονισθοῦμε. Καί αὐτή εἴναι ή κειρότερη καί πιο δόλια καί ὑπουλη ἀπειλή. Θέλουν νά προχωρήσουμε στό μέλλον μέ τά δικά τους μυαλά καί νά γίνουμε προδευτικοί ώσάν τίς ἄλλες «προπρόμενες χῶρες», ὅπου οἱ ἄντρες παντρεύονται μέ ἄντρες καί δέν νοιώθουν καμμιά ντροπή καί δέν θυμοῦνται τί ἔγινε στά Σόδοιμα καί τά Γόμμορα, ὅπου μέχρι σήμερα δέν φυτρώνει οὕτε ἀγριόχορτο... Θέλουν νά μᾶς κυβερνᾶ ἡ «Ἐύρωπαική Ἐνωση», πού μόνον ἐνωμένη δέν είναι καί δέν μπορεῖ νά γίνει, γιατί εἴναι ἐτερόκλητη, ἔνας ἐσμός πονηρῶν συμφερόντων καί τώρα οἱ Μωαμεθανοί προσπαθοῦν νά εἰσέλθουν σάν ἀφέντες, καί ἄς ἀνήκουν σέ μή εύρωπαικόν χῶρον.
- Αὐτά, πάτερ μου, ἀνήκουν στόν γῆνιο, στόν κοσμικόν τομέα. Στά πνευματικά γίνεται;
- Στά πνευματικά ἡ κατάσταση είναι πολύ κειρότερη, φίλε μου. Οι λεγόμενοι ἐκκλησιαστικοί διάλογοι είναι ἔργον πονηρίας. Είναι ἔνας ὑποκριτικός ἐμπαιγμός, ὅταν ὑπάρχει μία καί μόνον Ἐκκλησία καί οἱ ἄλλες «ὅμολογίες» είναι αἱρετικά παραμάγαζα. Στήσανε τό θέατρον τοῦ παραλόγου πού λέγεται «Οἶκουμενισμός» καί προσπαθοῦν νά ἀλλοιώσουν τό Θεανθρώπινον Πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ καί νά ἐκκοσμικεύσουν τίνι Ἐκκλησία καί νά τίνι κάνουν ἔνα σωματεῖον, μιά λέσχη καλῶν ἀνθρώπων. Θέλουν νά μᾶς ἀλλάξουν τίνι Πίστη μας. Καί ὅλα αὐτά δέν είναι ἀπλές, θεωρητικές διατυπώσεις καί διακηρύξεις, ἀλλά παίρνουν συστηματικά τίνι μορφή διεισδύσεων μέσα στό κορμί καί τίνι ψυχή τοῦ τόπου. Προσέξετε τά λεγόμενα Μέσα Mazikῆς Ἐνημερώσεως, πού παραπλανοῦν τόν λαό καί μάλιστα μέ ἀπαράδεκτα προγράμματα, κοιτάξετε τόν ἐκμπενισμό τῆς γλώσσας καί τῆς παιδείας, τίνι κοινωνική ζωή μέ τίνι διάσπαση τοῦ κοινωνικοῦ ἰστοῦ, τίνι ἐγκληματικότητα καί τίνι πληθυσμιακή ἀλλοίωση μέ τά ἐκατομμύρια τῶν λαθρομεταναστῶν... Δέν θά προχωρήσω στίνι ἀπαρίθμιση ὅλων τῶν πληγῶν, πού ἄνοιξε στό κορμί μας τό ἐθνικό ἡ παγκοσμιοποίηση...
- Τί ἄλλο μπορεῖ νά λεχθῇ, πάτερ μου, γιά τό θέμα αὐτό;
- Πολλά θά μποροῦσαν νά εἰπωθοῦν, ἀποκρίθηκε ὁ ἀσπρομάλλης Γέροντας. Ἐκεῖ ὅμως, πού θέλω νά σταθῶ, ἀνατριχιάζοντας γιά τίνι βεβίλωση, πού μεθοδεύεται, είναι ἡ πρόσφατη πρόταση τῶν ἐχθρῶν τοῦ τόπου, είναι ὅτι μερικοί προτείνουν καί προπαγανδίζουν τίνι ἀφαίρεση τοῦ Σταυροῦ ἀπό τίνι σημαία μας καί ἀπό τά ἐθνόσημα. Τό «τζιβαερίκον» τοῦ τόπου μας, πού είναι ἡ ψυχή καί ἡ πίστη μας, ἀπειλεῖται δυστυχῶς καί κινδυνεύει, ὅχι μόνον ἀπό τούς ἐχθρούς του, ἀλλά καί ἀπό αὐτούς, πού ἔχουν χρέος νά τό προστατεύουν καί νά τό διασώζουν. Καί είναι στιγμές, πού ἀκούω τίνι καταπληγωμένη καί χιλιοπροδωμένη μάνα

μας τήν Ἑλλάδα, νά φωνάζει μέ δάκρυα:

- Παιδιά μου! Παιδιά μου, σῶστε με! Κινδυνεύω! Ἐλάτε, νά κρατηθοῦμε ὅλοι μαζί ἐνωμένοι καί νά ἀντισταθοῦμε στό κακό, πού ἔρχεται. Νά σώσουμε τό «τζιβαερικόν» μας, νά τό κρατήσουμε σφιχτά ώς τό τέλος! Νά μή τό δώσουμε σέ κανέναν, ὅσο κι ἂν μᾶς ἀπειλοῦν. Παιδιά μου, παιδιά μου! Τό «τζιβαερικόν» μας πάνω ἀπ' ὅλα! Γιατί ἂν τό χάσουμε αὐτό, θά χαθοῦμε γιά πάντα! Παιδιά μου, βοηθήστε με! Βοηθήστε τήν μάνα σας. Ἐγώ είμαι τό «τζιβαερικόν» σας! Βοηθήστε με!...

Π. Μ. ΣΩΤΗΡΧΟΣ
Δημοσιογράφος, Συγγραφέας

Βασιλείου Ὀρφανόπουλου
ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΝΗΠΙΟΒΑΠΤΙΣΜΟ

ά τό κάνουμε Σάββατο πρωί στίς 10;

‘Ο συνομιλητής μου ḥταν μαθητής τῆς Β΄ Λυκείου. Ἐκτιμοῦσε πολύ τή δουλειά μου ὡς ἐκπαιδευτικοῦ καὶ μοῦ τό εἶχε δεῖξει. Ὁπως, ἐπίσης μοῦ εἶχε δεῖξει ὅτι ḥταν γνήσιο τέκνο «τοῦ αἰῶνος τούτου τοῦ ἀπατεῶνος». Ἔγώ δέν μποροῦσα νά τού κάνω ὑποδείξεις γιά τά πνευματικά θέματα, δέν τό ἐπέτρεπε τό μάθημά μου. Μόνο κάποιες νύξεις ποῦ καὶ ποῦ...

Σκεφτόμουν, βέβαια, συχνά ὅτι «ὅστις δ’ ἂν ἀρνήσπται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κάγιώ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. 1' 33). Ἄλλα, ἐξ ἵσου συχνά σκεφτόμουν ὅτι δέν πρέπει νά βάζουμε «τά ἄγια τοῖς κυσί» οὔτε τά μαργαριτάρια μας μπροστά στους χοίρους (Ματθ. 2' 6). Καί αὐτές οἱ δύο ρήσεις τοῦ Κυρίου ὁριοθετοῦσαν τή συμπεριφορά μου ἀπέναντι σ’ αὐτό τό μαθητή, ὅπως καὶ ἀπέναντι σ’ ὅλους τούς ἀνθρώπους πού συναντῶ.

“Ομως αὐτή τή φορά ὁ συνομιλητής μου ḥταν ἀπαιτητικός. Ἐπρεπε νά κανονίσουμε κάτι ἔκτακτο καὶ ἡμουν ὑποχρεωμένος νά δώσω ἐξηγήσεις:

- Τότε δέν μπορῶ, εἴπα ἀποφασιστικά. Πρέπει νά πάω τά παιδιά μου στό Κατηχητικό.

“Ἐντονη ḥταν ᾧ ἔκπληξη πού ζωγραφίστηκε στό πρόσωπο τοῦ μαθητῆ μου. Δέν τόν εἶχα ξαναδεῖ ποτέ μέ αὐτή τήν ἔκφραστη: ἔνα χαμόγελο πού ἔξεφραζε ἔνα μίγμα ἀπορίας, θαυμασμοῦ καὶ εἰρωνείας μαζί. Ἀντέδρασε βιαστικά:

- Μά τά πᾶτε στό Κατηχητικό; Γιατί; Ἐκεῖ θά τούς κάνουν πλύση ἐγκεφάλου! Γιατί δέν τά ἀφίνετε μόνα τους νά διαλέξουν ὅ,τι θέλουν;

- Μά γιατί κάποιος θά τούς «κατηχήσει» ἔτσι κι ἀλλιῶς...

“Ἡ συζήτηση διακόπηκε ἀπότομα. Κάποιοι ἄλλοι ḥθελαν καὶ ἐπρεπε νά μιλήσουν γιά κάτι ἄλλο, πιό «ἐπειγόν», ἂν καὶ δέν ὑπάρχει ποτέ κάτι πιό ἐπειγόν ἀπό τά πνευματικά. Ἡ συζήτηση δέν συνεχίστηκε ποτέ, δέν ὑπῆρχε ᾧ κατάλληλη ἀτμόσφαιρα. Ὁμως σκέφτηκα πολλές φορές τί θά ἐπρεπε νά ἀπαντήσω καὶ οἱ σκέψεις ἔμεναν στό μυαλό μου. Πέρασαν μερικά χρόνια κι ἀποφάσισα νά τίς καταθέσω.

A'. ΠΟΙΟΣ «ΚΑΤΗΧΕΙ» ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ;

Τό βέβαιον εἶναι ὅτι τά παιδιά μας θά πάρουν κάποια ἀγωγή συνυ-

φασμένη μέ τίν «κατίχηση», δηλαδή τουλάχιστο μέ τίν ύπόδειξη τοῦ τί εἶναι καλό καί τί κακό, τί εἶναι ἥθικό καί τί ἀνήθικο, τί εἶναι νόμιμο καί τί παράνομο (μέ ποιό Νόμο ἄφαγε;) Ἡ ἀγωγή δέν δίνεται μόνο στούς εἰδικούς χώρους, τά σχολεῖα, ἀλλά ἐξ ἵσου καί στό σπίτι, τίν παιδική χαρά, τό γυμναστήριο καί τό γήπεδο, τίς καφετέριες... Ὁλη ἡ ζωή ἐνός παιδιοῦ μέχρι νά διαμορφώσει χαρακτήρα (ἄς ποῦμε μέχρι νά γίνει δεκαοκτώ ἑτῶν) εἶναι - μέ τίν εὐρύτερη ἔννοια - μιά ζωή ἀγωγῆς.

Τό ἀρέβαιον εἶναι ποιός θά δώσει αὐτή τίν ἀγωγή καί ἐπομένως αὐτή τίν «κατίχηση». Σίγουρα, αὐτοί πού θά τή δώσουν δέν θά εἶναι μόνο οἱ εἰδικοί, δηλαδή οἱ ἐντεταλμένοι νηπιαγωγοί, δάσκαλοι καί καθηγητές. Κατά ἔνα περίεργο τρόπο, σέ ὅλους τούς χώρους ἐκτός σχολείων πού προαναφέραμε, τεράστια εἶναι ἡ παρουσία καί ἡ σημασία τῶν λεγόμενων Μέσων Μαζικῆς Ἐπικοινωνίας κατ' ἔξοχήν τῆς τηλεόρασης, ἀλλά καί τῶν ύπόλοιπων (διαδικτύου, ραδιοφώνου, ἐφημερίδων, περιοδικῶν).

Τό ἐρώτημα, λοιπόν, τίθεται ἀπλά: Θά ἐπιτρέψουμε στήν Ἐκκλησία νά ἔχει κάποιο λόγο στήν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν μας ἡ θά τά παραδόσουμε ἀμαχτί στήν τηλεόραση;

Ὑπάρχει, ὅμως, καί ἀντίλογος: Ἀπό τίν τηλεόραση τά παιδιά θά ἀκούσουν πολλές ἀπόψεις, θά ἀποκτήσουν «κριτική σκέψη» καί τελικά θά πάρουν μιά «ἀντικειμενική» ἀγωγή. Δέν θά βάλουν παρωπίδες, δέν θά προσδεθοῦν ἄκριτα σέ μιά νοοτροπία καί δέν θά δοῦν τά πράγματα μονόπλευρα. Δέν εἶναι αὐτό καλύτερο, δέν ἔξασφαλίζει ἔναν πλουραλισμό ἀγωγῆς;

Θά ἀπαντήσω χροστιμοποιώντας ἔνα ἐπιχείρημα πού ἄκουσα ἀπό τόν ἀείμνηστο καθηγητή τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, κ. Κωνσταντίνο Παπαπέτρου¹. Ἐλεγε ὁ μακαριστός περίπου τά ἔξης: «Δέν ὑπάρχει «ἀντικειμενική» ἀποψη γιά κανένα θέμα. Πάρτε γιά παράδειγμα ἔναν καβγά πού ἔγινε σέ ἔνα καφενείο. Καθένας ἀπό τούς θαμῶνες ἔχει τή δική του ἀποψη γιά τό συμβάν, μιά ύποκειμενική ἀποψη. Ἡ ἀντικειμενική ἀποψη - ἀν ὑπῆρχε - θά ήταν ἡ ἀποψη πού ἔχουν τά ἀντικείμενα. Ἀλλά τά ἀντικείμενα δέν μιλοῦν. Ἄναζητεῖται, λοιπόν, ἡ διυποκειμενική ἀποψη, δηλαδή ἡ ἀποψη πού ἔχουν τά περισσότερα ἡ τά πιό σημαντικά ύποκείμενα».

[Παρεμπιπόντως, αὐτή ἡ παραπήρηση τοῦ καθηγητῆς Παπαπέτρου σημαίνει ὅτι δέν ὑπάρχει ἀντικειμενική ἀποψη γιά τό τί συνέβη στήν προκυμαία τῆς Σμύρνης κατά τή Μικρασιατική Καταστροφή, ἔνα θέμα πού ταλάνισε δεινά τούς συγγραφεῖς τῶν βιβλίων Ἰστορίας. Ὑπάρχουν μόνο ἡ τουρκική καί ἡ ἑλληνική ἀποψη καί ἐναπόκειται σέ μᾶς ποιά ἀπό τίς δύο θά παρουσιάσουμε].

Τό συμπέρασμά μας εἶναι προφανές. Δέν εἶναι δυνατόν τά παιδιά μας νά πάρουν μιά «ἀντικειμενική» ἀγωγή γιά τά πνευματικά καί θρησκευτικά θέματα. Ἡ θά πάρουν τήν ὄρθόδοξην χριστιανική, ἡ κάποια ἄλλη. Ἡ «ἄλλη» αὐτή μπορεῖ νά εἶναι καί ἡ δῆθεν οὐδέτερη ἀγωγή τῆς

ἀπουσίας θρησκευτικῆς ἀγωγῆς. Ἀλλά αὐτή ἡ ἀπουσία συνιστᾶ ἀπό μόνη της μία παρουσία, μία θέση, τίνι ἀ-θρησκείᾳ: τίνι ἄποψη ὅτι ὅλες οἱ θρησκεῖες εἶναι περίπου ἴδιες, μιά ἄποψη πού ἔχει τίς ρίζες της στό θρησκευτικό συγκροτισμό καί ὡς καρπό τήν ἀθεϊά.

“Ωστε λοιπόν, τό ἐρώτημα εἶναι ἂν ἡ ἀθρησκεία τῆς τηλεόρασης μᾶς ἀρκεῖ.

Β'. ΠΟΙΑ ΙΔΑΝΙΚΑ ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΚΑΤΗΧΗΣΗ» ΤΟΥΣ;

Σπεύδω νά δηλώσω ὅτι κατ' ἀρχήν δέν θεωρῶ τήν ἐπίδραση τῆς τηλεόρασης ἐξ ὄρισμοῦ κακή καί ἀποβλητέα. Βλέπω ὅμως μέ κριτικό μάτι κάποιες ἐκπομπές καί καταλήγω σέ κάποια συμπεράσματα.

Τό πρῶτο ἀπό αὐτά εἶναι ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν ἔχει φωνή στήν τηλεόραση. Καί δέν ἔννοω μόνο ὅτι οἱ μεταδόσεις λατρευτικῶν ἀκολουθιῶν εἶναι ἐλάχιστες καί ὅτι ἡ παρουσία κληρικῶν σέ συζητήσεις κοινωνικῶν θεμάτων εἶναι διακοσμητική. Ἐννοῶ, κυρίως, ὅτι ἡ τηλεόραση δέν συμμερίζεται τήν ζωήν ἐνός ὀρθόδοξου χριστιανοῦ. Δέν τήν ἀπασχολοῦν τά θέματα τῆς καθημερινότητας πού μᾶς ἀπασχολοῦν: προσευχή, ἀγιογραφικά ἀναγνώσματα, νηστεία, πνευματική οἰκοδομή.

[Τό ἐπιχείρημα ὅτι ἡ πνευματική ζωή (προσευχή, κλπ.) εἶναι «προσωπική» μας ὑπόθεση εἶναι ἔωλο, διότι ἡ τηλεόραση - κυρίως μέσα ἀπό τίς λεγόμενες «σαπουνόπερες» καί τά λεγόμενα «realities» - ἔχει ἀποδείξει ὅτι μπαίνει παντοῦ καί δέν ἀφήνει τίποτε «προσωπικό»].

Τό δεύτερο συμπέρασμα εἶναι τό σημαντικότερο γιά τό zήτημα πού μᾶς ἀπασχολεῖ: ἡ τηλεόραση δέν ἔχει ιδανικά «κατήχησης». Ἀκριβέστερο, μάλιστα, εἶναι νά ποῦμε ὅτι ἡ τηλεόραση ἔχει ἔνα μόνο ιδανικό, τήν μεγιστοποίηση τῆς τηλεθέασης καί ἐπομένως τοῦ κέρδους. Γ' αὐτό καί πέφτει σέ ἀντιφάσεις. Γιά παράδειγμα, ἡ τηλεόραση, δηλαδή ἡ σύγχρονη «κοινή γνώμη», δέχεται τό ιδανικό τῆς ζωῆς. Ὁμως, δέχεται ἐπίσης τίς ἐκτρώσεις, συζητᾶ τή λεγομένη εὐθανασία καί ἀφήνει ἀσχολίαστες τίς αὐτοκτονίες.

Τό σημαντικότερο πρόβλημα, ὅμως, εἶναι ὅτι ἡ τηλεόραση δέν ἔχει «πηγή» ιδανικῶν. Κατά συνέπεια, δέν μπορεῖ νά βρεῖ ἔνα τρόπο στήριξης ἀκόμη καί γιά τά ἐλάχιστα πού ὑποστηρίζει σθεναρά (π.χ. τήν καταδίκη τοῦ ρατσισμοῦ καί τῆς ρύπανσης τοῦ περιβάλλοντος). Ἐτσι λοιπόν τό Κατηχητικό δέν εἶναι μόνο ἔνα ἀπαραίτητο συμπλήρωμα γιά ὅσα δέν λέει ἡ τηλεόραση. Μᾶς εἰσάγει στήν «πηγή» τῶν ιδανικῶν, τήν Ἐκκλησία. Ἐννοῶ ὅτι ἂν καί γίναμε μέλη τῆς Ἐκκλησίας μέ τή βάπτισή μας, τήν κατήχηση γιά τή βάπτιση αὐτή τή «χρεώθηκε» ὁ νονός ἢ ἡ νονά μας καί κάποτε πρέπει νά τήν ξεχρεωθεῖ. Γιατί, λοιπόν ὁ νηπιοβαπτισμός.

Γ'. ΓΙΑΤΙ ΜΑΣ ΒΑΠΤΙΣΑΝΕ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΤΟ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΜΕ;

“Ἄς τό θέσουμε καί ἀλλιῶς: Γιατί βαπτίζουμε ἐμεῖς τά παιδιά μας;

Μήπως έτσι τά προϊδεάζουμε, τά προετοιμάζουμε καί τελικά τά προδικάζουμε νά γίνουν όρθόδοξοι χριστιανοί; Μήπως τούς περιορίζουμε τά δικαιώματά τους, τίς έπιλογές τους, τίνι έλευθερία τους;

Κατ' ἄρχας θά παραπρήσω ὅτι ὁ νηπιοβαπτισμός δέν στερεῖ σέ κανένα τό δικαίωμα νά ἀλλάξει θρησκεία ώς ἐνήλικος. Αὐτό, ἀλλοίμονο, μᾶς τό βεβαιώνουν οἱ τόσες ἀλλαγές θρησκεύματος στίς μέρες μας. Καί περισσότερο ἀκόμη μᾶς τό βεβαιώνουν οἱ μεταστροφές τῶν πρώην πιστῶν στίν ἀθεϊα, ἢ τουλάχιστον στίν ἀθρησκεία. Γιατί αὐτές ὁδηγοῦν ὅχι μόνο στούς πολιτικούς γάμους, ἀλλά κυρίως στίς πολιτικές κηδείες.

Ἐπιπλέον, ὁ νηπιοβαπτισμός δίνει τό αὐτονότο δικαίωμα στούς γονεῖς νά ἐντάξουν τά παιδιά τους στή δική τους ἐκκλησιαστική ζωή, ἐφ' ὅσον φυσικά ὑπάρχει ἢ τελευταία. Κι ἐπειδή ἢ ἐκκλησιαστική ζωή ξεκινᾶ καί καταλήγει στό σπίτι, στίν οἰκογενειακή ζωή, ὁ νηπιοβαπτισμός προφυλάσσει μιά οἰκογένεια ἀπό τή σχιζοφρένεια, δηλαδή ἀπό τή ζωή μέ διαφορετικές ἀξίες καί συνήθειες. “Οσο γιά τό «ἐπιχείρημα» ὅτι ὑπάρχουν κι ἄλλες χριστιανικές ὄμοιλογίες, ἀλλά καί ἄλλες θρησκείες, ἀκόμη καί ἢ ἀθρησκεία (καί ἢ ἀθεϊα) πού θά ἔξασφάλιζαν μιά ὁμαλή οἰκογενειακή ζωή καί τά παιδιά ἵσως προτιμοῦσαν κάποια τέτοια, ἢ ἀνασκευή του εἶναι πολύ εὔκολη: ‘Ὑπάρχουν κι ἄλλες γλῶσσες τίς ὁποῖες θά μπορούσαμε νά χρησιμοποιούμε· μήπως γι' αὐτό θά ’πρεπε νά πάψουμε νά μίλοῦμε ἄλληνικά;

Ἐξάλλου, θά μπορούσαμε νά σχολιάσουμε «ἐπί τροχάδην» τίς ἄλλες δοξασίες. Τί θά μπορούσαμε νά διδάξουμε στά παιδιά μας: “Οτι ὑπάρχει ἔνας ἄνθρωπος ἄλληπτος πού ἀπαγορεύει στή θεία κοινωνία νά μεταδίδεται ὅ,τι θεωρεῖ αἴμα τοῦ Χριστοῦ σέ λαϊκούς (Παπισμός); Ἡ ὅτι ή θεία κοινωνία εἶναι περίπου ἄκρηστη, μιά ἀπλή ἀνάμνηση τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ (Προτεσταντισμός); Μήπως θά μπορούσαμε νά τούς διδάξουμε τίς ἄλλες μονοθεϊστικές θρησκείες (Ἰουδαιϊσμό καί Μωαμεθανισμό) πού ἐπιβάλλουν τίνι περιτομή καί ἀπαγορεύουν τό χοιρινό κρέας; Μά οι πρακτικές αὐτές, ἃν δέν εἶναι «παιδαγωγός εἰς Χριστόν» (Γαλάτας γ', 24), εἶναι ἐντελῶς ἀκατανόπτες. Μήπως τέλος θά μπορούσαμε νά τούς διδάξουμε τήν πολυθεϊα (π.χ. τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ); Μά αὐτή δέν ἐγγυᾶται τήν οἰκογενειακή ἐνότητα, ἀφοῦ ὄρισμένα μέλη τῆς οἰκογένειας μπορεῖ νά ἀκολουθοῦν τίς προτάσεις ἐνός «θεοῦ» καί κάποια ἄλλα ἐνός ἄλλου. “Οσο γιά τήν ἀθρησκεία καί τήν ἀθεϊα, αὐτές πολύ ἀπλά σημαίνουν ὅτι ὅλα ἐπιτρέπονται, ὅπως ἐπεσήμανε ὁ Νιοστογιέβσκυ στούς «Ἀδελφούς Καραμαζώφ».

Τό σημαντικότερο ὅμως κίνητρο γιά τό νηπιοβαπτισμό εἶναι ἄλλο: τό παιδί πού ἐντάσσεται σωστά μέσα στήν ἐκκλησιαστική ζωή ἀποκτᾶ χάρη στά μυστήρια καί στά παραδείγματα ἀρετές καί τίς ἀρετές αὐτές μπορεῖ νά τίς καλλιεργήσει καί νά τίς αὐξήσει τήν ἴδια στιγμή πού οἱ συνομήλικοί του ἀποκτοῦν πάθη. Ὁ ἀναγνώστης θά μοῦ ἐπιτρέψει νά χρησιμοποιήσω προσωπικές μαρτυρίες: ξέρω ἀγόρια καί κορίτσια πού σέ

νήλικία μικρότερη τῶν δέκα ἐτῶν βρίζουν χυδαία καὶ εἰρωνεύονται ἀνελέντα στοχοποιημένους συμμαθητές τους, η λένε συστηματικά ψέματα γιά νά καλύψουν τή ραθυμία τους².

Ἐπίστης, η ἔμπειρία μου ώς ἐκπαιδευτικοῦ λέει ὅτι ὅποιος προσπαθεῖ νά διδάξει στά παιδιά μιά ἡθική χωρίς Θεό, μοιάζει μέ κάποιον πού προσπαθεῖ νά διδάξει στά παιδιά κεφάλαια ἐκτός ἐξεταστέας ὑλῆς. Ματαιοπονεῖ γιατί η συντριπτική πλειονότητα τῶν παιδιῶν πού ξέρουν ὅτι δέν θά ἐξεταστοῦν σέ μιά ἐνότητα ἀδιαφορεῖ πλήρως γι' αὐτή. Πανομοιότυπα, ὁ νέος πού πιστεύει ὅτι δέν θά λογοδοτήσει γιά τίς πράξεις του, θά διαλέξει πάντοτε τήν εὐκολότερη λύση. Ἐπομένως, ὁ νηπιοβαπτισμός χρειάζεται γιά νά παίρνουν τά παιδιά ἀρετές ἀπό νεαρή νήλικία.

Ἀναμένω κάποια ἀντίρρηση: Καλά, πρώτη φορά συμβαίνουν αὐτά; Καί δυό χιλιάδες χρόνια πρίν, ὅταν διαδιδόταν ὁ Χριστιανισμός, δέν χρειαζόμαστε καί τότε ἀρετές; Πῶς γίνονταν οἱ ἐθνικοί χριστιανοί σέ ὥριμη νήλικία, ἐνώ τώρα χρειάζεται ὁ νηπιοβαπτισμός;

Ἡ ἀπάντηση σέ αὐτό τόν ἀντίλογο πρέπει νά λάβει ὑπ’ ὄψη της δύο πολύ σημαντικές ἀλήθειες: Πρῶτο ὅτι στόν ἐλληνορρωμαϊκό κόσμο ὅπου πρωτοδιαδόθηκε ὁ Χριστιανισμός ὑπῆρχε πολλή ἐκτίμηση γιά τίς ἀρετές καὶ τόν ἐνάρετο βίο. Οἱ ἐνάρετοι ὥταν αὐτοί πού πρῶτοι ἔγιναν Χριστιανοί, ὅπως γιά παράδειγμα ὁ Κορηνήλιος πού πρίν δεχτεῖ στό σπίτι του τόν ἀπόστολο Πέτρο ὥταν «εὐσεβής καὶ φοβούμενος τόν Θεόν ... ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλάς» (Πράξ. 1' 1-3). Ἡ ὁ εὐνοῦχος ἀπό τήν Αἴθιοπία πού μελετοῦσε τόν προφήτη Ἡσαΐα πρίν τόν συναντήσει ὁ ἀπόστολος Φίλιππος (Πρά. π' 26-39).

Δεύτερο ὅτι σήμερα ζοῦμε σέ μιά μετα-χριστιανική κοινωνία ὅπου τό μήνυμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀδύνατον νά ἀποτελέσει ἔκπληξη καὶ σημεῖο ἀναφορᾶς. Ὁ Χριστιανισμός καὶ εἰδικότερα η Ὁρθοδοξία θεωρεῖται πλέον ἔνα λαογραφικό δεδομένο. Νά γιατί οἱ μαθητές τοῦ Δημοτικοῦ γίνονται ἐμπαθεῖς. Τά ἀγόρια πού στήν νήλικία τῶν δέκα ἐτῶν βρίζουν καὶ χλευάζουν, στήν νήλικία τῶν δεκαπέντε ἐτῶν μπορεῖ νά καπνίζουν, ἐνώ τά κορίτσια μπορεῖ ἥδη νά ἔχουν ὑποστεῖ ἔκτρωση. Πῶς μπορεῖς μετά νά κηρύξεις «'Insoūn Χριστόν καὶ τούτον ἐσταυρωμένον» (Α' Κορ. β' 2);

Στήν οἰκογένεια ὅμως χρειαζόμαστε ἀρετές, αὐτές πού δίνουν ὁ νηπιοβαπτισμός καὶ τό Κατηχητικό. Ἀρετές, ὅπως η ἐιλικρίνεια, η ἐργατικότητα, η ἀνεκτικότητα καὶ η ἀλληλεγγύη. Χωρίς αὐτές δέν μποροῦμε νά διαγνώσουμε τίς ἀνάγκες ἐνός παιδιού (π.χ., ἔνα ζευγάρι παπούτσια η ἔνα ἰδιαίτερο μάθημα), δέν μποροῦμε νά προγραμματίσουμε δαπάνες, δέν μποροῦμε νά ὅργανώσουμε μά γιορτή. Σέ τελευταία ἀνάλυση ὁ νηπιοβαπτισμός καὶ τό Κατηχητικό δέν ἀποτελοῦν ἔνα εῖδος πολυτέλειας ἀλλά σχεδόν συνθήκη ἐπιβίωσης τίς οἰκογένειας.

Μέ ἄλλα λόγια, οἱ μαθητής μου πού δέν πίστευε στ' αὐτιά του ὅταν ἀκουσεις ὅτι πηγαίνω τά παιδιά μου στό Κατηχητικό, εἶχε δίκιο σέ ἔνα

ἀπό τά σχόλιά του: Πράγματι στό Κατηχητικό κάνουν πλύσι ἐγκεφάλου στά μυαλά τῶν παιδιῶν. Εὔτυχῶς. Γιατί παντοῦ ἀλλοῦ τά ρυπαίνουν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Δέν γνωρίζω ἂν ὁ μακαρίτης εἶχε καταγράψει τίς σκέψεις αὐτές σέ κάποιο ἀπό τά συγγράμματά του. Γνωρίζω ὅμως καλά ὅτι ὁ προφορικός του λόγος ήταν διανθισμένος μέν πολὺ ποίκιλα στολίδια πού δύσκολα μεταφέρονται στό γραπτό.
2. Οἱ φιλόσοφοι πού μέσα σέ μιά γυάλινη σφαίρα ἐπιχειρηματολογοῦν ὑπέρ μιᾶς ἡθικῆς ἀποδεκτῆς ἀπό ὅλους τούς ἀνθρώπους - καὶ μάλιστα ἀπό τούς ἄθεους - καλά θά ἔκαναν νά περάσουν γιά λίγο ἀπό ἓνα σύγχρονο Δημοτικό Σχολεῖο. Θά διαπίστωνταν ὅτι ἂν καὶ οἱ ἐκπαιδευτικοί κάνουν ἀκριβῶς αὐτό (διδάσκουν μιά ἡθική χωρίς Θεό), ἀποτυγχάνουν οἰκτρά.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΟΡΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Φυσικός

·Ο Ὁ Αγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος γιά τίν ταπείνωση

Τόν ταπεινό κανείς δέν τόν μισεῖ, οὕτε τόν ἐπιπλήττει, οὕτε τόν καταφρονεῖ. Τόν ἀγαπᾶ ὁ Χριστός καί ἀγαπᾶται ἀπ' ὅλους. Ἀγαπᾶ ὅλους καί ὅλοι τόν ἐπιθυμοῦν. Ὁ σοφός καί ὁ δάσκαλος σιωποῦν μπροστά στόν ταπεινό καί τόν προσέχουν ὅλοι. Εἶναι βραχύλογος. Οἱ λόγοι του εἶναι γλυκεῖς «ὑπέρ μέλι καί κηρίον» καί ἀπό ὅλους ώς Θεός θεωρεῖται ἀκόμη καί ἄν εἶναι ἀμαθής καί σπί μορφή εὐκαταφρόντιος. Ὁποιος καταφρονεῖ τόν ταπεινό βασφημεῖ τόν ἴδιο τό Θεό. Τά θηρία ἡμερεύουν μπροστά του, διότι ὀσφραίνονται σ' αὐτόν τίν εὐωδία τοῦ Ἀδάμ!..

·Αββᾶ Ἰσαάκ τοῦ Σύρου, Ψήγματα ἀπό τούς

·Ασκητικούς Λόγους του, σελ. 17

*ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΗΣ
ΠΙΤΣΙΛΙΑΣ
(ΑΦΙΕΡΩΜΑ)*

Συμεών Πηγαδουλιώτη
ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Anθελήσει κάποιος νά όριοθετήσει σέ γενικές γραμμές τίν περιοχή τῆς Πιτσιλιᾶς, δέν ἔχει παρά νά ἐντοπίσει τίς τρεῖς βουνοκορφές πού βρίσκονται ἀνατολικά τοῦ Κυπριακοῦ Ὀλύμπου, δηλαδή τοῦ Τροόδους. Αὔτες εἶναι ἡ Μαδαρή, τό δεύτερο σέ υψόμετρο κυπριακό βουνό, κι ἀκολουθεῖ ἡ Παπούτσα μέ τρίτη βουνοκορφή τά Κιόνια. Βόρεια καί νότια τῶν τριῶν αὐτῶν βουνῶν ὑπάρχουν δεκάδες χωριά, ἀμιγῶς Ἑλληνικά, πού ἀποτελοῦν τήν Πιτσιλιά (ἄλλη γραφή Πιτσυλιά, ἀπό τή λέξη πίτυς-πεῦκον), μιά ἀπό τίς φτωχότερες, λόγω τοῦ ἄγονου κι ἀπότομου τοῦ ἐδάφους, ἀλλά, καί παραμελημένες περιοχές τῆς Κύπρου. Τό πρῶτο πρόβλημα πού ἀντιμετωπίζει ὁ ἐρευνητής εἶναι τό πρόβλημα τῶν διοικητικῶν ὁρίων τῆς περιοχῆς αὐτῆς μέ τούς δραστήριους καί φιλόπονους κατοίκους. Ἐνῶ γνωρίζουμε τό κέντρο τῆς περιοχῆς καί ποιά εἶναι τά κυριότερά της χωριά, αὐτό πού μᾶς δυσχεραίνει εἶναι τό μέχρι ποῦ ἐκτείνεται. Ξέρουμε γιά παράδειγμα πώς ὁ Ἀγρός, τό Παλαιχώρι, ἡ Ἀλωνα, ἡ Κυπερούντα, τό Πελέντρι ἀνήκουν στήν Πιτσιλιά, ἀλλά ποῦ πρέπει νά σταματήσουμε; Οὔτε ἡ ἀγγλική διοίκηση προσδιόρισε ποτέ τά ὄριά της, μήτε ἡ ὀδθωμανική προέβη, πρίν ἀπό αὐτήν, σέ παρόμοιου εἰδους ἐνέργεια. Ὅσο γιά τήν Κυπριακή Δημοκρατία, ὅταν ἦταν σέ ἔξελιξη τό Ἐνιαδίο Σχέδιο Ἀγροτικῆς Ἀναπτύξεως Πιτσιλιᾶς, πρόεβη γιά πρώτη φορά σέ ἀπαρίθμητη τῶν χωριῶν τῆς περιοχῆς. Συνολικά περιλαμβάνει στήν Πιτσιλιά 49 χωριά, 23 ἀπό τήν ἐπαρχία Λεμεσοῦ, πού καταλαμβάνει τή νότια περιοχή τῆς Πιτσιλιᾶς, 22 ἀπό τή βόρεια της περιοχή πού περιλαμβάνεται στήν ἐπαρχία Λευκωσίας, καθώς καί 4 ἀπό τό ἀνατολικό της ἄκρο πού διοικητικά ἀνήκει στήν ἐπαρχία Λάρνακος. Ἀπό τήν ἄλλη ἡ Μεγάλη Κυπριακή Ἐγκυκλοπαίδεια (Μ.Κ.Ε.) προβαίνει σέ μερική ἀναθεώρηση τοῦ πιό πάνω καταλόγου καταλήγοντας σέ ἔνα σύνολο 45 χωριῶν. Φυσικά σκοπός τοῦ παρόντος δέν εἶναι νά ἐρευνήσει τό θέμα τῶν ὁρίων τῆς περιοχῆς, ἀλλά μᾶς ἐπιτρέάζει, ὅταν προσπαθοῦμε νά παρουσιάσουμε τά ἐκκλησιαστικά της μνημεῖα.

Ἐνα θέμα καίριο, σχετικό μέ τήν περιοχή αὐτή, εἶναι ὅτι οἱ φτωχοί καί σκληροτράχηλοι κάτοικοί της, οἱ Πίτσιλοι, κράτησαν τήν ὀρθόδοξην παράδοση περισσότερο ἵσως ἀπό ἄλλες περιοχές τῆς Νήσου. Στά μέρη τῆς Πιτσιλιᾶς ἔζησαν ἀσκητές σάν τόν Ἀγιο Ἀββακούμ τῆς Καλαμιθάσας (Φτερικούδι), τούς ἀνώνυμους ἀσκητές τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Ἀγροῦ (Ἀγρός), ἀλλά καί τούς ὁσίους καί ὁσιομάρτυρες τῆς Μονῆς τῆς Θεο-

τόκου τοῦ Μαχαιρᾶ, πού βρίσκεται κι αὐτή στά ὄριά της. "Υπάρχουν κι ἄλλοι ἀλλ' αὐτοί εἶναι γνωστοί μόνο στὸν Θεό. Ἀπόδειξη ἐπίσης περίτραντις εὐσέβειας τῶν χωρικῶν τῆς περιοχῆς εἶναι, σύν τοῖς ἄλλοις, καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἀνήγειραν ἀνά τούς αἰῶνες, χρονιμοποιώντας ντόπια ὑλικά «φιλοκαλοῦντες μετ' εὐτελείας» δεκάδες ἐκκλησιῶν καὶ παρεκκλησίων, πολλές ἀπό τις ὁποῖες κοσμοῦν ἄχρι τοῦ νῦν τὰ χωριά τῆς περιοχῆς ἄλλα καὶ τὰ βουνά καὶ τὸ ἄγρια φαράγγια της καὶ πλεῖστες ὅσες καταστράφηκαν ἀπό πυρκαϊγές ἢ ἀπό τὴν ἔγκατάλειψη. Οἱ μαστόροι τῆς Πιτσιλιάς, ἔχοντας ὑπὸ ὅψιν τίς καιρικές συνθῆκες καὶ ιδίως τούς τραχεῖς κειμῶνες, ἔχουν ἀνεγείρει ἐκκλησίες μέρι ἀπότομες στέγες, καμωμένες ἀπό ντόπια ξυλεία καὶ ἀγκιστρωτά κεραμίδια (ξυλόστεγες), γιά νά μάνι καταρρέουν λόγω τῆς χιονόπτωσης, ἐνῶ γιά τὴν τοιχοποιία τὰ ὑλικά τους ἔπιναν ἢ ντόπια σκληρή μαύρη πέτρα τῆς περιοχῆς (γάββροι τοῦ Τροόδους) καὶ τὰ θραύσματα ἀπό κεραμίδια.

Πολλά ἵχνα τῆς ἀρχαιότητος δέν ἔχουν ἐντοπισθεῖ στὸν Πιτσιλιά. Παρά ταῦτα στὸ Φτερικούδι ἔχει ἐντοπισθεῖ ρωμαϊκός τάφος καὶ στὸν "Ἀλωνα" βρέθηκε τὴ δεκαετία τοῦ ἑβδομήντα ρωμαϊκό νόμισμα τοῦ 238 μ.Χ. Ὁμως ἡ πολύχρονη παρουσία τῆς Ρωμανίας, δηλαδὴ τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἄφοισε περισσότερα μνημεῖα, ιδίως ἡ ἐποχὴ τῶν Κομνηνῶν. Μιά ἀπὸ τίς ἐκκλησίες τῆς Πιτσιλιάς, ἡ Παναγία τοῦ Ἀρακα, ἀνάγεται στὸν ὕστερη βυζαντινή ἐποχή καὶ διασώζει ὑπέροχες τοιχογραφίες τῆς κομνήνειας τέχνης, πού κατατάσσονται ἀνετα ἀνάμεσα στὰ ἀριστούργήματα τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ. Ὁρισμένες ἄλλες διασώζουν δείγματα τῆς τέχνης πού ἀναπτύχθηκε μὲν στὸν περίοδο τῆς Φραγκικῆς κατοχῆς τῆς νήσου ἀλλά παρέμεινε οὐσιαστικά βυζαντινή εἰς πείσμα τῶν ξένων κυριάρχων. Τέλος ἔχουμε νά παρατηρήσουμε πώς στὶς πλαγιές τῶν βουνῶν τῆς Πιτσιλιάς συναντᾶμε κι ἐκκλησίες ὅπου ἡ βυζαντινή τέχνη ἀναμιγνύεται μέ τίν ἱταλική τέχνη, ὅπως αὐτή τοῦ Ἀγιασμάτη (Πλατανιστάσα) καὶ τοῦ Ἀγίου Μάμαντος τοῦ Λουβαρά, ἔργο τοῦ ὀνομαστοῦ ἀγιογράφου Φιλίππου Γούλ. Παρά ταῦτα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς νέας σύνθεσης γέρνει ξεκάθαρα τὴν πλάστιγγα πρός τὴν μεριά τῆς βυζαντινῆς τεχνοτροπίας.

Μιά καὶ μιλοῦμε γιά τίς βυζαντινές ἐκκλησίες τῆς περιοχῆς, ἃς μή μᾶς διαφεύγει πώς, κυρίως κατά τὸ 19ο αἰώνα, ὄρισμένες κατάγραφες ἐκκλησίες ἀνεκτίμητης ἀξίας γκρεμίστηκαν ἀπό «προοδευτικούς» κατοίκους, γιά νά κτιστοῦν πιό μεγάλες κι εὐρύχωρες!!! Πρόχειρο παράδειγμα τὸ καθολικό τῆς ἀρχαίας Μονῆς τοῦ Μεγάλου Ἀγροῦ στὸ ὅμώνυμο χωριό, ὅπου τελευταῖα ὁ π. Κυπριανός Ἀψερός ἐντόπισε στὸν αὐλόν τῆς σπηλειρινῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας μικρά τεμάχια ἀπό τίς κατεστραμμένες τοιχογραφίες τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας. Οἱ ἐπισκέπτες τῆς ὀνομαστῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῆς Ἀρακιώτισσας γνωρίζουν ὅτι ὁ δυτικός της τοίχος γκρεμίστηκε τὸ 18ο αἰώνα γιά νά γίνει ἐπέκταση! Παρόμοια τύχη εἶχε, ὅπως μέ πληροφόρησε ὁ Χριστόδουλος Παχουλίδης, καὶ ὁ κοιμητηριακός ναός τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ στὸν Πλατανιστάσα, πού

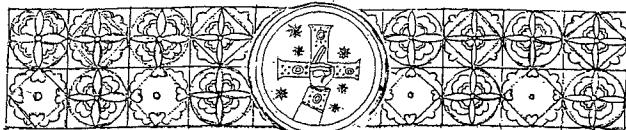
κατεδαφίστηκε γιά νά κτισθεῖ ἡ στημερινή ἐκκλησία.

Ἡ βυζαντινή τέχνη τῆς Πιτσιλιᾶς δέν περιορίζεται στά κτίρια τῶν ναῶν καί στίς τοιχογραφίες. Συναντάμε στίν περιοχή καί ἀξιόλογες φορητές βυζαντινές εἰκόνες, οἵ ὥραιοτερες τῶν ὅποιων εἶναι, κατά τὸν γράφοντα, ὁ Χριστός καί ἡ Θεοτόκος Ἀρακιώτισσα, πού κοσμοῦν σήμερα τίς προθῆκες τοῦ βυζαντινοῦ μουσείου τῆς Λευκωσίας. Τελευταῖα ὁ π. Κυπριανός Ἀφερός ἐντόπισε ὥραιότατα δείγματα τῆς βυζαντινῆς τέχνης σέ μιά ἀποθήκη στὸν Ἀγρό. Πρόκειται γιά τίς φορητές εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ (12ος αἰώνας), τῆς Θεοτόκου Ἀγριωτίσσης (12ος αἰώνας) καί τοῦ Ἅγιου Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου (16ος αἰώνας). Ξεχασμένη σέ μιά ἀποθήκη κοντά στίν ἐκκλησίᾳ Ἅγιου Γεωργίου Ἄλωνας ἐντοπίστηκε ἀπό ἕνα ἐπίτροπο μιά λιτανευτική σκυφωτή εἰκόνα τῆς Θεοτόκου Ὁδογνήτριας τῶν μέσων τοῦ 13ου αἰώνα, ἐφθαρμένη δυστυχῶς σέ πολύ μεγάλο βαθμό, προερχόμενη ἀπό τίν ἐκκλησία τῆς Θεοτόκου τῆς Καρυδακιώτισσας. Στίν ἵδια ἐκκλησία ἐντοπίστηκε πίσω ἀπό τίν ἀργυροεπίχρυση ἐπένδυση τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰώνα ὥραιότατη εἰκόνα τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου τῶν ἀρχῶν τοῦ 17ου αἰώνα, ἡ μόνη πού γλύτωσε ἀπό τίν πυρκαϊά πού κατέστρεψε ὄλοκληρωτικά τὸ ναό στά 1831. Δυστυχῶς πλεῖστες ὅσες ἐκκλησίες τῆς περιοχῆς, λόγω τῆς ξύλινής τους στέγης, ἔγιναν βορά τῶν ἀδηφάγων φλοιογῶν, ὅπως ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἅγιου Μάμαντος Ἀληθινοῦ, πού ἔγινε παρανάλωμα τοῦ πυρός στά 1903. Στίν ἐκκλησία αὐτή λέγεται πώς βρίσκονταν καί οἱ φορητές εἰκόνες τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἅγιου Νικολάου τοῦ Συμφύλλου, τοῦ ἐρειπωθέντος συνοικισμοῦ Πηγαδούλια, πού μεταφέρθηκαν ἐκεῖ μετά τίν κατάρρευση τῆς στέγης τῆς τελευταίας. Παρόμοια ἦταν καί ἡ τύχη τῆς προαναφερθείσας ἐκκλησίας τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς Καρυδακιώτισσας, πού ἀποτεφρώθηκε στίς 30.7.1987 ἀπό πυρκαϊά. Ἀπό τίν πύρινη λαίλαπα γλύτωσε μόνο ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ Ἐλεήμονος (16ο αἰώνας) πού βρισκόταν τότε στή Λευκωσία γιά συντήρηση.

Ἐξ ὅσων εἶμαστε σέ θέση νά γνωρίζουμε, δέν ἔγινε ἀκόμη συστηματική προσπάθεια γιά τίν γνωριμία μέ τίν ἐκκλησιαστική τέχνη τῆς Πιτσιλιᾶς. Αὔτό τό μικρό ἀφιέρωμα, πού παρουσιάζει ἀκροθιγῶς καί ἐν περιλήψει δεκατρεῖς ἐκκλησίες της Ἰσως ἀποτελέσει τό ἔναυσμα γιά μιά εἰς βάθος ἔρευνα τῶν μνημείων καί τῶν κειμηλίων τῆς λησμονημένης καί ἐν πολλοῖς περιθωριοποιημένης αὐτῆς περιοχῆς τῆς Κύπρου, πού διατήρησε, παρά τή φτώχεια τῶν κατοίκων εἰς πεῖσμα τῶν παντοίων κατακτητῶν, τίν ἔλληνικότητα τῆς ἀλλά καί διαφύλαξε ὡς κόρων ὀφθαλμοῦ τίν ὄρθόδοξη χριστιανική παράδοση τῆς Κύρου.

ΣΥΜΕΩΝ ΠΗΓΑΔΟΥΛΙΩΤΗΣ

Ιωάννη Α. Ηλιάδην

ΠΑΝΑΓΙΑ ΧΡΥΣΟΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΟΥ
Τό είκονογραφικό της πρόγραμμα

ναός τῆς Παναγίας τῆς Χρυσοπαντάνασσας εἶναι κτισμένος στό κέντρο τοῦ Παλαιχώριου (Παλαιχώρι Ὁρεινῆς) καὶ εἶναι ἀφιερωμένος στό Γενέσιον τῆς Θεοτόκου. Πρόκειται γιά τρίκλιτο ξυλόστεγο ναό μέ τοιχογραφίες στίς πεσσοστοιχίες καὶ τά τόξα τοῦ κυρίως ναοῦ. Ὁ ναός παρουσιάζει ἔνα πολύ πλούσιο είκονογραφικό πρόγραμμα τό όποιο ἀποτελεῖται ἀπό πέντε διαφορετικούς είκονογραφικούς κύκλους.

Ο κύκλος τοῦ ἁγίου Νικολάου ἀπεικονίζεται στή βόρεια πλευρά τῆς βόρειας τοξοστοιχίας μέ τόν ἄγιο νά προικοδοτεῖ τρεῖς κόρες (στή σκηνή ἀπεικονίζεται ὁ πατέρας τῶν κοριτσιῶν νά εὐχαριστεῖ τόν ἄγιο), ὁ ἄγιος πού διασώζει ἔνα καράβι ἀπό δύο δαίμονες, ὁ ἄγιος πού συντρώγει μέ ἄλλους μοναχούς, ἡ κειροτονία τοῦ ἄγιου σέ Ἐπίσκοπο, ὁ ἄγιος στή φυλακή, ὁ ἄγιος πού γκρεμίζει τά εἴδωλα, τό θαῦμα τῆς Ἀρτέμιδος (μέ τή σωτηρία ἐνός καραβιοῦ), ὁ ἄγιος πού σώζει ἔνα ναυαγό, ὁ ἄγιος πού σώζει τρεῖς ἀθώους ἀπό τό σπαθί τοῦ δῆμου, ὁ ἄγιος πού παρουσιάζεται σέ ἐνύπνιο στόν Μ. Κωνσταντίνο καὶ τόν διατάσσει νά ἐλευθερώσει τούς στρατηγούς πού κατηγορήθηκαν ἄδικα ἀπό τόν ἔπαρχο. Ὁ ἄγιος πού παρουσιάζεται σέ ἐνύπνιο στόν ἔπαρχο παρουσία τοῦ ἄγγελιαφόρου τοῦ αὐτοκράτορα καὶ τέλος οἱ τρεῖς στρατηγοί ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορα καὶ τοῦ ἐπάρχου καὶ ἡ ἀπελευθέρωση τῶν στρατηγῶν. Ὁ είκονογραφικός κύκλος συνεχίζεται στά ἐσωράχια τῆς βόρειας τοξοστοιχίας μέ τόν ἄγιο νά σώζει τρεῖς ἀθώους πού φυλακίσθηκαν ἄδικα, ὁ ἄγιος πού σώζει ἔνα καράβι πού ταξιδεύει φορτωμένο σιτάρι, ὁ ἄγιος Νικόλαος πού κόβει τό κυπαρίσσι μέ τούς δαίμονες στό Πλάκωμα τῆς Λυκίας καὶ τέλος ἡ παράσταση μέ τους τρεῖς στρατηγούς πού προσφέρουν στόν ἄγιο ὡς δῶρο ἔνα Εὐαγγέλιο.

Ο κύκλος τῆς Κοίμησης τῆς Θεοτόκου ἀπεικονίζεται στό κεντρικό κλῖτος τοῦ ναοῦ, στή βόρεια πλευρά τῆς νότιας τοξοστοιχίας. Ἀρχίζει μέ τήν παράσταση τῆς Θεοτόκου πού μοιράζει τά ρούχα τῆς στούς φτωχούς καὶ ἀκολουθοῦν ἡ συνομιλία τῆς Θεοτόκου μέ τούς Ἀποστόλους, ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου, ἡ Ταφή τῆς Θεοτόκου, ἡ ἵαση τῶν τυφλωμένων Ἐβραίων πού προσπάθησαν νά βεβηλώσουν τό σκήνωμα τῆς Θεοτόκου, οἱ Ἀπόστολοι στό κενό μνημα τῆς Θεοτόκου, ἡ Στέψη τῆς Θεοτόκου καὶ ὁλοκληρώνεται μέ τήν Ἐμφάνιση τῆς Θεοτόκου στούς

΄Αποστόλους (΄Υψωση τῆς Θεοτόκου).

Στό κεντρικό κλῖτος ἀπεικονίζεται ἐπίσης ὁ κύκλος τοῦ Σταυροῦ. Οἱ παραστάσεις βρίσκονται στή νότια πλευρά τῆς βόρειας τοξοστοιχίας καὶ ἀπεικονίζουν τίν ἄγια Ἐλένη νά ἀνακρίνει τούς Ἰουδαίους, τόν Ἰούδα πού ἀρνεῖται νά συνεργαστεῖ καὶ ρίχνεται σέ πηγάδι, τήν ἐπανεξέταση τοῦ Ἰούδα καὶ τήν τιμωρία του. Ἀκολουθεῖ ἡ ἀνασκαφή γιά εὗρεση τοῦ Σταυροῦ, ἡ εὕρεση τριῶν σταυρῶν, ἡ δοκιμασία τῶν σταυρῶν καὶ τό θαῦμα τῆς μελλοθάνατης γυναίκας καὶ τέλος τήν Ὅψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀπό τόν πατριάρχη Μακάριο παρουσία τῆς ἄγιας Ἐλένης.

΄Ο θεομπτορικός κύκλος ἀπεικονίζεται στή νότια πλευρά τῆς νότιας τοξοστοιχίας. Στήν πρώτη παράσταση ἀπεικονίζονται ὁ Ἰωακείμ καὶ ἡ Ἄννα νά προσφέρουν τά δῶρα στό Ναό, ἀκολουθεῖ ἡ ἀπόρριψη τῶν δώρων, ἡ Προσευχή τῆς Ἄννης, ὁ εὐαγγελισμός τοῦ Ἰωακείμ, ὁ Ἀσπασμός Ἰωακείμ καὶ Ἄννης, ἡ Γέννηση τῆς Θεοτόκου, ἡ Κόλακεία τῆς Θεοτόκου, ἡ Ἐπαβηματίζουσα, ἡ Εὐλογία τῆς Θεοτόκου ἀπό τούς Ἱερεῖς, τά Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, ἡ Προσευχή τοῦ ἀρχιερέα Ζαχαρία καὶ τέλος ἡ Μνηστεία τῆς Θεοτόκου μέ τόν Ἰωσήφ.

΄Ο τελευταῖος εἰκονογραφικός κύκλος εἶναι ὁ χριστολογικός κύκλος καὶ τά Ἐωθινά, ὁ ὅποιος δέν ἀπεικονίζεται σέ ξεκάθαρη σειρά, ἀλλά ἀπεικονίζεται σχεδόν σέ ὅλες τίς τοιχογραφημένες ἐπιφάνειες: Στή νότια πλευρά τῆς νότιας τοξοστοιχίας ἀπεικονίζονται οἱ παραστάσεις τῆς Βάπτισης, τοῦ Νιπτήρα καὶ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου. Στή βόρεια πλευρά τῆς νότιας τοξοστοιχίας ἀπεικονίζεται ἡ Προσευχή στόν κῆπο τῆς Γεθσημανῆς, ὁ Ἰούδας πού παραλαμβάνει τά τριάκοντα ἀργύρια, οἱ στρατιῶτες πού προσπίπτουν στά πόδια τοῦ Χριστοῦ πρίν τή σύλληψη Του καὶ τέλος ἡ κατεστραμμένη παράσταση τῆς Προδοσίας. Στή νότια πλευρά τῆς βόρειας τοξοστοιχίας ἀπεικονίζονται ὁ Ἐμπαιγμός καὶ ὁ Ἐλκόμενος. Ἐπιστρέφοντας ξανά στή βόρεια πλευρά τῆς νότιας τοξοστοιχίας ὁ εἰκονογραφικός κύκλος συνεχίζεται μέ τήν Ἀποκαθήλωση καὶ τόν Ἐπιτάφιο Θρῆνο. Ξανά στή νότια πλευρά τῆς βόρειας τοξοστοιχίας ἀπαντᾶται ἡ παράσταση τοῦ Λίθου καὶ τέλος στή βόρεια πλευρά τῆς βόρειας τοξοστοιχίας ἀπεικονίζονται τά Ἐωθινά μέ τή παράσταση «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη», τή Ψηλάφωση τοῦ Θωμᾶ, τήν πορεία πρός τούς Ἐμμαούς, τόν Χριστό πού ἐρωτᾷ τόν Πέτρο «Σίμων Ἰωνᾶ ἀγαπᾶς με;», τή θαυμαστή διεισίδα, τήν ἐμφάνιση τοῦ Χριστοῦ στούς μαθητές, τήν ἀναγγελία τῆς Ἀνάστασης, τήν Ἀνάληψη, τήν Πεντηκοστήν.

Οἱ παραστάσεις τῆς Σταύρωσης, τῆς Ἀνάστασης καὶ τῆς Μεταμόρφωσης πού δέν ἔχουν διασωθεῖ θά πρέπει νά ἀπεικονίζονταν στόν δυτικό τοῖχο τοῦ ναοῦ πού καταστράφηκε κατά τήν ἐπέκταση τοῦ ναοῦ πρός τά δυτικά.

Μεμονωμένο εἰκονογραφικό θέμα ἀποτελεῖ ἡ παράσταση τῆς Βάτου στή νότια πλευρά τῆς βόρειας τοξοστοιχίας καὶ συγκαταλέγεται στίς

προεικονίσεις τῆς Θεοτόκου.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν στό ναό οἱ προσωποποίησεις τῶν ἀρετῶν, θέμα πού ἀναπτύσσεται κατ’ ἐπίδραση δυτική. Οἱ μορφές αὐτές ἀπεικονίζονται στά ἑσωράχια τῆς βόρειας τοξοστοιχίας (δυτικό τόξο): ἀδιάγνωστη, ἡ Ἐλεημοσύνη, ἡ Παρθενία, ἡ Δικαιοσύνη, ἡ Ἐλπίδα, ἡ κατά Θεόν Ἀγάπη.

Οἱ ύπόλοιπες τοιχογραφίες τοῦ ναοῦ εἰκονίζουν μεμονωμένες μορφές ἁγίων: Στά ἑσωράχια τῆς βόρειας τοξοστοιχίας ἀπό ἀνατολικά ἀπεικονίζονται μεμονωμένες ἁγίες, ἀπό τίς ὅποιες ἀναγνωρίζονται μόνο οἱ ἁγίες Αἰκατερίνη, Εἰρήνη καὶ Μαρίνα.

Στά ἑσωράχια τῆς νότια τοξοστοιχίας ἀπεικονίζονται ἄρρενες ἁγιοι ἐκ τῶν ὅποιων ἀναγνωρίζονται οἱ πατριάρχες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης Ἰσαάκ, Ἀβραάμ, Ρουβήν, Συμεών καὶ Λευί, οἱ στρατιωτικοί ἁγιοι Νέστωρ, Θεόδωρος ὁ Στρατηλάτης, Ἀρτέμιος, Θεόδωρος Τήρων καὶ οἱ ἁγιοι Μηνᾶς ὁ Αἰγύπτιος, Βίκτωρ, Βικέντιος καὶ Γορδελαάς.

Ἡ τεχνοτροπία τῶν τοιχογραφιῶν τῆς Παναγίας Χρυσοπαντάνασσας ἀκολουθεῖ τήν κυπροαναγεννησιακή τεχνοτροπία πού ἀκμάζει γύρω στό 1500 μέρη κορυφαϊα παραδείγματα τό ναό Παναγίας τῆς Ποδύθου στή Γαλάτα καὶ τό Λατινικό Παρεκκλήσιο στόν Καλοπαναγιώτη. Χαρακτηριστικά τῆς νέας τεχνοτροπίας εἶναι ἡ ἀρτιά εἰκονογραφική ὁργάνωση, τό ἐπιμελημένο σχέδιο καὶ ἡ ζωντάνια καὶ ἐλευθερία πού τῆς παρέχεται ἀπό τή χρήση νέων εἰκαστικῶν μέσων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα εἶναι ἡ παράσταση τῆς Βάτου, πού ἀκολουθεῖ τήν εἰκονογραφία καὶ τήν τεχνοτροπία τῶν ἀντίστοιχων παραστάσεων στήν Παναγία τῆς Ποδύθου στή Γαλάτα καὶ στό Λατινικό Παρεκκλήσιο στόν Καλοπαναγιώτη.

Ἡ τεχνοτροπία στό Παλαικόρι προσπαθεῖ νά ἀκολουθήσει τό ὑψηλῆς ποιότητας κυπροαναγεννησιακό ὔφος τῶν μνημείων πού προαναφέρθηκαν, ἀλλά παρουσιάζεται κωρίς τή ζωντάνια καὶ τή γρήγορη πινελιά πού τά χαρακτηρίζει. Τό μνημεῖο παρουσιάζει τεχνοτροπικές ὅμοιότητες μέ τίς τοιχογραφίες τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στήν Παρεκκλησιά καὶ στόν Τίμιο Πρόδρομο στόν Ἀσκά πού χρονολογοῦνται στά μέσα τοῦ 16ου αἰώνα καὶ μποροῦν νά ἀποδοθοῦν στό ἴδιο καλλιτεχνικό ἐργαστήριο.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΗΛΙΑΔΗΣ
Διδάκτωρ Βυζαντινῆς Τέχνης

Χριστάκη Εύσταθίου

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ

έκκλησία τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ἡ ἀλλιῶς Ἱερά Σωτήρα, ὅπως ἐπίστης εἶναι καθιερωμένο νά ἀποκαλεῖται ἀπό τούς κατοίκους τῆς περιοχῆς, δεσπόζει στό βορειοανατολικό ἄκρο τῆς κοινότητας τοῦ Παλαιχωρίου, σ' ἔνα μικρό λόφο τοῦ χωριοῦ. Πρόκειται γιά ἔνα ἀπό τά σπουδαιότερα μνημεῖα πού ἀναδεικνύουν τό ἀπεριορίστου ἐμβέλειας πολιτισμικό μέγεθος τῆς Ὁρθοδοξίας σέ ἀκτινοβολίᾳ ἀκατάλυτης καὶ αἰώνιας προοπτικῆς. Δέν εἶναι τυχαίο ἀλλωστε τό γεγονός ὅτι μαζί μέ ἀλλούς ἐννέα ναούς ἔχει περιληφθεῖ τό 2001 στόν κατάλογο τῆς Παγκόσμιας Πολιτιστικῆς Κληρονομιᾶς τῆς UNESCO ὡς προστατευόμενο μνημεῖο, γεγονός πού ἀντανακλᾶ στήν ἀνεκτίμητη ἀξία του ἀπό ἀποψη σπουδαιότητας, ὅχι μόνο γιά τό νησί μας ἀλλά καὶ γιά τόν πανανθρώπινο πολιτισμό εὐρύτερα. Πρωτίστως, οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητας τοῦ Παλαιχωρίου ἀλλά καὶ τῶν γύρω περιοχῶν, εὐλαβοῦνται ὅλως ἰδιαιτέρως τό παρεκκλήσιο, μέ τίς μοναδικές, σέ σύνθετη καὶ τεχνοτροπία, τοιχογραφίες του καὶ τό τιμούν μέ τίν παρουσία τους, ἰδιαίτερα στίς 6 Αὔγουστου κάθε χρόνο, ὅπότε γιορτάζει καὶ πανηγυρίζει ὁ ναός. Ἀπό τόν τόπο πού βρίσκεται τό παρεκκλήσιο, ὁ ἐπισκέπτης μπορεῖ νά κατευθυνθεῖ πρός ἔνα ἄλλο μοναδικό μνημεῖο, στό πιό ψηλό σημεῖο τοῦ χωριοῦ, στό ἄγαλμα τῆς Κυπρίας Μάνας.

Οἱ ρίζες τῆς κοινότητας τοῦ Παλαιχωρίου χάνονται στά βάθη αἰώνων καὶ φέρεται νά ἔχει βυζαντινές καταβολές. Σύμφωνα μέ αὐθεντικές πηγές, ἀπό τό 1237 ἦταν ἀρχικά φέουδο τῶν Montbeliard, τῶν Ἰωαννιτῶν, τοῦ Στέμματος τῶν Λουζινιάν, τῆς Ἐλένης Grenier, τῶν Ὀθωμανῶν καὶ πιό πρόσφατα τῶν Ἀγγλῶν ἐπί ἀποικιοκρατίας τους στό νησί. Διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο σέ ὅλους τούς ἔθνικούς καὶ ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνες καὶ ἀφοσε ἀνεξίτηλη τή σφραγίδα του, ἰδιαίτερα στόν ἀγώνα τῆς EOKA, μέ ἥρωμάρτυρες γέννημα θρέμμα τῆς κοινότητας, ὅπως εἶναι ὁ Μιχαλάκης Καραολής, ὁ Κυριάκος Μάτσης, ὁ Νίκος Γεωργίου καὶ ἄλλοι.

Τό παρεκκλήσιο τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ἀνηγέρθη στίς ἀρχές τοῦ 16ου αἰώνα. Εἶναι κτισμένο στόν χαρακτηριστικό τύπο τοῦ μονόκλιτου ξυλόστεγου ναοῦ. Νά σημειωθεῖ ὅτι οἱ ξυλόστεγοι ναοί ἀπαιτοῦσαν πολύ πιό χαμπλό κόστος γιά τήν κατασκευή τους γιατί ὑπῆρχε ἡ δυνατότητα χρήστης τοῦ τοπικοῦ πετρώματος καθώς ἐπίστης καὶ ἡ ἀφθονία ξυλεία πού προερχόταν ἀπό τήν περιοχή τοῦ Τροόδους. Εἶναι καὶ αὐτός ἔνας σημαντικός λόγος γιά τόν ὅποιο οἱ ξυλόστεγοι ναοί ἀφθονοῦν σέ περιοχές πού βρίσκονται κοντά στό Τρόόδος. Ὁ ναός τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος στό Παλαιχώρι προβάλλει ὡς ἔνα

μικρό όρθιογώνιο κτίσμα πού καταλήγει στά άνατολικά σέ ήμικυκλική άψιδα έγγεγραμμένη σέ εύθυ άνατολικό τοίχο. Οι έσωτερικές του διαστάσεις ύπολογίζονται σέ 8 ἐπί 3 μέτρα, χωρίς νά ύπολογίζεται ή άψιδα, ή όποια έχει χορδή 2 μ. καί βέλος 1.17μ. Οι τοίχοι τῆς ἐκκλησίας, οἱ όποιοι εἶναι δομημένοι μέ άκατέργαστες πέτρες καί λάσπη, έχουν πάχος 0,70 μ. Ἡ ἐκκλησία έχει δύο πόρτες, στό μέσο τοῦ νότιου καί στό μέσο τοῦ δυτικοῦ τοίχου, ἐνῶ δέν ύπηρξε πρόνοια γιά παράθυρα. Ωστόσο, στά δύο ἀετώματα ύπάρχουν ἀεραγωγοί καί ἔνα στενό ἄνοιγμα στό μέσο τοῦ ήμικυκλικοῦ τοίχου τῆς άψιδας. Σέ καθένα ἀπό τούς πλαϊνούς τοίχους ἀνοίγεται τυφλό τόξο, δύπως συμβαίνει καί στίν ἐκκλησία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στόν Ἀγιασμάτι, ἀλλά καί σέ πολλές ἀλλες ἐκκλησίες πού συγκαταλέγονται στόν ίδιο μέ αὐτή τύπο. Τό δάπεδο ξεδιπλώνεται σέ ὅλα τά σημεῖα τοῦ ναοῦ μέ ὅπτοπλινθους. Φέρει ξύλινη δίρρικτη στέγη καί ἀγκιστρωτά κεραμίδια, μέ καλυψμένο νάρθικα σέ μορφή στοᾶς στά νοτιοδυτικά. Πιθανολογεῖται ὅτι ή στοά ἔγινε τό 1655, σύμφωνα μέ ἐντοιχισμένη ἐπιγραφή σέ πέτρα πού εἶναι ὁρατή πάνω ἀπό τή δυτική της είσοδο. Νά σημειωθεῖ ὅτι παρόμοια στοά συναντᾶ κάποιος καί στίς ἐκκλησίες τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ στόν Πεδουλᾶ καί τοῦ Ἀγίου Θεοδώρου στή Λεμύθου.

Σπάνιος πολιτιστικός θησαυρός θεωροῦνται οἱ ἀνεκτίμητης ἀξίας τοιχογραφίες τοῦ ναοῦ, οἱ όποιες ἀνάγονται στίν περίοδο τῆς Βενετοκρατίας (1489–1571). Στό έσωτερικό τοῦ ναοῦ οἱ τοιχογραφίες χαρακτηρίζονται ἀπό μιά πληρότητα καί ἀρτιότητα, στοιχεῖα πού ἀναδεικνύουν τήν ἰδιαίτερη ἀξία τους. Στό Ἱερό ή σύνθετη θεμάτων πού χαρακτηρίζουν τόν εὐχαριστιακό κύκλο δίνουν τή δική τους σφραγίδα ἐνῶ τό έσωτερικό τοῦ ναοῦ κωρίζεται σέ δύο ὁριζόντιες zῶνες, ὅπου ἀπεικονίζονται πάνω ὁ χριστολογικός κύκλος καί κάτω παρελαύνουν μεμονωμένοι ἄγιοι. Τά χαρακτηριστικά τῆς μεταβυζαντινῆς περιόδου τῆς Κύπρου πού εἶναι ἐπτρεασμένη ἀπό τήν παλαιολόγεια σχολή ἀλλά καί ἐκεῖνα τῆς κυπριακῆς σχολῆς πού προέκυψε ἀπό τόν ἐπτρεασμό τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀναγεννησιακῆς τέχνης καί τῆς τοπικῆς παραδοσιακῆς βυζαντινῆς εἰκονογραφίας, ἀποτυπώνονται μέ ἔνα ξεκωριστό καί ἰδιαίτερα ἀξιοπρόσεκτο τρόπο. Πάντως, ὁ ἄγνωστος ζωγράφος τῆς ἐκκλησίας χαρακτηρίζεται ως ἔνας ἀπό τούς καλύτερους πού ἐκπροσωποῦν τήν κυπριακή σχολή. Οι πάνω zῶνες πού ἀντίκουν στόν χριστολογικό κύκλο ἀντλοῦν θέματα ἀπό τήν Καινή Διαθήκη, ἀρχίζοντας μέ τόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου στό ἀνατολικό ἀέτωμα μέ κορύφωση τή Σταύρωση στό δυτικό ἀέτωμα καί ὀλοκληρώνεται μέ τήν Πεντηκοστή στό βόρειο τοίχο πρίν ἀπό τήν είσοδο στό ναό. Στό κάτω μέρος ἀπεικονίζεται σειρά ἄγιων ἐνῶ ἐντυπωσιακά προβάλλει ή ἀπεικόνιση τῶν ἱεραρχῶν στίν άψιδα. Εἰδικότερα πάνω ἀπό τήν άψιδα στίν κορυφή τοῦ ἀνατολικοῦ ἀέτωματος, μποροῦμε νά παρατηρήσουμε τήν εἰκονογραφία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Στά βόρεια τῆς άψιδας προβάλλει τό πρόσωπο τοῦ Δαυίδ, ὁ προφήτης Ἡσαΐας καί ή σκηνή τοῦ Ἀμνοῦ (ό

Χριστός ώς παιδίον στό ἄγιο ποτήριο καί τό δισκάριο). Στά νότια ὁ προφήτης Σολομώντας, ὁ προφήτης Ἱερεμίας καί ὁ πρωτομάρτυρας Στέφανος, συνθέτουν ἔνα ἀξιόλογο εἰκονογραφικό πλέγμα πού δέν διαλανθάνει τῆς προσοχῆς τοῦ ἐπισκέπτη τοῦ ναοῦ.

Σι τεταρτοσφαίριο τῆς ἀψίδας ἀπεικονίζεται ὁ Θεοτόκος Δεόμενη, μέ τίν ἐπιγραφή «ἡ Κυρία τῶν Ἀγγέλων», σέ μιά ἀπλοποιημένη μορφή τοῦ θέματος, μέ τίν Παναγία ὅρθια χωρίς τό μετάλλιο μέ τόν Χριστό στό στῆθος της. Ἡ ἐκφραστη χαρᾶς στό πρόσωπο τῆς Παναγίας δέν μπορεῖ νά ἀφίσει ἀπαρατήρητη τήν τεχνική πού χρησιμοποίησε ὁ ζωγράφος γιά νά ἀποδώσει αὐτό τό μεγαλούργημα σέ πνευματική ἔμπινευση καί ἀπεικόνιση. Ὁπως χαρακτηριστικά περιγράφεται, ὁ ζωγράφος τονίζει τό πρόσωπο, τό φωτίζει σταδιακά ἀρχίζοντας μέ λευκοκίτρινες λεπτές μακριές πινελιές πού συνενώνονται φτάνοντας μέχρι καί ἄσπρες.

Ὄ ἐπισκέπτης θά παρατηρήσει ἀμέσως πιό κάτω μιά θαυμαστή σύνθεση πού ἀφορᾶ στήν ἀπεικόνιση τῆς Κοινωνίας τῶν Ἀποστόλων στήν κεντρική zώνη τῆς ἀψίδας. Ὁ Χριστός παρουσιάζεται μέ κουρεμένο μούσι καί μουστάκι, σέ μιά ἀποστασιοποίηση ἀπό ἐκεῖνο τόν ἔντονο βυζαντινό Του χαρακτήρα. Πρόκειται γιά σπάνια τοιχογραφία στήν Κύπρο, στήν όποια ὁ Χριστός ἔχει μαζί Του ὅλους τούς μαθητές καί στίς δύο σκηνές, τό «λάβετε φάγετε» καί τό «πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες». Ἀναφέρεται ὅτι στήν συνηθισμένη ἀπεικόνιση ὁ Χριστός παρουσιάζεται μέ ἔξι μαθητές στήν κάθε σκηνή. Ἐδῶ στήν ἀριστερή, μοιράζει τό ψωμί στούς μαθητές μέ πρώτο τόν Ἰωάννη ἀπόντος τοῦ Ἰούδα. Τά οἰκοδομήματα στό φόντο ἔχουν εὐδιάκριτες ἐπιρροές ἀπό τή Δύση, ὅπως ἐπίστης καί ὁ ἀπεικόνιση τῆς Φιλοξενίας τοῦ Ἀβραάμ στό ἀνατολικό ἄκρο τοῦ βόρειου τοίχου, πίσω ἀπό τό εἰκονοστάσι, ὅπου προβάλλει ἰταλικοῦ τύπου ἀρχιτεκτονικό φόντο.

Πιό κάτω, ὁ ἐπισκέπτης ἔχει τήν εὐκαιρία νά ἀπολαύσει εἰκονογραφικά δύο Κύπριους ἀγίους, τόν Ἰωάννη τό Λαμπαδιστή καί τόν Ἀθανάσιο τόν Πεντασχοινίτη. Στόν τοίχο πού βρίσκεται νότια βλέπουμε τή Γέννηση τοῦ Χριστοῦ σέ μιά συνηθισμένη ἀπεικόνιση καί ἀκολουθεῖ ὁ Ὅγιαντη, μέ τήν Παναγία καί τόν Ἰωσήφ στά ἀριστερά νά κρατᾶ ἔνα κλουβί μέ δύο περιστέρια, ἐνῶ στά δεξιά ὁ Συμεών ὁ Θεοδόχος εἶναι ἔτοιμος νά παραδώσει τόν Χριστό στήν μπτέρα Του καί πιό πίσω διακρίνουμε τήν προφήτισσα Ἀννα μέ ἀνοικτό εἰλπτάριο. Γενικά οἱ μορφές εἶναι ἀνάλαφρες, μέ φωτεινά ἴματα καί πρόσωπα, ἐκτός ἀπό ἐκεῖνο τῆς Παναγίας. Προχωρούμε στήν Βάπτισην καί τήν Ἐγερση τοῦ Λαζάρου. Αὐτή ἡ σύνθεση μοιάζει πολύ μέ ἐκείνη τοῦ Συμεών Ἀξέντη στόν Ἀρχάγγελο τῆς Γαλάτας. Τό ἴδιο σημειώνουμε καί γιά τή Βαϊοφόρο πιό πέρα, στήν όποια ὁ ζωγράφος αὐτοῦ τοῦ ναοῦ χρησιμοποιοῦσε τό ἴδιο μοντέλο μέ τόν Συμεών Ἀξέντη. Μετά ἀκολουθεῖ ὁ Μεταμόρφωση μέ ἐντυπωσιακή παρουσίαση. Στήν κάτω zώνη τοῦ νότιου τοίχου, στό τυφλό τόξο ἀπεικονίζονται οἱ ἄγιοι Γεώργιος καί Δημήτριος, ἔφιπποι, ὁ ἔνας δίπλα στόν ἄλλο. Αὐτή εἶναι καί ὁ μόνη εἰκονογραφία στήν Κύπρο

στήν όποια συναντούμε τούς δύο ἄγιους μαζί, παρ' ὅλο πού τό θέμα αὐτό εἶναι πολύ συνθισμένο στίς ἐκκλησίες τῆς Κρήτης τοῦ 14ου καὶ 15ου αἰώνα. Στά ποδαρικά τοῦ τόξου εἶναι οἱ ἄγιοι Σπυρίδωνας καὶ Τύχωνας. Ἀκολουθεῖ στά ἀνατολικά τῆς νότιας εἰσόδου ὁ ἀπόστολος Παύλος μέ μούσι σγουρό πού καταλήγει σέ πολλές μύτες, πού εἶναι συνθισμένη ἀπεικόνιση τῆς περιόδου ἐκείνης.

Στά δυτικά τῆς νότιας εἰσόδου διακρίνονται οἱ ἄγιοι Ἀντώνιος, Ἀθανάσιος, Σάββας, Θεοδόσιος ὁ κοινοβιάρχης, Ἀρσένιος, Ἰλαρίων καὶ Ὁνούφριος. Στόν δυτικό τοῖχο ἀπεικονίζονται τά Πάθη: ὁ Μυστικός Δεῖπνος στό πάνω μέρος, ὃπου ἡ σύνθεση καὶ ἡ τακτοποίηση μᾶς παραπέμπει στή μακεδονική σχολή τῆς παλαιολόγειας περιόδου. Τό ᾖδιο χαρακτηριστικό σημειώνουμε καὶ στήν Προσευχή στόν Κῆπο τῆς Γεθσμανής πιό κάτω. Αὐτό τό εἶδος σύνθεσης ἐμφανίζεται στά ἴδια θέματα στό Πρωτάτο καὶ τή μονή Βατοπεδίου στό Ἀγιον Ὄρος. Τέλος, ἀντικρίζουμε τήν ἀπεικόνιση τῆς Προδοσίας, πού εἶναι σχεδόν ἴδια μέ τό θέμα τοῦ Γούλ στόν ἄγιο Μάμα Λουβαρᾶ καὶ τοῦ Ἀξέντη στόν Ἀρχάγγελο. Κάτω ἀπεικονίζονται ὁ Ἰησοῦς μπροστά στόν Ἀννα καὶ τόν Καιάφα, ὁ Πιλάτος πού νίπτει τάς χείρας, ἡ Ἀρνηση τοῦ Πέτρου καὶ ὁ Ἐμπαιγμός.

Στά νότια τῆς δυτικῆς θύρας βλέπουμε τήν ἄγια Παρασκευή καὶ τήν ἄγια Μαρίνα καὶ στά βόρεια τόν ἄγιο Μάμα καβαλάρη σέ λιοντάρι, ἔνα θέμα πού νίοθετήθηκε στήν Κύπρο ἀπό τόν 14ον αἰώνα. Τό ἀέτωμα γεμίζει μέ τή Σταύρωση, στήν ὄποια ὁ ζωγράφος νίοθετεῖ στοιχεῖα ἀπό τίς ἀρχές τῆς βυζαντινῆς περιόδου.

Συνεχίζονται στόν βόρειο τοῖχο, βλέπουμε στήν πάνω zώνη νά ἀπεικονίζονται ὁ Ἐλκόμενος, ὁ Ἐπιτάφιος Θρῆνος καὶ ἡ Ἀνάσταση. Στήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ὁ ζωγράφος νίοθετεῖ τά δυτικά πρότυπα μέ τό Χριστό νά βγαίνει ἀπό τή σαρκοφάγο καὶ τούς τρεῖς στρατιῶτες νά κοιμοῦνται. Ἀκολούθως ἀπεικονίζονται οἱ Μυροφόρες μπροστά στό Κενό Μνήμα, ἡ Ἀνάληψη καὶ ἡ Πεντηκοστή. Πίσω ἀπό τό εἰκονοστάσιο, στήν πάνω zώνη, ἀπεικονίζεται ἡ Θυσία τοῦ Ἀβραάμ.

Στήν κάτω zώνη τοῦ βόρειου τοίχου ἀρχίζονται ἀπό δυτικά, ἀπεικονίζονται οἱ στρατιῶτες - ἄγιοι Μερκούριος, Νέστορας, Εὐστάθιος καὶ Θεόδωρος ὁ Στρατηλάτης, ὅλοι εὑρώστοι μέ πανοπλίες, ἀσπίδες, σπαθιά καὶ τόξα. Συνεχίζουμε μέ τούς ἀποστόλους Ἀνδρέα, Λουκᾶ καὶ Πέτρο καὶ τόν ἄγιο Νικόλαο. Στό τυφλό τόξο ἀπεικονίζεται ὁ ἀρχάγγελος Μιχαήλ, στό ἐσωρράχιο οἱ ἄγιοι Κοσμᾶς καὶ Δαμιανός καὶ στό δυτικό ποδαρικό ὁ ἄγιος Συμεών ὁ Στυλίτης.

Ἡ ὅλη παρουσία τοῦ ναοῦ μέ φόντο τίς ἀνεπανάληπτης ἀξίας τοιχογραφίες του ἀναδεικνύουν τήν παρουσία του ώς ἐξόχως σημαντική καὶ τόν καθιστούν ώς ἔνα θαυμάσιο μνημεῖο θρησκευτικῆς καὶ πολιτιστικῆς κληρονομιᾶς τοῦ τόπου μας.

ΧΡΙΣΤΑΚΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ
Θεολόγος

Χρίστου Δημητριάδη

Η ΑΓΙΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ή ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΣΤΟΝ ΑΣΚΑ

ό χωριό 'Ασκας βρίσκεται στή βόρεια πλευρά της Πιτσιλιᾶς, μεταξύ τοῦ Παλαιχωρίου καί τοῦ Φτερικούδιου. Τό χωριό διατρεῖ ἔνα καλά διατηρημένο παραδοσιακό πυρήνα, πού ἀπό μακριά φαίνεται σάν ἔνα τσαμπί σταφύλι ἀπλωμένο στά κακοτράχαλα βουνά. Μέσα στό χωριό βρίσκονται οἱ ἐκκλησίες τοῦ Προφήτη Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου καί τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στίς ὁποῖες διασώζονται τοιχογραφίες.

Στή δικαιοδοσία τοῦ 'Ασκᾶ ἀνίκει καί ἡ μικρή ἐκκλησία τῆς 'Αγίας Χριστίνας ἡ τῆς 'Αγίας Παρασκευῆς, ὅπως τή λένε οἱ κάτοικοι τοῦ 'Ασκᾶ καί τῶν γειτονικῶν χωριῶν. Τό ξωκλήσι βρίσκεται βορειοδυτικά τοῦ 'Ασκᾶ, σέ μικρή ἀπόσταση ἀπό τό δρόμο Φτερικούδιου - 'Ασκᾶ στήν ἀπότομη ράχη ἐνός βουνοῦ πού λέγεται Πυρός, ἵσως ἀπό τό κοκκινωπό χρῶμα τοῦ ἐδάφους. Τό τοπίο εἶναι μιά ἐναλλαγή ἄγονων βράχων στά βορειοδυτικά μέ κτίματα μέ ἀμυγδαλίες καί ἀμπέλια στά νοτιοανατολικά. Τό ξωκλήσι εἶναι ἀφιερωμένο στήν 'Αγία Χριστίνα, ἀλλά οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς τό ὄνομάζουν 'Αγία Παρασκευή, ἵσως ἀπό τό ὄνομα παλιοῦ οἰκισμοῦ.

Τό ἐκκλησάκι ἀνηγέρθη τό 1518 καί, ὅπως ἀναγράφεται στήν κτητορική ἐπιγραφή, δωρητές ἦταν τό εὐλαβές ζεῦγος Κωνσταντίνου καί Μανταλέν Μαρδάκη. Εἶναι μικρή ἐκκλησία, μονόκλιτη, μέ ήμικυκλική ἀψίδα, πού ἔξεχει στά ἀνατολικά. 'Ο στημερινός ναός ἔχει διευρυνθεῖ κατά μῆκος ὅπως μαρτυρεῖ ἐπιγραφή στή στέγη «'Ανοικοδομήθη διά ΠάΜιχανήλ ἐξ 'Ασκά 1901». Στό κέντρο τῆς ἀψίδας, μέσα στό ἴερό βῆμα, ὑπάρχει ἔνα στενό παράθυρο πού καταλήγει σέ τόξο. 'Ο ναός ἔχει μία μόνο θύρα.

'Ο ναός κοσμεῖται μέ τοιχογραφίες σέ καλή κατάσταση στήν ἀψίδα τοῦ ἴεροῦ, στόν ἀνατολικό τοῖχο, ἀλλά καί στά ἀρχικά τμήματα τοῦ βόρειου καί νότιου τοίχου. Οἱ τοιχογραφίες διακρίνονται γιά τήν ποιότητά τους καί γιά τίς ὀρθογραφημένες ἐπιγραφές τους. 'Ο ζωγράφος εἶναι ἀγνωστος, ἀλλά φαίνεται μορφωμένος καί καταλήγει στήν ίδιες περίπου τεχνικές μέ τούς σύγχρονους Κρητικούς ζωγράφους.

Διακρίνεται, ὅμως, ἀπό τήν ἀπλή πτυχολογία τῶν ἐνδυμάτων καί τήν ἐκφραστικότητα τῶν προσώπων. Πιθανόν, ἡ ἀγιογράφηση τοῦ ναοῦ νά εἶναι ἔργο τοῦ Συμέων 'Αξέντη, ἀγιογράφου πού ἔζησε καί δημιούργησε αὐτή τήν περίοδο.

Μέσα στό ιερό, πάνω ἀπό τίν ἀψίδα εἶναι ζωγραφισμένος ὁ προφορτάνας Δαβίδ καὶ ὁ πρωτομάρτυρας Στέφανος. Νότια τῆς ἀψίδας εἶναι ἀγιογραφημένοι ὁ προφήτης Σολομῶν καὶ ὁ Ἅγιος Λαυρέντιος. Τό τε ταρτοσφαίριο, στό πάνω μέρος τῆς ἀψίδας, κοσμεῖ ἡ Θεοτόκος ὀλόσωμη, σὲ στάση δέστις, χωρίς τό Χριστό, ἀνάμεσα στούς Ἀρχαγγέλους πού θυμιατίζουν μέ εὐλάβεια.

Δεξιά καὶ ἀριστερά ἀπό τό μικρό παράθυρο εἶναι ἀγιογραφημένοι σέ δύο ὅμαδες οἱ Ἅγιοι Σπυρίδωνας, Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Μέγας Βασιλειος, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ Μέγας Ἀθανάσιος.

Ο κυρίως ναός εἶναι ἰστορημένος μέ ἀγιογραφίες τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, τοῦ Ἅγιου Μανδολίου μέ τίν κτητορική ἐπιγραφή πάνω ἀπό τίν ἀρχική θύρα, τούς Ἀποστόλους Πέτρο καὶ Παῦλο, τόν Ἅγιο Νικόλαο καὶ τόν Ἅγιο Ἀντώνιο. Κάτω ἀπό τό Ἅγιο Μανδολίο ὑπάρχει ἐπιγραφή σέ ὄρθιογώνιο πλαίσιο πού ἀναγράφει τίν οἰκοδόμηση καὶ εἰκονογράφηση τοῦ ἴερου ναοῦ τῆς Ἁγίας Χριστίνας μέ ἔξοδα τοῦ εὐλαβοῦς ζεύγους Μαρδάκη τό ἔτος 7026 ἀπό κτίσεως κόσμου, πού ἀντιστοιχεῖ μέ τό ἔτος 1518.

Ο βόρειος τοῖχος καλύπτεται ἀπό τίς ἀγιογραφίες τοῦ Ἅγιου Μάμα καὶ τοῦ Ἅγιου Γεωργίου. Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ τοιχογραφία τῆς Ἁγίας Χριστίνας μέ τούς δωρητές Κωνσταντίνο Μαρδάκη καὶ τή σύζυγό του Μαντελέν γονυκλινεῖς πού ξεχωρίζουν γιά τίς πλούσιες ἐνδυμασίες τους. Μέ τόν ἕδιο τρόπο παρουσιάζεται καὶ ἡ δωρήτρια τῆς ἐκκλησίας Ἀρχαγγέλου στή Γαλάτα, πού εἶναι ἔργο τοῦ Συμεών Αξέντη.

Στό ξύλινο τέμπλο βρίσκονται δύο εἰκόνες, ἔργα τοῦ συγγραφέα καὶ ἀγιογράφου Νίκου Νικολαΐδη, πού ἀπεικονίζουν τό Χριστό καὶ τήν Παναγία τήν Ἐλεούσα ζωγραφισμένες τό 1904, περίοδο κατά τήν ὥποια ὁ καλλιτέχνης διέμενε καὶ ἐργαζόταν στήν περιοχή Πιτσιλιάς.

Ἡ ἐκκλησία λειτουργεῖ τρεῖς φορές τό χρόνο, τή Β' Κυριακή τῶν Νηστειῶν, τήν Τρίτη τῆς Διακαίνησίμου καὶ στίς 26 Ιουλίου, ἔορτή τῆς Ἁγίας Οσιομάρτυρος Παρασκευῆς.

Στίς ἡμέρες αὐτές ἐκκλησιάζονται στό ξωκλήσι κάτοικοι καὶ ἀπό τά γειτονικά χωριά καὶ ἀπόδημοι Πίτσιλοι ἐπικαλούμενοι τίς μεσιτείες τῶν ἀγίων μαρτύρων Χριστίνης καὶ Παρασκευῆς.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
Οἰκονομολόγος

Στέλιον Παπαντωνίου
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΡΑΚΑ

τά βορειοδυτικά τοῦ χωριοῦ Λαγουδερά βρίσκεται ἡ Ἱερά μονή τῆς Παναγίας τοῦ Ἀρακα. Ὁ σωζόμενος ναός ἦταν κάποτε ὁ κεντρικός ναός τῆς Μονῆς. Σήμερα περιλαμβάνεται στὸν κατάλογο τῶν δέκα ἐκκλησιῶν τῆς περιοχῆς Τροόδους πού ἔχουν κηρυχθεῖ ὡς Μνημεῖα Παγκόσμιας Πολιοτικῆς Κληρονομίας ἀπό τὸν Οὐνέσκο.

Πάνω ἀπό τὴ βόρεια εἶσοδο τοῦ ναοῦ διαβάζουμε τίνη ἐπιγραφή «Ἀνιστορήθην ὁ πάνσεπτος ναός τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Ἀρακος διά συνδρομῆς καὶ πολλοῦ πόθου κυροῦ Λεόντος τοῦ Αὐθέντου, μνή Δεκεμβρίῳ ἵνδικτιῶνος ια' τοῦ 1191 ἔτους», τό ὅποιο σημαίνει πώς οἱ τοιχογραφίες τοῦ ναοῦ ἀνάγονται στά χρόνια τῆς κατάληψης τῆς Κύπρου ἀπό τὸ Ριχάρδο καὶ εἶναι δωρεά βυζαντινοῦ ἀξιωματούχου.

Ο Ρώσος μοναχός Βασίλη Μπάρσκυ ἐπισκέφτηκε τό Μοναστήρι τό 1753, τό σχεδίασε καὶ περιέγραψε, τίνη ὄνομασία καὶ ἵδρυστή του μάλιστα συνέδεσε μέ ἔναν πρίγκηπα πού, γιά νά ἐλευθερώσει τό γεράκι του ἀπό τά ἀγκάθια ἐνός θάμνου, διέταξε νά τόν κόψουν, ὅπότε ζεπρόβαλε ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας (τοῦ Ἀράκου ἡ Ἱεράκου, ιέραξ, γεράκι). Σέ ἐπιγραφή ὅμως στίς τοιχογραφίες τοῦ ναοῦ ἀναφέρεται ὡς Παναγία Ἀρακιώτισσα, (κατά τό Παλλούριώτισσα) πού μπορεῖ νά σχετίζεται μέ τό φυτό ἄρακας, ἄρακάς, μπιζέλι. Ο Μπάρσκυ ἀναφέρει μάλιστα πώς τότε ἀπαγορευόταν στίς γυναῖκες ἡ εἶσοδος στό ναό.

Μετά τό 1735 ὁ δυτικός τοῖχος τοῦ ναοῦ κατεδαφίστηκε καὶ ὁ ναός ἔτσι ἐπεκτάθηκε. Γύρω στά 1825 ἀναφέρεται ὅτι βρίσκονταν στή Μονή τέσσερις μοναχοί. Σήμερα ὁ ἐπισκέπτης μπορεῖ νά δεῖ τό ναό καὶ τό διώροφο μοναστηριακό κτίριο στά βόρειά του, πού ἀποτελεῖται ἀπό κελλιά μέ ἀνοικτή βεράντα στηριζόμενη σέ ξύλινους πασσάλους. Στά κελλιά τοῦ ὄροφου διέμεναν μοναχοί ἐνῶ στό ίσόγειο ὑπῆρχαν ἀποθήκες. Ο ναός εἶναι μονόκλιτος, μέ τροῦλο. Ή στέγη του εἶναι δίρριχτη μέ ἴσχυρή κλίση, καλυμμένη μέ κεραμίδια καὶ ἔξωτερικά ἔχει τό σχῆμα σταυροῦ. Πέρα ἀπό τούς τοίχους τοῦ ναοῦ ὑπάρχει δεύτερη ξύλινη στέγη μέ ἀγκιστρωτά κεραμίδια. Ο τροῦλος καλύπτεται χωριστά μέ ξύλινη στέγη μέ κεραμίδια. Ή δεύτερη ξύλινη στέγη (ἴσως τοῦ 14ου αἰώνα) σχηματίζει στοά στή βόρεια, ἀνατολική καὶ νότια πλευρά. Ο φωτισμός τοῦ ναοῦ περιορίστηκε ἀρκετά μέ τή δεύτερη στέγη, ἃν καὶ ὑπάρχουν δώδεκα μικρά παράθυρα στόν τροῦλο καὶ τρία στήν ἀψίδα. Η ὅλη ὅμως ξύλινη

καί κεραμιδένια κατασκευή μέ τό ἡμίφως συμβάλλουν στήν ἐσωτερικότητα καί στή θροσκευτική κατάνυξη.

Ἡ διακόσμηση μέ ἔξαιρετικές τοιχογραφίες παραπέμπει μᾶλλον στό Θεόδωρο Ἀψευδή, ίκανό ζωγράφο μέ θεολογική μόρφωση. Στήν κορυφή τοῦ τρούλου βλέπουμε τόν Παντοκράτορα, ἀγγέλους νά δέονται σέ μετάλλια καί τήν ἑτοιμασία τοῦ θρόνου τοῦ Χριστοῦ. Ἀνάμεσα στά παράθυρα τῶν τυμπάνων (στηρίγματα) τοῦ τρούλου εἰκονίζονται Προφῆτες ἐν κινήσει. Στά δύο σφαιρικά τρίγωνα τοῦ τρούλου εἰκονίζεται ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου, στά δύο δυτικά οἱ Εὐαγγελιστές. Στήν ἀψίδα εἰκονίζεται ἐνθρονητὸς Θεοτόκος μέ τόν Χριστό μέσω ἀρχαγγέλων, στόν ἥμικυλινδρικό τοῖχο τῆς ἀψίδας ζωγραφίζονται σέ μετάλλια οἱ Κύπριοι ἄγιοι Ζήνων, Φιλάργιος, Αὔξιβιος, Ἡρακλείδιος, Μακεδόνιος, Τριφύλλιος καί πιό κάτω οἱ Ἱεράρχες Τύχων, Νικόλαος, Μελέτιος, Βασίλειος, Γρηγόριος, Ἀθανάσιος, Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων.

Ἀνάμεσα στά παράθυρα τῆς ἀψίδας ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας καί ὁ ἄγιος Ἐπιφάνιος. Κάτω ἀπό τά παράθυρα ὁ ἄγιος Σπυρίδων. Στό νότιο ἥμισυ τῆς δυτικῆς καμάρας ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ ἐνῶ στό βόρειο μήσο της ἡ εἰς Ἀδου Κάθοδος. Ἀρκετές θεολογικές ἐρμηνείες τῶν εἰκόνων ἐρμηνεύουν τίς εἰκαστικές συνθέσεις μέ βάσην τά ἱερά γράμματα ἢ μέ συμβολισμούς πού ἐκφράζονται μέ αὐτές.

Στό δυτικό τυφλό τόξο τοῦ βόρειο τοίχου εἰκονίζεται ἡ Βάπτιση τοῦ Χριστοῦ. Στήν ἀνατολική καμάρα ἡ Ἀνάληψη, στό βόρειο τοῖχο τά Εισόδια τῆς Θεοτόκου, στό νότιο τοῖχο ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου, κάτω ἀπό τήν Κοίμησην ἡ Παναγία ἡ Ἀρακιώτισσα μέ ἐπιγραφή – δέηση τοῦ κτίτορα καί ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ.

Στό βόρειο τοῖχο πάνω ἀπό τήν θύρα βρίσκεται τό ἄγιο Κεραμίδιο, δηλαδή ἀποτύπωση τῆς μορφῆς τοῦ Χριστοῦ θαυμαστῷ τῷ τρόπῳ σέ κεραμίδι. Ἀνατολικά τῆς θύρας ὁ Συμεὼν ὁ Θεοδόχος μέ τόν Χριστό κατά τήν Ὑπαπαντή καί ὁ Πρόδρομος μέ εἰληπτάριο «Ἴδε ὁ ἀμνός τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τήν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου», ἐνῶ δυτικά τῆς θύρας βλέπουμε τόν ἄγιο Νικόλαο.

Στήν δυτική ὄψη τῆς ἀνατολικῆς παραστάδος τοῦ βορείου τοίχου ἴστορεῖται ἡ Θεοτόκος Παράκληση ἐνῶ στήν νότια ὄψη ὁ Συμεὼν ὁ Θαυματουργός. Στό ἐσωρράχιο τοῦ ἀνατολικοῦ τυφλοῦ τόξου τοῦ βόρειου τοίχου ὁ ἄγιος Ὁνούφριος καί ὁ ἄγιος Στέφανος, ἐνῶ στό τύμπανο τοῦ τόξου ὁ ἄγιος Ὑπάτιος καί πιό ψηλά ὁ Ἰωσήφ ὁ Ποιητής (ὁ Ὑμνόγραφος).

Στήν ἀνατολική πλευρά τῆς δυτικῆς παραστάδος τοῦ βορείου τοίχου ὁ ἄγιος Σάββας ἐνῶ στήν νότια ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Στό ἐσωρράχιο τοῦ δυτικοῦ τυφλοῦ τόξου τοίς ἄγιοις Ἀνάργυροι Κοσμᾶς καί Δαμιανός ἐνῶ πιό κάτω οἱ ἄγιοι Ἀνδρόνικος καί Κυριακός. Στό νότιο τοῖχο εἰκονίζονται ὁ Θεοφάνης ὁ Ποιητής καί στό ἐσωρράχιο τοῦ ἀνατολικοῦ τυφλοῦ τόξου τοῦ νότιου τοίχου ὁ Ρωμανός ὁ Μελωδός καί ὁ ἄγιος Λά-

ζαρος. Στό τύμπανο του ἵδιου τόξου ὁ ἄγιος Κυπριανός. Στή βόρεια ὅψη τῆς ἀνατολικῆς παραστάδος του νότιου τοίχου ὁ Συμεών ὁ Στυλίτης, ἐνῶ στή δυτική ὁ Χριστός Ἀντιφωνητής, ἐπηρεασμένος μᾶλλον ἀπό τή γνωστή ἐκκλησία πάνω στόν Πενταδάκτυλο. Στό ἀριστερό χέρι κρατᾷ εὐαγγέλιο μέ τήν ἐπιγραφή «Ἐγώ εἰμί τό φῶς τοῦ κόσμου. Ο ἀκολουθῶν ἔμοι οὐ μή περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ ἀλλ' ἔξει τό φῶς τῆς ζωῆς». Στήν ἀνατολική ὅψη τῆς δυτικῆς παραστάδος ὁ ἄγιος Ἀντώνιος, ἐνῶ στή βόρεια ὁ ἀπόστολος Πέτρος. Στό δυτικό τυφλό τόξο του νότιου τοίχου οἱ ἄγιοι Χαρίτων, Χριστοφόρος καὶ Ἰλαρίων ἐνῶ στό ἐσωρράχιο οἱ ἄγιοι Παντελεήμων καὶ Ἐρμόλαος. Στά ἐσωρράχια του βόρειου καὶ νότιου τόξου πού στηρίζουν τόν τρούλο βλέπουμε δεξαέξι μετάλλια μέ τίς μορφές ἀγίων καὶ μαρτύρων. Πάνω ἀπό τήν ἀψίδα ὁ ἄγιος Στάχυς, ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός καὶ τό ἄγιο Μανδήλιο, ὁ ἄγιος Κοσμᾶς ὁ Ποιητής καὶ ὁ ἄγιος Νικάνωρ.

Τό 14 αἰώνα ὁ ζωγράφος Λεόντιος ζωγράφισε τή Θεοτόκο στό τυφλό τόξο πάνω ἀπό τή βόρεια εἴσοδο του ναοῦ καί τήν ἔξωτερική πλευρά του ἀρχικού δυτικού τοίχου.

Τό 17 αἰώνα ζωγραφίστηκαν διάφοροι ἄγιοι στήν ἔξωτερική πλευρά του βόρειου τοίχου ἀπό τούς ὅποιους διακρίνονται οἱ ἄγιοι Θεόδωρος καὶ Μηνᾶς, ἥ Μεταμόρφωση, ὁ ἄγιος Ἡρακλείδιος, ἄγγελοι καὶ ἐπίσκοποι.

Ἡ πλάκα μέ τήν ἀνάγλυφη παράσταση τῆς Σταύρωσης πάνω ἀπό τή βόρεια εἴσοδο τῆς προσθήκης τοποθετήθηκε μέ τήν προσθήκη.

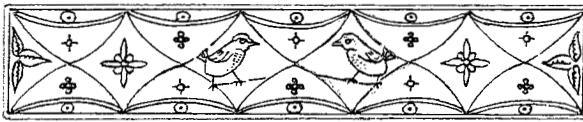
Τό εἰκονοστάσι, μέ χρυσό, κόκκινο καὶ πράσινο καὶ ὁ σταυρός τῆς κορυφῆς εἶναι του 1673, οἱ εἰκόνες του Χριστοῦ καὶ του Προδρόμου εἶναι του 16 αἰώνα.

Οι δεσποτικές εἰκόνες του Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας (1192) βρίσκονται στό Βυζαντινό Μουσεῖο του Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου στή Λευκωσία.

Κατά τήν ἄποψη του Μητροπολίτη Μόρφου κ. Νεοφύτου, ὁ ὅποιος καὶ συνέγραψε βιβλίο μέ τίτλο Ἱερά Μονή Παναγίας του Ἀρακα (ἐκδόσεις Θεομόρφου) «Ἡ Παναγία του Ἀρακα εἶναι ἥ ἀξιολογότερη σέ θεολογία καὶ καλλιτεχνική ἀξία ἐκκλησία τῆς Κύπρου, πού ἥ Μητρόπολη Μόρφου καὶ ἥ Ἐπισκοπή τῶν Σόλων ἔχει τή μεγάλη τιμή καὶ τή μεγάλη εὐθύνη νά διαφυλάττει μέσα στούς αἰῶνες».

ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ
Φιλόλογος

Χριστόδουλον Γ. Παχουλίδην
Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΑΣΜΑΤΙ
ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΠΛΑΤΑΝΙΣΤΑΣΑ

Hέκκλησία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τοῦ Ἀγιασμάτι, τό μόνον σωζόμενο οἰκοδόμημα τῆς ὁμώνυμης Ἱερᾶς Μονῆς, ἀνάγεται στὸν 15ο αἰώνα καὶ εἶναι κατάγραφη ἀπό ύπεροχες βυζαντινές ἀγιογραφίες. Αὐτὴ τὴν ἐκκλησίαν ὡς ΟΥΝΕΣΚΟ, ὅπερα ἀπό γνωμάτευση εἰδικῶν ἐπιστημόνων, μὲ ἀπόφασή της ἡμερομηνίας 3/12/1985, ἐνέταξε στὸν Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικῆς Κληρονομιᾶς μὲ ἀριθμό εύρετηρίου 351.

Ἡ ἐκκλησία αὐτὴ βρίσκεται στὸν ὄροσειρά τοῦ Τροόδους, περί τὰ 6 χιλιόμετρα ΒΔ τοῦ χωριοῦ Πλατανιστάσα στὸν ἀγκάλη μιᾶς μικρῆς μαγευτικῆς κοιλάδας. Εἶναι τοῦ τύπου τοῦ μονόκλιτου ξυλόστεγου ναοῦ μὲ ἐπικλινὴ στέγη καὶ περιβάλλεται ἀπό κλειστὴ στοά. Εἶναι ὡς μόνη στὸν Κύπρο στοοπερίβλητος ἐκκλησία. Ἐσωτερικά καλύπτεται ὀλόκληρη ἀπό τοιχογραφίες. Τοιχογραφίες καλύπτουν ἐπίσης τὸν δυτικό τοῖχο (νάρθηκα) καὶ μέρος πάνω ἀπό τὸ ἔξωτερικό μέρος τῆς νότιας εἰσόδου.

Πότε ἀκριβῶς ἴδρυθηκε ἡ Μονὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τοῦ Ἀγιασμάτι δέν γνωρίζουμε. Κατά τὸν Νέαρχο Κληρίδην, «... μετά τὸ 817 μ.Χ. ἐπίλυδες μοναχοί ἴδρυσαν ἐπὶ τῶν Εἰκονομάχων τὰς Μονάς τῆς Παναγίας τοῦ Ἀρακα, τῆς Παναγίας τοῦ Μεγάλου Ἀγροῦ, τῆς Παναγίας τῆς Τροοδίτισσας, τοῦ Ἀγιασμάτι, τῶν Καθάρων, τῆς Κρινιώτισσας καὶ ἄλλας...» (Ἴδε Θρησκευτική καὶ Ἡθική Ἐγκυκλοπαίδεια, τόμος Α' σελ. 323).

Μέ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων, ἡ πρώτη Μονὴ καταστράφηκε καὶ ἡ σημερινὴ σωζόμενη ἐκκλησία – μαζί μὲ τὴ Μονὴ – «ἀνοικοδομήθη ἐκ βάθρων», ὅπως ἀναγράφει καὶ ἡ ἐπιγραφή πού εὑρίσκεται στὸ ἐσωτερικό τῆς ἐκκλησίας πάνω ἀπό τὴ βόρεια θύρα: «(Ἀνοικοδομήθει (ἐκ βάθρων), ὁ θεῖος οὗτος κ(αὶ) πάνσεπτος ναός τοῦ Τιμίου Σι(α)ροῦ τοῦ Ἀγιασμάτι διά συνδρομῆς καὶ πολλοῦ πόθου τοῦ θεοσεβεστάτου αἱρέως Πέτρου τοῦ Πέρατι καὶ τῆς συμβίας αὐτοῦ καὶ οἱ θεοροῦντες αὐτῷ διά τὸν Κ(ύριον) μακαρίσατε. (Ἄμνην)».

Ἄλλη κτητορική ἐπιγραφή, πού εὑρίσκεται πάνω ἀπό τὴ νότια θύρα τῆς ἐκκλησίας ἀναγράφει: «Ἐτελειώθη ἡ ἱστορία τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ διά ἔξόδου καὶ πόθου τοῦ θεοσεβεστάτου Α. ιερέως Κυροῦ Πέτρου τοῦ Πέρατι καὶ τῆς πρεσβυτέρας αὐτοῦ Πεπανῆς

μπν(ος) Ὁκτωβρίου, Ζ. ἡμέρα Γ' ἐκρωνίας... Χ(ριστοῦ) καὶ οἱ ἀναγυνό-
σκοντες αὐτῷ εὔχεσθαι διά τὸν Κ(ύριον) ἵνα εὕρωσι ἔλεος ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεω, Ἀμήν. Θεοῦ τὸ δῶρο κείρ δέ Φιλύπ(που ἴστοριο)γράφου, οὐ
τό ἐπίκλην του Γούλ».

Ἡ χρονολογία εἶναι ἐφθαρμένη. Τό 1914 ὁ Περιστιάνης πού ἐπι-
σκέψθηκε τὸν ναό καὶ φαίνεται τότε ξεχώριζαν μερικά γράμματα, διά-
βασε 1477. Ἡ Μπαίκερ εἰσηγήθηκε ἀργότερα τῇ χρονολογίᾳ, ΑΥΞΣΤ' (1466). Τή χρονολογία αὐτή ἀσπάσθηκε καὶ ὁ Ἀνδρέας Στυλιανοῦ.
Ἐπίστης τῇ χρονολογίᾳ αὐτή δέχθηκε καὶ ὁ Ἀθανάσιος Παπαγεωργί-
ου, μιὰ καὶ ἡ 7η Ὁκτωβρίου ἦταν ἡμέρα Τρίτη. (Α. Παπαγεωργίου «Ἡ
Παλαιοχριστιανική καὶ Βυζαντινή Ἀρχαιολογία καὶ Τέχνη ἐν Κύπρῳ
κατά τά ἔτη 1965-66, σελ. 41-46, Λευκωσία 1967). Ὁμως ὁ ἕδιος ἀργό-
τερα στὴ μελέτη του «Οἱ ξυλόστεγοι ναοί τῆς Κύπρου», στόν ἀναμνη-
στικό Τόμο τοῦ Περιοδικοῦ «Ἀπόστολος Βαρνάβας» ἐπιστήμου ὄργά-
νου τῆς Ἑκκλησίας Κύπρου, σελ. 443 ἀναφέρει, ὅτι πρέπει νά περιορί-
σουμε τῇ χρονολογίᾳ μεταξύ τοῦ 1494 καὶ 1509, μιὰ καὶ οἱ τοιχογρα-
φίες στόν Ἅγιο Μάμα στόν Λουθαρᾶ, πού ἔγιναν ἀπό τὸν ἕδιο τωρά-
φο (Φίλιππο Γούλ), ἀνάγονται στά 1495).

Στό Σταυρό τοῦ Ἅγιασμάτι, ἀναφέρει ὁ Ἀ. Παπαγεωργίου στὸν πιό
πάνω μελέτη, του, ἡ δυτική ἐπίδραση εἶναι πιό ισχυρή. Στό ναό τοῦ Ἅ-
γιου Μάμα στό Λουθαρᾶ, ὁ ἀγιογράφος μένει πιό κοντά στὸν παράδο-
σην. Αὐτό ὅμως δεν σημαίνει ὅτι ἀναγκαστικά ὁ ναός τοῦ Σταυροῦ τοῦ
Ἄγιασμάτι ζωγραφίστηκε πιό ὕστερα ἀπό τό ναό τοῦ Ἅγιου Μάμα στό
Λουθαρᾶ.

Ἄς ἔλθουμε τώρα καὶ στὸν κτίτορα τοῦ ναοῦ. Κατά τίς κτητορικές
ἐπιγραφές αὐτός ἦταν ἔγγαμος Πρωτοπρεσβύτερος καὶ ἔφερε τό ὄνομα
Πέτρος. Ἡ σύζυγός του ὁνομαζόταν Πεπάνη. Φαίνεται ὅτι κατά τὸν
περίοδο εἰκονογράφησης τοῦ ναοῦ δέν εύρισκετο στὴ ζωή καὶ ὁ ἀγιο-
γράφος τοῦ ναοῦ τόν ἀναφέρει «Κυρόν». Γιά τὸν καταγωγή του τίποτα
δέν ἀναφέρουν οἱ ἐπιγραφές. «Περάτης», σύμφωνα μέ τὸν Ἅγια Γραφή
εἶναι ὁ ζένος, ὁ μή αὐτόχθων. Γιά τοῦτο καὶ ὁ Ἀβραάμ ὁνομαζόταν ὑ-
πό τῶν κατοίκων τῆς Πενταπόλεως «Περάτης» (Γεν. 13'), γιατί ὥλθε
ἀπό πέρα μακριά καὶ εἶχε τόπο προέλευσής του, τὸν πέραν τοῦ Εὐφράτου
ποταμοῦ περιοχή. Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Πρωθιερέας Πέτρος, ὁ ἐ-
πικαλούμενος Περάτης, ὥλθεν ἀπό πέρα καὶ δέν ἦταν αὐτόχθων τῆς πέ-
ριξ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Ἅγιασμάτι περιοχῆς. Κατά τὸν Ἀ. Στυλιανοῦ, «...
Οὗτος πιθανόν νά καταγόταν ἀπό τά δυτικά μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας...»
(Α. Στυλιανοῦ, The painted churches of Cyprus, σελ. 74).

Ὁ Δοῦκας, ἔνας ἀπό τοὺς ἴστορικούς τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως, ἀναφέρει στὸ Χρονικό του, σελ. 21, τόπον καλούμενον Ἅ-
γιασμάτιον ἐπί τῆς μικρασιατικῆς ἀκτῆς, ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινου-
πόλεως. Ἐπίστης καὶ «Πέραν», καλεῖται τόπος ἔναντι τῆς Κωνσταντινου-
πόλεως. Φαίνεται ὅτι ἀπό τά μέρη αὐτά καταγόταν ὁ Πρωθιερέας Πέ-

τρος, ό όποιος μετά τίν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἥλθε στήν Κύπρο, ἢ όποια τότε ἦταν λατινοκρατούμενη, πήρε τά παραποτάμια μονοπάτια καί ἀνέβηκε στά δύσιβατα βουνά τοῦ Τροόδους, γιατί στίς πόλεις καί στά πεδινά μέρη κυριαρχοῦσε ὁ Καθολικός κλῆρος, εὐρῆκε τήν ἐρειπωμένη αὐτή Μονή τοῦ Σταυροῦ, ξόδευσε γιά τίν ἀνοικοδόμησην καί ἀγιογράφησην της, καί πιθανόν τότε, νά τῆς ἔδωκε καί τό ὄνομα «Ἀγιασμάτι», ἀπό «Διοσμάτι», πού μέχρι τότε ἔφερε ἢ πέριξ τῆς Μονῆς περιοχή, γιά νά θυμᾶται τόν τόπον καταγωγῆς καί προέλευσής του.

Κατά τίς ἀρχές τοῦ 16ου αἰώνα, πέρασε ἀπό τή Μονή τοῦ Ἀγιασμάτι ὁ Ρῶσος Μοναχός καί περιηγητής Βασιλείος Γρηγόροβιτς Βάρσκυ - Πλάκα Ἀλποβ, ἄλλως Βασιλείος Μοσκοβορῶσος Κιεβοπολίτης, ὁ ὄποιος περιγράφει ὡς ἀκολούθως τήν διέλευσή του ἀπό τήν Μονή αὐτή: «...ἔφθασα εἰς μίαν ἄλλην Μονήν... ὀνομαζομένην «Σταυρός τῶν Διοσμάτων ἢ Ἀγιασμάτων», κατά τήν ἐκλογήν ἑκείνων οἱ ὄποιοι γνωρίζουν τάς γραφάς. Ἡ μικρά αὐτή Μονή εύρισκεται ἐπίσης εἰς τήν ἐπισκοπική περιφέρεια Κυρηνείας. Εἶναι μικρά. Κεῖται εἰς θελτικήν ἀπομεμακρυσμένην τοποθεσίαν, κατάλληλον διά ἀναχωρητικήν ζωήν, εἰς καθαρόν ἀέρα, πλησίον πηγῆς ὑγιεινοῦ ὕδατος. Ἐχει μερικά ὅπωροφόρα δένδρα, δέν ἔχει μοναχούς, ἐκτός ἀπό ἓνα, ὁ ὄποιος ἦτο καί Ἡγούμενος καί λαϊκός ἀδελφός, ἄλλα δέν τόν εὔρον ἔκει. Εὔρον μόνον μίαν γηραιάν μοναχήν ἢ ὄποια ἔκάθηπτο ἔκει ὡς φύλαξ. Μοῦ ἤνοιξε τήν Μονήν καί ἐλυπίθην διά τήν ἀπουσίαν ἐνοίκων εἰς τόσον ὡραῖον μέρος...» (Α. Στυλιανοῦ, Αἱ περιηγήσεις τοῦ Ρώσου Μοναχοῦ Βασιλείου Γρηγόροβιτς Βάρσκυ - Πλάκα Ἀλποβ, ἄλλως Βασιλείου Μοσκοβορῶσου Κιεβοπολίτου, ἐν Κύπρῳ, Κυπριακαί Σπουδαί, ΚΑ' σελ. 95).

Μέ τό πέρασμα τῶν χρόνων ὁ ναός ἔμεινε κωρίς φροντίδα καί περιποίηση. Πεῦκα καί ἄλλη ἄγρια βλάστηση φύτρωσε γύρω του καί τόν σκέπαισε. Οἱ βοσκοί πού ἔβοσκαν τά κοπάδια τους στό δυσπρόσιτο τοῦτο μέρος, τά μάντριζαν τόν κειμῶνα στήν κλειστή στοά καί ἄναβαν καί φωτιά γιά νά ζεσταίνονται. Στά τέλη τοῦ 19ου αἰώνα ἢ Μητρόπολη Κυρηνείας παρεχώρησε τήν πέριξ τοῦ ναοῦ περιοχή, πού ἀνῆκε στήν Μονή, στούς κατοίκους τοῦ γειτονικοῦ κωριοῦ Πλατανιστάσα, μέ τόν ὄρο, νά τήν καλλιεργήσουν καί νά καρποῦνται τή μισή παραγωγή. Τό 1940-1946, πώλησε μέ δημοπρασία τά καλλιεργηθέντα κτήματα, ἐκτός ἀπό τό μικρό δάσος δυτικά καί νοτιοδυτικά τοῦ ναοῦ καί μερικά κτήματα γύρω του. Κατά τήν περίοδο αὐτή ἔγινε καί μιά σχετική συντήρηση τοῦ ναοῦ. Κατά τήν περιοδο 1946-1964 διέμενε σέ παρακείμενο σπιτάκι ὁ μακαριστός «γέρο ἐρημίτης», Γιάννης Εύσταθίου Πασιουλῆς (Παχουλίδης), ἀπό τήν Πλατανιστάσα ὁ ὄποιος φρόντιζε καί ἦταν φύλακας στά κτήματα πού ἀγόρασε ἀπό τή Μονή ὁ ἀδελφός του Γεώργιος Παχουλίδης. Βαστοῦσε τό κλειδί τοῦ ναοῦ, δεχόταν τούς ἐπισκέπτες του καί τούς ξεναγούσε, καί φρόντιζε ἀμισθί γιά τήν καθαριότητα καί ὅ,τι ἄλλο χρειαζόταν ὁ ναός.

Τό 1964-1965, ἀνοίχθηκε ὁ δρόμος πού ὁδηγεῖ στή Μονή, καί ἔγινε

μιά ριζική ἐπιδιόρθωση μέ συνεργασία Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυρηνείας καὶ Τμήματος Ἀρχαιοτήτων καὶ ἔφθασε στίν πολύ καλή κατάσταση πού βρίσκεται σήμερα.

Μετά τό διαχωρισμό τῆς μητροπολιτικῆς περιφέρειας Κυρηνείας (13 Αύγουστου 1973) καὶ τή δημιουργία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μόρφου, ἡ Μονή ὑπάγεται στίν Ἱερά Μητρόπολη Μόρφου.

Ο κάθε ἐπισκέπτης τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Μονῆς πού βρίσκεται μόνο μισή ὥρα ἀπόσταση ἀπό τή Λευκωσία, (Λευκωσία - Ἀνθούπολη - Ἀρεδιοῦ - Ἀγροκππιά - Μιτσερό - Γεφύρι Παναγιᾶς, δρόμος πρός Πλατανιστάσα καὶ σέ κάποιο σημεῖο θά δούμε πινακίδα καὶ θά στρίψουμε δεξιά πρός Μονή Ἀγασμάτι), θά θαυμάσει τίς ὑπέροχες ἀγιογραφίες της καὶ θά χαρεῖ ἐνα ἥρεμο περιβάλλον, πού ἀρμόζει σέ μοναστηριακό χώρο, τό ὅποιο γαληνεύει τήν κουρασμένη ψυχή ἀπό τόν θόρυβο τῆς πολύβουνης πόλης καὶ τίς σκουτούρες καὶ τό ἄγχος τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ Γ. ΠΑΧΟΥΛΙΔΗΣ
Γραμματέας Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυρηνείας

“Ομηρου Κ. Χατζηστυλλῆ

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ Ο ΠΡΩΤΟΚΛΗΤΟΣ ΠΟΛΥΣΤΥΠΟΥ - ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

μικρή ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα, πού βρίσκεται περίπου γύρω στά 400 μέτρα ἔξω ἀπό τὸν Πολύστυπο, στά βόρεια τοῦ χωριοῦ, στὴν Πιτσιλιά, εἶναι τό τελευταῖο κατάλοιπο τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάστης Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου Πολύστυπου, πού ἔπαυσε νά λειτουργεῖ γύρω στά τέλη τοῦ 19ου αἰώνα. Βρίσκεται στή νότια ἀγκαλιά ἐνός σχετικά ὥμερου λόφου πάνω ἀπό τὸν κύριο δρόμο πού ὁδεύει πρός τὴν Λευκωσία. Δεσπόζει τῆς θελκτικῆς καὶ παραδεισένιας κοιλάδας μέ λεπτοκαρυές πού ἀπλώνεται στήν κάτω βορειοανατολική «ποδιά» τοῦ Πολυστύπου.

Εἶναι ἔνας μικρός, μακρόστενος, μονόκλιτος, μεταβυζαντινός ναός μέ δίρρηπτη ξυλόσκεπτη στέγη καὶ ἀγκιστρωτά κεραμίδια χαρακτηριστική τῆς περιοχῆς Τροόδους, κτίσμα τοῦ 1869. Στόν περίγυρο τοῦ ναοῦ στέκουν μέ περοφάνεια τρεῖς αἰώνοβιες ἐλιές καὶ δύο πελώριες πανάρχαιες βελανιδιές, μόνιμοι φρουροί καὶ παραστάτες τοῦ ναοῦ. Ἀξιόλογη εἶναι ἡ ἔξωτερική τοιχοποιία τοῦ ναοῦ.

Τό εἰκονοστάσιο τοῦ ναοῦ εἶναι ἔνα πραγματικό ἀριστούργημα τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰώνα μέ μία ἔξαιρετη φυτώνυμη διακόσμηση, καὶ ἀριστα ἐπιχρυσωμένο, ἀπό τά καλύτερα στήν περιφέρεια. Οἱ εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, εἶναι τοῦ 17ου αἰώνα. Ἡ Σταύρωση μέ τά «λυπτιερά», ἔνα σπάνιο λατρευτικό ἀριστούργημα πού δεσπόζει στό ἄνω μέρος τοῦ εἰκονοστασίου, εἶναι τοῦ 1700. Ἀξιόλογες εἶναι οἱ μικρές εἰκόνες ἀπό τό Δωδεκάορτο, ψηλά στό ἄνω μέρος τοῦ εἰκονοστασίου, τοῦ 16ου αἰώνα.

Ἡ ἐφέστια εἰκόνα τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα εἶναι τοῦ 1851, εὐλαβῆς ἀφιέρωση τοῦ πρωθιερέα Πέτρου ἀπό τό γειτονικό χωριό Λειβάδια Πιτσιλιᾶς. Ἡ ἀρχαιοτάτη ὅμως ἐφέστια εἰκόνα τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα μετεφέρθη πρό πολλοῦ εἰς τὴν Μητρόπολη Κυρηνείας πρός προστασίαν καὶ φύλαξην. Ὡς γνωστόν ἡ Ἱερά Μονή τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα Πολύστυπου ὑπαγόταν στήν Ἱερά Μητρόπολη Κυρηνείας μέχρι τό 1973.

Ἡ περί ἓς ὁ λόγος Μονή δέν ἔταν διάσημη. Ἡταν μικρή Μονή καὶ δέν σημειώνεται στόν Κατάλογο τοῦ Ἀρχιμανδρίτη Κυπριανοῦ (Ιστορία Χρονολογική τῆς νήσου Κύπρου. Ἐνετία 1788). Διέθετε ὅμως μεγάλη περιουσία στόν Πολύστυπο, τά Λειβάδια καὶ σέ ἄλλες γειτονικές

κοινότητες.

‘Η πορεία και ἡ ἱστορική διαδρομή τῆς Μονῆς ἀνάμεσα στούς αἰῶνες εἶναι συνυφασμένη μὲν παραδόσεις, θρύλους καὶ ἱστορικά γεγονότα.

Σύμφωνα πάντοτε μέ τίν παράδοση, ἡ εἰκόνα τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέα, ἔφθασε κατ’ εὐθείαν ἀπό τίν Βασιλεύουσα, στά μέσα τοῦ 8ου μ.Χ. αἰώνα, γύρω στά 744 μ.Χ. τίν ἐποχή τῆς Εἰκονομακίας, μέσω τῶν νοτίων ἀκτῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, στά βόρεια ἀκρογιάλια τῆς Κύπρου, στό λιμανάκι τοῦ Βαψυλᾶ. Ἀπ’ ἐκεῖ μετεφέρθη στούς βόρειους πρόποδες τοῦ Τροόδους, ὅπου εύρισκεται σήμερα ἡ ἀρχαία Ἱερά Μονή τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέα στόν Πολύστυπο. Τίν ιερή εἰκόνα μετέφερε ἐδῶ ἡ ἀγάπη και ἡ θεοσέβεια δύο ταπεινῶν μοναχῶν πού ἀσκήτεψαν σέ μιά μικρή σπολιά, μερικά μέτρα βορειότερα τοῦ ναοῦ, ἐκεῖ ὅπου βιώνει σήμερα ὁ ἀρχαῖος κυπάρισσος τοῦ Ἀγίου. Ὄταν πέθαναν οἱ δύο σεβάσμιοι ἀσκητές μοναχοί, ἡ εἰκόνα τοῦ Ἀγίου παρέμεινε στή σπολιά και τό γεγονός περιέπεσε στή λίθη γιά πάνω ἀπό τρεῖς αἰῶνες.

Γύρω στά τέλη τοῦ 11ου αἰώνα, μετά τίν μάχη τοῦ Μαντζικέρτ 1071 μ.Χ. ἔφτασαν στήν περιοχή ἔποικοι Ἐλληνες Χριστιανοί Ὁρθόδοξοι ἀπό τόν Πόντο, τήν Καππαδοκία, τήν Λυκία και τήν Κιλικία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κατ’ ἐντολή τοῦ τότε Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα Ἀλεξίου Κομνηνοῦ.

Κατά θαυματουργικό τρόπο, δύο ἐνάρετοι χριστιανοί εὐπατρίδες ἀπό τόν Πόντο, ὕστερα ἀπό θεία ὄπτασία ἀνακαλύπτουν τήν ιερή εἰκόνα τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέα τοῦ Πρωτόκλητου. Μέ βαθύτατο σεβασμό οἱ δύο θεοσεβεῖς εὐπατρίδες ἀνεγείρουν μικρό ναό ἀφιερωμένο στόν Ἀγιο μεταφέροντας τό εἰκόνισμα στόν ναό μέ κάθε ἐπισημότητα, γύρω στά 1090 μ.Χ. Τά ἐρείπια τοῦ ἐν λόγῳ ναοῦ σώζονταν μέχρι τά τέλη τοῦ 19ου αἰώνα, περί τά 20 μέτρα νοτιοανατολικά τοῦ σημερινοῦ ναοῦ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα. Νοτίως τοῦ ναοῦ ἀναπτύσσεται τότε κάποιος οἰκισμός ὁ ὄποιος ἀργότερα καταστρέφεται ὀλοσχερῶς ἀπό θανατικό, γιά νά ἐπανιδρυθεῖ εἰς τήν ἀπέναντι ὅχθη τοῦ ρύακα.

Πρός τά τέλη τοῦ 15ου αἰώνα γύρω στά 1470, λίγα χρόνια μετά τήν πτώση τῆς Βασιλεύουσας τό 1453 ἀνεγείρεται νέος μικρός ναός τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα στήν θέση ἀκριβῶς ὅπου κεῖται ὁ σημερινός ναός. Μεταξύ τῶν ἑτῶν 1518 και 1522 πραγματοποιεῖται ἡ ἱστόρηση τοῦ ναοῦ μέ τοιχογραφίες προφανῶς βυζαντινοαναγεννησιακῆς τεχνοτροπίας και χαρακτήρα. Ἐκτοτε, ἵσως και ἐνωρίτερα, ὁ ναός καθιερώνεται σάν τό καθολικό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα τοῦ Πολυστύπου, σύμφωνα μέ κάποιες προφορικές πληροφορίες ὅπου διεσώθηκαν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

‘Η Μονή θά γνωρίσει ἡμέρες εῦκλειας ἀλλά και ἡμέρες δυστυχίας, πόνου και θλίψης και θά διέλθει χρόνους χαλεπούς, μιᾶς «ἀσκλάβωτης σκλαβιᾶς». Γιά αἰῶνες θά καταστεῖ τό καταφύγιο τῶν πονεμένων και

τῶν κατατρεγμένων Ἐλλήνων τῆς περιοχῆς, χῶρος κατανυκτικῆς ὄρθοδόξου λατρείας τοῦ θείου Δημιουργοῦ. «Τό κρυφό Σχολειό» τῆς Μονῆς Θά ἀποβῆ τό ἱερό ἐκπαιδευτήριο τῆς περιοχῆς γιά νά φωτίζει τούς Ἱερεῖς, τούς Ἱεροφάλτες, τούς ἐπαίνοντες καὶ γενικά τούς ἡγήτορες τῶν πέριξ κοινοτήτων, νά τούς μεταδώσει τά ἱερά μηνύματα τοῦ Ναζωραίου Ἰησοῦ καὶ τά μηνύματα τῆς διανόσης τοῦ Σωκράτη καὶ τοῦ Πλάτωνα. Τά κελλιά τῶν ταπεινῶν μοναχῶν κατέστησαν ἐργαστήρια σφυρολάτησης τοῦ πόθου τῆς ἐλευθερίας, στούς σκοτεινούς αἰώνες τῆς ὑποδούλωσης. Ἐδῶ ἦταν ὁ χῶρος καταφυγῆς τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν πενήτων. Χῶρος ὃνους οἱ καταδυναστευόμενοι σκλάβοι ἀντλοῦσαν δύναμην καὶ θάρρος, ψυχική ἀντοχή, ὑπομονή καὶ καρτερία. Ἱερό καταφύγιο ὃνους οἱ ταπεινοί καὶ εὐλαβεῖς μοναχοί ἔρχονταν σέ ἀπ' εὐθείας ἐπαφή μέ τόν Ὅψιστο διά τόν πόνο καὶ τά προβλήματα τῶν πιστῶν.

Παρ' ὅλη τήν φοβερή καταπίεστο τοῦ κατακτητῆ, ἡ Μονή ἐπιτελοῦσε τόν προορισμό της καὶ βρισκόταν σέ ἀκμή μέχρι τά τέλη τοῦ 17ου αἰώνα. Τό φοβερό θανατικό τοῦ 1692 καὶ ὁ τρομερός σεισμός τοῦ 1718 ἀποδεκάτισε τό δυναμικό τῆς Μονῆς καὶ ἅρχισε ἡ παρακμή. Στά τέλη τοῦ 18ου αἰώνα σημειώνεται μία ἀνάκαμψη, ἐνῶ ἔνα νέο θανατικό τοῦ 1820 συρρικνώνει πάλι τόν πληθυσμό τοῦ Μοναστηριοῦ. Σύντομα ὅμως ἀνακάμπτει καὶ γύρω στά 1831 - 1833 διαδραματίζει κάποιο ρόλο στήν ἐπανάσταση τοῦ Καλόγηρου.

Τό 1867 ὁ πρωτοπρεσβύτερος Ἰωάννης Λειβαδάς ἀπό τό γειτονικό χωριό Λειβάδια, κατεδαφίζει τόν κατάγραφο ἱερό ναό τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα καὶ στήν θέστο του ἀνεγείρει τόν σημερινό ναό. Ἡ ζημιά ἀπό τήν καταστροφή τῶν τοιχογραφιῶν εἶναι ἀνυπολόγιστη. Ὁ νέος ναός περιστούται τόν Μάιο τοῦ 1869 καὶ τά ἐγκαίνιά του τελοῦνται ἀπό τόν Μητροπολίτη Κυρηνείας Μελέτιο Β', στά 1877. Ἡ Μονή ἐξακολουθεῖ νά λειτουργεῖ μέ μικρό ἀριθμό μοναχῶν μέχρι τό 1894 ὅποτε ἐγκαταλείπεται καὶ διαλύεται.

Μεταξύ τῶν ἐτῶν 1936 καὶ 1940 ἡ Ἱερά Μητρόπολις Κυρηνείας, εἰς τήν ὥπιγετο τότε ἡ Μονή, πώλησε ἔνα μεγάλο μέρος τῆς κτημασύνης τοῦ Μοναστηριοῦ, ἐνῶ μεταξύ τοῦ 1944-1946 μετακίνησε ἀπό τό καθολικό τῆς Μονῆς ἀνεκτιμήτου ἀξίας ἐκκλησιαστικούς θησαυρούς, ἀρχαῖες εἰκόνες, παλαίτυπα βιβλία, Ἱερά σκεύη καὶ ἄμφια καὶ τά μετέφερε στήν Κερύνεια.

Ο ναός πανηγυρίζει κάθε χρόνο στίς 30 Νοεμβρίου μέ μεγαλειώδη συνάθροιση πιστῶν ἀπό τίς γύρω κοινότητες καὶ ἄλλα μέρη τῆς Νήσου. Οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ κοινοτήτων εὐλαβοῦνται βαθέως τόν Ἀπόστολο Ἀνδρέα καὶ οἱ πλεῖστες οἰκογένειες δίνουν τό ὄνομα τοῦ Ἁγίου σέ ενα ἀπό τά ἀγόρια τους ἀνέκαθεν.

Ο Ἀπόστολος Ἀνδρέας Πολυστύπου εἶναι θαυματουργός καὶ ἔχει εἰς πίστιν του δεκάδες θαυμάτων στήν περιοχή, τήν Κύπρο καὶ τό ἐξωτερικό. Παραθέτουμε δειγματολογικά ἔνα τέτοιο θαυμαστό γεγονός.

Τό 1931 ό παπά Νικόλας Κωνσταντī άπό τό Ἀληθινοῦ, ἐφημέριος τότε, τοῦ ἵερου ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Λειβαδιῶν Πιτσιλιᾶς, είχε ἐνοικιασμένα τά κτήματα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα στόν Πολύστυπο. Ἡταν ἀπόγευμα Κυριακῆς, ἀρχές τοῦ ὁκτώβρη τοῦ 1931, ὅπόταν ὁ μ. Γεώργιος Παπαδόπουλος, τότε 16 ἑτῶν, υἱός τοῦ ἱερέως Νικόλα Κωνσταντī, πήγε μαζί με δύο φίλους καὶ ὅμοχώριούς του, τόν Κλεόπα Γεωργίου Ξυναρπόν καὶ τόν Ἰωάννην Παναγῆ Ππίσση, εἰς τὸν ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα στόν Πολύστυπο νά ἀνάψουν τό καντίλι τοῦ Ἅγιου καὶ νά προσκυνήσουν τὸν σεπτή του εἰκόνα. Οἱ δύο φίλοι τοῦ Γεωργίου Παπαδοπούλου ἦταν τότε ἡλικίας 11 ἑτῶν. Ὅταν ἔφτασαν στὴν αὐλὴν τῆς ἐκκλησίας ὁ Γεώργιος Παπαδόπουλος ἔδωσε τό κλειδί τοῦ ναοῦ στοὺς φίλους του νά ἀνοίξουν τό ναό, νά ἀνάψουν τό καντίλι καὶ νά προσκυνήσουν. Ὁ ἕδιος ἀνέφερε ὅτι δέν θά πάγαινε μαζί τους στόν ναό ἐκείνην τή στιγμή, ἀλλά θά κατέβαινε στό πιό κάτω περιβόλι τοῦ Ἅγιου γιά νά μαζέψει σῆκα.

Οἱ δύο φίλοι μ. Κλεόπας καὶ Ἰωάννης πῆραν τό κλειδί, ἄνοιξαν τὸν θύρα καὶ μπῆκαν στόν ναό. Ἡ ἐκκλησία ἀμέσως φωτίστηκε μέ ἓνα γλυκό, παράξενο, ἀσπρογάλαζο, ἐκτυφλωτικό φῶς, τόσο δυνατό, πού ἔλαμπε ὅλος ὁ ναός. Τὴν ἕδια στιγμή ἔνας ἰερωμένος μέ κάτασπρα μαλλιά καὶ γένεια ντυμένος στ' ἄμφια του πού ἀπάστραφταν – καὶ πού δέν πρέπει νά ἦταν ἄλλος ἀπό τόν Ἀπόστολο Ἀνδρέα, – στεκόταν ὅρθιος στό δεξιό ἀναλόγιο καὶ ἔψαλλε μέ μία γλυκύτατη φωνή.....

Τά δύο ἀγόρια γονάτισαν ἐντρομα καὶ ἔμειναν ἀποσβολωμένα στή μέστη τῆς ἐκκλησίας θαυμάζοντας τό θέαμα πού διήρκεσε περίπου τέσσερα λεπτά (4) σύμφωνα μέ τόν ὑπολογισμό τους. Ἀκολούθως ὁ Ἅγιος ἔγινε ἄφαντος καὶ τό ἐκτυφλωτικό ἀσπρογάλαζο ἐκεῖνο φῶς ἔσβησε καὶ χάθηκε. Ὅταν ἄναψαν τό καντίλι, προσκύνησαν καὶ βγῆκαν ἔξω τρομαγμένοι, ἔτρεξαν κάτω στό περιβόλι τοῦ Ἅγιου καὶ ἐκεῖ διηγήθηκαν τά καθέκαστα στόν φίλο τους μ. Γεώργιο Παπαδόπουλο πού τούς περιμένε ἐναγωνίως. Ἐκεῖνος τότε τούς ἀνέφερε ὅτι σκόπιμα τούς ἔστειλε μονάχους γιά νά δοῦν καὶ αὐτοί τό θεῖο θέαμα πού καὶ ἐκεῖνος εἶχε δεῖ καὶ ἀντικρύσει πολλές φορές ἀπό μόνος του. (Ἀφήγηστο τοῦ μ. Κλεόπα Γεωργίου Ξυναρπῆ ἀπό τά Λειβάδεια Πιτσιλιᾶς στόν γράφοντα στίς 15 Ἰανουαρίου 2000).

Σέ κάθε περίσταση, σέ κάθε δύσκολη στιγμή καὶ δοκιμασία τῶν εὐσεβῶν κατοίκων τοῦ Πολυστύπου καὶ τῶν περιχώρων καὶ ὅχι μόνο, στήν πρώτη τους ἐπίκλησην καὶ ἰκεσία, ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ὁ Πρωτόκλητος εἶναι ἐλπίδα καὶ καταφυγή, μόνιμος προστάτης καὶ παραστάτης...

Μεγάλη ἥ xáρη του!!!

ΟΜΗΡΟΣ Κ. ΧΑΤΖΗΣΤΥΛΗΣ
Ἐκπαιδευτικός

Δημήτριον Χ. Καππανή
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑΝΤΟΣ ΛΟΥΒΑΡΑ

Hεριφέρεια τῆς Πιτσιλιᾶς περιλαμβάνει ἀρκετούς ναούς μέσης σημαντικής ιστορίας καί παράδοσης καθώς καί πολλά ξωκλήσια τά όποια είναι κατάσπαρτα σέ όλοκληρη τήν περιοχή. Σημαντικές βυζαντινές ἐκκλησίες τῆς Κύπρου, πού είναι έγγεγραμμένες στόν κατάλογο τῶν Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικῆς Κληρονομιᾶς τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ, βρίσκονται στά δύο της. Αύτές είναι ὁ ναός τῆς Μεταμόρφωσης τοῦ Σωτῆρος στό χωριό Παλαιχώρι, ὁ ναός τοῦ Σταυροῦ τοῦ Ἀγίασμάτος στήν Πλατανιστάσα, τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στό Πελέντρι καί τῆς Παναγίας τοῦ Ἀρακα στά Λαγουδερά. Πέρα ὅμως ἀπό τούς ναούς αὐτούς θά συναντίσουμε καί ἀρκετούς ἄλλους οἵ ὄποιοι παρουσιάζουν ἰδιαίτερο ἀρχιτεκτονικό ἐνδιαφέρον. Ἐννας ἀπό αὐτούς τούς παλαιούς ναούς τῆς περιοχῆς είναι καί ὁ ναός τοῦ Ἅγιου Μάμα στό χωριό Λουβαρᾶς.

Τό δόμορφο καί γραφικό χωριό Λουβαρᾶς, τό ὄποιο ἐκκλησιαστικά ἀνήκει στήμερα στή μητροπολιτική περιφέρεια Λεμεσοῦ, ὅπως καί διοικητικά στήν ἐπαρχία Λεμεσοῦ, βρίσκεται στή γεωγραφική περιφέρεια τῆς Πιτσιλιᾶς καί σέ ἀπόσταση 27 χιλιομέτρων βόρεια τῆς πόλης τῆς Λεμεσοῦ. Είναι κτισμένο σέ ύψομετρο 850 μέτρων ἀπό τήν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας, στούς πρόποδες τοῦ βουνοῦ «Κακομάλλης», μέσα σέ μιά κοιλάδα ἥ ὄποια προστατεύει τό χωριό ἀπό τούς βόρειους ἀνέμους, σύμφωνα μέ δηλώσεις παλαιῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ.

Τό χωριό αὐτό ὑφίστατο μέ τήν ἴδια ὀνομασία κατά τήν περίοδο τῆς Φραγκοκρατίας καί ἀνήκε στή μεγάλη Κομανταρία τῶν Ἰωαννιτῶν ἡπιοτῶν πού είχε ἔδρα τό χωριό Κολόσσοι. Σέ παλαιούς χάρτες βρίσκεται στημειωμένο ὡς Logara. Σύμφωνα ὅμως μέ τήν παράδοση φαίνεται πώς τό χωριό αὐτό είναι παλαιότερο ἀπό τήν πιό πάνω περίοδο καί ἀνάγεται στά βυζαντινά χρόνια, ὅπως ὑποδηλώνει ἥ ὀνομασία του.

Στήν καρδιά τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ βρίσκεται τό μεσαιωνικό ἐκκλησάκι τοῦ Ἅγιου Μάμα μέ τίς θαυμάσιες σέ τέχνη τοιχογραφίες. Πρόκειται γιά μία μικρῶν διαστάσεων ἐκκλησία πού οἰκοδομήθηκε τό 1455, σύμφωνα μέ τήν κτητορική ἐπιγραφή πού βρίσκεται στό δυτικό τοῖχο, πάνω ἀπό τήν εῖσοδο πού ἐνώνει τόν κυρίως ναό μέ τό νάρθηκα. Ὁ ναός κτίστηκε ἀπό τόν πρωτοίερέα Κωνσταντίνο καί ἀγιογραφήθηκε ἀπό τό ζωγράφο Φίλιππο Γούλ, μέ δαπάνες τοῦ Ἰωάννου Κρόμιδου καί τοῦ Γεώργιου Πελεκάνου, πού ἦταν προύχοντες τοῦ χωριοῦ, μετά τῶν συζύγων

τους Ειρήνης καί Ἐλένης, τό ἔτος 1495. Τά δύο ζευγάρια τῶν δωρητῶν εἰκονίζονται σέ στάση δέσποις ἑκατέρωθεν τῆς ἐπιγραφῆς ἢ ὅποια γράφει σχετικά: «Ἀνοικοδομήθη ὁ θεῖος οὗτος καὶ πάνοεπιος ναός του Ἀγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Μάμαντος διά συνδρομῆς καὶ πολλοῦ πόθου ἀειμνήστου δούλου του Θεοῦ Κωνσταντίνου πρωτοἱερέως ἐν ἔτει 6963 (=1455 μ.Χ.) ἀπό κτίσεως κόσμου. Ἀνιστορίθη δέ διά ἔξοδου καὶ πολλοῦ πόθου Ἰωάννου του Κρόμιδου ὁμοτίμου του αὐτοῦ χωρίου καὶ Κυροῦ Γεωργίου του Πελεκάνου ὁμοτίμου του αὐτοῦ χωρίου καὶ τῶν συμβίων αὐτῶν Ειρήνης καὶ Ἐλένης. Ἐν ἔτει του Κυρίου Ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 1495 καὶ οἱ θεωροῦντες καὶ ἀναγινώσκοντες εὕχεσθαι αὐτοῖς διά τὸν Κύριον ἵνα εὕρωσιν ἔλεος ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἀμήν».

Ο ἀρχιτεκτονικός τύπος του ναοῦ ἀνήκει στὴν κατηγορία τῆς μονόκλιτης ξυλοστέγης βασιλικῆς μέδιας ὁδοκόρυφη στέγη, μέ τὰ χαρακτηριστικά ἐπίπεδα ἀγκιστρωτά κεραμίδια, ὅπως εἶναι καὶ οἱ περισσότερες ἐκκλησίες του εἰδούς αὐτοῦ καὶ μάλιστα αὐτές πού βρίσκονται σέ όρεινές καὶ ἥμιορεινές περιοχές τῆς Κύπρου¹. Ἀρχικά ὁ ναός κτίστηκε χωρίς νάρθηκα καὶ ἦταν μικρῶν διαστάσεων. Ο σημερινός νάρθηκας στό δυτικό ἄκρο του, ἀποτελεῖ μεταγενέστερη προσθήκη. Ἡ ἐκκλησία ἔχει δύο εἰσόδους, μία στὴν νότια καὶ μία στὴ δυτική πλευρά, ἐνῶ ἀπουσιάζουν σχεδόν ἐξ ὅλοκλήρου τὰ παράθυρα. Τό δάπεδο τῆς ἐκκλησίας εἶναι στρωμένο μέ πλίνθους.

Τό ἐσωτερικό τῆς ἐκκλησίας εἶναι κατάγραφο ἀπό θαυμάσιες ἀγιογραφίες². Οι τοιχογραφίες, σύμφωνα μέ τὴν πιο πάνω ἐπιγραφή, χρονολογοῦνται στά 1495 καὶ χαρακτηρίζονται ἀπό ἔνα συγκερασμό τῆς δυτικῆς τέχνης μέ παλαιά πρότυπα τῆς μακεδονικῆς σχολῆς³. Τό εἰκονογραφικό ἀποτέλεσμα χαρακτηρίζεται ἀπό βαριές ἀναλογίες καὶ πολυπρόσωπες σκηνές. Παρόλο πού τό εἰκονογραφικό μοτίβο του ναοῦ ἔχει ὑποστεῖ μεγάλη φθορά, οἱ τοιχογραφίες πού διασώθηκαν διατηροῦν ἀρκετά ἀπό τα χαρακτηριστικά τους⁴.

Ο ναός εἶναι χωρισμένος ἀγιογραφικά σέ τρεῖς ὄριζόντιες ζῶνες. Στίς δύο ἐπάνω ζῶνες παρουσιάζονται πολυπρόσωπες σκηνές περιορισμένης ἔκτασης πού ἔχουν σχέση μέ τὴν ζωὴν του Χριστοῦ καὶ ἢ κάτω ζώνη περιλαμβάνει ὄρθιους ἀγίους σέ φυσικό σχεδόν μέγεθος. Στό ἀνατολικό ἄκρο του νότιου τοίχου, πίσω ἀπό τό εἰκονοστάσι, εἰκονίζονται στὴν πάνω ζώνη δύο ἰεράρχες κατεστραμμένοι καὶ στὴ μεσαίᾳ ζώνῃ ἢ Φιλοξενίᾳ του Ἀβραάμ. Στίν κάτω ζώνη εἰκονίζονται οἱ ἀγιοι Εὔπλοος καὶ Ἀθανάσιος ὁ Πεντασχοινίτης, ἐνῶ στό τύμπανο του μικροῦ τυφλοῦ τόξου πού ἀνοίγεται ἀνάμεσα στοὺς δύο αὐτούς ἀγίους εἰκονίζεται μισοκατεστραμμένος ἀδιάγνωστος ἰεράρχης. Μέσα στὸν κυρίως ναό ἴστορεῖται ἢ Γέννηση του Χριστοῦ, ἢ Ὅπαπαντη, ἢ Βάπτιση, ἢ Μεταμόρφωση, ἢ Ἀνάσταση του Λαζάρου καὶ ἢ Βαϊοφόρος, οἱ Μυροφόρες μπροστά στό κενό μνημεῖο, ἢ θεραπεία του Παράλυτου, ὁ Ἰησοῦς νά διδάσκει στὶν Συναγωγή, ὁ Ἰησοῦς καὶ ἢ Σαμαρείτιδα, ἢ θεραπεία του Τυ-

φλοῦ καθώς καί ἡ θεραπεία τῆς πενθερᾶς τοῦ Πέτρου.

Στίν κάτω zώνη, στ' ἀνατολικά τῆς εἰσόδου, εἶναι ζωγραφισμένοι ὄρθιοι ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, ὁ ἀπόστολος Λουκᾶς καὶ οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος. Στά δυτικά τῆς εἰσόδου εἶναι ζωγραφισμένοι οἱ ἄγιοι Θεόδωρος ὁ Στρατηλάτης, Ἀρτέμιος, Δημήτριος καὶ ἡ ἀγία Σοφία.

Τό ἀέτωμα τοῦ δυτικοῦ τοίχου γεμίζει ἡ Σταύρωση. Πιό κάτω ὑπάρχουν δύο zῶνες μέση σκηνές ἀπό τὴν zώνη τοῦ Χριστοῦ. Στίν πάνω zώνη εἰκονίζονται ὁ Μυστικός Δεῖπνος, ὁ Νιπτήρας, ἡ Προδοσία, ἡ Ἀρνηση τοῦ Πέτρου καὶ ὁ Ἰησοῦς μπροστά στούς Ἀρχιερεῖς Ἀννα καὶ Καιάφα. Στίν κάτω zώνη εἰκονίζονται ἀριστερά ἡ θεραπεία τῶν δύο δαιμονιζομένων στὴν xώρα τῶν Γεργεσονῶν καὶ δεξιά ὁ Ἐπιτάφιος Θρῆνος. Στά νότια τῆς δυτικῆς εἰσόδου εἰκονίζονται ὄρθιες οἱ ἀγίες Πίστη, Ἐλπίδα καὶ Ἀγάπη καὶ στὰ βόρεια οἱ ἀγίες Μαρίνα καὶ Παρασκευή. Στό βόρειο τοίχο εἰκονίζονται τρεῖς σκηνές. Ὁ Ἰησοῦς μπροστά στὸν Πιλάτο, ὁ ἐμπαιγμός, ὁ Ἐλκόμενος, ἡ εἰς Ἀδου Κάθοδος, ἡ Ἀνάληψη καὶ ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου. Στό μέρος αὐτό συναντάμε ἀκόμη ὄρθιους ἀγίους ὅπως τὸν Ἀνδρόνικο καὶ τὴν Ἀθανασία, τὸν Ἰωάννη τὸ Νηστευτή, τοὺς ἐπισκόπους Θεράποντα καὶ Κορνούτο. Ἀνατολικότερα σ' ὅλο τό ὑψος τοῦ βόρειου τοίχου εἰκονίζεται σὲ ὑπερφυσικό μέγεθος ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ. Κοντά καὶ πίσω ἀπό τὸ εἰκονοστάσι, τό ὅποιο ἀνάγεται στίν ἴδια ἐποχή μέ τὸ ναό, εἰκονίζεται ἡ Πεντηκοστή, ὁ Ἀγιος Μάμας καβαλάρης σὲ λιοντάρι, δύο ἵεράρχες, ἡ Θυσία τοῦ Ἀβραάμ καὶ ὁ ἄγιος Νικόλαος.

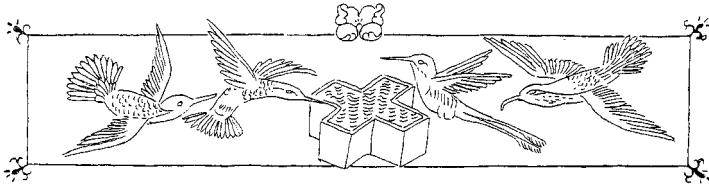
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Παρόμοιες ἐκκλησίες στὸν ἴδιο ἀρχιτεκτονικό τύπο μέ αὐτό τοῦ Ἀγίου Μάμα στό Λουβρά συναντάμε καὶ στὰ xώρια Τριμικλίνη, Καππαλί, Ζωοπηγή, Βίκλα, Καλό Χωρί Λεμεσοῦ, Ἀκαπνοῦ, Ἀγιο Κωνσταντίνο, Ἀγιο Παῦλο, Δωρό, Ἀγρό, Δύμες, Ἀθρακό, καὶ ἀλλοι. Βλ. Δημητρίου Χ. Καππαπή, Ἱερός ναός Παναγίας Γαλακτοφορούσας Πάνω Ἀγιοῦ, Λεμεσός 2011, σ. 19.
2. Οἱ τοιχογραφίες τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Μάμα πού κοσμοῦν τό ἐσωτερικό του καὶ μέρος τοῦ δυτικοῦ τοίχου ἔξωτερικά, ἀποτελοῦν τό μεταβατικό στάδιο στίν ἰταλοβυζαντινή σχολὴ τοῦ τέλους τοῦ 15ου καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 16ου αἰώνα. Βλ. M. Zampelas, *Ἐκκλησίες καὶ μοναστήρια τῆς Κύπρου*, Publisher: Zampelas Art Ltd, Λευκωσία - Nicosia 2002.

3. Βλ. Ewald Hein/Andrija Jakovljevic/Brigitte Kleidt, *Cyprus Byzantine Churches and Monasteries, Mosaics and Frescoes*, Milano, 1997, σ. 87.

4. «Εἶναι λυπηρό, γιατί μερικές τοιχογραφίες φθάρηκαν, ἰδιαίτερα στὰ χρόνια τῆς τουρκοκρατίας». Περισ. βλ. Γιώργου Καρούζη, *Περιδιαβάζοντας τὴν Κύπρο, Λεμεσός, Πόλη καὶ Επαρχία, Λευκωσία: ΣΕΛΑΣ ΛΤΔ*, σ. 160.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Χ. ΚΑΠΠΑΗΣ
Θεολόγος, Ἐκπαιδευτικός

Χριστόδουλου Βασιλειάδην
**Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ
ΚΥΠΕΡΟΥΝΤΑ**

τό παρεκκλήσι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στό χωριό Κυπερούντα βρίσκεται στό κέντρο τοῦ χωριοῦ, σέ μικρό λοφίσκο, κοντά στήν πλατεία τοῦ χωριοῦ. Είναι περιτριγυρισμένο ἀπό βοτανικό κῆπο, μέ δώραῖα λουλούδια, ἀρωματικά φυτά καὶ ποικίλους θάμνους, τούς ὅποιους περιποιεῖται ὁ ἀκούραστος ἐφημέριος τοῦ χωριοῦ π. Ἱωάννης Ἱωάννου. Στόν περίβολο τοῦ παρεκκλησιοῦ ὑψώνεται τό καμπαναριό καὶ δεξιά ἀπό τά σκαλιά, καθώς ἀνεβαίνεις στό παρεκκλήσι, ὑπάρχει μιά βρύση.

Τό ἐκκλησάκι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀναστηλώθηκε κατά τίς ἀρχές τοῦ 16ου αἰώνα καὶ ἐπεκτάθηκε τό ὥδη ὑφιστάμενο οἰκοδόμημα. Είναι μονόκλιτη ξυλοστέγη βασιλική. Τό εἰκονοστάσι τοῦ παρεκκλησιοῦ είναι ξυλόγλυπτο. Οἱ τοιχογραφίες είναι τῆς μεταβυζαντινῆς ἐποχῆς καὶ ἀνάγονται στό 1521 μ.Χ. Ἐχουν ἀγιογραφηθεῖ στά δύο τυφλά τόξα, τά ὅποια ὑπάρχουν στό βόρειο καὶ νότιο τοίχο. Τό ἐκκλησάκι ἔχει τέσσερις εἰσόδους, μία στόν δυτικό τοίχο, μία στόν βόρειο καὶ δύο στόν νότιο τοίχο. Μία ἀπό τίς ἐπισκευές τῆς ἐκκλησίας ἔγινε τό 1878, ὅπως ἀναφέρει «ἐνθύμηση» γραμμένη στήν μαντωσιά τοῦ βόρειου τοίχου τῆς ἐκκλησίας. Τό παρεκκλήσι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὑπάγεται στό τμῆμα ἀρχαιοτήτων. Σήμερα λειτουργεῖ καὶ ὡς ἐκκλησιαστικό μουσεῖο, ὅπου ἐκτίθενται ἀρχαῖες καὶ σύγχρονες εἰκόνες, οἱ ὅποιες ἀνάγονται ἀπό τόν 13ο μέχρι τόν 20ο αἰώνα. Στό ἐκκλησάκι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στήν Κυπερούντα ὑπάρχει εἰκόνα τῆς Ἁγίας Μαρίνας τοῦ 13ου αἰώνα μέ περιμετρικό μαρτυρολόγιο. Δωρητής είναι ὁ Μάρκος Μοναχός. Ἐπίστης ὑπάρχει εἰκόνα τῆς Παναγίας Θεοτόκου τοῦ 13ου αἰώνα μέ ἀνάγλυφο φωτοστέφανο. Σ' αὐτή τήν εἰκόνα ὑπάρχει ἐπιζωγράφηση τοῦ 17ου αἰώνα. Μιά ἄλλη εἰκόνα τοῦ ἔτους 1556 μ.Χ. είναι τοῦ ἀγίου Νικολάου, μέ ἐπιζωγράφηση τοῦ 19ου αἰώνα. Ἀκόμη ἐκτίθεται εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἥ ὅποια ἀνάγεται στά τέλη τοῦ 16ου αἰώνα. Μιά ἄλλη τέλος εἰκόνα είναι ἥ προσωποποίηση τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς (Νυμφίος), ἥ ὅποια ἀνάγεται στά τέλη τοῦ 15ου αἰώνα. Ἐπίστης ἐκτίθενται καὶ διάφορα λειτουργικά σκεύη, ὅπως Εὐαγγέλια, Δισκοπότρα, πόρπες καὶ ἄλλα. Μέσα ἀπό ὅλα αὐτά τά ἐκθέματα μπορεῖ ὁ ἐρευνητής ἀλλά καὶ ὁ ἀπλός ἐπισκέπτης νά ἔξαγάγει πολλά συμπεράσματα γιά τήν ἐκκλησιαστική τέχνη στό χωριό ὅλους αὐτούς τούς αἰώνες.

Στό τύμπανο τοῦ βόρειου τυφλοῦ τόξου εἶναι ζωγραφισμένος ἔνας ξύλινος σταυρός, ἀνάμεσα στούς βραχίονες τοῦ ὁποίου ἀναπαριστῶνται δέκα σκηνές ἀπό τὸν εὗρεσθαι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀπό τὸν Ἅγια Ἐλένη. Στίς τοιχογραφίες, οἵ ὅποιες ὑπάρχουν στά δύο τυφλά τόξα καθώς καὶ γύρω ἀπό αὐτά, εἰκονίζονται ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ἡ Ἐλεούσα καὶ ὁ τίμιος Πρόδρομος. Ἡ εἰκονογράφηση τῆς Θεοτόκου Παράκλησης καὶ τοῦ Προδρόμου σὲ στάση Δέσποτης ὑπονοεῖ καὶ τὸν παρουσία τοῦ Χριστοῦ ψηλά στὸ ἀέτωμα τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου. Ἐπίστης εἰκονίζονται ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ, προφῆτες, οἱ τέσσερις εὐαγγελιστές (Μάρκος καὶ Λουκᾶς στὸ βόρειο τόξο καὶ Ματθαῖος καὶ Ἰωάννης στὸ νότιο), οἵ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος, οἵ ἄγιοι Ἀνάργυροι, ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Λαμπαδιστής, οἵ ἄγιοι Κοσμᾶς καὶ Δαμιανός, οἵ ἄγιοι Ἀνδρόνικος καὶ Ἀθανασία, ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου, ἡ Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, καὶ σὲ δέκα μετάλλια στὸν βόρειο καὶ δέκα στὸν νότιο τοῖχο διάφοροι ἄλλοι ἄγιοι. Ἐπίστης ὑπάρχει κτιτορική ἐπιγραφή καὶ ἐικονογραφεῖται ὁ μοναχός Ἀκάκιος μέ τά ἔξοδα καὶ τὸν πόθο τοῦ ὁποίου ἀνιστορήθη ὁ ναός αὐτός (19 Σεπτεμβρίου 1521).

Ὑπάρχουν ἐπίστης φορητές εἰκόνες τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Παντοκράτορος, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς πάντων βασίλισσας (1846), τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἐλεούσας, στίν ὅποια εἰκόνα ἡ Ἰησοῦς καὶ ἡ Παναγίας φέρουν στέμματα, τοῦ Τιμίου Προδρόμου (1846) καὶ ἄλλες.

Στό ἐκκλησάκι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τελεῖται ἐσπερινός, ὅρθρος καὶ θεία Λειτουργία κατά τίς 14 Σεπτεμβρίου καὶ τὸν 1η Αὐγούστου. Στίς 14 τοῦ Σεπτεμβρίου ἐορτάζουμε τὴν Παγκόσμια Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ὁ Σταυρός εἶναι τό κατ' ἔξοχήν ὅργανο καὶ σύμβολο τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Μέ τὸν ἐορτήν τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἡ ἐκκλησία ἀποδίδει τὸν προστίκουσα τιμή στὸν Σταυρό τοῦ Κυρίου. Ἡ 1η τοῦ Αὐγούστου εἶναι ἡμέρα κατά τὴν ὅποια ἐορτάζουμε τὸν Πρόοδο, δηλαδὴ τῇ λιτάνευση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Κατά τὴν ἡμέρα αὐτή ἔβγαζαν τὸν Τίμιο Σταυρό ἀπό τὸ σκευοφυλάκιο τῆς Ἅγιας Σοφίας καὶ τὸν μετέφεραν σὲ διάφορες ἐκκλησίες τῆς Πόλεως γιά προσκύνηση καὶ ἀγιασμό τῶν πιστῶν μέχρι τίς 14 Αὐγούστου. Ἡ ἐορτή αὐτῆς συμπίπτει καὶ μέ τό ξεκίνημα τῆς νηστείας τοῦ δεκαπενταυγούστου.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἔχει δυτικά καὶ νότια ἔνα πεζούλι, στὸ ὁποῖο κάθονται οἱ πιστοί ὅταν βγοῦν ἀπό τὴν θεία λειτουργία, περιμένοντας νά πάρουν τὰ κόλλυβα καὶ τὸν εὐλόγημένο ἄρτο. Σ' αὐτό τὸ πεζούλι, παλαιότερα, ὅταν ἦταν καλή ἡ μέρα καὶ εἶχε πῆλιο, πήγαιναν πολλές γριές καὶ καθόντουσαν γιά νά μπαλώσουν τὰ ροῦχα τους. Ἐκεῖ πήγαιναν καὶ πιό νέες κοπέλες, οἵ ὅποιες περνοῦσαν τὴν βελόνα μέ τὴν κλωστή, γιατί οἵ γριές δέν ἔβλεπαν.

Ἐπίστης εἶχε γυναῖκες, πού εἶχαν ἀργαλειό (βούφα) καὶ ἐπαιρναν τὰ νήματα στίν ἐκκλησία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καθώς καὶ στίν ἐκκλησία τῆς Ἅγιας Μαρίνας γιά νά τὰ προετοιμάσουν γιά τὸν ἀργαλειό.

Κατά τά παλαιότερα τέλος χρόνια ὁ περίβολος τοῦ παρεκκλησιοῦ λειτουργοῦσε καί ὡς κοιμητήριο κυρίως γιά ἀβάφτιστα νήπια καί παιδιά. Ὅτι πῆρε ξυλοκρέβατο καὶ ἐκεῖ γινόντουσαν κατά τό πλεῖστον οἱ κοδεῖς.

Θερμές εὐχαριστίες πρός τόν αἰδεσιμολογιώτατο π. Ἰωάννην Ἰωάννου, ἵερέα στό χωριό Κυπερούντα, γιά τίς πληροφορίες πού μᾶς ἔδωσε, σχετικά μὲ τό ἐκκλησάκι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Μεγάλη Κυπριακή Ἐγκυλοπαίδεια, ἔκδ. «Φιλόκυψη», τ. 12.

Gunnis Rupert, Historic Cyprus, a guide to its towns and villages, monasteries and castles, Methuen & Co. Ltd London 1947, σσ. 306-307.

Stylianou Andreas and Judith A. Stylianou, The painted churches of Cyprus, treasures of byzantine art, A.G. Leventis Foundation, Nicosia, Cyprus 1947, σσ. 306-307.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ
Διδάκτωρ Θεολογίας
Μουσικός

Κώστα Παπαγεωργίου
ΠΑΝΑΓΙΑ ΙΑΜΑΤΙΚΗ

τά βόρεια της έπαρχιας Λεμεσοῦ καί σέ ἀπόσταση περίπου σαράντα χιλιομέτρων ἀπό τὴν πόλην, βρίσκεται ἡ γραφική κοινότητα Ἀρακαπάς. Στὶν ἀνατολική τῆς ἄκρη, κοντά στὸ δρόμο πού τὴν συνδέει μὲ τὴν γειτονική κοινότητα Ἐφταγώνια, εἶναι κτισμένη μικρή ἐκκλησία, ἀφιερωμένη στὴν Παναγίᾳ τὴν ἐπονομαζόμενη Ἰαματική. Ἰαματική ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ, γιατὶ ἴσται (θεραπεύει) τίς ἀρρώστιες, ὅσων μέ πίστη καὶ θέρμη καρδίας καταφεύγουν στὴν Χάρη Της, ἡ ἐπικαλοῦνται τὸ πανάγιο ὄνομά Της. Τὸ παρθενομποτορικό ἐπώνυμο «Ἰαματική», οἱ Ἑλληνοκύπριοι τὸ παρέφθειραν, μέ ἀποτέλεσμα, συχνά, ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ νά προσωνυμίαζεται «Ἀμματιτζή». Τὸ συγκεκριμένο προσωνύμιο δέν σχετίζεται μὲ τὸ μάτι (στὶν κυπριακή τοπολαλίᾳ ἀμμάτιν), ἀλλά ὅπως προαναφέρθηκε, ἀποτελεῖ παραφθορά τοῦ ἐπωνύμου Ἰαματική. Ἄλλωστε, ἡ Παναγία στὸν Ἀρακαπᾶ, θεωρεῖται ἀπό τοὺς πιστούς ὡς θαυματουργή τῶν αἰμορραγικῶν καὶ ὅχι τῶν ὁφθαλμικῶν παθήσεων.

Ο ναός τῆς Παναγίας ἀποτελεῖ κτίσμα τῶν περασμένων αἰώνων – πιθανόν τοῦ 15ου αἰώνα – καὶ δέν διατηρεῖ τὴν ἀρχική του μορφή, ἀφοῦ μετασκευάστηκε σέ μεταγενέστερα χρόνια. Εἶναι κτισμένος μέ ἀκανόνιστου σχήματος ἡ φαιστιογενεῖς πέτρες, φέρει ἀμφικλινή, κεραμιδοσκεπή ἔγχλινη στέγη καὶ εἶναι χωρισμένος σέ τρία κλίτη. Τὰ κλίτη χωρίζονται μέ κολόνες, πού δημιουργοῦν τρία δέξια ρύματα τόξα σέ κάθε πλευρά, δεξιά καὶ ἀριστερά τοῦ κεντρικοῦ κλίτους. Οἱ ἔξωτερικοι τοῖχοι ὅσο καὶ ἡ ἀψίδα του, ἀποτελοῦν κτίσμα τοῦ 18ου αἰώνα, πράγμα πού μαρτυρεῖται ἀπό ἐπιγραφή, ἡ ὥποια φαίνεται κάτω ἀπό ἡμικαταστρεμμένη τοιχογραφία ἀγίου: «1727 αὐγούστου 28. Ἀρχηνήθην ὁ παρόν ναός θίος καὶ ἵερός ὑπό συνεργίας καὶ πολλῆς σπουδῆς Γεωργίου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ» (‘Ἡ ὁρθογραφία τηρεῖται). Στό ἐσωτερικό του ναοῦ ὑπάρχουν τοιχογραφίες μέ παραστάσεις ἀγίων καὶ ἀγγέλων, ὑμνογράφων καὶ εὐαγγελιστῶν. Πρόκειται γιά ἀξιόλογες τοιχογραφίες, οἱ ὅποιες ἐντυπωσιάζουν μέ τὰ ζωηρά τους χρώματα, παρά τίς ζημιές πού ὑπέστησαν ἀπό τὸν φθοροποιό χρόνο.

Ο Ἀρχιμανδρίτης τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κυπριανός, στὸ βιβλίο του γιά τὴν Ἰστορία τῆς Κύπρου, πού ἐκδόθηκε γιά πρώτη φορά στὶν Ἐνετία, τὸ 1788¹, ἀναφέρει ὅτι, ἡ Παναγία Ἰαματική ἦταν ἔνα ἀπό τὰ μοναστήρια τοῦ κιτιακοῦ Θρόνου, τὸ ὅποιο λειτουργοῦσε κατά τὴν

περίοδο τῆς συγγραφῆς τοῦ ἔργου του. Παρόλο πού δέν διασώθηκαν ὁποιεσδήποτε ἄλλες ιστορικές μαρτυρίες γύρω ἀπό τή διαλυμένη πιά Μονή, πιστεύεται πώς ὑπῆρξε καί λειτούργησε γιά μία περίοδο, γιατί ὁ Ἀρχιμανδρίτης Κυπριανός ἦταν καλός γνώστης τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ μοναστηριακῆς ζωῆς τοῦ νησιοῦ καί ἦταν σίγουρος γιά τή συμπεριήψη τῆς Ἰαματικῆς στὸν κατάλογο τῶν κυπριακῶν μοναστηριῶν, τόν ὅποιο δημοσίευσε στό πιό πάνω ἀναφερόμενο βιβλίο του.

Ἄναφορά τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωριοῦ Ἀρακαπᾶ γίνεται καί ἀπό τόν Ἀγγλο ἐρευνητή Ρούμπερτ Γκάννις στό βιβλίο του «Historic Cyprus - the villages, castles, and monasteries», τό ὅποιο κυκλοφόρησε τό 1936, στό Λονδίνο². Σημειώνει ἀνάμεσα σέ ἄλλα ὁ συγγραφέας: «Στό χωριό Ἀρακαπάς σώζονται τά ἐρείπια ἐνός σημαντικοῦ ναοῦ. Τό ἀρχικό κτίσμα ἦταν τρίκλιτος ναός, ἀλλά ἀργότερα σέ κάποια περίοδο ἐρειπώθηκε. Τό ἔτος 1727 ἀνακαινίστηκε μέ τό κτίσμιο νέας ἀψίδας, νέων τοίχων στή βόρεια καί νότια πλευρά καί τίν κάλυψη τῆς ὁροφῆς μέ μεγάλη ἀμφικλινή στέγη. Τό μόνο πού διασώθηκε ἀπό τό πρώτο κτίσμιο τοῦ ναοῦ εἶναι μιά ἀψίδα στήν ἄκρη τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, καθώς οἱ κολόνες καί οἱ ἀψίδες πού χώριζαν τά τρία κλίτη. Τά διασωθέντα τεμάχια τοῦ οἰκοδομήματος φανερώνουν τή μεγαλοπρέπεια πού παρουσίαζε ὁ ναός πρίν τήν ἐρείπωσή του. Οἱ ἀψίδες κοσμοῦνται μέ τοιχογραφίες ἀγίων καί ἀγγέλων, καθώς καί μέ ζωγραφικές παραστάσεις ἀπό τό φυτικό κόσμο. Ἡ κυριότερη τῶν παραστάσεων εἶναι ἓνα δάφνινο στεφάνι περιτυλιγμένο μέ κορδέλες. Ἀξιοσημείωτη κρίνεται ἡ ἀναφορά τοῦ Γκάννις ὅτι, μέστα στό ναό παραμένουν οἱ ρίζες ἐνός τεράστιου δέντρου, ἀπό τό ὅποιο οἱ χωρικοί προμηθεύτηκαν ὅλη τήν ξυλεία γιά τήν ἀνοικοδόμηση τοῦ ναοῦ. Ὁμως, ἐκεῖνο πού προκαλεῖ ἐντύπωσην, εἶναι ἡ ἀναφορά τοῦ ἐρευνητῆ στήν εὑρεση σπάνιας εἰκόνας τῆς Παναγίας μέ τό Θεϊο Βρέφος, σέ δωμάτιο στή νότια πλευρά τοῦ ναοῦ. Ἡ εἰκόνα πού χαρακτηρίζεται ώς σπάνια δέν εἶναι ζωγραφισμένη σέ ξύλο ἡ καμβά, ἀλλά πάνω σέ δέρμα. Πιστεύεται πώς ἡ ἀγιογράφηση τῆς εἰκόνας ἔγινε κατά τόν 16ο αἰώνα».

Δίπλα ἀπό τό ναό τῆς Παναγίας ὑπάρχει πηγή, ἡ ὁποία πιστεύεται ὅτι θεραπεύει τίς αίμορραγίες. Γ' αὐτό, ἀρκετά πρόσωπα πού ὑποφέρουν ἀπό αίμορραγίες, ὅταν ἐπισκεφθοῦν τό Ἀγίασμα τῆς Ἰαματικῆς, συνθίζουν νά ἀλλείφουν τό σῶμα τους μέ νερό, ἀκόμα καί νά λούζονται μέ αὐτό, πιστεύοντας ἔτσι ὅτι θά θεραπευτοῦν. Ὁ ναός τῆς Παναγίας Ἰαματικῆς τιμᾶται στό Γενέσιον τῆς Θεοτόκου, τό ὅποιον ἡ ἐκκλησία μας ἔορτάζει στής 8 Σεπτεμβρίου. Τίς ἔορτάσμες μέρες τοῦ Γενεθλίου τῆς Μητέρας τοῦ Κόσμου, στόν Ἀρακαπά γίνεται μιά ἀπό τίς μεγαλύτερες κυπριακές ἐμποροπανηγύρεις, στήν ὅποιαν προστρέχουν χιλιάδες χριστιανοί πιστοί ἀπό διάφορα μέρη τοῦ νησιοῦ. Ἀξιο ἀναφορᾶς εἶναι τό ἀκόλουθο περιστατικό, πού συνέβηκε στόν Ἀρακαπά, κατά τή μέρα ἐορτῆς τῆς Παναγίας, στής 8 Σεπτεμβρίου στής ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1960³. Ἀνάμεσα στό πλῆθος τῶν πιστῶν πού ἔφτασαν στόν Ἀρακαπά

γιά τήν έορτή της Προστασίας τῶν Ἀδυνάτων, συμπεριλαμβάνονταν καὶ ἀρκετοί κάτοικοι τῆς κοινότητας Τσερίου. Ἐνας ἀπό αὐτούς ἦταν καὶ ὁ μακαριστός Πολυδεύκης Χριστοδούλου, ἥλικιας τότε περίπου πενήντα χρόνων. Μέ τίν ἄφιξη τοῦ ἀγροτικοῦ λεωφορείου ἀπό τὸ Τσέρι στόν Ἀρακαπά, ὁ Πολυδεύκης ἔπαθε στομαχική αἵμορραγία καὶ ἡ κατάσταση τῆς ύγειας του θεωρήθηκε πολύ σοβαρή. Οἱ συγχωριανοί του, χωρίς καθυστέρηση, τόν μετέφεραν στό Γενικό Νοσοκομεῖο Λεμεσοῦ, ὅπου οἱ γιατροί ἀξιολόγησαν τήν κατάστασή του ὡς κρίσιμη καὶ μεταδιδόταν πώς, σύντομα θά ἐπερχόταν τό μοιραῖο. Ὁ ἀσθενής ὑποβλήθηκε σέ χειρουργική ἐπέμβαση καὶ παρέμεινε στό Νοσοκομεῖο γιά ἵκανο χρονικό διάστημα. Ὄχι μόνο δέν ἐπῆλθε τό μοιραῖο, ἀλλά ὁ ἄνθρωπος ἀξιώθηκε νά zήσει ἀκόμα πενήντα πέντε χρόνια καὶ νά ἀποβιώσει στήν ἥλικια τῶν ἑκατόν πέντε χρονῶν. Τό τάμα του πρός τήν Παναγία δέν τό ξεχνοῦσε ποτέ. Κάθε χρόνο, τή μέρα ἔορτῆς τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου, ἔβρισκε τρόπο καὶ μετέβαινε στή Χάρη Της, στόν Ἀρακαπά.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Κυπριανός Ἀρχιμανδρίτης, Ἱστορία Χρονολογική τῆς νήσου Κύπρου, (ἐπανέκδοση, Λευκωσία, 1971, σελ. 178).
2. Rubert Gunnis, «Historic Cyprus - the villages, castles, and monasteries», Λονδίνο, 1936. (σελίδες 173-174).
3. Παπαγεωργίου Κώστας, Ἡ Παναγίας τῆς Κύπρου – ἡ δική μας Παναγία, Κύπρος, 2008, (σελ. 44).

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
Συγγραφέας – Ἐρευνητής

Γιώργου Φιλοθέου

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΣΤΟ ΠΙΕΛΕΝΤΡΙ

ἐκκλησία τῆς Παναγίας Καθολικῆς εἶναι κτισμένη στίς νότιες παρυφές τοῦ χωριοῦ ἐνῶ σέ μικρή σχετικά ἀπόσταση βρίσκεται ἡ ἐκκλησία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἡ ὁποία συμπεριλαμβάνεται στόν Κατάλογο τῶν Μνημείων τῆς UNESCO. Ἀπό τίν ӯπαρξη τῶν ἄλλων δύο ἐκκλησιῶν πού βρίσκονται στό Πιελέντρι, τοῦ Ἀγίου Ἰωάννη τοῦ Λαμπαδιστῆ καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ πού κτίστηκαν στή θέση παλαιότερων ναῶν πού κατεδαφίστηκαν, συμπεράίνουμε ὅτι τό Πιελέντρι ἀποτελεῖτο ἀπό μικρούς οἰκισμούς, γι' αὐτό τό λόγο τό χωριό ἀναφέρεται καί ὡς Πιελέντρια. Κεντρική ἐκκλησία πιθανῶς αὐτῶν τῶν μικρῶν οἰκισμῶν νά ḥταν ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς Καθολικῆς, ὅπως ὑποδηλώνει τό ἐπίθετο «Καθολική», ἐνῶ ἡ ἐκκλησία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ḥταν ὁ κοιμητηριακός ναός.

Ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς Καθολικῆς εἶναι μία ἀπό τίς πιό σημαντικές ξυλόστεγες ἐκκλησίες τῆς περιοχῆς τοῦ Τροόδους γιά τρεῖς βασικούς λόγους. Πρῶτο γιά τήν ἀρχιτεκτονική της πρωτοτυπία, δεύτερο γιά τίς τοιχογραφίες πού διασώζει καί τρίτο γιά τήν πλήρη σχεδόν σειρά τῶν φορητῶν εἰκόνων πού διασώζονται μέχρι σήμερα στό εἰκονοστάσιό της.

Ο ναός τῆς Παναγίας Καθολικῆς ἀνήκει στόν εὐρύτατα διαδεδομένο στήν ὄροσειρά τοῦ Τροόδους ἀρχιτεκτονικό τύπο τῶν ξυλόστεγών ναῶν. Πρόκειται γιά ἔνα μεγάλων διαστάσεων ναό, διαστάσεων 20x10μ. περίπου. Ἡ μεγάλη δίρρικτη στέγη καλύπτεται ἀπό ἀγκιστρωτά κειροποίητα κεραμίδια, ὅπως αὐτά πού συναντοῦμε σέ ὅλους τούς ξυλόστεγους ναούς τοῦ Τροόδους. Ἐσωτερικά ὅμως ὁ ναός εἶναι οὐσιαστικά τρίκλιτος, ἀφοῦ τά τρία κλίτη χωρίζονται μέ δύο σειρές ἀπό πέντε ξύλινους πεσσούς. Φαίνεται ὅτι ὁ τύπος αὐτός ἐφαρμόζεται γιά πρώτη φορά στόν ναό τῆς Παναγίας τῆς Καθολικῆς στό Πιελέντρι, ἀφοῦ οἱ πιό συνθισμένοι ἀρχιτεκτονικοί τύποι τῶν ξυλόστεγών ναῶν εἶναι οἱ ἀπλοί μονόχωροι ὅπως ναός τῆς Παναγίας τοῦ Μουτουλλᾶ, ὁ ναός τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ στόν Πεδουλᾶ, ὁ ναός τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος στό Παλαιχώρι καί πλῆθος ἄλλων ναῶν τῆς περιοχῆς τοῦ Τροόδους. Πολύ διαδεδομένος ὅμως ἀρχιτεκτονικός τύπος εἶναι καί οἱ τρίκλιτοι ξυλόστεγοι ναοί, πού διαχωρίζονται ὅμως μέ τοξοστοιχία ὅπως οἱ ναοί τῆς Παναγίας Χρυσοπαντάνασσας στό Παλαιχώρι, ὁ ναός τῆς

Παναγίας Ἰαματικῆς στόν Ἀρακαπᾶ, ὁ ναός τοῦ Τιμίου Προδρόμου στόν Ἀσκᾶ, ἀλλά καὶ ἄλλοι νεώτεροι χρονολογικά ναοί ὅπως ὁ ναός τῆς Ἁγίας Μαρίνας στή Φιλούσα Κελοκεδάρων, ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στά Καμινάρια καὶ τό καθολικό τῆς μονῆς τῆς Παναγίας Τρικούκιας στόν Πρόδρομο.

Τό μοναδικό ὅμως ἀρχιτεκτονικό πρότυπο τῆς Παναγίας τῆς Καθολικῆς βρίσκει μημπτές μόνο σέ δύο ἀκόμα ναούς στήν Κύπρο, στήν περιοχή τοῦ Τροόδους. Τό πιό ἀξιόλογο μνημεῖο εἶναι τό καθολικό τῆς μονῆς τῆς Παναγίας τῆς Χρυσοκουρδαλιώτισσας στό Κούρδαλι, πού χρονολογεῖται στό πρῶτο μισό τοῦ 16ου αἰώνα καὶ ἡ νεώτερη χρονολογικά ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Μαρίνας, στό κοντινό στό Πελέντρι κωριό Κυπερούντα.

Ο ναός τῆς Παναγίας τῆς Καθολικῆς, μέ βάση καὶ τίς τοιχογραφίες πού διασώζονται σ' αὐτόν, μπορεῖ νά χρονολογηθεῖ στό τέλος τοῦ 15ου αἰώνα, δηλαδή θεωροῦμε ὅτι εἶναι τό πρωτόμοτερο μνημεῖο στόν ἀρχιτεκτονικό τύπο τοῦ τρίκλιτου ναοῦ μέ ξύλινους πεσσούς νά διαχωρίζουν τά κλίτη.

Ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς Καθολικῆς ἔταν διακοσμημένη μέ τοιχογραφίες χρονολογημένες στίς ἀρχές τοῦ 16ου αἰώνα, οἱ ὅποιες τεχνοτροπικά ἀνήκουν στήν λεγόμενη ἵταλοβυζαντινή τέχνη, πού ἀνθεῖ στήν Κύπρο στό πρῶτο μισό τοῦ 16ου αἰώνα μέ κορυφαῖα ἔργα τίς τοιχογραφίες τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἀκάθιστου Ὑμνου στήν μονή τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Λαμπαδιστῆ στόν Καλοπαναγιώτη, στήν ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς Ποδίου στήν Γαλάτα, στήν ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς Ἰαματικῆς στόν Ἀρακαπά καὶ σέ ἄλλα μνημεῖα τῆς περιοχῆς τοῦ Τροόδους ὅπως τήν ἐκκλησία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στήν Παρεκκλησία καὶ στήν ἐκκλησία τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς στήν Ζωοπηγή Λεμεσοῦ. Δυστυχῶς, τό μεγαλύτερο μέρος τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ ναοῦ ἔχουν καταστραφεῖ ὀλοκληρωτικά. Ὁ, τι ἔχει σωθεῖ βρίσκεται μόνο στόν δυτικό τοίχο, ἀλλά σύγουρα ἀποζημιώνει στόν μέγιστο δυνατό βαθμό τόν ἐπισκέπτη τοῦ ναοῦ. Πρόκειται γιά τήν μνημειώδη σύνθεση τῆς Δευτέρας Παρουσίας πού ἔχει σωθεῖ σχεδόν ἀκέραια. Ὁ ζωγράφος ἐκμεταλλεύεται μέ ἀριστοτεχνικό τρόπο τήν τριγωνική ἀπόληξη τοῦ δυτικοῦ τοίχου καὶ σέ μιά μεγάλη ἐπιφάνεια ἀναπτύσσει μιά μεγαλειώδην παράσταση τῆς Δευτέρας Παρουσίας.

Στήν κορυφή εἰκονίζεται ὁ Χριστός μέσα σέ δόξα συνοδευμένος ἀπό τά τάγματα τῶν Ἀγγέλων καὶ ἔχοντας δεξιά καὶ ἀριστερά Του σέ στάση δέσπος τήν Παναγία καὶ τόν Τίμιο Προδρόμου νά ἐμφανίζεται γιά τήν Μέλλουσα καὶ Τελική Κρίση. Τήν παράσταση αὐτήν πλαισιώνουν Ἀγγελοι πού ἄλλοι σαλπίζουν καὶ ἄλλοι κρατοῦν τά σύμβολα τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ. Στήν κατώτερην ζώνη δύο ἄγγελοι ἔτοιμάζουν τόν θρόνο πάνω στό ὅποιο θά καθίσει ὁ Κριτής. Δεξιά καὶ ἀριστερά σέ μαρμάρινους θρόνους κάθονται σέ δύο ὄμάδες ἀνά ἕξι οἱ ἀπόστολοι. Κάτω

ἀπό τὸν θρόνον τοῦ Χριστοῦ δεξιά καὶ ἀριστερά τοῦ ὑποποδίου γονυπετεῖς εἰκονίζονται ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὔα πού ἐκπροσωποῦν τὸ ἀνθρώπινο γένος. Ἀνάμεσά τους στέκεται ἔνας ἄγγελος πού κρατᾷ συγαριά ἐνῷ στὴν δεξιὰ πλευρά εἰκονίζεται ἔνας ἄλλος ἄγγελος νά τοποθετεῖ σ' αὐτή χειρόγραφα εἰληπτάρια μὲ τίς καλές πράξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀριστερά ἔνας ἀνθρωπόμορφος δαίμονας νά τοποθετεῖ τίς κακές πράξεις γραμμένες σε εἰληπτάρια. “Ολον τὴν δεξιὰ πλευρά, ὡς πρός τὸν Χριστό, καταλαμβάνουν οἱ πολυπρόσωπες ὅμιδες τῶν Προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, οἱ Μάρτυρες, οἱ Ἅγιοι καὶ ἡ Ὁσιοι. Τὴν ἀριστερὴν πλευρά καταλαμβάνει ἡ παράσταση δύο ἀγγέλων πού ἐκδιώκουν πρός τὴν κόλαστη μία ὅμιδα ἀνθρώπων, ὅπου ζεχωρίζουν δύο μορφές ἱεραρχῶν, προφανῶς καρδιναλίων πού φέρουν παπικές τιάρες, ἐνός φράγκου μοναχοῦ καὶ ἄλλων χαρακτηριστικῶν προσώπων. Πιο κάτω ὅμιος εἰκονίζεται μία συγκλονιστικὴ σκηνὴ ὅπου τερατόμορφοι δαίμονες κρατοῦν στὴν ἀγκαλιά τοὺς κολασμένους, ἐνῷ πιο κάτω μία ὅμιδα γυμνῶν δεμένων μέ σχοινί ἀνθρώπων ὁδηγεῖται στὴν Κόλαστη. Ἐντύπωση προξενεῖ τὸ τρομαγμένο ὄφος τῶν ἀνθρώπων, ἀφοῦ ἔχουν ἐπίγνωσην πού ὁδηγοῦνται.

Ἡ παράσταση τῆς Δευτέρας Παρουσίας ἡ τῆς Μέλλουσας Κρίσης πού διασώζεται στὸν δυτικό τοίχο τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῆς Καθολικῆς στὸ Πελέντρι συγκαταλέγεται στὰ καλύτερα δείγματα τῆς ἰταλοβυζαντινῆς ζωγραφικῆς τῆς Κύπρου. Στό ναό ἐργάστηκε ἔνας ζωγράφος ὑψηλῆς καλλιτεχνικῆς παιδείας, γνώστης τῆς βυζαντινῆς τέχνης ἀλλά καὶ τῆς ὑστερογοτθικῆς τέχνης τῆς Ἰταλίας. Οὐσιαστικά πρόκειται γιά ἔνα μνημειώδη πίνακα μέ τορροπία, συμμετρία καὶ ἔντονη ἀπόδοση τῶν συναισθημάτων. Ἡ παράσταση αὐτή εἶναι ἵσως ἡ πιό μνημειώδης παράσταση τῆς Δευτέρας Παρουσίας, ἀπ' αὐτές πού σώθηκαν στὴν Κύπρο, ὅπως στὶς ἀντίστοιχες παραστάσεις στὸ νάρθηκα τοῦ καθολικοῦ τοῦ Ἅγιου Νικολάου τῆς Στέγης στὴν Κακοπετριά (12ος αἰώνας), τὸν νάρθηκα τοῦ καθολικοῦ τῆς Μονῆς τῆς Παναγίας τῆς Ἅστινου (1332/3 μ.Χ.) στὸ Νικητάρι, στὸν νάρθηκα τοῦ καθολικοῦ τῆς μονῆς τοῦ Ἅγιου Ἰωάννη τοῦ Λαμπαδιστῆ στὸν Καλοπαναγιώτη (15ος αἰώνας) καὶ σέ μια σειρά ἄλλων μνημείων τῆς Κύπρου.

Στό ξυλόγλυπτο εἰκονοστάσι τοῦ ναοῦ διασώζεται μιά ἔξαιρετική σειρά φορητῶν εἰκόνων, πιθανῶς ἔργων τοῦ ζωγράφου τῶν τοιχογραφιῶν. Στὴν πάνω σειρά διασώζονται 13 εἰκόνες ἀπό τὴν μεγάλην Δέοντη, ἐνῷ στὴν κάτω σειρά μιά ἔξαιρετη καὶ ἐκτεταμένη σειρά εἰκόνων ἀπό τὸ Δωδεκάορτο. Στὴν σειρά τῶν δεσποτικῶν εἰκόνων ζεχωρίζουν οἱ εἰκόνες τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἀννας, τοῦ Ἅγιου Ἰωάννη τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ Ἅγιου Μάμα. Ὄλες οἱ εἰκόνες τοῦ εἰκονοστασίου ἀνήκουν καὶ αὐτές στὶν ἰταλοβυζαντινὴ τεχνοτροπία καὶ εἶναι ἀπό τὰ καλύτερα δείγματα αὐτοῦ τοῦ ζωγραφικοῦ ρεύματος πού σώζονται στὴν Κύπρο. Πρόκειται γιά ἔργα ὑψηλῆς καλλιτεχνικῆς στάθμης ἀπό ἔνα ζωγράφο πού μέ μεγάλη ἐπιτυχία ἀφομοίωνει τὰ νεωτεριστικά καλλιτεχνικά ρεύματα τῆς Δύσης ἴδιαίτερα τῆς ὑστερογοτθικῆς τέχνης.

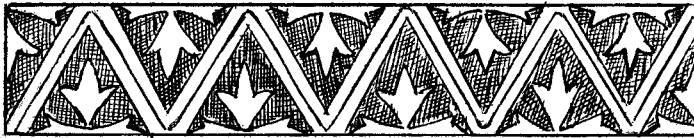
Ο ναός τά τελευταῖα χρόνια λειτουργεῖ καί ώς εἰκονοσκευοφυλάκιο ἀφοῦ σ' αὐτὸν συγκεντρώθηκαν ἀξιόλογα φορητά ἔργα ἀπό τοὺς ναούς τοῦ Πελεντρίου, μέ τίνι παράσταση τοῦ Ἐλκόμενου Χριστοῦ τοῦ 12ου αἰώνα. Ἀξιόλογες εἰκόνες εἶναι ἐπίσης ἡ Παναγία τῶν Κοννάρων (16ος αἰώνας), ὁ Ἅγιος Μάμας (13ος αἰώνας) καὶ ἀριθμός ἄλλων εἰκόνων, σκευῶν, ξυλόγλυπτων καὶ παλαιτύπων.

Ο ναός τῆς Παναγίας τῆς Καθολικῆς στό Πελέντρι εἶναι ἔνα ἀπό τά πιό σημαντικά βυζαντινά μνημεῖα τῆς Κύπρου τῶν ἀρχῶν τοῦ 16ου αἰώνα. Ἀποτελεῖ μοναδικό μνημεῖο γιά τίνι ἀρχιτεκτονική του πρωτοτυπία, ἐνῷ ἡ ζωγραφική διακόσμηση πού διασώζει σέ τοιχογραφίες καὶ φορητές εἰκόνες τό καθιστοῦν ἔνα πραγματικό θησαυροφυλάκιο τῆς βυζαντινῆς τέχνης.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΦΙΛΟΘΕΟΥ

·Αρχαιολόγος

Κωνσταντίνου Κυριακίδην
Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΣΤΟ ΠΕΛΕΝΔΡΙ

Σ μιά άκομη άπαντηση σέ αύτους πού άμφισβητούν τίν ελληνικότητα τῆς Κύπρου καί τή βαθιά θρησκευτικότητα τῶν Κυπρίων, ώς άπαντηση εἰς ἐκείνους πού βρίσκουν στενούς δεσμούς τοῦ λαοῦ μας μέ όποιουσδήποτε ἀλλόθροπούς λαούς τῆς περιοχῆς ὅλλα δέν μποροῦν νά δοῦν -ἢ νά ἀνεχτοῦν τίν ελληνική, ὥρθόδοξην παράδοσην του λαοῦ μας, ώς ἄλλη μιά μαρτυρία - μεταξύ πολλῶν - βρίσκονται διάσπαρτα στά βουνά τῆς ὁροσειρᾶς τοῦ Τροόδους, στό κεντρικό τμῆμα τῆς Κύπρου, μερικά ἀπό τά σπουδαιότερα μνημεῖα γιά τίν ιστορία τῆς βυζαντινῆς ἀγιογραφίας. Πρόκειται γιά τοιχογραφημένες ἐκκλησίες πού διασώζουν μέχρι καί σήμερα ἔξαιρετικά δείγματα τῶν διαφόρων ρευμάτων τῆς βυζαντινῆς καί μεταβυζαντινῆς μνημειακῆς ζωγραφικῆς, ἀπό τόν 11ο μέχρι καί τό 19ο αἰώνα. Δέκα ἀπό τίς ἐκκλησίες αὐτές έχουν ἐνταχθεῖ μέχρι στιγμῆς στόν κατάλογο UNESCO ώς προστατευόμενα μνημεῖα τῆς παγκόσμιας πολιτιστικῆς κληρονομιᾶς κυρίως λόγῳ τῶν τοιχογραφιῶν τους, μία ἐκ τῶν όποιών εἶναι καί ἡ ἐκκλησία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ πού εἶναι κτισμένη στό νότιο ἄκρο τοῦ χωριοῦ Πελέντρι.

Ἡ ἔξαιρετική αὐτή ἐκκλησία φαίνεται νά κτίστηκε λίγο μετά τά μέσα τοῦ 12ου αἰώνα καί νά διακοσμήθηκε μέ τοιχογραφίες τό 1178, σύμφωνα μέ τίν κτητορική ἐπιγραφή στήν ἀψίδα. Στήν ἀρχική της μορφή ἦταν μονόκλιτη μέ τρούλο στό κέντρο καί καμαρωτές ἐσοχές στούς πλαιϊνούς τοίχους. Ἐνδέχεται μάλιστα νά ἐπρόκειτο γιά κοιμητηριακό ναό. Ἡ πρώτη ἀρχιτεκτονική φάση καταστράφηκε ἀπό ἄγνωστα σέ ἐμᾶς αἴτια. Τῆς καταστροφῆς αὐτῆς ἐπέζησε μόνο ἡ ἀψίδα τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, ἡ ὁποία ἐνσωματώθηκε κατόπιν σέ νέο κτίσμα τοῦ ἴδιου τύπου πού ἀνεγέρθηκε στά τέλη τοῦ 13ου ἡ στίς ἀρχές τοῦ 14ου αἰώνα καί διακοσμήθηκε ἀπό τουλάχιστον τρεῖς ζωγράφους πού ἀνήκαν ὅμως στήν ἴδια σχολή. Σήμερα ἡ ἐκκλησία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ παρουσιάζεται σάν τρίκληπτη ἐκκλησία μέ τρούλο. ቩ σημερινή ὅμως μορφή εἶναι ἀποτέλεσμα πολλῶν οἰκοδομικῶν ἐπεμβάσεων διαφόρων ἐποχῶν. Ἐπεμβάσεων, κατά τίς ὄποιες τμήματα τοῦ ναοῦ πού κατέρρεαν, εἴτε ἀνακατασκευάζονταν εἴτε καταργούνταν καί ἀντικαθίσταντο σέ διευρυμένη μορφή. Ἐτσι στά τέλη τοῦ 13ου αἰώνα κτίζεται ὁ μεσαῖος μονόκλιτος ναός στόν τόπο τοῦ σταυροειδούς μέ τρούλο, στόν 14ο αἰώνα κτίζεται ἔνα ἐπιπρόσθετο κλίτος πού ἀποτελεῖ τό βόρειο παρεκκλήσι πού ἐνώνεται μέ τόν κυρίως ναό μέ τήν διάνοιξη καμάρας μέ φραγκοβυζαντινές ἀψίδες,

χωρίς ὅμως νά καταλήγει σέ ἀψίδα στά ἀνατολικά ἀλλά σέ εὐθύγραμμο τοῖχο, ἐνῶ τό 15ο ή 16ο αἰώνα κτίζεται ἔνα νότιο κλίτος - παρεκκλήσι. Καὶ σ' αὐτό τό παρεκκλήσι ὑπῆρχε ἀψίδα, ἢ ὅποια ὅμως κατέρρευσε μαζί μέ τόν νότιο τοῖχο καὶ τίν καμάρα του, πιθανόν τίν ἴδια ἐποχή πού κατέρρευσε καὶ μέρος τῆς βόρειας προσθήκης. Ἀργότερα, ξαναχτίστηκαν τά δύο παρεκκλήσια, τό νότιο χωρίς τίν ἀψίδα του, καὶ ἔτσι προέκυψε ἡ σημερινή τρίκλιτη ἐκκλησία μέ τροῦλο στό ἀνατολικό τμῆμα τοῦ μέσου κλίτους, μέ τίς ἀναλογίες της πάντως νά εἶναι ἐναρμονισμένες καὶ νά κρύβουν ἔντεχνα τό βεβαρημένο ἀρχιτεκτονικό παρελθόν της.

Οσο ἀφορᾶ τίς πραγματικά ἔξαιρετικές τοιχογραφίες πού διασώζονται μέχρι σήμερα, ἀνίκουν καὶ αὐτές σέ διάφορες χρονολογικές περιόδους. Στά 1171/2 χρονολογεῖται ἡ πρώτη φάση τῆς εἰκονογράφησης. Δείγματα ἀπό τή φάση αὐτή σώζονται στίν ἀψίδα τοῦ Ἱεροῦ κάτω ἀπό τίς τοιχογραφίες τοῦ 14ου αἰώνα. Ἀποτελεῖ μιά σπάνια τεχνοτροπία πού χρονολογεῖται στό 12ο αἰώνα. Βλέπουμε τόν Χριστό Παντοκράτορα στό τεταρτοσφαίριο τῆς ἀψίδας σέ ὑπερφυσικό μέγεθος καὶ δεξιά τή Θεοτόκο καὶ ἀριστερά τόν Πρόδρομο, στίν σύνθεση τῆς Δέποσης. Τό θέμα αὐτό συναντᾶται σπάνια στίν Κύπρο, ἀλλά εἶναι συνηθισμένο στίν Καππαδοκία, στίν Πελοπόννησο καὶ στίν Κρήτη. Ἡ τεχνοτροπία ἐπίστης τῶν θεμάτων φαίνεται νά προῆλθε ἀπό αὐτές τίς περιοχές καθώς δέν συναντᾶται σέ ἄλλες τοιχογραφίες τῆς ἴδιας περιόδου στίν Κύπρο. Τό βόρειο κλίτος, πού εἶναι περίπου σύγχρονο μέ τίς προηγούμενες τοιχογραφίες χρονίμευε ὡς ἴδιωτικό παρεκκλήσι γιά τίν οἰκογένεια τοῦ Λατίνου φεουδάρχη τῆς περιοχῆς, Ἰωάννη Λουζινιάν (1353 - 1374/5). Οἱ τοιχογραφίες ἔδω συνδυάζουν δυτικίζοντα μέ βυζαντινά στοιχεῖα, ἀποκαλύπτοντας ἔτσι τίς προτιμήσεις τῶν Λατίνων ἀρχόντων τῆς Κύπρου.

Ἀπό τό σύνολο αὐτό ἔχει ωρίσουν τρεῖς ὁμάδες ἀγιογράφων. Ἡ πρώτη ἀκολουθεῖ τήν παλαιολόγεια τεχνοτροπία πού ἀναπτύχθηκε στίν Κωνσταντινούπολη κατά τό 14ο αἰώνα. Μιά δεύτερη ὁμάδα ἀκολουθεῖ μία περισσότερο γραμμική καὶ σχηματοποιημένη τεχνοτροπία ἵσως μέ λιγότερη τελειότητα στή δουλειά της καὶ ἡ τρίτη ντόπια σύγχρονη παράδοση τῆς βυζαντινῆς ζωγραφικῆς τοῦ 14ου αἰώνα, ἐμπλουτισμένη μέ σταυροφοριακά καὶ ἀρμενικά τεχνοτροπικά καὶ εἰκονογραφικά στοιχεῖα. Σέ γενικές γραμμές νά ἀναφέρουμε ὅτι ἡ δουλειά τῶν τριών ζωγράφων πού τοιχογράφησαν τόν ναό ἔχει ωρίσει ἀπό τήν τεχνοτροπία τοῦ καθενός παρ' ὅλο πού ἦταν ὅλοι τοῦ ἴδιου ἐργαστηρίου.

Τό 1963 πραγματοποιήθηκε ἀπό τό Τμῆμα Ἀρχαιοτήτων προστατευτική ἀποκατάσταση τῆς ἐκκλησίας.

Κυριάκου Ἀντωνιάδη
ΠΑΝΑΓΙΑ ΧΡΥΣΕΛΕΟΥΣΑ ΒΑΒΑΤΣΙΝΙΑΣ

έ μια ἐπικλινή πλαγιά καί περιτριγυρισμένη ἀπό τέσσερις πευκόφυτους λόφους, ἀνάμεσα στά Κίονια καί τόν ποταμό τοῦ Ἅγιου Μηνᾶ, ἀπλώνεται ἡ Βαβατσινιά. Στά βόρεια βρίσκεται τό ὑψωμά «Ξώμουττος», στά δυτικά ὁ λόφος τό «βουνίν τοῦ μύλου», ἀνατολικά οἱ λόφοι «Τσιλλίστρα» καί «Βικλίν» καί στά νότια βρίσκεται τό «λαόνιν τοῦ Κουκουμᾶ». Ἡ Βαβατσινιά εἶναι τό ώραιότερο χωριό τῆς ὁρεινῆς Λάρνακας, τά τελευταῖα χρόνια ἔχει καταστεῖ τουριστικό θέρετρο, κυρίως γιά τούς Λαρνακεῖς. Τά τελευταῖα χρόνια ἔχουν ἀνεγερθεῖ ἐκεῖ γύρω στίς 70 ἐξοχικές κατοικίες. Κάθε Παρασκευή ἀπόγευμα βλέπεις τά αὐτοκίνητα νά ἀνηφορίζουν πρός τό χωριό γιά τό Σαββατοκύριακο. Τότε ἡ Βαβατσινιά γεμίζει ζωή.

Τά δρομάκια τοῦ χωριοῦ εἶναι πλακόστρωτα καί τώρα βρίσκεται πρός τό τέλος της ἡ ἀνακατασκευή τῆς πλατείας τοῦ χωριοῦ μέ τό μονοπάτι μελέτης τῆς φύσης. Ἐνα ἔργο πού θά δώσει νέα ζωντάνια στό χωριό.

Τήν ὄνομασία του τό χωριό τήν πῆρε ἀπό ἓνα δέντρο (βαβατσινιά) τό ὅποιο βρισκόταν δίπλα σέ μιά βρύση. Αὐτή ἡ βρύση ἦταν σταθμός ξεκούρασης στά παλιά χρόνια γιά τούς ταξιδιώτες οἱ ὅποιοι ἔρχονταν μέ τά zῶα τους ἀπό τά χωριά τῆς Λεμεσοῦ γιά νά πάνε στή Λευκωσία μέσω Λυθροδόντα. Ἐτσι στάθμευαν στή σκιά τοῦ δέντρου νά ξεκουραστοῦν καί νά ξεδιψάσουν ἀπό τό κρύο τρεχούμενο νερό τῆς βρύσης.

Λέγοντας λοιπόν οἱ περαστικοί «θά κάνουμε σταθμό καί θά ξεκουραστούμε στή βαβατσινιά», σιγά - σιγά ἀφοσαν τό ὄνομα στήν περιοχή, καί ὅταν δημιουργήθηκε τό χωριό πῆρε τό ὄνομά του ἀπό τή βαβατσινιά τῆς βρύσης.

Ἡ Βαβατσινιά ὑπῆρξε φέουδο κατά τή περίοδο τῆς φραγκοκρατίας καί ὅπως ἀναφέρει ὁ χρονικογράφος Λεόντιος Μαχαιρᾶς ἀνῆκε στό φεουδάρχη Ἰωάννη Μοντολίφ. Πιθανῶς ἡ ὄνομασία Vacagna στούς βενετικούς χάρτες εἶναι ἡ σημερινή Βαβατσινιά. Τόσο ὁ Γκώντρυ ὅσο καί ὁ Μάς Λατρί φημίζουν τή Βαβατσινιά γιά τά καλά της κρασιά στά χρόνια τῆς φραγκοκρατίας. Ὁ Γκώντρυ τήν κατατάσσει ἔκτη σέ ἓνα κατάλογο χωριῶν μέ τά καλύτερα κρασιά τῆς Κύπρου, ἐνῶ ὁ Μάς Λατρί ἀναφέρει ὅτι τά κρασιά τῆς Βαβατσινιᾶς εἶναι σχεδόν μαῦρα. Ὁταν ὁ Λεονάρντο ντά Βίντσι ἤλθε στήν Κύπρο καί βρέθηκε στά Λεύκαρα γιά νά γνωρίσει τά ξακουστά λευκαρίτικα κεντήματα ἐπισκέφθηκε καί τή Βαβατσινιά γιά νά γευτεῖ τό ώραιο της κρασί.

Στήν ἄκρη τοῦ χωριοῦ βρίσκεται κτισμένη ἡ μικρή ἐκκλησία τῆς Πα-

ναγίας τῆς Χρυσελεούσας, ἢ ὁποία εἶναι κάτω ἀπό τὴν ἐπίβλεψη τοῦ Τμήματος Ἀρχαιοτήτων.

Τό δόνομα Χρυσελεοῦσα τό πῆρε μετά ἀπό ἓνα θαῦμα. Ὁπως διηγοῦνται οἱ παλιοὶ κάτοικοι, τό χωριό τό μάστιζε ἡ ἀρρώστεια τῆς πανώλης (πανούκλα). Οἱ κάτοικοι ἔκαναν συνεχῶς δεῖσεις καὶ παρακλήσεις πρός τὴν Παναγία (ἔλεος Παναγία μου) γιά νά ἀπαλλάξει τό χωριό ἀπό τὴν ἀρρώστεια. Ἐνα ἀπόγευμα οἱ χωριανοί ἔβλεπαν ἀπέναντι στό βουνό, ἐκεῖ πού βρίσκεται σήμερα κτισμένη ἡ ἐκκλησία, μιά γυναίκα ντυμένη στά λευκά νά κυνηγᾶ κάτι τό ὅποιο δέν διακρινόταν.

Ἄκουγαν μόνο φωνές. Ἡ γυναίκα ᾔταν ἡ Παναγία, ἢ ὁποία καταδίωκε τὴν ἀσθένεια. Ἐτσι οἱ κάτοικοι ἔκτισαν ναό σέ ἐκεῖνο τό σημεῖο καὶ τόν ἀφιέρωσαν στήν Παναγία τή Χρυσελεοῦσα.

Ἡ ἐκκλησία εἶναι τοῦ 18ου αἰώνα καί ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας τοῦ 1821, ἡμερομνία πού ἀναγράφεται στήν εἰκόνα. Ὁ ναός ἀνακαινίστηκε ἐπί ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου.

Εἶναι βέβαιο ὅτι στόν ἴδιο χῶρο ὑπῆρχε μεγαλύτερος ναός. Αὐτό τό ἐπιβεβαιώνουν θεμέλια πού ὑπάρχουν πιό ἔχω ἀπό τούς ὑφιστάμενους τοίχους, ἀπό τό ἄνω μέρος τοῦ εἰκονοστασίου, ἀπό τό ὅποιο ὑπάρχουν τεμάχια (περίσσευμα) ἀλλά καὶ ἀπό τήν εἰκόνα τῆς Παναγίας πού βρέθηκε πρόσφατα (2007) σέ κακή κατάσταση καὶ χρονολογεῖται τόν 14ο αἰώνα. Μετά τή συντήρηση πού ἔγινε στήν εἰκόνα διακρίνεται μέρος τοῦ προσώπου τῆς Παναγίας καὶ τό ἔνα τής χέρι. Φαίνεται ἐπίσης μέρος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ κι ἔνα ἀπό τά χέρια του. Εἰκόνες αὐτῆς τῆς ἐποχῆς μέ τήν ἴδια τεχνοτροπία στήν Κύπρο ὑπάρχουν γύρω στίς δέκα.

Ὁ ἀρχιτεκτονικός τύπος τοῦ ναοῦ ἀνήκει στήν κατηγορία τῆς μονόκλιτης ξυλόστεγης βασιλικῆς μέ ὀξυκόρυφη στέγη, μέ τά χαρακτηριστικά ἀγκιστρωτά ἐπίπεδα κεραμίδια, ὅπως εἶναι καὶ οἱ περισσότερες ἐκκλησίες τοῦ τύπου αὐτοῦ καὶ μάλιστα αὐτές πού βρίσκονται σέ ὀρεινές καὶ ἥμιορεινές περιοχές τῆς Κύπρου.

Ἡ ἐκκλησία ἔχει τρεῖς εἰσόδους, μιά στή βόρεια, μιά στή νότια καὶ μιά στή δυτική πλευρά. Δέν ὑπάρχουν παράθυρα, παρά μόνο μιά μικρή θυρίδα στήν κόγχη τοῦ Ἱεροῦ. Τό δάπεδο τοῦ ναοῦ εἶναι στρωμένο μέ μάρμαρα. Μοναδικός στήν Κύπρο εἶναι ὁ γυναικωνίτης. Δικτυωτό σέ ώοειδές σχῆμα πού καλύπτει ὅλο τό ἀνθρώπινο σῶμα.

Τό εἰκονοστάσι κοσμοῦν 11 μικρές εἰκόνες (ἄνω διάζωμα): 1. Τά Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου 2. Ὁ Εὐαγγελισμός 3. Ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ 4. Ἡ Υπαπαντή 5. Ἡ Βάπτιση 6. Ἡ Βαϊοφόρος 7. Ἡ Σταύρωση 8. Ἡ Ἀνάσταση 9. Ἡ Μεταμόρφωση 10. Ἡ Ἀνάληψη καὶ 11. Ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου. Στό προσκυνητάρι βρίσκεται ἡ εἰκόνα τῆς Πεντηκοστῆς.

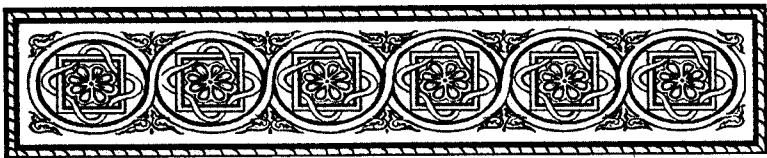
Στό κάτω διάζωμα βρίσκονται δεξιά τῆς ὥραίας πύλης, ὁ Χριστός καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Ἀριστερά εἶναι μέ φτερά ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. Στό ναό ὑπάρχουν ἐπίσης ἡ εἰκόνα τοῦ

Ίωάννη τοῦ Προδρόμου σέ ἄλλη μορφή καί τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης.

Στό κάτω μέρος τῆς ώραίας πύλης ὑπάρχουν ὀκτώ μικρές εἰκόνες. Τέσσερις σέ κάθε θύρα. Ἀριστερά ὑπάρχουν οἱ εἰκόνες τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ Ἰωάννη Χρυσοστόμου, ἄνω καὶ κάτω τοῦ Ἀγίου Δημητριανοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Ἐπιφανίου, δεξιά βρίσκονται οἱ εἰκόνες τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἀντίπα, ἄνω καὶ κάτω τοῦ Ἀγίου Νικολάου καὶ Ἀγίου Ρηγίνου. Στό κέντρο βρίσκεται ἔνα μικρό ξύλινο προσκυντάρι. Ἡ ἀγία τράπεζα εἶναι πέτρινη καὶ πάνω ἀπ' αὐτή βρίσκεται ξύλινη περίφραξη ἥ όποια ἔχει ἀποσυνδεθεῖ γιατί χρειάζεται συντήρηση.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ
Θεολόγος

΄Ανδρέα Κυριακοῦ
ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

συχα καί σιγαλά, θά πρόσθετα καί ἀκροποδιτί, κι ὁ τελευταῖος κόκκος τῆς ἄμμου ἐγκατέλειψε τὴν κλεψύδρα μέντοι ἀμεσοῦ ἀποτέλεσμα τῆς συμπλήρωσης ἀκόμη ἐνός ἔτους. Τό σωτίριον ἔτος 2011 ἀνήκει ὥριστικά καί ἀμετάκλητα στὸ παρελθόν. Κατά τό λῆξαν ἔτος μετέστη πρός Κύριον ὁ ἐπί σειράν ἐτῶν συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ Χαράλαμπος Ασσιώτης. Εὕχεσθε νά τόν ἀναπαύσει ὁ καλός Θεός ἐν κόλποις Αβραάμ. Σημειώνουμε ἐπίσης πώς στά τεύχη τοῦ περιοδικοῦ προστέθηκαν, Θεοῦ εὐδοκήσαντος, τρία ἀκόμη, τό 93ο, τό 94ο καί τό 95ο. Αὐτό κατέστη δυνατόν χάρις στίν πρόθυμη ἀνταπόκριση τῶν συνεργατῶν του στίς ἐκκλήσεις τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς. Οἱ εὐγνώμονες εὐχαριστίες μας, ἀλλά καὶ οἱ προσευχές τῶν ἀναγνωστῶν μας νά τούς συνοδεύουν.

΄Αγρυπνίες στίς ὅποιες συμμετεῖχαν τά μέδλο καί οἱ φίλοι τοῦ Συλλόγου μας τελέστηκαν στίς ἐκκλησίες Αγίου Βασιλείου Στροβόλου, Αγίας Βαρβάρας (Καιμακλί), Αγίου Γεωργίου Αγλαντζίας, Τιμίου Σταυροῦ Στροβόλου, Παναγίας Φανερωμένης Λευκωσίας καί Αποστόλου Ανδρέου (Πλατύ Αγλαντζίας).

΄Ανάμεσα στούς στόχους τοῦ Συλλόγου μας εἶναι καί ἡ γνωριμία μέτρην ἐκκλησιαστική κληρονομιά τῆς Κύπρου. Γιά τό λόγο αὐτό ἡ ἐπαρχιακή ἐπιτροπή Λευκωσίας ὀργάνωσε στίς 23.10.2011 ἐκδρομή στίν ἐλεύθερη περιοχή Αμμοχώστου. Πρῶτος μας προορισμός ὑπῆρξε ἡ προσφάτως ἀνασυσταθεῖσα μονή Αγίου Γεωργίου Μαυροβουνίου. Όντως ἐντυπωσιάζει μέτ τούς πανύψηλους φοίνικες, τά ταπεινά καί χαμηλά της κτίσματα, τήν ύπόγεια ἐκκλησία τῶν Αγίων τῆς Οπτίνα, τό ἐκκλησάκι τοῦ Αγίου νεομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Κυπρίου. Αφοῦ λάβαμε τήν εὐλογία τοῦ καθηγουμένου πατρός Συμεών συνεχίσαμε πρός τή βυζαντινή ἐκκλησία τοῦ Αγίου Αντωνίου τῶν Κελλιῶν μέ τίς πανέμορφές της τοιχογραφίες, οἱ παλαιότερες τῶν ὅποιών ἀνάγονται στόν ἔννατο αἰώνα. Ή μονή τοῦ Αγίου Κενδέου πού βρίσκεται σέ ἀπόσταση ἀναπνοῆς ἀπό τά τουρκικά φυλάκια ἀποτέλεσε τόν ἐπόμενό μας προορισμό. Ακολούθως πορευτήκαμε πρός τό συνοικισμό τῶν Βρυσούλλων, ὅπου ἐπισκεφθήκαμε τό πανέμορφο βυζαντινό ἐκκλησάκι τοῦ Αγίου Γεωργίου. Στό χωριό Φρέναρος εῖδαμε τήν ἀρχαία ἐκκλησία τοῦ Αρχαγγέλου Μιχαήλ καί στήν καινούργια ἐκκλησία τοῦ Αρχαγγέλου προσκυνήσαμε τήν εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Σαιντανάγιας. Τελευταῖος μας προορισμός μετά τό μεσημεριανό γεῦμα ὑπῆρξε τό μεσαιωνικό μονα-

στήρι τῆς Ἀγίας Νάπας στήν ὁμώνυμη κοινότητα.

Ἡ ἐφετινή ἐκδρομή ἐξωτερικοῦ εἶχε σάν στόχο τὴ γνωριμία μας μὲ τίν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Τσεχίας, μιά Ἐκκλησία πού ἔκανε τίν ἐμφάνισή της, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, μετά τὴ πτώση τῆς αὐστρουγγρικῆς αὐτοκρατορίας στά 1919 καὶ παρά τὸ ὅτι πέρασε διά πυρός καὶ ὕδατος (περίοδος τοῦ λεγόμενου ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ) κράτησε τήν ἐνότητά της παρά τὸ χωρισμό τῆς Τσεχοσλοβακίας σέ δύο κράτη, τή Τσεχία καὶ τή Σλοβακία.

Τήν Κυριακή 10 Ἰουλίου 2011 βρεθήκαμε στήν Πράγα καὶ μετά ἀπό σύντομη παραμονή στή τσεχική πρωτεύουσα πάραμε τήν ἄγουστα πρός τή Γερμανία ἀκολουθώντας τήν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ Ἐλβα (Λάμπε στά τσέχικα). Ὁντως γραφική ἡ περιοχή, μά φτωχή μέ ἐκδηλη τήν ἐγκατάλειψη. Ἐδῶ κατοικοῦσαν Γερμανοί πού ἐγκατέλειψαν τήν περιοχή μετά τό τέλος τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Δασωμένοι λόφοι περιβάλλουν τήν κοιλάδα, πού καί πού κανένα μεσαιωνικό ἐρειπωμένο κάστρο. Κάποτε φτάσαμε στά γερμανικά σύνορα τά ὅποια περάσαμε χωρίς κανένα ἔλεγχο. Ἐκδηλη ἡ διαφορά στήν ὑποδομές. Τό τοπίο ἐν πολλοῖς πεδινό, ἐνῶ δάση, καλλιέργειες καὶ λόφοι παρελαύνουν διαδοχικά μπροστά μας. Μικρά χωριά διανθίζουν τό τοπίο τῆς περιοχῆς πού ἀποτελοῦσε μέχρι τό 1989 τήν Ἀνατολική Γερμανία. Ἀργά τό ἀπόγευμα πλοσιάσαμε τό Βερολίνο. Ἡ γερμανική πρωτεύουσα βρισκόταν σέ λίγο ἐνώπιον μας. Νωρίς τό βράδυ εἶχαμε κάνει τόν πρῶτο περίπατο στήν περιοχή Τιέργκαρντεν. Μοντέρνα κτίρια, πληθυσμός οἱ ξένοι, οἰκοδομικός ὄργασμός.

Ἡ γνωριμία μας μέ τή γερμανική πρωτεύουσα ξεκίνησε ούσιαστικά τό πρώι τῆς Δευτέρας. Διασχίσαμε ἔνα τεράστιο πάρκο, ἐντυπωσιακά μεγάλο, πού δεσπόζει τοῦ κέντρου τοῦ πρώπων δυτικοῦ Βερολίνου. Τό ἐπίχρυσο ἄγαλμα τῆς Νίκης ἐντυπωσιάζει τόν ἐπισκέπτη. Παρακάτω ὄρθωνται τό ἀνακαινισμένο κτίριο τοῦ Ράιχσταγ, τῆς γερμανικῆς βουλῆς κι ἀπό κοντά τό πρωθυπουργικό γραφεῖο, ἡ πρεσβεία τῆς Ἐλβετίας (τό μόνο κτίριο πού ἔμεινε ἀνέπαφο ἀπό τούς βομβαρδισμούς) κι ὁ ποταμός Σπρέε. Ἐκεῖνο πού προκαλεῖ τήν ἔκπλοξη τοῦ ἐπισκέπτη εἶναι ἡ μεγάλη ἔκταση τῆς πόλεως. Δέν ὑπάρχει ἐδῶ αὐτό πού παρατηρεῖται στής ἄλλες εὐρωπαϊκές μεγαλουπόλεις, ὥπως λ.χ. τό Λονδίνο ἢ τό Παρίσι. Τουναντίον ὑπάρχει μιά ἀσυνήθιστη ἄπλα κι εύρυχωρία.

Ὁ ποταμός Σπρέε δέν ἐντυπωσιάζει ούτε μέ τόν ὅγκο τῶν νερῶν του, μήτε μέ τό πλάτος του. Ἀπλῶς μᾶς λέει ὅτι ἔχουμε ἥδη εἰσέλθει στό πρώπων ἀνατολικό Βερολίνο, μόνιμο σημεῖο ἔντασης κατά τήν περίοδο τοῦ ψυχροῦ πολέμου. Σήμερα οἱ Γερμανοί κτίζουν συνεχῶς. Παντοῦ σκαλωσιές. Πλησιάζουμε τήν ἀνακαινισμένη πύλη τοῦ Βραδεμβούργου. Ἐκεῖ κοντά καί οἱ πρεσβεῖες τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ρωσίας. Μιά γραμμή ἀπό γρανίτη στόν ἀσφαλτο θυμίζει τό τείχος τοῦ Βερολίνου ἀπό τό ὅποιο ἐλάχιστα τμήματα ἔχουν διατηρηθεῖ.

°Ο πανύψηλος πύργος τῆς τιλεοράσεως ὕψους 365 μέτρων, ὄρατός ἀπὸ ὅλα τά σημεῖα τῆς πόλης, μνημεῖο ἀκαλαισθησίας ἀπό τίν πάλαι ποτέ διαλάμψασαν Λαϊκή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας, λογχίζει τόν οὐρανό ἀπό τίν περιοχή τῆς Ἀλεξάντερπλατ. °Η ὄνομαστή ὁδός Οὔντεν ντέν Λίντεν ἐντυπωσιάζει μὲ τό πλάτος τῆς περιστοιχίζομενη ἀπό πλῆθος φυλίρων (φλαμουριῶν). Περνώντας ἀπό πλατιούς κι εὐρύχωρους δρόμους καταλήγουμε στό ὄνομαστό μουσεῖο τῆς Περγάμου. Πράγματι ἐντυπωσιάζει ὁ φημισμένος βωμός τῆς ἀρχαίας Περγάμου πού ξεσκίωσαν οἱ Γερμανοί ἀπό τίν ἀρχαία Πέργαμο τῆς Μ. Ἀσίας. Πρόκειται γιά τό μεγαλύτερο βωμό τῆς ἀρχαιότητος. °Εκεῖ κοντά καὶ ἡ μνημειώδην πύλη τῆς Μιλήτου καθώς καὶ ἔλληνιστικά ψηφιδωτά. °Ἄξιζει τόν κόπο καὶ ἡ ἐπίσκεψη στήν πύλη τῆς Ἰστάρ ἀπό τίν ἀρχαία Βαβυλώνα μαζί μὲ πλῆθος ἐκθέματα ἀπό τό χώρο τῆς Μεσοποταμίας. Λίγο πιό κάτω παρουσιάζονται ἐκθέματα ἰσλαμικῆς τέχνης ἀπό τή Μέση Ἀνατολή, κι ἐκθέματα ἀπό τίν πανάρχαια πόλη Τέλ Χαλάφ τῆς Συρίας.

Τό ἀπόγευμα τό ἀφιερώσαμε σέ μιά ἐπίσκεψη στή γειτονική πόλη Πότσνταμ. °Η γραφική αὐτή πόλη βρίσκεται νοτιοδυτικά τοῦ Βερολίνου. °Η περιοχή εἶναι καταπράσινη. Φτάνοντας στή λίμνη Βάντζες περάσαμε ἀπό τή λεγόμενη γέφυρα τῶν κατασκόπων καὶ μπίκαμε στήν πόλη. Κοντά στά ἀνάκτορα Σάν Σουσί ὑψώνεται ἔνας ἐντυπωσιακός ὄλλαινδικός ἀνεμόμυλος. Τά ἀνάκτορα δέν ἐντυπωσιάζουν ούτε μέ τό μέγεθος, ούτε μέ τήν κομψότητά τους. Τήν παράσταση κλέβουν οἱ ἀπέραντοι κῆποι πού κατηφορίζουν στήν πλαγιά τοῦ χαμπλοῦ λόφου. Παντοῦ πίδακες, λουλούδια κι ἀγάλματα. Κάνουμε μιά βόλτα στή μικρή γραφική πόλη, περνᾶμε ἀπό τήν ἐκκλησία τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου κι ἐπιστρέφουμε στή γερμανική πρωτεύουσα. Τό βράδυ βλέπουμε τή νυκτερινή ὄψη τοῦ Βερολίνου.

Τρίτη 12 Ἰουλίου. °Ἐγκαταλείπουμε τή γερμανική πρωτεύουσα μέ νότια κατεύθυνση. Κάποια στιγμή ἀφίνουμε τόν αὐτοκινητόδρομο καὶ παίρνουμε δυτική κατεύθυνση μέ προορισμό τό Μάισσεν. Λοφῶδες τοπίο, ἐλικοειδής δρόμος, χωράφια, μικρά χωριουδάκια, δάσοι κι ἡ κίνηση ἀραιή. Δίπλα στόν Ἐλβα πρόβαλε τό Μάισσεν μέ τό κάστρο του στήν κορυφή τοῦ λόφου μέ γραφικά πολύχρωμα σπίτια καὶ στενά δρομάκια. °Ο κόσμος λιγοστός, καθαροί δρόμοι καὶ σπίτια πολύχρωμα σέ γερμανικό παραδοσιακό στύλ μέ κεραμιδωτές στέγες. °Ανηφορίσαμε πρός τό κάστρο. °Απίθαν θέα ὀλόκληρης τῆς περιοχῆς. Τό ἴδιο τό κάστρο διαθέτει ἔνα ἄχαρο, μαυρισμένο ἀπό τήν πολυκαιρία, γοτθικό ναό. °Ἐγκαταλείποντας τό Μάισσεν συνεχίσαμε τήν πρός νότο πορεία μας κατά μῆκος τοῦ Ἐλβα. °Ο ποταμός περνᾶ ἀνάμεσα ἀπό λόφους μέ ἀπότομες πλαγιές. Πολύ τό πράσινο καὶ διακρίνονται ἀμπελῶνες σκαρφαλωμένοι στήν πλαγιά. °Αμέσως μετά ξεκινᾶ ὁ ἀπέραντος κάμποις.

Κοντά στό μεσημέρι πλησιάζουμε τή Δρέσδη. °Η ἐντυπωσιακή πολιτεία ἀπλώνεται στή δυτική ὄχθη τοῦ Ἐλβα καὶ ξεκωρίζουμε μαυρισμένες ἀπό τό χρόνο φραγκοκκλησίες, προτεστάντικες καὶ παπικές, παλά-

τια, μεσαιωνικά γεφύρια, ἔνα ἐπίχρυσο ἐντυπωσιακό ἄγαλμα τοῦ Γερμανοῦ βασιλιᾶ Αὐγούστου τοῦ Δυνατοῦ. Καθώς κάνουμε τή βόλτα μας στίν παλιά πόλη συναντάμε ἀμάξια νά μεταφέρουν τουρίστες, παντομίμες, μουζικάντες τοῦ δρόμου. Κυριαρχεῖ κι ἐδῶ οἰκοδομικός ὄργασμός. Ἀχαρος ὁ πελώριος πύργος τοῦ Δημαρχείου. Νά καί μιά μοντέρνα ἑβραιϊκή συναγωγή πού θυμίζει κουτί τῶν παπουτσιῶν. Τήν ὥρα πού ἐγκαταλείπαμε τήν μοντέρνα πόλη πρόβαλε στά δεξιά μας μιά ρωσσική ἐκκλησία μέ χρυσούς καί μπλέ βολβοειδεῖς τρούλους. Στήν συνέχεια προχωρήσαμε νότια κατευθυνόμενοι πρός τά τσεχικά σύνορα. Σέ λίγο ἥμασταν ἐντός τῆς Τσεχίας. Ἀναγκαστίκαμε νά πάρουμε ἔνα ἐπαρχιακό δρόμο, ὅλο στροφές. Στό πέρασμά μας συναντήσαμε λόφους καί βουνά, δάση καί χωριά σκόρπια ἐδῶ κι ἐκεῖ. Κάποτε, μετά ἀπό πολύωρη ταλαιπωρία πρόβαλε μπροστά μας ὁ αὐτοκινητόδρομος. Κι ἡ τσεχική πρωτεύουσα δέν ἄργησε νά φανεῖ.

Τήν Τετάρτη τό πρωί ἀφήσαμε τό ξενοδοχεῖο καί περνώντας πάνω ἀπό τά γεφύρια τοῦ Βλτάβα, ἐγκαταλείψαμε τήν Πράγα. Προορισμός μας ἥταν ἡ Μονή τῆς Σάζαβα, κάπου στίν κεντρική Βοημία. Κάποια στιγμή ἀφήσαμε πίσω μας τόν αὐτοκινητόδρομο καί ἀκολουθήσαμε τόν στενό ἀλλά γραφικό ἐπαρχιακό δρόμο. Πυκνό τό δάσος, χωράφια ποῦ καί ποῦ, χωριουδάκια, λοφώδες τοπίο. Τά ἵκνη τῆς βραδυνῆς βροχῆς ἥταν ἐμφανῆ. Τό χωριό Σάζαβα ἐμφανίστηκε κάποτε μπροστά μας στίν κοιλάδα. Τό μοναστήρι ἥταν κτισμένο σέ ὕψωμα πάνω ἀπό τό ποτάμι. Τό 18ο αἰώνα οἱ αὐστριακοί τό εἶχαν μετατρέψει σέ παλάτι. Τώρα είναι μουσεῖο. Ἐμφανῆ τά σημάδια τῆς ἐγκατάλειψης σέ ὅλα γενικά τά κτίσματα. Μισογκρεμισμένη ἡ κτισμένη μέ κόκκινη πέτρα γοτθική ἐκκλησία. Ἡ ξεναγός μᾶς δείχνει σ' ἔνα πλάτωμα τά θεμέλια μιᾶς σταυρόσκημης βυζαντινῆς ἐκκλησίας πού θεμελίωσε ὁ Ἀγιος Προκόπιος τῆς Σάζαβα στά 1032 μ.Χ. Δίπλα στό γοτθικό ναό προβάλλει ἔνας ἄλλος σέ στύλ μπαρόκ, ἀχαρος, γιομάτος κακόγουστα φράγκικα ἀγάλματα, λάβαρα, θρησκευτικές ζωγραφίες. Στή θολωτή του κρύπτη, ὅπου κατεβήκαμε στή συνέχεια, ὑπάρχουν λείψανα τοῦ Ἀγίου Προκοπίου πού ἐπιστράφηκαν στά 2004 ἀπό τό κάστρο τῆς Πράγας. Ἀφοῦ ψάλαμε τό ὁσιακό ἀπολυτικό «ταῖς τῶν δακρύων σου ροαῖς...» προχωρήσαμε σέ μιά αἴθουσα γοτθικῆς τέχνης μέ τοιχογραφίες τοῦ 14ου αἰώνος καί σκηνές ἀπό τή ζωή τῆς Παναγίας. Σέ μιά ἄλλη αἴθουσα ὑπῆρχαν ἀντίγραφα παλιῶν γλαυολιτικῶν, κυριλλικῶν καί λατινικῶν βιβλίων. (Γιά τή ζωή τοῦ Ἀγ. Προκοπίου τῆς Σάζαβα δέξ «Ορθόδοξη Μαρτυρία», τεῦχος 95ο, σελ. 8-12).

Ἐπιστρέφοντας στόν αὐτοκινητόδρομο προχωρήσαμε πρός ἀνατολάς μέ προορισμό τό Μπρνό, τήν πρωτεύουσα τῆς Μοραβίας. Πολυκατοικίες πλῆθος μέγα, δασωμένοι λόφοι, ὄδικά ἔργα πού δυσκολεύουν τόν ἐπισκέπτη. Προχωρώντας πρός τήν παλιά πόλη πρόβαλε μπροστά μας ὁ ἀπότομος λόφος μέ τό κάστρο Σπίλμπεργκ στίν κορφή του. Αὐτό ὑπῆρξε διαδοχικά φυλάκι καί στρατόπεδο συγκεντρώσεως, ἐνῶ τώρα

μετατράπηκε σέ μουσεῖο. Στή πλαγιά τοῦ λόφου αύτοῦ ἀντικρύσαμε τίν θρόδοιξην ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Βάτσλαβ. Κατεβαίνοντας ἀπό τό λεωφορεῖο μᾶς ὑποδέχθηκε μέ ἔνα πλατύ κι ἐγκάρδιο χαμόγελο ὁ Τσέχος φίλος μας Μιχάλ Ντβορζάτσεκ. Περιποιημένο τό κτίριο τῆς ἐκκλησίας μέ ἐπιχρυσωμένο ρωσικό τρούλο. Παρούσα στήν ὑποδοχήν πρεσβυτέρα τοῦ πατρός Ἰωσήφ πού ἀπουσίασε κι ὁ νεαρός ἰερέας π. Μάρεκ. Προσκυνῶμε τά εἰκονίσματα καί ψάλλομε ἔνα μαρτυρικό ἀπολυτίκιο. Στή νότια πλευρά τῆς ἐκκλησίας ὑψώνεται τό κωδωνοστάσιο. Ὁ Μιχάλ ἔτρεξε καί κτύπησε τίς μελωδικές καμπάνες. Ἡ βάση τοῦ κωδωνοστάσιου ἔχει διαμορφωθεῖ σέ βαπτιστήριο. Τήν ἐκκλησία ἐγκαινίασε ὁ νεομάρτυρας ἐπίσκοπος Γοράζδος. Στή συνέχεια ὁ Μιχάλ μᾶς συνόδευσε στό παρακείμενο ἐνοριακό κέντρο, ὅπου μᾶς κέρασαν. Λίγο ἀργότερα πήραμε τόν ἀνηφορικό δρόμο πού ὁδηγοῦσε στό κάστρο Σπίλμπεργκ. Μπροστά μας ὑψώνονταν τά πανύψηλα τείχη μέ τόν αὐστριακό θυρεό ἐνδιαφέρονταν τά παλιά κανόνια θύμιζαν τό ἐνδοξό παρελθόν τοῦ κάστρου. Ἡ θέα τῆς πόλεως εἶναι ἐκπληκτική. Στά πόδια μας ἀπλωνόταν ἡ παλιά πόλη τοῦ Μπρνό, οἱ καινούργιες συνοικίες καί κύκλῳ οἱ ἀτέλειωτες σειρές τῶν πολυκατοικιῶν. Κάποια στιγμή ἀποχαιρετήσαμε τόν καλό μας φίλο Μιχάλ καί κατευθύνθηκαμε πρός τό ξενοδοχεῖο.

Τό πρώι τῆς Πέμπτης 14ης Ἰουλίου βρεθήκαμε στό κέντρο τοῦ Μπρνό. Περάσαμε ἀπό τό πανεπιστήμιο Μάσαρυκ, πού φέρει τό δνομα τοῦ πρώτου Τσέχου προέδρου, τήν πλατεία Ἐλευθερίας καί τό παλαιό δημαρχεῖο μέ τήν περίτεχνη εἰσόδο γοτθικῆς τέχνης. Στή στοά τῆς εἰσόδου, πάνω ἀπό τά κεφάλια τῶν εἰσερχομένων κρέμεται ἔνας τεράστιος ταριχευμένος κροκόδειλος. Εἴχαμε φθάσει στήν πλατεία τῆς Λαχαναγορᾶς ὅταν ἄρχισε νά ψιλοβρέχει...

Ἡ πορεία μας πρός τήν Πράγα κράτησε ἀρκετή ὥρα καί ὁ αὐτοκινητόδρομος μᾶς ταλαιπώρησε γιά μιά ἀκόμα φορά. Φτάνοντας στή τσεχική πρωτεύουσα εἶδαμε πώς τά νερά τοῦ ποταμοῦ ἦταν θολά γιατί τό βράδυ τῆς προπγουμένης ἔβρεχε καταρρακτωδῶς. Κατευθυνόμενοι πρός τήν κεντρική πλατεία τῆς παλιᾶς πόλης ἀκολουθήσαμε γιά ἀρκετή ὥρα τό ροῦ τοῦ ποταμοῦ Βλτάβα, περάσαμε ἀπό τήν παλιά ἔβραική συνοικία Γιόσεφοβ, τό ἔβραικό κοιμητήριο καί μιά συναγωγή. Στό κέντρο τῆς παλιᾶς πόλης δεσπόζει ἡ κεντρική πλατεία μέ τό ἄγαλμα τοῦ Γιάν Χούς. Στήν ἄκρη τῆς ύψωνεται τό κτίριο τοῦ δημαρχείου μέ τόν πύργο ὃπου βρίσκεται τό ἀστρονομικό ρολόι. Κάθε ὥρα ἐμφανίζονται ἀπό ἔνα μικρό παράθυρο οἱ φιγούρες τῶν 12 ἀποστόλων. Ἐτσι στής 2 μ.μ. μόλις κτύπησε τήν ὥρα ἡ καμπάνα ἔνα παρδαλό πληθυσμός ἀργόσχολων ἐκ παντός ἔθνους τῆς ὑπό τόν οὐρανόν, κι ἐμεῖς μέσα, ἀπόλαυσε τό θέαμα μέχρις ὅτου οἱ φιγούρες ξανατρύπωσαν στόν πύργο ἀπό τό ἄλλο παράθυρο...

Στήν συνοικία Ζίζκοβ καί συγκεκριμένα στό κοιμητήριο Ὁλσάνσκε ὑπάρχει ὁρθόδοξη ἐκκλησία τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, στήν ὅποια λειτουργήθηκαμε τό πρώι τῆς Παρασκευῆς. Λειτουργός ἦταν ὁ π. Σεργκέι μαζί μέ δύο ἄλλους ἰερεῖς. Πρόκειται γιά τυπική ρωσική ἐκκλησία

μετρίων διαστάσεων, μέ πράσινο τροῦλο, ἀγιογραφημένη μέ τοιχογραφίες ρωσσικῆς τεχνοτροπίας.

΄Ακολούθως περάσαμε στήν ἀντίπερα ὅχθη τοῦ ποταμοῦ κι ἀνηφορήσαμε πρός τό κάστρο τῆς Πράγας. Κόσμος πολύς ἀνέμενε τήν ἀλλαγῆ τῆς προεδρικῆς φρουρᾶς. Ḵαμέσως μετά βρεθήκαμε στήν ἐσωτερική αὐλή τῶν ἀνακτόρων πού στεγάζει σήμερα τό προεδρικό μέγαρο. Προχωρώντας ἀντικρύσαμε τόν πελώριο γοτθικό ναό τοῦ Ἀγίου Βίτου μέ τίς ἐντυπωσιακές του ὑπόγραφίες. Στό βόρειό του κλῖτος, στό λεγόμενο «θησαυρό τοῦ Ἀγίου Βίτου» φυλάσσεται ἡ κάρα τοῦ ἀποστόλου Λουκᾶ πού μεταφέρθηκε στήν Πράγα στά 1354 ἀπό τό αὐτοκράτορα Κάρολο Δ΄. Φυσικά δέν τήν προσκυνήσαμε, διότι οἱ παπικοί δέν ἐκθέτουν τά ἄγια λείψανα σέ προσκύνηση. Νότια τοῦ ναοῦ, στήν αὐλή, ὑπάρχει ἄγαλμα τοῦ ἔφιππου Ἀγίου Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου. Ἀπό τό βασιλικό παλάτι πού βρίσκεται ἐκεῖ κοντά ὁ ἐπισκέπτης ἀπολαμβάνει μοναδική θέα τῆς πόλεως καί τοῦ ποταμοῦ. Παντοῦ φεουδαρχικά ἐμβλήματα, παλιά βιβλία τοῦ κτηματολογίου τῆς ἐποχῆς τῆς φεουδαρχίας, πιό πέρα ἡ αἴθουσα τοῦ θρόνου, ὅλα σέ γοτθικό στύλ. Ὁ ρωμανικός ναός τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τοῦ 10ου αἰώνος μέ μεταγενέστερες κακότεχνες προσθήκες στό δυτικό του τμῆμα ἐντυπωσιάζει μέ τή ρωμανική του λιτότητα κι ὁμορφιά. Στό νότιό του τμῆμα βρίσκονται τά λείψανα τῆς Ἀγίας Λουτρῆς. Ἐνῶ προχωράμε πρός τήν ἔξοδο τοῦ πελώριου κάστρου περνᾶμε ἀπό τή Ζλάτα οὐλίτσκα (τό δρομάκι τῶν χρυσοχόων ἥχρυσό δρομάκι) μέ πολλά μαγαζάκια πού παραπέμπουν στό μεσαίωνα. Ἀπό πάνω, σ' ἓνα τεράστιο μακρόστενο διάδρομο ὑπάρχει μιά σειρά ἀπό μεσαιωνικές πανοπλίες, κράνη καί ἀσπίδες, ἀλλά καί σπαθιά, ἀκόντια, τόξα καί βέλη. Συνεχίζουμε, μέ τά πόδια πάντα, πρός τή Γέφυρα τοῦ Καρδού. Δυό πύργοι προστατεύουν τό δυτικό της μέρος ἐνῶ ἔνας τρίτος ὑψώνεται στήν ἀνατολική της μεριά. Τριάντα συνολικά ἄγαλματα θρησκευτικῆς φράγκικης τέχνης, μαυρισμένα ἀπό τήν ὑγρασία καί τήν πολυκαιρία διακηρύττουν urbi et orbi τήν ἔλλειψη καλαισθησίας.

Σάν ξημέρωσε τό Σάββατο περάσαμε μιά ἀπό τίς γέφυρες τοῦ Βλτάβα καί βρεθήκαμε στήν παλιά πόλη, στήν ὄδο Ρεσλόβα, ὅπου βρίσκεται ἡ ὄρθοδοξη ἐκκλησία τῶν Ἀγίων Μεθοδίου καί Κυρίλλου. Κάτω ἀπό τήν ἐκκλησία ὑπάρχει κρύπτη λόγω τοῦ ὅτι ἵταν κτίσμα τῶν παπικῶν. Ἐκεῖ στά 1942 κατέφυγαν Τσέχοι ἀλεξιπτωτιστές πού ἐκτέλεσαν τόν Γερμανό διοικητή τῆς Τσεχίας Ράινχαρντ Χάινριχ. Τούς ἀνακάλυψαν ὅμως οἱ Γερμανοί κι ὅλοι τους ἐπεσαν μαχόμενοι. Γιά τό γεγονός αὐτό οἱ Γερμανοί ἐκτέλεσαν τόν νεομάρτυρα ἐπίσκοπο Γοράζδο πού παραδόθηκε οἰκειοθελῶς. Στήν εἶσοδο τῆς κρύπτης ὑπάρχει ἐκθεσιακός χώρος μέ ὅπλα τῶν πεσόντων, ροῦχα, ματωμένα βιβλία καί φωτογραφίες. Πιό μέσα ὑπάρχει ὁ χώρος ὃπου ἔγινε ἡ σύγκρουση μέ τούς Nazí. Κάποιοι εἶχαν ἀποθέσει φρέσκα λουλούδια... Ἀνεβήκαμε στήν συνέχεια στήν ἐκκλησία καί προσκυνήσαμε. Πρόκειται γιά ἀρκετά εύρυχωρο ναό μέ διάφορες φορπτές εἰκόνες ἄγιων, ὅπως τῶν Ἀγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου,

Ίωάννου τοῦ Τσέκου, Βάτσλαβ, Λουντμίλας καὶ ἄλλων.

Ἄναχωρώντας ἀπό τὸν Πράγα κατευθυνθήκαμε πρός τὸν περιοχή Σβάτου Γιάν πόντη Σκάλοον. Ἡ περιοχή εἶναι κατάφυτη. Στίν ἀρχή δυσκολευτήκαμε νά ἐντοπίσουμε τὸ μέρος, ἀλλά στὶ συνέχεια προχωρήσαμε χωρίς ἄλλη καθυστέρηση στὶν κατάφυτη κοιλάδα ἀκολουθῶντας τὸ ροῦ ἐνός ποταμοῦ. Στενός ὁ δρόμος μὲ τὰ πελώρια δέντρα νά σχηματίζουν κανονική ἀψίδα πού δυσκόλευε τὸν ἥλιο νά περνᾶ ἀπό τὰ φυλλώματά τους. Κάποια στιγμή πρόβαλε μπροστά μας ὁ τεράστιος γκρεμός στὶ βάση τοῦ ὅποιου ἀσκήτεψε ὁ Ἀγιος. Τὸ σπίλαιο ἦταν γιομάτο ὑγρασία καὶ περιελάμβανε διάφορα διαμερίσματα πού μετατράπηκαν σὲ παπικούς ναούς μὲ ἀγάλματα. Στὸ τάφο τοῦ Ἀγίου ψάλλαμε ἔνα ὁσιακό ἀπολυτίκιο. Ἐκεῖ δίπλα ὁρθώνεται ἔνας τεράστιος ναός τῶν παπικῶν πού βρισκόταν ὑπό ἀνακαίνιση. Δίπλα ἔνα κτίριο τῶν παπικῶν πού λειτουργεῖ σάν ιερατικό κολλέγιο. Ἐπί κομμουνισμοῦ ἀποτελοῦσε κέντρο στελεχῶν τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας. Στίν κορφή τοῦ βράχου ὑψώνεται ἔνας σταυρός. Μερικοί πεζοποροῦν γιά ν' ἀνεβοῦν στὶν κορφή ἀκολουθῶντας τὸ ἀνηφορικό μονοπάτι.

Ἐπόμενός μας σταθμός τὸ φημισμένο κάστρο Κάρλσταϊν. Ὁ δρόμος στενός ἀλλά βατός. Τὰ πανύψηλα δέντρα μᾶς συνόδευναν καὶ πάλι στὶ διαδρομή ἐμποδίζοντας τὶς ἀκτίνες τοῦ ἥλιου ἐνῷ τὸ ποτάμι, θολό ἀπό τὶς πρόσφατες βροχές μᾶς ἀκολουθοῦσε στὶν πορεία μας. Κάποτε φάνηκε τὸ ὀνομαστό κάστρο, στὶν κορφή ἐνός πελώριου βράχου, ἐνῷ γύρω του κυκλοτερῶς τὸ περιβάλλουν δασωμένα βουνά. Ἀφίνοντας τὸ λεωφορεῖο δίπλα στὸ ποτάμι ἔσκινάμε μὲ τὰ πόδια τὴν ἀνάβαση. Τὰ πράγματα δυσκόλεψαν πρός τὸ τέλος, ὅταν ἡ ἀνηφόρα ἦταν πολὺ ἀπότομη. Κάποια στιγμή βρεθήκαμε στὶν εἴσοδο τοῦ πολυόροφου κτίσματος Προχωρᾶμε ἀπό τὸ ἔνα διαμέρισμα στὸ ἄλλο. Πελώρια ἡ αἴθουσα τῶν ἱπποτῶν μὲ ξύλινη ὁροφή. Σέ κάποια ἄλλη αἴθουσα, μιά νεαρή μὲ μεσαιωνική ἐνδυμασία τραγουδᾶ ἔνα σύντομο μεσαιωνικό τραγούδι. Πλήθος οἱ πίνακες καὶ περίτεχνη ἡ αἴθουσα, ὅπου ὁ βασιλιάς δεχόταν τοὺς ἐπισκέπτες, ἐπενδυμένη ὀλόκληρη μὲ ξύλο. Πιό κάτω ὁ περίτεχνος βασιλικός κοιτῶνας.

Μετά τὴν κατάβαση πήραμε τὸ δρόμο γιά τὴν Πράγα ἀπό ἄλλη κατεύθυνση. Λίγη ὥρα ἀργότερα ἐμφανίστηκε ἡ γνώριμή μας διαδρομή δίπλα στὸ Βλτάβα...

Τό μεταλλικό πουλί μᾶς περίμενε στὸ ἀεροδρόμιο τῆς Πράγας τὸ πρωί τῆς Κυριακῆς. Μιά ἀκόμη ἐκδρομή εἶχε ὀλοκληρωθεῖ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ
Γενικός Γραμματέας

Παναγιώτη Τελεβάντου

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ο ΓΙΑΓΚΑΖΟΓΛΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΙΡΟΣΚΟΠΟΙ ΤΑ ΕΒΑΛΑΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ!

Ο κ. ΣΤΑΥΡΟΣ ΦΩΤΙΟΥ ΑΡΑΓΕ;

έα κατορθώματα τοῦ κ. Γιαγκάζογλου καί τῶν ΚΑΙΡΟΣΚΟΠΩΝ – τῶν πνευματικῶν του τέκνων. Στό βιβλίο πού ἔτοιμάζουν γιά τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν τοῦ Γυμνασίου δέν ἀναφέρουν οὕτε μία φορά τό ὄνομα τῆς Θεοτόκου!!!

Τά ἔβαλαν καὶ μέ τήν Παναγία τελικά!

Φυσικό ἦταν. ᾧ έγνοια τους μοναδική νά προβάλουν τόν πολυπολιτισμό καί τή διαφορετικότητα. Νά καταστρώσουν σχέδια γιά μάθημα θρησκειολογίας καί ὅχι ὄρθροδοξης κατίχησης. Ἡ Παναγία προφανῶς εἶναι ἐμπόδιο στά σχέδιά τους. Εἶναι ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ κατά τό ἀνθρώπινον. Εἶναι ἡ Θεοτόκος. Ὁχι ἡ μητέρα κάποιου Προφήτη καί ἀρχηγοῦ θρησκείας. Ἐκτοπίζοντας τήν Θεοτόκο ἀπό τά σχολικά ἐγχειρίδια ἐκτοπίζουν ταυτόχρονα ἔμμεσα καί τόν Χριστό ως τό μόνον ἀληθινό Θεό. Σαφέστατα οἰκουμενιστικοί οἱ προσανατολισμοί τους.

Τιμοῦμε τήν Μητέρα γιά χάρη τοῦ Υίοῦ. Τήν τιμοῦμε ὅχι ως Μαρία ὅπως οἱ αίρετικοί, ἀλλά ως Θεοτόκο. Κάθε προσπάθεια παραγγώριστς καί ἔξοβελισμοῦ τοῦ παναγίου Της Ὀνόματος ἀπό τά σχολεῖα εἶναι μαχαιριά στό στῆθος τοῦ ἔθνους μας πού τήν Παναγία ως Μητέρα τοῦ Θεοῦ καί Μητέρα τοῦ κόσμου ἀλλά καί τοῦ εὐλογημένου μας Γένους.

Παρακαλοῦμε θερμα τόν Μακαριότατο Κύπρου, τόν Ἅγιο Πάφου καί τούς ἄλλους συνοδικούς νά ἔχουν τά μάτια τους δεκατέσσερα γιά παρόμοιες ἀσχημίες ἐκ μέρους τοῦ κ. Σταύρου Φωτίου – τοῦ Γιαγκάζογλου τῆς Κύπρου –, ὁ ὅποιος στά μουλωχτά ἔκανε ἥδη τή λαδιά του.

Ἄς εἶναι καλά οἱ καθηγητές Μέσης Παιδείας πού παρακολουθοῦν αὐτές τίς ἀσχημίες καί ἐπεμβαίνουν δυναμικά.

* * *

ΕΘΝΟΠΡΕΠΗΣ ΚΑΙ ΑΝΔΡΕΙΑ ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΑΘΕΩΝ ΝΕΟΚΥΠΡΙΩΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΙΑ

Θέλουμε νά έπαινέσουμε, μέ δόλη μας τίν καρδιά, τόν Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Πάφου κ. Γεώργιο, γιά τίς εύθαρσεῖς δηλώσεις του μέ τίς όποιες κατακεραύνωσε τά σχολικά βιβλία πού θέλουν νά έκπαιδεύουν μαθητές στήν Κύπρο μέ τά όποια καταβάλλεται συστηματική προσπάθεια νά άφει ληνίσουν καί νά άποχριστιανοποιήσουν τά 'Ελληνόπουλα τῆς Κύπρου.

Ένοχοι οι Νεοκύπριοι τοῦ Χριστόφια

Ποιοί είναι οι ένοχοι αύτοῦ τοῦ έγκληματος κατά τῆς 'Ελληνικῆς γιά 33 αἰώνες Κύπρου καί χριστιανικῆς ἀπό τό λυκαυγές τῆς 'Ιστορίας τῆς Έκκλησίας πρίν 2.000 χρόνια;

Ποιοί ἄλλοι; Οι Νεοκύπριοι, ἀνθελληνες, ἐθνομειοδότες τοῦ κ. Χριστόφια καί τά κομματόσκυλα τοῦ ξενόδουλου καί ἀνθελληνικοῦ ΑΚΕΛ καί τῶν συνοδοιπόρων του.

Αύτοί πού καῖνε 'Ελληνικές σημαῖες. Αύτοί πού κατεβαίνουν στά γήπεδα γιά νά έκφρασουν τό άβυσσαλέο ἀνθελληνικό τους μένος. Αύτοί πού κατόρθωσαν μέ τίν ἀνικανότητα καί τίν ἀνευθυνότητά τους νά καθεῖ τό 20% τοῦ ΑΕΠ τῆς Κύπρου καί νά σκοτωθοῦν 13 ἄτομα καί νά πληγωθοῦν δεκάδες ἄλλα. Αύτοί πού παρέλαβαν ἀπό τόν ἀείμνηστο Τάσσο Παπαδόπουλο ὑπερπλήρη ταμεῖα καί κατόρθωσαν σέ τρία χρόνια νά φέρουν τήν Κύπρο στά πρόθυρα τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτήρησης καί νά έξαναγκάσουν μέ τίν ἀνερμάτιστη πολιτική τους στή λήψη αὐστηρῶν μέτρων λιτότητας.

'Ο κ. Χριστόφιας καί τό ΑΚΕΛ, οι Νεοκύπριοι καί τά τσογλάνια τους.

Έλπίδα τοῦ λαοῦ ή 'Εκκλησία καί οἱ 'Οργανώσεις τῶν 'Εκπαιδευτικῶν

Ύπάρχει παρηγοριά γιά αύτά πού συμβαίνουν; Εύτυχῶς ύπάρχει. Καταρχήν ή 'Εκκλησία τῆς Κύπρου προμαχεῖ ἐναντίον τοῦ άφειληνισμοῦ τοῦ νησιοῦ καί στέκεται ἄγρυπνος φρουρός στίς ἐπάλξεις γιά νά μήν ἐπιβληθεῖ ἀντεθνική λύση σέ βάρος τῆς πατρίδας μας καί ἀνθελληνικά καί ἀντιχριστιανικά πρότυπα στήν παιδεία μας.

Ίδιαίτερα ὁ Μακαριότατος καί ὁ Σεβασμιότατος Πάφου, πού προϊσταται τῆς Συνοδικῆς 'Επιτροπῆς γιά τήν παιδεία, καταγγέλλουν τά τεκταινόμενα στό 'Υπουργεῖο Παιδείας, τό όποιο ἐπί 'Υπουργίας τοῦ πρώτου 'Υπουργοῦ Παιδείας τῆς Κύπρου κ. 'Α. Δημητρίου ὄργιασε κυριολεκτικά σέ βάρος τοῦ 'Ελληνορθόδοξου χαρακτήρα τῆς παιδείας τοῦ τόπου μας.

Εύτυχῶς, ὅπως τόνισε ὁ Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Πάφου κ. Γεώργιος, ὁ νέος 'Υπουργός Παιδείας καί Πολιτισμοῦ τῆς Κύπρου κ. Γιώργος Δημοσθένους, πού έξαναγκάστηκε νά διορίσει ὁ κ. Χριστόφιας

γιά νά ἀπαμβλύνει τίς ἐντυπώσεις μετά τή φονική ἔκρηξη στό Μαρί, εἴναι νουνεχής ἀνθρωπος. Φαίνεται ἔτοιμος νά συνεργαστεῖ μέ τίν 'Εκκλησία καί μέ τίς ὄργανώσεις τῶν ἐκπαιδευτικῶν, οἱ ὁποῖες - ἀπολύτως πρός τιμήν τους - προμαχοῦν γιά νά παραμείνει ἀλλοβοτος ὁ Ἑλληνορθόδοξος χαρακτήρας τῆς ἀγωγῆς τῶν Ἐλληνοπαίδων τῆς Κύπρου.

* * *

ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΒΑΠΤΙΣΤΕΣ Η ΠΕΡΙ ΧΛΙΔΑΤΩΝ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Στούς πολλούς ή ἀναγγελία τῆς ἔναρξης Θεολογικοῦ Διαλόγου (προσέξτε τό «Θεολογικοῦ») μέ τούς Βαπτιστές μπορεῖ νά ἀκούγεται σάν μιά ἀκόμη οἰκουμενιστική μπαρούφα. Ἀκόμη μιά εὐκαιρία γιά νά τρῶνε, νά πίνουν, νά φιλοδενοῦνται σέ χλιδάτα ξενοδοχεία καί νά κάνουν τά ψώνια τους οἱ ὄρθοδοξοὶ ἀντιπρόσωποι πού συζητοῦν μέ τούς κάθε λογῆς αἵρετικούς.

Ἐξ ὑπαρχῆς ἀδύνατος ὁ διάλογος μέ τούς Βαπτιστές

«Οσοι ὅμως ξέρουν λίγα πράγματα περί Βαπτιστῶν ξεσποῦν σέ γέλια ὅταν ἀκούσουν ὅτι εἴναι δυνατός ὁ Θεολογικός Διάλογος τῆς Ὁρθοδοξίας μέ τούς Βαπτιστές.

Ἐκτός τοῦ ὅτι τό φαινόμενο εἴναι καθαρά Ἀμερικανικό - καί ὡς ἐκ τούτου ἔξ ὑπαρχῆς ἀσχετο μέ τήν πίστη μας - οἱ Βαπτιστές τῶν Μεσοπολιτειῶν τῶν ΗΠΑ εἴναι ἀνθρωποι μέ τούς ὁποίους ή συζήτηση οίουδήποτε γιά ὁποιοδήποτε θεολογικό θέμα εἴναι ἔξ ὑπαρχῆς ἀδιανόητη.

Ἀντιλαμβάνομαι τόν πειρασμό ὅσων ἀγνοοῦν τούς Βαπτιστές νά ποῦνε μέ τό λογισμό τους: «Μά τό ἵδιο δέν συμβαίνει καί μεταξύ Ὁρθοδόξων»;

«Οχι!, εἴναι ή ἀπάντηση. Δέν συμβαίνει τό ἵδιο. Ὁχι μέ τήν ἔννοια ὅτι ἀρνοῦμαι ὅτι στούς Θεολογικούς Διαλόγους - ἀκόμη καί μεταξύ Ὁρθοδόξων - ὑπάρχουν ἀγκυλώσεις, ἀλλά ἐπειδή οἱ Βαπτιστές τῶν ΗΠΑ κινοῦνται σέ ἔνα ἄλλο ἐπίπεδο.

Ο τριγμός τῶν ὁδόντων σπίν κόλαση

Γιά ὅσους ἀγνοοῦν τά δεδομένα θά περιοριστῶ νά ἀναφέρω ἔνα παράδειγμα πού μοῦ εἴπε ἔνας ἀξιόλογος ὄρθοδοξος κληρικός τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς.

Σέ κάποιο ναό τῶν Βαπτιστῶν ὁ πάστορας στό κήρυγμά του ἀνέλυε τό 25ο κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου καί ἀναφέρθηκε στόν γνωστό στίχο «καί τόν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τό σκότος τό ἔξωτερον ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμός καί ὁ βρυγμός τῶν ὁδόντων». Ὁπότε μιά

νήλικιωμένη κυρία ύπερβαλε τίνι ἀκόλουθη ἐκπληκτική ἐρώτηση στόν πάστορα: «Ναι, ἀλλά τί θά γίνει μέ μᾶς πού χάσαμε τά δόντια μας ἢν πᾶμε στίν κόλαση; Πῶς θά τρίζουν!!!» Γιά νά πάρει τίνι ἀκόλουθη ἔξισου ἐκπληκτική ἀπάντηση ἀπό τόν πάστορα: «Ο Κύριος θά μεριμνήσει καὶ γι' αὐτό!!!»

Καὶ μή νομίσετε ὅτι αὐτό ἀποτελεῖ ἔνα ἀκραῖο μεμονωμένο παράδειγμα τῆς ἐρμηνευτικῆς τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐκ μέρους τῶν Βαπτιστῶν. Αὐτή τίνι ἐρμηνευτική υἱόθετοῦ γιά ὅλα τά θέματα.

Πολυαρχιερατικό καὶ πολυπαστορικό συλλείτουργο σέ τσίρκο

Καλή ἐπιτυχία στό διάλογο, λοιπόν, μέ τούς Βαπτιστές, σεβαστοί πατέρες καὶ ἀγαπητοί ἀδελφοί, πού θά σᾶς ἀνατεθεῖ τό σπουδαῖο ἔργο τοῦ διαλόγου μαζί τους. Μήν ἔχετε τίνι παραμικρή ἀμφιβολία. Σέ μιά - δυό συνεδρίες τό πολύ θά καταλήξετε σέ πλήρη συμφωνία γιά ὅλα τά θέματα πού θά ἐπισφραγιστεῖ μέ πολυαρχιερατικό καὶ πολυπαστορικό συλλείτουργο σέ τσίρκο.

Τσίρκο οἱ διάλογοι

Δυστυχῶς! Τσίρκο ἔχουν καταντήσει οἱ διάλογοι. «Οσοι ξέρουν ἀπό Βαπτιστές γνωρίζω ὅτι διασκεδάζουν μέ τίνι εἰδηση, ὅπως καὶ ὁ γράφων - καὶ στίν ἀπλή ἀκόμη σκέψη - ὅτι μπορεῖ νά ὑπάρξει θεολογικός διάλογος μαζί τους. Οἱ ὑπόλοιποι πού ἔξακολουθεῖτε νά ἔχετε ἀμφιβολίες κάνετε λίγη ὑπομονή. Σᾶς διαβεβαιῶ! Δέν θά χρειαστεῖ νά περιμένετε γιά πολύ.

Διάλογος μέ τούς... «Βαπτιστές»!!! Τουτέστιν τά «Βραδεμβούργια κονσέρτα» τοῦ Μπάχ γιά κωφούς καὶ οἱ πίνακες τοῦ Μονέ γιά τυφλούς!!!

Διάλογοι γιά διακοπές καὶ συμπροσευχές

Αὐτά συμβαίνουν δυστυχῶς ὅταν οἱ ίθύνοντες δέν ἔχουν δουλειά νά κάνουν καὶ ἐπινοοῦν συνεχῶς τρόπους γιά νά διεξάγουν διαλόγους δῆθεν γιά νά συζητηθοῦν θεολογικά θέματα, ἐνῶ στίν πραγματικότητα γνωρίζουν ὅτι ή οὐσία τῶν διαλόγων εἶναι ὅτι τό φαγητό καὶ τό ποτό καὶ τά χλιδάτα ξενοδοχεῖα πού θά φιλοξενηθοῦν εἶναι θαυμάσια εὔκαιρία γιά διακοπές καὶ γιά ψώνια.

Καί ἀφοῦ διανθίσουν τίς διακοπές τους, οἱ ἀγαπητοί ἐκπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, μέ συμπροσευχές μέ τούς κάθε λογῆς αἵρετικούς καὶ κατασκανδαλίσουν τούς πιστούς, ἐπιστρέφουν οἴκαδε «ἀνανεωμένοι» καὶ βαρυφορτωμένοι μέ ψώνια!!!

Τσίρκο! Κυριολεκτικά τσίρκο ἔχουν καταντήσει οἱ διάλογοι.

ΑΠΡΟΚΑΛΥΠΤΗ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ ΜΕ ΤΟ «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ»

Οι προσανατολισμοί του «Νέου Σχολείου», που ἐφαρμόζεται φέτος πιλοτικά σε δρισμένα σχολεῖα μέ τίν πρόθεση νά ἐφαρμοστεῖ ἀπό τίν ἐπόμενη χρονία σέ δλα τά σχολεῖα, κρύβει κάτι σημαντικό που δέν ἔχει προσεχθεῖ ἐπαρκῶς.

Γιατί περιθωριοποιοῦν τίν Παλαιά Διαθήκη στό «Νέο Σχολεῖο»;

Ποιός εἶναι ὁ λόγος πού ἡ Παλαιά Διαθήκη ούσιαστικά περιθωριοποιεῖται καί ἡ διδασκαλία της σχεδόν ἀποβάλλεται καθ' ὅλοκληράν ἀπό τή διδασκαλία τῶν Θρησκευτικῶν;

‘Ο πραγματικός λόγος εἶναι ἡ ὑφέρπουσα περιφρόνηση γιά τό περιεχόμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὡς Διαθήκης του ἀληθινοῦ Θεοῦ μέ τόν ἄνθρωπο.

Ἐνοχλοῦν τόν κ. Γιαγκάζογλου καί τούς συνεργάτες του στό Παιδαγωγικό Ἰνστιτοῦτο καί τούς δορυφόρους τους ΚΑΙΡΟΣΚÓΠΟΥΣ οἱ ἀναφορές στά ὑπερφυσικά σημεῖα καί στό ἀντισυγκρητιστικό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πού κτυπᾶ στή ρίζα τίς οἰκουμενιστικές καί συγκρητιστικές τους πεποιθήσεις.

Τούς ἐνοχλοῦν οἱ σκηνές βίας πού ὑπάρχουν, ἐπειδή δέν εἶναι συμβατές μέ τίν φιλελεύθερη προτεσταντική θεολογία πού ἐκφράζουν. Δέν ἀποδέχονται στίν πραγματικότητα τήν ὀρθόδοξη θεολογία ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στούς μέν σωζομένους ἐκφράζεται ὡς συμμετοχή στή δόξα τοῦ Θεοῦ, ἐνῷ στούς κολασμένους ὡς πῦρ καταναλίσκον.

‘Αντί τῆς μελέτης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ούσιαστικά ἐνδιαφέρονται γιά τήν μελέτη τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας. Μέ ἄλλα λόγια ἐνδιαφέρονται νά κάνουν ἀναφορά στήν Παλαιά Διαθήκη, ὅχι ὡς ὑπόβαθρο γιά τήν κατανόηση τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀλλά γιά τήν οὐδέτερη μελέτη τῆς ὡς ἔκφραση τοῦ Ἰουδαϊκοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου.

Τά ἐγχειρίδια γιά τήν Παλαιά Διαθήκη χρειάζονται ἀλλαγές

‘Εμεῖς δέν ἀνήκουμε σέ αὐτούς πού πιστεύουν ὅτι τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν – μέ τά σημερινά ἐγχειρίδια – εἶναι ὅτι καλύτερο γιά τούς μαθητές μας. ‘Αντίθετα. Πιστεύουμε ἔντονα ὅτι χρειάζεται ριζικές ἀλλαγές τό ἐγχειρίδιο γιά νά ἀνταποκρίθει στίς ἀνάγκες τῆς κατίκησης τῶν παιδιῶν.

‘Επιβάλλεται νά γραφτεῖ νέο σύγγραμμα τό ὅποιο ούσιαστικά θά τείνει νά ἔχετάζει τήν θεολογία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὑπό τό φῶς τῆς ἐνσάρκωσης τοῦ Κυριου, τῆς διδασκαλίας τῶν Ἀγίων Πατέρων καί τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Σ’ αὐτό νά τονίζονται βασικά τρία πράγματα.

Τί πρέπει νά τονίζουν τά νέα σχολικά ἐγχειρίδια στή διδασκαλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης

1) Ὁ Γιαχβέ, ὁ Παλαιός τῶν ἡμερῶν, ὁ Μεγάλης Βουλῆς Ἀγγελος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης κ.τ.λ. εἶναι ὁ Χριστός.

Ἡ ἐπίσκεψη σέ ἀγιογραφημένες ἐκκλησίες - ὅπου φαίνεται ἐναργῶς ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ὁ Δημιουργός τοῦ κόσμου καὶ ἡ προσδοκία τῶν ἔθνων - εἶναι ἀπαραίτητη γιά τίν κατανόηση τῆς χριστολογικῆς διάστασης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

2) Μέ τό νέο ἐγχειρίδιο, πού πρέπει νά γραφτεῖ γιά τίν Παλαιά Διαθήκη, πρέπει νά τονίζεται ἡ λειτουργική χρήση της μέ τά Ἀναγνώσματα καὶ τό Ψαλτήρι τῶν ὄποιων κάνουμε δαψιλῆ χρήση στή λειτουργική μας ζωή.

Ὦς ἐκ τούτου ἐπιβάλλεται οἱ μαθητές νά συμμετάσχουν στής ἀκολουθίες τοῦ ὄρθρου καὶ τοῦ ἑσπερινοῦ, ὅπου γίνεται δαψιλῆ χρήση παλαιοδιαθηκιῶν χωρίων στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας, καί

3) Νά γίνει εὐρύτατη ἀναφορά στήν πατερική διδασκαλία γιά τίν Παλαιά Διαθήκη μέ εἰδική ἀναφορά στή διδασκαλία τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ πού συνδέει τίς Θεοφάνειες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μέ τή θεωτική ἐμπειρία τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν Ἀγίων Πατέρων.

Συνοψίουμε

1) Χρειάζονται νέα ἐγχειρίδια γιά τίν Παλαιά Διαθήκη.

2) Σέ αὐτά πρέπει νά τονιστεῖ ὁ χριστολογικός, ἐκκλησιοκεντρικός, λειτουργικός καὶ πατερικός χαρακτήρας της, γιά νά κατανοήσουν τά παιδιά ὅτι ἡ Παλαιά Διαθήκη δέν εἶναι μόνον τό ἱερό βιβλίο τῶν Ἰουδαίων, ἀλλά ἡ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά νά γίνει κατανοητό τό σωτηριῶδες ἔργο τοῦ Κυρίου.

3) Νά τονιστεῖ ὁ ἐκκλησιαστικός χαρακτήρας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἡ σημασία της στήν Ὅμολογία καὶ στήν Ἀγιογραφία, γιά νά ἀντιληφθοῦν τά παιδιά πῶς ἀκριβῶς ζεῖ ἡ Ἐκκλησία τό περιεχόμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης στή λειτουργική της ζωή.

* * *

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΒΟΛΟΚΟΛΑΜΣΚ ΙΛΑΡΙΩΝΑ

Πολύ ὀξυδερκής καὶ διεισδυτική ἡ θεολογική ματιά τοῦ π. Ἰωάννη Φωτόπουλου ἀναφορικά μέ τήν οἰκουμενιστική παρουσίαστο τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ τοῦ Σύρου - τοῦ ἀγαπημένου συγγραφέα τοῦ Γέροντα Παΐσιου καὶ ἄλλων κορυφαίων Ἀσκητῶν - ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Βολοκολάμσκ Ἰλαρίωνα καὶ ἄλλους μελετητές οἰκουμενιστικῶν φρονημάτων.

”Οπως πολύ όρθα ἐπισημαίνει ὁ π. Ἰωάννης, ἂν κάποιος δεχτεῖ τή Θεωρία ὅτι ὁ Ἀγιος Ἰσαάκ ἦταν χειροτονία και φρονημάτων νεστοριανῶν, τότε οὐδέν πρόσκομμα ὑπάρχει νά Θεωρήσεις τόν Νεστοριανισμό συμβατό μέ τίν ὄρθοδοξη διδασκαλία παρά τίς ἐπιμέρους χριστολογικές και ἐσχατολογικές διαφορές πού ὑπάρχουν. Ἀν ἀπό τό Νεστοριανισμό πηγάζει ἔνα τόσο καθαρό δοχεῖο τοῦ Πνεύματος, ὅπως ὁ Ἀγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος, ὁ ὄποιος περιγράφει μέ θαυμαστή ἀκρίβεια τίν πολιτεία τῆς ταπείνωστς, τότε εἶναι ἀδύνατο νά δεχθεῖς τόν Νεστοριανισμό ὡς καθαρή αἵρεση. Ἐκ γάρ τοῦ καρποῦ τό δένδρο γινώσκεται.

Γι' αὐτό ἀκριβῶς – ὅπως πολύ όρθα ὁ π. Ἰωάννης Φωτόπουλος ἐπισημαίνει – εἶναι ἀπαράδεκτη ἡ ἀνιστόρητη και ἀθεολόγητη ἄποψη ὅτι ὁ Ἀγιος Ἰσαάκ εἶναι Νεστοριανός.

Ἡ Θεωρία ὅτι ὁ Σεβασμιότατος Βολοκολάμσκ και ἄλλοι ἐρευνητές σκοπίμως ἀποδέχονται αὐτήν τήν ἐκδοχήν, γιά νά προωθήσουν τόν Οἰκουμενισμό, δυστυχῶς ἔχει ἰσχυρά ἐρείσματα σέ ἄρθρα και ὁμιλίες τοῦ Σεβασμιότατου.

Τό βέβαιο εἶναι ὅτι αὐτές οι προσεγγίσεις ὁδηγοῦν σέ ἐπικίνδυνες οἰκουμενιστικές ἀτραπούς.

* * *

ΠΡΙΓΚΙΠΙΚΟΙ ΕΟΡΤΑΣΜΟΙ ΣΤΟ ΠΑΛΑΤΙ ΤΟΥ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΥ ΜΕ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΤΙΚΗ ΧΡΟΙΑ

Δέν προφταίνουμε πιά νά ἐπισημαίνουμε και νά σχολιάζουμε τίς οἰκουμενιστικές ἀσχημίες πού πραγματοποιοῦνται σέ ὅλα τά μήκη και τά πλάτη τῆς Ὑφηλίου.

Αὐτή τή φορά μαθαίνουμε ὅτι ὁ Πρίγκιπας Ἀλέξανδρος Β' και ἡ Πριγκίπισσα Αἰκατερίνη τῆς Σερβίας γιόρτασαν τόν προστάτη τῆς βασιλικῆς οἰκογένειας Ἀγιο Ἀνδρέα, στό Βασιλικό Παλάτι τοῦ Βελιγραδίου.

Ἡ Θεία Λειτουργία τελέσθηκε στό παρεκκλήσιο τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέα ἀπό τούς Ἐπισκόπους Σάμπατς Λαυρέντιο και Σουμαντίας Ἰωάννη και κληρικούς τῆς Σερβικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Στή Θεία Λειτουργία παρεβρέθηκαν Παπικοί, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ἀποστολικό Νούντσιο Ὁρλάντο Ἀντονίνη και τόν Ρωμαιοκαθολικό Ἀρχιεπίσκοπο Βελιγραδίου Σλανισλάβ Χοτσεβάρ, ἀλλά και Μουσουλμάνοι.

Ἀπορία δική μας.

Ἄν ὁ Πρίγκιπας – γιά λόγους διπλωματίας ἥθελε νά δεχθεῖ – στόν ξεχωριστή γιά τόν Οἶκο του ἐπέτειο – τίς εὔχες τῶν μή ὄρθοδόξων κατοίκων τῆς Σερβίας, ποιός ὁ λόγος ὑπῆρχε νά τούς προσκαλέσει στή Θεία Λειτουργία; Δέν ἦταν ἀρκετό νά δεχθεῖ κατ' ίδίαν τίς εὔχες τους μέ μιά ἐπίσκεψη ἥ ἔνα δεῖπνο; Ἐπρεπε σώνει και καλά νά γίνει συμπροσευχή

τίνι ὕρα τῆς Θείας Λειτουργίας μέ εἰρετικούς καὶ ἀλλόθροσκους;

Τί λέγει ἐπ' αὐτοῦ ὁ γνωστός οἰκουμενιστής Μητροπολίτης Μπάτσκας κ. Εἰρηναῖος, ὁ ὁποῖος δέν ἀπουσιάζει ἀπό καμιά οἰκουμενιστική ἐκδήλωση;

* * *

ΝΕΟ ΡΩΣΙΚΟ ΧΤΥΠΗΜΑ ΣΤΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΑΠΙΚΟΥΣ

‘Η παρέμβαση τοῦ Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Βολοκολάμσκ κ. Ἰλαρίωνα κατά τή συνεδρία τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς Ὁρθοδόξων καὶ Παπικῶν, πού διεξάγεται αὐτές τίς μέρες στή Ρώμη, ἔβαλε δύο ἐπιπρόσθετα σημαντικά ἐμπόδια στήν πρόοδο τοῦ Διαλόγου.

‘Η θεματολογία τοῦ Διαλόγου ἐπικεντρώνεται στά πρωτεύοντα

Συγκεκριμένα ὁ Ρῶσος ἰεράρχης ζήτησε νά τεθοῦν στήν ἥμερήσια διάταξη τοῦ Διαλόγου, τό θέμα τῆς Οὐνίας καὶ τό θέμα τοῦ Πρωτείου υπό τό φῶς τῆς πολεμικῆς γραμματείας τῶν Ἀγίων Πατέρων κατά τοῦ Παπικοῦ πρωτείου. Ζητᾶ δηλαδή νά συζητηθοῦν τά δύο θέματα πού οἱ Παπικοί στοχεύουν νά προωθήσουν σέ βάρος τῶν Ὁρθοδόξων.

Τό θέμα τῆς Οὐνίας

Εἶναι ἐνδεχόμενο ὅτι οἱ ὑπόλοιποι ἐκπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν νά αἰφνιδιάστηκαν ἀπό τή χρονική συγκυρία, πού ὑπέβαλε τήν πρότασή του ὁ Σεβασμιότατος Βολοκολάμσκ, παρόλον ὅτι ἡ συζήτηση τῆς Οὐνίας ήταν ἔνας ὄρος πού ἡ Ρωσική Ἐκκλησία ἔθεσε ἐξ ὑπαρκῆς γιά νά συμμετάσχει στό Διάλογο. Τό σύγουρο ὅμως εἶναι ὅτι οἱ ὑπόλοιποι ὀρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι συμφώνησαν μαζί του καὶ ἔτσι τό θέμα τῆς Οὐνίας ἐπανέρχεται στή θεματολογία τοῦ Διαλόγου.

Αὐτό εἶναι πολύ σημαντικό, ἐπειδή οἱ σκεδιασμοί τοῦ Σεβασμιότατου Περγάμου προσπάθησαν νά παρακάμψουν – ὅπως ήταν ἡ ἀπαίτηση τοῦ Βατικανοῦ – τό θέμα τῆς Οὐνίας γιά νά προχωρήσει ὁ Διάλογος.

‘Η Πατερική Γραμματεία ἐναντίον τοῦ Πρωτείου

‘Ο Σεβασμιότατος Βολοκολάμσκ ἔβαλε καὶ ἔνα δεύτερο ἀξεπέραστο ἐμπόδιο στό δρόμο τοῦ Διαλόγου, ἵσως μεγαλύτερης σπουδαιότητας. Ζήτησε νά ἔξεταστει τό πρωτεῖο τοῦ Πάπα κάτω ἀπό τήν προοπτική τῆς πολεμικῆς Γραμματείας τῶν Ἀγίων Πατέρων ἐναντίον τοῦ πρωτείου διαμέσου τῆς μακραίωνης (προσέξτε μακραίωνης) πείρας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κατά τοῦ Παπικοῦ Πρωτείου. Αὐτό σημαίνει ὅτι μέ μιά ἴδιοφυῆ κίνηση μάτ, πού ἀφοροῦσε δῆθεν μόνον τή μεθοδολογία τοῦ Διαλόγου, στήν πραγματικότητα ἄλλαξε τό κέντρο βάρους τοῦ Διαλόγου

ἀπό μελέτη τοῦ πρωτείου τῆς Α' χιλιετίας σέ μελέτη τοῦ πρωτείου ὑπό τό φῶς τῆς μακραίωντς πατερικῆς ἀντιρρητικῆς γραμματείας τῆς Ἐκκλησίας κατά τοῦ πρωτείου.

Τό πρῶτο καίριο πλῆγμα κατά τῶν οἰκουμενιστικῶν σχεδιασμῶν

Τό πρῶτο ἀποφασιστικό πλῆγμα κατά τῶν οἰκουμενιστικῶν σχεδιασμῶν τοῦ Φαναρίου κατάφερε ἡ ἀπόφαση τῆς ἱστορικῆς Συνεδρίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία καθόρισε τά ἱστορικά καὶ κανονικά πλαισια τῆς ἐρμηνείας τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα ὑπό τό φῶς τοῦ Ζου Κανόνα τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τοῦ 28ου Κανόνα τῆς ἐν Χαλκιδόνι Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Οἱ δύο αὐτοί Κανόνες διαμορφώνουν τό ἱστορικοκανονικό πλαίσιο τῆς ἐρμηνείας τοῦ Παπικοῦ πρωτείου, ὅχι ὡς ἐρειδόμενο ἐπί τῆς Πέτρειας ἀποστολικόπτης, ἀλλά ὡς πρωτεῖο κοσμικῆς αἴγλης.

Τώρα μέ τήν πρότασην τοῦ Σεβ. Βολοκολάμσκ ἡ ὄρθοδοξη στάση σκληρύνεται ἀκόμη βαθύτερα, ἐπειδή ἡ πολεμική τῶν Ἅγιων Πατέρων, ἰδιαίτερα πρός τό τέλος τῆς Α' χιλιετίας, ἀλλά καὶ τῆς Β' χιλιετίας, καθιστᾶ τήν πρόδοτο τοῦ Διαλόγου σύμφωνα μέ τίς παπικές ἀπαιτήσεις ἀκόμη πιό ἀπροσπέλαστη.

Αὐτό εἶναι πολύ εὐχάριστη ἔξελιξη, ἐπειδή προσθέτει ἀκόμη ἓνα ὄγκολιθο ἐμπόδιο στήν πορεία τοῦ Διαλόγου. Καμία παρέκκλιση δέν μπορεῖ πιά νά υίοθετηθεῖ.

Τό Βατικανό – καὶ ὅχι μόνον – εἶναι βέβαιο ὅτι βλέπει ξεκάθαρα μπροστά του τό δριστικό ναυάγιο τοῦ Διαλόγου.

‘Ο Σεβ. Μπροπολίτης Βολοκολάμσκ μᾶς θλίβει

‘Ο Σεβασμιότατος Βολοκολάμσκ μᾶς ἀπογοήτευσε πικρά μέ τίς δηλώσεις του γιά τήν ἐγκυρότητα τῶν μυστηρίων τῶν Παπικῶν καὶ μάλιστα τοῦ μυστηρίου τῆς ιερωσύνης, πού σημαίνει ὅτι προχώρησε ἀκόμη ἓνα βῆμα στό ὀλισθηρό δρόμο τῆς «Βαπτισματικῆς θεολογίας» τοῦ Μπροπολίτη Περγάμου. Μᾶς ἀπογοήτευσε μέ τό ἐθνοφυλετικό ντελίριο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας. Μᾶς στενοχωρεῖ σφόδρα μέ τά κοινά ποιμαντικά συνέδρια πού πραγματοποιεῖ, ὅχι μόνον μέ τούς Παπικούς, ἀλλά καὶ μέ τούς Λουθηρανούς. Μᾶς θλίβει ἀφάνταστα γιά τίς συμπροσευχές πού κάνει μέ τούς κάθε λογῆς αἵρετικούς καὶ ἀλλοδροπούς. Μᾶς ἀπογοητεύουν οἱ θέσεις του γιά τήν ὄρθοδοξία τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἅγιου Ἰσαάκ τοῦ Σύρου. Μᾶς ἐνοχλεῖ καὶ μᾶς σκανδαλίζει μέ τήν ἐκκοσμίκευση πού ἐκφράζεται μέ τόν ἔορτασμό τῶν γενεθλίων τῶν ἀνώτατων ἀξιωματούχων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας καὶ πολλά ἄλλα.

‘Ωρολογιακή βόμβα τοῦ Διαλόγου Παπικῶν καὶ ‘Ορθοδόξων

‘Οφείλουμε ὅμως νά ὅμολογήσουμε ὅτι στό Διάλογο ‘Ορθοδοξίας

καί Παπισμοῦ λειτουργεῖ κυριολεκτικά ώς ἀπασφαλισμένη κειροβομβίδα κατά τοῦ Διαλόγου ή γιά νά ἀκριβολογοῦμε τῶν οἰκουμενιστικῶν σχεδιασμῶν τοῦ Φαναρίου.

Εἶναι λυπηρόν ἐπειδή τό κάνει γιά νά ἔξυπηρετίσει τούς στόχους τοῦ Ρωσικοῦ ἔθνοφυλετισμοῦ καί ὅχι ἀπό εὐαισθησία γιά τίν δρθόδοξην πίστην, ἀλλά ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι, ἀσχέτως τῶν κινήτρων του, οἱ παρεμβάσεις του συνέβαλαν ἀποφασιστικά στό δριστικό ναυάγιο τοῦ Διαλόγου Ὁρθοδοξίας καί Παπισμοῦ.

Οἱ Διάλογοι εἶναι μέσον Εὐαγγελισμοῦ! Ὁχι μέσον ἐπίτευξης ἀνθρωπίνων στόχων!

«Ὄντος ἡ ἀρχή ἀδόκιμος, ἀδόκιμον καί τό τέλος». Οἱ Διάλογοι τῆς Ὁρθοδοξίας μέ τούς αἵρετικούς καί τούς ἀλλόθροσκους δέν εἶναι αὐτοσκοπός. Πρέπει νά λειτουργοῦν ώς συμμόρφωση πρός τίν ἐντολήν τοῦ Εὐαγγελίου νά κηρύξουμε στά ἔθνη τίν ἀλήθεια. Ὁχι νά χρησιμοποιεῖται ώς ΜΕΣΟ γιά τίν ἐπίτευξην ἐγκόσμιων (ἔθνικῶν, κοινωνικῶν, κτλ.) σκοπῶν δισωδήποτε ἀγαθῶν.

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Γ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ

«Γλωσσολογική προσέγγινη τῆς γλώσσας τῆς λατρείας»

‘Από κειμενογλωσσολογικῆς ἀπόψεως τά κείμενα λατρείας ὑπάγονται σ’ ἔναν τύπο κειμένων πού ἔχουν καθαρῶς τελετουργικό καί μυστηριακό χαρακτήρα μέ ὄφος καί ἥθος πού δέν συνάδουν μέ τίν τετριμένη χρηστική γλώσσα τῆς καθημερινότητας, ἡ ὁποία θά χρησιμοποιούνταν στή μετάφραστη.

Συγχρόνως, ἀπό γλωσσο-ίστορικῆς ἀπόψεως, τά κείμενα τῆς λατρείας τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας συνεχίζουν μιά γλωσσική παράδοση αἰώνων ἡ ὁποία δέν μπορεῖ νά ἀγνοηθεῖ στό ὄνομα μιᾶς χρηστικῆς ἀντίληψης πού θά ἀντικαθιστοῦσε τό πρωτότυπο κείμενο τῆς Θ. Λειτουργίας μέ μιά μετάφραστή του.

Πολύ περισσότερο – θά προσθέσουμε – πού ἀντίθετα πρός ὅ, τι συμβαίνει μέ ἄλλες γλώσσες (τή Λατινική λ.χ. σέ σχέση μέ τή Γαλλική, τήν Ισπανική, τήν Ἀγγλικήν ἡ τή Γερμανική), γιά λόγους πού συνδέονται μέ τήν ίστορία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας (ἀδιάσπαστη συνέχεια χρήσεως, ἐπιβίωση καί ἀναβίωση τοῦ λεξιλογίου), ἡ σχέση τοῦ σύγχρονου Ἐλληνικού μέ τά παλαιότερα Ἐλληνικά μᾶς εἶναι διαφορετική καί, ώς ἐκ τούτου, ἡ γλώσσα τοῦ κείμενου εἶναι σέ πολύ μεγάλο βαθμό κατανοητή.

‘Η Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ώς θεματοφύλακας τῆς Ὁρθόδοξης παράδοσης, εἶναι ἀπό τή φύση της συντηρητικός θεσμός μέ τήν ἔννοια ὅχι μιᾶς ἔμμονης προσκόλλησης, ἀλλά μιᾶς συνειδοπῆς διαφύλαξης τῶν συστατικῶν της Ὁρθόδοξης παράδοσης, ἵδιαίτερα στόν καίριο χῶρο τῆς Θ. Λειτουργίας.

Καί δέν νοεῖται ὄρθόδοξη παράδοση στόν χῶρο τῆς λατρείας ἐρήμην της γλώσσας, στίν όποια ἔχει διατυπωθεῖ καί στίν όποια ἐκφράζεται ἐπί αἰῶνες, ἐρήμην τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, τῆς γλώσσας τοῦ Ἔναγγελίου, τῆς γλώσσας τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τῆς γλώσσας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνογραφίας».

* * *

ΟΤΑΝ Ο π. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΕΤΣΗΣ ΜΙΛΑ ΜΕ ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ...

Οὕτε μέ τά εύχολόγια, οὔτε μέ τίς ιστορικές περγαμηνές μπορεῖ νά ἐπιβιώσει ὁ χριστιανισμός στή Μέση Ανατολή.

Καὶ ἀσφαλῶς οὔτε μέ τούς Διαθροσκειακούς διαλόγους μέ τά μετριοπαθή στοιχεῖα τοῦ Ἰσλάμ.

‘Ο λόγος πού ὁ διάλογος μέ τά μετριοπαθή στοιχεῖα τοῦ Ἰσλάμ δέν μπορεῖ νά ἀποδώσει εὐεργετικούς καρπούς εἶναι ἐπειδή τούς διωγμούς ἔναντίον τῶν χριστιανῶν δέν τούς κάνουν τά μετριοπαθή στοιχεῖα τοῦ Ἰσλάμ ἀλλά τά φονταμενταλιστικά.

‘Ἄρα σέ τί ὡφελοῦν οἱ διάλογοι μέ ὅσους ΔΕΝ καταδιώκουν τούς χριστιανούς ἔτσι κι ἀλλιῶς; Τά μετριοπαθή στοιχεῖα θά συμφωνήσουν ἵσως μέ τούς χριστιανούς ὅτι ἡ θροσκευτική ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστη. Πλίνη ὅμως οἱ μουλλάδες τύπου Χομεΐνι, ἡ ‘Ἰσλαμική ἀδελφότης’, ἡ «Ἀλ Κάιντα» κ.τ.λ. θά συνεχίσουν τούς διωγμούς.

‘Ἄρα; Πρός τί οἱ διάλογοι;

Εἶναι ἐξ ὄρισμοῦ ἀντιπαραγωγικοί!

Γιά νά βοηθήσουμε τόν καλό ἀναγνώστη νά ἀντιληφθεῖ πόσο ἔωλο εἶναι τό ἐπιχείρημα τοῦ π. Τσέτση, ἀναφέρουμε τό παράλληλο παράδειγμα τῶν φονταμενταλιστῶν Προτεσταντῶν.

Οἱ λεγόμενες παραδοσιακές Προτεσταντικές «Ἐκκλησίες» δέν ἀσκοῦν προσπλυτισμό σέ βάρος τῶν Ὀρθοδόξων καί τῶν ἀλλων χριστιανῶν. Οἱ λεγόμενοι «Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωβᾶ» ὅμως καί οἱ Εὐαγγελικοί χριστιανοί ἀσκοῦν φοβερό προσπλυτισμό σέ ὅλα τά μήκη καί τά πλάτη τῆς ὑφηλίου σέ βάρος ὅλων τῶν κλάδων τοῦ χριστιανισμοῦ, τῶν παραδοσιακῶν Προτεσταντῶν μή ἔξαιρουμένων.

‘Ἐπομένως ποιό πρακτικό ἀποτέλεσμα ἔχουν οἱ ὅποιες συμφωνίες συνομολογηθοῦν μέ τίς παραδοσιακές Προτεσταντικές «Ἐκκλησίες» στόν Π.Σ.Ε., ἀφοῦ γνωρίζουμε στίν πράξη ὅτι ὅντως δέν ἀσκοῦν προσπλυτισμό;

‘Ἀλλά αὐτές οἱ συμφωνίες πού συνομολογοῦμε μέ τούς παραδοσιακούς Προτεστάντες πῶς σταματοῦν τούς φονταμενταλιστές Προτεστάντες νά τίς γράφουν στά παλιά τους τά παπούτσια καί νά συνεχίζουν ἀνενόχλητοι τόν προσπλυτισμό;

Τό γένος καί σέ μεγαλύτερο βαθμό συμβαίνει μέ τούς Ἰσλαμιστές φονταμενταλιστές.

Τόσο δύσκολο εἶναι νά ἀντιληφθεῖ ὁ π. Γεώργιος Τσέτσης καί οἱ ἄλλοι Οἰκουμενιστές αὐτό τό γεγονός;

Ἡ μόνη ἐλπίδα ἐπιβίωσης τῶν χριστιανῶν στή Μέση Ἰανταλή εἶναι ἡ ἀσκηση πιέσεων γιά νά ὑπάρξει θρησκευτική ἐλευθερία ἐκ μέρους τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων καί τῶν ΗΠΑ.

Ἄν - ὅπως ὅμολογεῖ ὁ π. Τσέτσης - οἱ μεγάλες Δυνάμεις πολύ λίγο ἐνδιαφέρονται γιά τὴν ἐπιβίωση τῶν χριστιανῶν τῆς Μέσης Ἰανταλῆς - καί σ' αὐτό συμφωνοῦμε ἀπολύτως μέ τὸν Μέγα Πρωτοπρεσβύτερο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου - τότε πόθεν ἄρχομαι θρηνεῖν;

* * *

ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΜΟΣΧΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ἴδιαίτερα συγκινητικούς καί πνευματικούς λόγους ἀπούθυνε ὁ Μακαριότατος Πατριάρχης Ρωσίας κ. Κύριλλος γιά τὴ δοκιμασία τοῦ Ἰελληνικοῦ λαοῦ. Ἐδώσε θάρρος καί παρηγοριά, μίλησε γιά τὴν ἀνάγκη νά διατηρηθεῖ ἡ ἔθνική καί πολιτιστική ἀνεξαρτησία τῆς πατρίδας μας καί ἡ πίστη τῶν προγόνων μας. Εἶναι τόσο συγκινητικοί οἱ λόγοι τοῦ Μακαριότατου Μόσχας ὥστε πραγματικά ἀγγίζουν τὴν καρδιά μας.

Μακαριότατε Μόσχα! Καί ἐμεῖς ἔτοι ἀκριβῶς αἰσθανόμαστε γιά τούς ὅμοδροσκους Ρώσους ἀδελφούς μας. Μᾶς ἔνώνει τὸ Σῶμα καί τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου. Τί ἄλλο μπορεῖ ἡ ἐπιτρέπεται νά μᾶς χωρίζει;

Εὐχαριστοῦμε γιά τὴν ἀγάπη σας καί να εἶστε βέβαιος ὅτι ὅλοι οἱ Ἰελληνες Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί ποτέ δέν θελήσαμε νά διαχωρίσουμε ἡ νά ύποτιμήσουμε ἡ νά αἰσθανθοῦμε κάτι λιγότερο ἀπό πραγματικούς ἀδελφούς μας τούς Ρώσους ὅμοδοξους ἀδελφούς μας. Οἱ δικοί σας Ἄγιοι εἶναι καί δικοί μας Ἄγιοι. Ἡ δική σας ἐκκλησιαστική ἱστορία εἶναι καί δική μας ἐκκλησιαστική ἱστορία. Οἱ δικοί σας πόνοι καί δοκιμασίες εἶναι καί δικοί μας πόνοι καί δοκιμασίες.

Μέ τό θάρρος αὐτῆς τῆς ἀγάπης σας παρακαλοῦμε θερμά γιά δύο πράγματα.

Καταρχήν νά σταματήσετε νά προωθεῖτε τὴν αἴρεση τοῦ Ἐθνοφυλετισμοῦ. Οὔτε ἡ λεγόμενη «Τρίτη Ρώμη», οὔτε ἡ λεγόμενη «Ἄγια Ρωσία» ἔχουν θέση στὸν πίστη μας. Ἀρκεῖ ἡ Ὀρθόδοξη ἐκκλησία τῆς Ρωσίας μέ τὰ ἑκατομμύρια τούς πιστούς, τούς μεγάλους στάρετς, τούς ἀσκητικούς Ἅγιους, τὰ χιλιάδες μοναστήρια καί τὶς ἑκατόμβες τῶν μαρτύρων.

Καί ἔνα δεύτερο αἴτημα. Μακαριότατε μᾶς θλίβει ἀφάνταστα τό γεγονός ὅτι ἡ ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, ἦν καί ἐλευθέρα ἀπό κρατική ἐπιβουλή - τουλάχιστον αὐτή τή χρονική περίοδο-, δέν σταματᾶ νά προ-

βαίνει σέ παντοειδεῖς οἰκουμενιστικές ἀσχημίες.

Σᾶς ὑπενθυμίζω ὅτι ἐσεῖς – ώς Μητροπολίτης Σμολένσκ καὶ ὑπεύθυνος τῶν ἔξωτερικῶν ὑποθέσεων τῆς Ἐκκλησίας σας – ἐπισκεφθήκατε τόν Πάπα καὶ τοῦ φιλόσατε τό χέρι, ὅπως ἀκριβῶς ἔκαναν πρίν λίγες βδομάδες ὅλοι οἱ συνοδοί τοῦ Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Βολοκολάμσκ, ὅταν συνάντησαν τόν αἵρεσιάρχην τῆς Ρώμης.

Τό ἀκόμη χειρότερο. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας διεξάγει κοινά ποιμαντικά συνέδρια μέ τούς Παπικούς ἀκόμη καὶ μέ τούς Λουθηρανούς, ἐνῷ – ώς μὴ ὄφειλε – συμμετέχει ώς ἰσότιμο μέλος στό Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Αἵρεσεων, γνωστό ώς ΠΣΕ.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας σας, ἀλλά καὶ ὑμεῖς προσωπικά καὶ ὁ ἀεικίνητος Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ἰλαρίων συμπροσεύχεσθε εὐκαίρως – ἀκαίρως μέ τούς κάθε λογής αἱρετικούς καὶ ἀλλόθροποις.

Τό ἀκόμη χειρότερο! Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, διά στόματος τοῦ Μητροπολίτη Βολοκολάμποκ, διατυπώνει τή θεωρία ὅτι τά μυστήρια τῶν αἱρετικῶν Παπικῶν εἴναι ἔγκυρα. Ἀκόμη καὶ ἡ ἱερωσύνη! Γι' αὐτό ἡ Ἐκκλησία σας δέν ἀναβαπτίζει – ώς ὄφειλε – τούς βλάσφημούς Παπικούς ὅταν προσέρχονται στήν Ὁρθοδοξία, οὕτε ἀναχειροτονεῖ τους ἐξ αὐτῶν «ἴερείς».

Ἐνόσω ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ἀκολουθεῖ αὐτήν τήν πολιτική, δέν εἴναι δυνατον τό μήνυμά της νά ἀκούγεται εὐχάριστα στά αὐτιά τῶν πιστῶν.

Τό Πατριαρχεῖο Ρωσίας μπορεῖ καὶ πρέπει νά πρωτοστατήσει στήν ἀπομάκρυνση ἀπό τήν οἰκουμενιστική φρενίτιδα καὶ στήν ἐπαναφορά στήν παραδοσιακή γραμμή τῶν Ἀγίων Πατέρων.

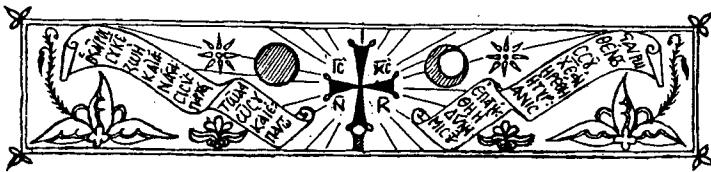
Τί ὥραία πού θά αἰσθανθοῦν ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι χριστιανοί ἃν ἀκούσουν ὅτι τό Πατριαρχεῖο Ρωσίας ἀπεφάσισε νά ἐξέλθει ἀπό τό ΠΣΕ, ὅπως ἔπραξαν ἦδη οἱ Ἐκκλησίες τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Γεωργίας!

Τί ὑπέροχο πού θά είναι ἃν ἀκούσουμε κάποια μέρα ὅτι τό Πατριαρχεῖο Ρωσίας ἀναβαπτίζει καὶ ἀναχειροτονεῖ τούς αἱρετικούς, ὅταν ἐπιτρέφουν στήν Ὁρθοδοξία!

Τί καταπληκτικό πού θά είναι ἃν πληροφορηθοῦμε κάποια μέρα ὅτι τό Πατριαρχεῖο τῆς Ρωσίας ζητᾶ τή σύγκληση Πανορθοδόξου Συνόδου, ὅχι γιά νά ἐπαναπροσδιορίσει τή σειρά στά Δίπτυχα καὶ νά ἐπιβάλει τό ρωσικό imperium, ἀλλά γιά νά καταδικάσει τόν Οἰκουμενισμό, ἀλλά καὶ τόν ἐθνοφυλετισμό πού ἔχει ἦδη καταδικάσει ἡ Σύνοδος τοῦ 1872!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

Παρακαταθήκη, Διμηνιαία Έκδοση, Ιούλιος - Σεπτέμβριος, Τεύχος 79, σσ. 24.

εμνή ἀλλά πολύ οὐσιαστική ἔκδοση. Ὁ π. Ἀρσένιος Βλιαγκόφης, ἔνας πολύ καταρτισμένος μοναχός μὲ παραδοσιακό φρόνημα, φροντίζει τὴ σεμνή ἔκδοση «Παρακαταθίκη».

Τό τεύχος 79 άναφέρεται στό φαινόμενο της τουρκολαγνείας που παρατηρεῖται με τίνιν παρακολούθηση τῶν τόσο δημοφιλῶν τουρκικῶν σειρῶν ἀπό 'Ελληνικά κανάλια. Δέν φτάνει πού νὶ τουρκικὴ προπαγάνδα κάνει τὸ θάυμα τῆς τουρκικὲς τηλεοπτικὲς σειρές νεμίζουμε μὲ τὰ χρήματά μας καὶ τὰ θησαυροφυλάκια τῶν προαιώνιων ἐκθρῶν τῆς πατρίδας μας. Τό τεύχος ἐπίσης καλύπτει καὶ πολλὰ ἄλλα θέματα τῆς ἐπικαιρότητας - μέ νηφάλιο ἀλλά κριτικό λόγῳ -, ὅπως τίνιν ἡλεκτρονικὴ φυλακή, τὸν Οἰκουμενισμό, τὶς μεταμοσχεύσεις «εἰκασομένης» συναίνεσης, τίνιν παγκόσμια διαικυβέρνηση, τίνιν ἀντιπαραδοσιακὴ ἐμφάνιση κληρικῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου - καὶ ὅχι μόνο - τίνιν κραυγαλέα ἀσυνέπεια καὶ τίς συνωμοτικές μεθοδεύσεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἱερωνύμου καὶ τί τη συμφόρωσή του πρός τίς ἐπιταγές τῶν ἀθεων κρατούντων, τή νομιμοποίηστ τῶν ναρκωτικῶν, κτλ.

Πολύ καλό περιοδικό. Υπάρχει ή δυνατότητα νά έκδιδεται σέ μηνιαία βάση; Θά ήταν εύκολος έργο.

* * *

Παρέμβαση Εκκλησιαστική, Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2011, Τεύχος 160, Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, σσ. 147-192.

Γιά μιά άκομη φορά καταθέτουμε τή βαθύτατή μας έκπιμπο για τό περιοδικό του Γραφείου Εκκλησιαστικής Κατηχήσεως και Διακονίας της Ιερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου.

Πέραν τού ὠφελιμότατου περιεκομένου του τό περιοδικό γίνεται ἀμέσως ἀποδεκτό ἀπό τούς πιστούς γιά τή σεμνότητα καὶ τό ἐκκλησιαστικό ὑθος πού τό διακρίνει. Μήν ἀναζητήσετε στό περιοδικό φωτογραφίες τού Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου. Δέν ἐκδίδεται τό περιοδικό γιά νά προβάλλει τόν οἰκεῖο ἐπίσκοπο ἀλλά γιά νά μιλήσει γιά τόν Χριστό καὶ τήν Ἐκκλησία, γιά νά ἀναλύσει τίς εὐαγγελίκες καὶ ἀποστολικές περικοπές, γιά νά κάνει λεπτουργική ἀγωγή, γιά νά προβάλει ἄνεις μορφές τῆς Ἐκκλησίας, γιά νά προστατεύσει τό ποιμνιο ἀπό τίς αἱρέσεις.

Μακάρι ὁ Θεός νά φωτίζει τούς ἐκδότες του νά συνεχίσουν μέ τό ίδιο πνεῦμα νά καπηκούν τό λαό μας σεμνά και όρθιδοις.

* Σπή σπίλη παρουσιάζουμε και σχολιάζουμε δύο διάφορα από τις ορθόδοξες κάρτες που έχουν αποστέλλεται. Λόγω τού τού δύο κου των αποστελλομένων έκδόσεων είμαστε υποχρεωμένοι νά iεραρχούμε τίνη παρουσίαση άναλογα με διάφορα κριτήρια. Προτεραιότητα, δημοσίευση, φυσικό, δίνουμε στά έντυπα που έκδιδονται σπήν Έκκλησία της Κύπρου και στάν περιοδικό τύπο που έκδιδεται έπι έβδομαδιαίας ή μηνιαίας βάσεως ως πιό πρόσφορο γιά σχολιασμό. Σταδιακά δύο παρουσιάζουμε, σύν Θεῷ, δύο διάφορες που έκδόσεις που εύγνωμόνως λαμβάνουμε από τους έκδοτες τους.

„Από τό τεῦχος ἐπαινοῦμε ἵδιαίτερα τή θεολογικότατη ἔγκυκλιο τοῦ Μακαριότατου γιά τήν ἔορτή τῆς Ὑψωσης τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

* * *

«‘Ο Σωτήρ», Ὁρθόδοξο χριστιανικό περιοδικό ὅργανο ὁμονύμου Ἀδελφόποτος Θεολόγων, Ἐτος 52ο, 1 Νοεμβρίου 2011, Τεῦχος 2032, σσ. 435-456.

Τό περιοδικό ‘Ο Σωτήρ’ – τό ὄρθροδοξο περιοδικό μέ τό μεγαλύτερο ἀριθμό συνδρομητῶν – κατηχεῖ ἀνά δεκαπενθήμερο ὄρθροδοξα τούς πιστούς. Ἀναλύει εὐαγγελικές περικοπές, κάνει λειτουργική ἀγωγή, γράφει εὐστοχότατα καί θεολογικότατα σχόλια πού ἀναλόουν τήν ἐπικαιρότητα, διηγεῖται βίους ἀνίσων, κάνει ἀναφορά σέ μεγάλες μορφές τοῦ ἔθνους μας ἐμπνευσμένες ἀπό τή χριστιανική πίστη, κτλ. .

‘Από τό τεῦχος 2032 ἀποσπῶ τίς ἀκόλουθες ὠραῖες προτάσεις τοῦ σχολίου πού ἐπιγράφεται «Παρανοϊκό σύστημα» “νέου Σοβιετισμοῦ”.

‘Η εὐθύνη ὅλων μας εἶναι μέγιστη. Ἀπαιτεῖται ἀμεσον ἀντίδραση μέ κάθε νόμιμο μέσο. Τό σύστημα εἶναι παράνομο. Δέν ἔχει τήν ἔγκριση τῆς Ἀρχῆς Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού χαρακτήρα, εἶναι σαφῶς ἀντισυνταγματικό καί, ἀν τυχόν ἐπιβληθεῖ ὑποχρεωτικά, θά πρέπει νά προσβληθεῖ μέ καταιγισμό προσφυγῶν στό Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας!

Εἶναι δέ ἡ ὥρα καί ἡ ἡγεσία τῆς Ἐκκλησίας μας νά ἀντιδράσει δυναμικά. Αὔριο θά εἶναι ἀργά. Τά πράγματα βροῦν. Ἐγκαθίδρυονται συστήματα προετοιμασίας τοῦ καθεστώτος τοῦ ‘Αντικρίστου’.

‘Ολα ὅσα λέτε ὄρθρα, σεβαστοί πατέρες καί ἀδελφοί τοῦ «Σωτῆρος», ἀλλά ἂς μήν κοροϊδεύουμε τόν ἑαυτό μας. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἱερώνυμος καί ἡ ὄμάδα πού τόν περιβάλλει θά ματαιώσουν κάθε σκέδιο ἀντίστασης ἐναντίον τῆς πλεκτρονικῆς φυλακῆς. Γ’ αὐτό ἂς προετοιμαστοῦν οἱ πιστοί μέ κάθε νόμιμο μέσο νά προσβάλουν στά δικαστήρια τήν ὑπό ἐξέλιξη κατάφωρη παραβίαση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

* * *

Χριστιανική Βιβλιογραφία, Βιβλιογραφική ἐνημέρωσις, Τριμηνιαία κριτική ἔκδοση, Ἐτος 40ο, Ἀρ. Φύλ. 52, Ἰουλ. - Σεπτ. 2011, σσ. 32.

‘Αν ἡ ἐπιτυχία μιᾶς ἔκδοσης ἔχαρταται ἀπό τό ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστη νά διαβάσει καί τήν τελευταία ἀράδα πού παραθέτει ὁ ἐκδότης, τότε τό σύντομο καί ἀπέριττο περιοδικό ‘Χριστιανική Βιβλιογραφία’ ἔχει 100% ἐπιτυχία.

‘Ο ἀναγνώστης τοῦ καλοῦ περιοδικοῦ διαβάζει ὅλα ὅσα δημοσιεύονται. Τά πλεῖστα ἀπό τά κείμενα πού περιέχει εἶναι καλογραμμένα σχόλια γιά τήν ἐπικαιρότητα σέ ἐπιγραφική μορφή, ὁδυνούστατατα, γραμμένα μέ μιά διάθεση λεπτῆς εἰρωνείας πού σπάζει κόκκαλα. Λένε πράγματα μέ τά ὄποια δέν μπορεῖ ἵστως κάποιος πάντοτε νά συμφωνεῖ, ἀλλά σίγουρα ἔχει τό ἐνδιαφέρον νά τά διαβάσει καί νά προβληματιστεῖ.

Πολύ μέ συγκίνηση τό κείμενο γιά τό μαζικό προσπλυτισμό τῶν Ἐσκιμώων στήν Ὁρθοδοξία καί τό κείμενο πού ἐπιγράφεται ‘Ἡ ἀλλη Ἐλλάδα πού δέν χρεωκοπεῖ’.

‘Από τά πολλά «κοφίδια» τοῦ κ. Στυλιανοῦ Λαγουροῦ ἀντιγράφουμε τό «Προδουργεῖο παιδείασ»!!!. Τέλειο!

‘Υπάρχει ἄραγε ἡ δυνατότητα ὁ κ. Στυλιανός Λαγουρός νά ἐκδίδει τό θαυμάσιο του περιοδικό σέ μηνιαία βάση;

* * *

‘Αγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, Περιοδικό Ὁρθοδόξου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, Ἀρ. τεύχ.

86, Γ' Τρίμηνο 2011, σσ. 281-344.

Λίαν καλαίσθιτο περιοδικό πλήρες ἔγχρωμων φωτογραφιῶν πολύ εύγλωττων γιά τό ἔργο πού ἐπιτελοῦν οἱ ὄρθδοξοι Ἱεραπόστολοι σέ ὅλα τά σπουδαία τοῦ ὄριζοντα.

Εἰδική ἀναφορά γίνεται γιά τό Κολουέζι - Κονγκό, ἀλλά ἀπό τό καλό περιοδικό μαθαίνουμε ἐπίσης τά νέα τῆς Ἱεραπόστολῆς στὸν Κορέα, στὸν Ἀϊπί, στὸν Κολομβία, στὴ Ζαμπία, στὶς Σιέρρα Λεόνε καὶ στὸν Ταΐβάν.

Χιλιάδες συνάνθρωποί μας κάθε ἡλικίας, φυλῆς καὶ φύλου προσέρχονται μὲ τό ἄγιο βάπτισμα στὸν Ὁρθόδοξην καὶ γίνονται μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Τῷ Ἀνύψῳ Θεῷ ἡ δόξα. Οἱ ταπείνες προσευχές μας συνοδεύουν πάντοτε ὅσους ἀφιέρωσαν τῇ ζωῇ τους γιά νά εὐαγγελιστοῦν τὸν Ὁρθόδοξην σέ ὅλο τὸν κόσμο.

«Ἴεραπόστολην δέν εἶναι ταξιδία σ' ἔξωτικές χώρες. Εἶναι ὄρθδοξη μαρτυρία πού συνοδεύεται ἀπό θυσίες. Κάποτε ἀπό τὴν θυσία τῆς Ἰδιας τῆς ζωῆς τους».

* * *

‘Οδοιπορικό, Ὁρθόδοξου Ἱεραπόστολῆς στὸν Ἀπωλεῖον, Τριμηνιαῖο ἐνημερωτικό δελτίο τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Ὁρθόδοξου Ἱεραπόστολῆς Ἀπωλεῖον, Τεῦχος 36, Ιούλιος - Αὔγουστος - Σεπτέμβριος 2011, σσ. 12.

‘Ἐλάχιστες οἱ σελίδες τοῦ Ἱεραπόστολικοῦ περιοδικοῦ ἀλλά γεμάτες πολύχρωμες φωτογραφίες καὶ ὥραια κείμενα πού δείχνουν «ώς ὥραιοι εἰσίν οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων» πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν στὸν Ἀπωλεῖον.

Στὸν Κορέα, στὸν Ἰάβα τῆς Ἰνδονησίας καὶ σέ ἄλλα πέντε σπουδαία τῆς ἀκανοῦς Ἰνδονησίας, στὸ Πακιστάν, στὸ Χόνγκ Κόνγκ διοδίζεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ μεταλλαμπαδεύεται τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου μὲ αἴσθημα εὐθύνης καὶ ἀγάπης γιά τό Χριστό καὶ τὸν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησία.

Οἱ προσευχές ὅλων μας συνοδεύουν τοὺς ὄρθδοξους Ἱεραπόστολους σέ ὅλα τά μήκη καὶ τά πλάτα τῆς ὑφόπλιου. Δόξα σοί ὁ Θεός. Παρόλα ὅσα ἀποκαρδιωτικά συμβαίνουν σέ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας ὑπάρχουν καὶ πράγματα πού μᾶς ἀνακουφίζουν, ἐπειδὴ ὑπάρχουν ἀνθρωποί μὲ φόβο Θεοῦ πού εὐαγγελίζονται τὸν Ὁρθόδοξην στά έθνη «ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι».

Εὐχαριστοῦμε θερμά ὅσους μᾶς ἐνημερώνουν γιά τό τεράστιο Ἱεραπόστολικό ἔργο πού ἐπιτελεῖται στὸν Ἀπωλεῖον μὲ τὴν ὥραιά τους ἔκδοση «‘Οδοιπορικό Ὁρθόδοξου Ἱεραπόστολῆς στὸν Ἀπωλεῖον».

* * *

Πληροφόρηση, Μηνιαία Ἐκδοση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, Αὔγουστος 2011, σσ. 16.

«Ο λαός μας πάσχει ἀπό λειτουργική ἔνδεια, γιατί ἔμεις δέν τὸν γαλουχίσαμε στὸν λειτουργικήν ζωή, δέν τὸν διδάχαμε, μέ τό προσωπικό μας παράδειγμα, ὅτι Ὁρθόδοξη, πίστη, Ἐκκλησία, δέν ὑφίστανται χωρὶς τό λειτουργικό βίωμα. Μετατρέψαμε τοὺς ἑαυτούς μας σέ κοινούς ἐργάτες, σέ κοινωνικούς ἀκτιβιστές, νομίζοντας ὅτι, μέ τὸν τρόπο αὐτό, θά ἐκσυγχρονιστοῦμε καὶ θά πλησιάσουμε πιό εύκολα τὸν κόσμο. Ο λαός μας δέν ψάχνει στὰ πρόσωπά μας τέτοιους ἀνθρώπους. Σάν κι αὐτούς μπορεῖ νά βρεῖ ὀπουδήποτε. Γιατί νά στραφεῖ στὸν Ἐκκλησία; Ἀναζητεῖ ἀνθρώπους φλεγόμενους ἀπό τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, πρόσωπα πού θά ξεκινοῦν καὶ θά τελειώνουν τὴν ὄποια τους ἐκκλησιαστική δραστηριότητα στὸν Ἀγία Τράπεζα, πάνω στὸν ὄποια μέ εὐχαριστιακό τρόπο θά ἐναποθέτουν τίς ἐλπίδες τους γιά τὴ σύνοδην τους ἐκκλησιαστική διακονία. “Οπου οἱ ἐνορίες λειτουργοῦν μέ αὐτὸν τὸν τρόπο διατηρώντας ζωντανή τὸν λειτουργική ζωή εἶναι ζωντανές καὶ οἱ Ἰδιες καὶ λειτουργοῦν ὡς πόλος ἐλήξης γιά κιλιάδες διψασμένες καὶ πονεμένες ψυχές. ”Οπου ἡ λειτουργική ζωή περνᾶ σε δεύτερη μοίρα, οἱ ἐνορίες εἶναι

νεκρές έχουν μεταβληθεί σε παραρτήματα δημοσίων ύπηρεσιών και οι κληρικοί άντιμετωπίζομεστε ως δημόσιοι υπάλληλοι περιορισμένης ή και περιττής εύθυντς...».

Εύχαριστούμε Θερμά τόν Σεβ. Δημητριάδος γιά τούς ἔξαιρετικούς λόγους του, οι οποίοι εἶδηντες διάφοροι θά γίνουν ό καθερότης καί τούς ίδιους καί τῆς ποιμαντικῆς διακονίας πού ἐπιτελεῖ. Τό τεράστιο φίλανθρωπικό ἔργο πού ἐπιτελεῖ ὁ Σεβασμότατος Δημητριάδος είναι ἄξιο τῶν πιό θερμῶν συγχαρητηρίων κάθε καλόπιστου ἀνθρώπου. Ἡ ἐπικοινωνιακή του ίκανότητα καί ἡ ρητορική του δεινότητα πανθομολογούμενη. Ἡ δργανωτική του ίκανότητα αὐταπόδεικτη. Τόν παρακαλοῦμε Θερμά καί υἱικά νά μή διστάσει νά διορθώσει ὅσα δέν συμβαδίζουν μέ τό Νεοβαρλααμισμό, τόν Οἰκουμενισμό, τίν «μεταπατερική θεολογία» καί τίν Θεολογική Ἀκαδημία τοῦ Βόλου.

* * *

ΣΥΝΑΞΗ, Τριμνιαία Ἐκδοση Σπουδῆς στίν 'Ορθοδοξία, Τεῦχος 119, Ἰδέες καί ρεύματα & Μικρό ἀφέρωμα στόν Ἀλέξανδρο Παπαδιμάντη & Συζήτηση γιά τό βιβλίο, Γ. Χάμπερμας - Πάπας Βενεδίκτος, Ἡ Διαλεκτική τῆς ἐκκοσμίκευσης, σσ. 118.

Μπορεῖ κάποιος νά διαφωνεῖ μέ τή διηκούντα γραμμή τοῦ περιοδικοῦ, μπορεῖ νά ἐντοπίζει σε πλείστους ὅσους ἀπό τούς συντάκτες τῶν ἀρθρῶν του ἐπιλήψιμες θέσεις γιά θέματα τῆς πίστης μας, ἀλλά πρέπει νά ἀναγνωρίσουμε στούς ὑπεύθυνους τοῦ περιοδικοῦ τίν τόλμη νά προσπαθοῦν νά περάσουν τή γραμμή πού θεωροῦν ὀρθή, κωρίς νά πτοούνται ἀπό τίς ἀναμενόμενες ἀντιδράσεις πού θά ἀκολουθήσουν.

Ὄρισμένοι θά θεωρήσουν τή στάση τους ώς ἀναισχυντία ἀνθρώπων κωρίς ὀρθόδοξη συνείδηση. Θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά διαφωνήσω. Είναι ἀλήθεια ὅτι ὁ κ. Παπαθανασίου είναι ἔνα ἀπό τά πρωτοπαλλήκαρα τοῦ κ. Γιαγκάζογλου. Είναι ἐπίσης ἀλήθεια ὅτι πλείστα μέλη τῆς συντακτικῆς ἐπιρροῆς τοῦ περιοδικοῦ είναι οι γνωστοί «Ἀκαδημαϊκοί τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βόλου. Είναι ἐπίσης ἀλήθεια ὅτι ἔνας ἀπό τούς ἀρθρογράφους τοῦ τεῦχος - ὁ αἰδεσμόλ. πρωτοπρεοβύτερος Παύλος Κουμαριανός - εἶχε τίν παντελὴ ἔλλειψη ὀρθόδοξου ἥθους νά κοινωνήσει σε παπική θεία λειτουργία - στίν παρουσία ὀρθόδοξων ἐπισκόπων - κτλ.

Ἄς τούς ἀναγνωρίσουμε ὅμως - κωρίς ἐπιφυλάξεις - τίν ἀρετή νά καταθέτουν ἐπώνυμα τίς ὅπιες θέσεις - κακόδοξες πλείστες ὅσες φορές, ποιός ἀμφιβάλλει; - σε ἀντίθεση μέ πολλούς ἄλλους πού ἔκφράζουν ἵσως (ἐπαναλαμβάνων ἵσως) παραδοσιακές θέσεις, ἀλλά κρύβονται πίσω ἀπό τίν ἀνώνυμία καί τίν ψευδωνυμία γιά νά ὁμολογήσουν τίν ἀλήθεια - λές καί ὑπάρχει προηγούμενο ἀνώνυμων Ὀμολογητῶν στή δισκίλιετη Ἰστορία τῆς Ἐκκλησίας!!!

Θά είχα πολλά νά καταμαρτυρήσω ἐναντίον τῆς ὀρθόδοξίας τῶν θέσεων πού προβάλλουν πολλοί συντάκτες ἀρθρῶν πού δημοσιεύνονται στό τεῦχος 119 τῆς «Σύναξης». Θά περιοριστῶ μόνον στό πιό ἐπικίνδυνο θεολογικά ἄρθρο τοῦ κ. Θεόδωρου Γιάγκου, Καθηγητῆ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

‘Ο κ. Καθηγητής προσπαθεῖ - μέ πλήρη ἀποτυχία καί μέ κραυγαλέα ἀπονοσία οὐσιαστικῶν θεολογικῶν καί ιστορικῶν ἐπιχειρημάτων - νά κατοχυρώσει ἔμμεσα τή «βαπτισματική θεολογία».

Τό xειρότερο! Τίν κυριολεκτικά κακόδοξη αὐτή στάση ὁ κ. Καθηγητής τίν ἀποδίδει στόν Ἀγιο Νικόδημο Ἀγιορείτη, ὁ οποίος - ώς γνωστόν - θεωρεῖ τό βάπτισμα τῶν Λατίνων «μίασμα» μέ τή δικαιολογία ὅτι ὁ Ἀγιος Νικόδημος μιλᾶ γιά τίν ἀξία τῆς «ἀκριβείας» καί τῆς «οἰκονομίας» - λές καί ὑπάρχει κανέις πού πιστεύει κάτι διαφορετικό!!! Προβάλλει δηλαδήν ἔνα κυριολεκτικά ἔωλο ισχυρισμό ὑπέρ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ βαπτίσματος τῶν Λατίνων ώς per se ἔγκυρους καί ΟΧΙ μόνον κατ' οἰκονομίαν OTAN ἐπιστρέφουν οι αίρετοι στίν 'Ορθοδοξία.

Ἐπιπλέον ὁ κ. Καθηγητής θεωρεῖ τίν μή ἀναφορά τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου στή Σύνοδο τῆς Κωνσταντινούπολεως τό 1755, ἥ ὅποια θέσπισε τόν ἀναβαπτισμό τῶν Λατίνων, γιά νά γίνουν δεκτοί στίν Ἐκκλησία, ώς ἐπαρκῆ δικαιολογία γιά νά θεμελιώσει τόν ισχυρισμό ὅτι ὁ Ἀγιος Νικόδημος ἦταν ὑπέρ τῆς ἀποδοχῆς τῶν αἵρετοι κωρίς ἀναβαπτισμό!!!

΄Αλήθεια κ. Καθηγητά! Ποιός πιστεύει ότι ή ‘Εκκλησία δέν ἔχει δικαίωμα νά ἀσκήσει «οἰκονομία» ἀκόμη καί ἀποδοχῆς τῶν ὅποιων μυστηρίων τῶν αἵρετικῶν, ὅταν προσέρχονται ἐν μετανοίᾳ σπίν ‘Εκκλησία, ἀν αὐτό ποιμαντικά θά βοηθήσει τή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων; ‘Αν λ.χ. τὸ Βατικανὸν ἐπίσημα ἀποκρύψει ὅλες τίς πλάνες του καί δώσει ὁρθόδοξη ὁμολογία πίστεως ή ‘Εκκλησία μπορεῖ κάλλιστα νά θεωρήσει τά μυστήρια τῶν αἵρετικῶν κατ’ οἰκονομίαν ώς ἔγκυρα. Αὐτό ἄλλωστε ἔκανε καί στό παρελθόν μέ τούς Δονατιστές, ὅταν ἐπέστρεψαν ἐν μετανοίᾳ σπίν ‘Εκκλησία.

Αὐτό πού ἀρνούμαστε νά δεχθοῦμε ὅμως – καί τό ὅποιο ἀποσιωπᾶ πλήρως ὁ κ. Καθηγητής – εἶναι ότι τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐπέβαλε τίν «οἰκονομία» ώς κανόνα στό θέμα τοῦ ἀναβαπτισμοῦ τῶν αἵρετικῶν. ‘Ο Οἰκουμενικός Θρόνος δέν ἀναβαπτίζει ΠΟΤΕ τούς Λατίνους, ἀλλά καί ἐπιπλήττει αὐτηρά ὅσους ἐφαρμόζουν τίν «ἀκρίβεια» καί τούς ἔχαναγκάζει νά σταματήσουν νά τίν τηροῦν.

Εἶναι διαφορετικό πράγμα ή ‘Εκκλησία νά τηρεῖ τίν «ἀκρίβεια» καί – ὅποτε τό κρίνει σκόπιμο – νά ἐφαρμόζει καί τίν «οἰκονομία» καί ἐντελῶς διαφορετικό νά δίνει αὐτηρότατες ἐντολές νά μάν ἐφαρμόζεται ποτέ ή «ἀκρίβεια». Σωστά;

‘Αλγεινεστάτη ἐντύπωση ἐπίσης προκαλεῖ τό γεγονός ότι ὁ κ. Καθηγητής ἀποσιωπᾶ τό γεγονός ότι ὁ ‘Αγιος Νικόδημος ὁ ‘Αγιορείτης ἦταν σφοδρός πολέμιος ἀκόμη καί τῶν μεικτῶν γάμων – πόσο μᾶλλον ἐπομένως εἶναι ἀδύνατον νά γίνει δεκτό ότι θεωροῦσε τό βάπτισμα τῶν αἵρετικῶν ἔγκυρο.

Δέν κάνει ἐπίσης ὁ κ. Θεόδωρος Γιάγκου καμία ἀναφορά στό γεγονός ότι ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Κινήματος τῶν Κολαυβάδων διακρίνονταν γιά τίς ἰσχυρότατες ἀντιπαπικές θέσεις τους καί ώς ἐκ τούτου ὁ ‘Αγιος Νικόδημος δέν εἶναι δυνατόν νά θεωρηθεῖ ώς ὑποστηρικτής τοῦ μπάναβαπτισμοῦ τῶν Λατίνων.

‘Εκφράζουμε βαθύτατη ἀπογοήτευση γιά τίς θέσεις τοῦ κ. Καθηγητῆς, ὁ ὅποιος κάτω ἀπό τό προκάλυμμα τῆς χρήσης τῆς «οἰκονομίας» καί τῆς «ἀκρίβειας» καί τῆς μή ἀναφορᾶς τοῦ ‘Οσίου Νικοδήμου στή Σύνοδο τοῦ 1755, προσπαθεῖ νά πυργώσει τό θεολογικό θεμέλιο τῆς «Βαπτισματικῆς θεολογίας».

* * *

Φωτεινή Γραμμή, Ρήγας Βελεστινλής (Φεραίος) 1757 – 1798, Πανηγυρική Έκδοσις ἐπί τῇ ἐλεύσει τοῦ νέου ἐνιαυτοῦ 2012, Τριμνιαίον Περιοδικόν ἱστορικοῦ, πολιτιστικοῦ, οἰκολογικοῦ καί κοινωνικοῦ περιεχομένου, Τεύχος 49ον, ‘Οκτώβριος – Νοέμβριος 2011, σ. 216.

Τό πανηγυρικό τεύχος τοῦ περιοδικοῦ «Φωτεινή Γραμμή» εἶναι «πνευματικός σπουδαρός τοῦ Ἰδρύματος προασπίσεως ἡθικῶν καί πνευματικῶν ὅξιῶν, τοῦ Διορθοδόξου Συνδέσμου» ‘Ο ‘Απόστολος Παῦλος» καί τοῦ Σωματείου «Οἱ Φίλοι τοῦ Τάματος τοῦ ἔθνους».

Περιέχει πολλά πατερικά κείμενα, ἀνθολόγιο πού ἐπιγράφεται «Σταχυολογήματα ἀντί μνημοσύνου στόν Γέροντα Αὐγούστινον Καντιώτην», ἀναφορά στή μεγάλη μορφή τῆς ‘Εθνικῆς μας ‘Επανάστασης Ρήγα Φεραίο, ἐκτενῆ ἀναφορά στό πλούσιο ἔθνικό καί πνευματικό ἔργο τοῦ φιλάνθρωπου τεύχους ‘Αναγνώστοπούλου, πού εἶναι ἡ ψυχή τῶν σωματείον πού ἐκδίδουν τό περιοδικό «Φωτεινή Γραμμή», ἀναφορά στήν πορεία τοῦ σωματείου «Τό Τάμα τοῦ ἔθνους» καί ἄλλα ἔθνικά καί πνευματικά θέματα.

Λίαν ὠφέλιμη ή ἀνάγνωση τοῦ περιοδικοῦ μέ πολλά κείμενα πού στοχεύουν σπίν ἔθνική καί πνευματική ἀνάταση τῆς πατρίδας μας. ‘Η ἔκδοση κοσμεῖται μέ ὥραιες πολύχρωμες φωτογραφίες. Στό τέλος τοῦ περιοδικοῦ παρατίθεται ἔορτολόγιο τοῦ 2012. Συγχαίρουμε τούς κοπάσαντες καί εύχόμαστε γόνιμη συνέχεια.

* * *

‘Η Δράση μας, ‘Ορθόδοξο Χριστιανικό Μηνιαίο Περιοδικό φοιτητῶν καί ἐπιστημόνων, ‘Ε-

τος Ν', Ὁκτώβριος 2011, Τεῦχος 492, σσ. 280-320.

Πενίντα χρόνια προσφορᾶς ἔχει στό ἐνεργητικό του τό καλό περιοδικό «Ἡ Δράστη μας», πού ἐκδίδει ὁ Σύλλογος Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολικῆς Δράσεως. «Ὁ Μέγας Βασιλεῖος», μὲ διευθυντή συντάξεως τόν γνωστό σπουδαῖο θεολόγο κ. Νικόλαο Βασιλειάδην.

Περιέχει πλῆθος ἑθνικοῦ καὶ πνευματικοῦ περιεχομένου θέματα τά ὅποια στοχεύουν στὴ διάγνωση τῆς κρίσης πού περνοῦμε καὶ σέ προτάσεις νά τίν ὑπερβοῦμε. «Ἡ Ἀνίθικη ἡθική τῆς ἀγοραπωλησίας ἀνθρωπίνων ὄργανων», ἴστορικά θέματα πού σχετίζονται μὲ τίν ἐπέτειο τοῦ 1940, ἐρμηνευτικά θέματα τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ σχόλια «Ἀπόψεις - σκέψεις» γιά τίν ἐπικαιρότητα, εἶναι μερικά ἀπό τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ ψυχωρεῖται κείμενα πού περιέχει ὑ ἔκδοσην. Τό ἀξιόλογο ἄρθρο τοῦ κ. Ν. Βασιλειάδη μὲ τόσο εὐγλωττο καὶ περιεκτικό τίτλο «Πολιτευόμαστε χωρίς Θεόν καὶ ἐνεργοῦμε κατά τοῦ Θεοῦ» βάζει τόν δάκτυλον «ἐπί τόν τύπον τῶν ἥλων».

* * *

Ἐνατενίσεις, Περιοδική Ἐκδοση Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κύκκου καὶ Τηλλυρίας, Μάϊος - Αὔγουστος 2011, σσ. 252.

Ἐντυπωσιακῆς ἐκδοτικῆς καλαισθοσίας περιοδικό τυπωμένο σέ καρτί ὑπερπολυτελείας μὲ πολλές ἔγκρωμες φωτογραφίες καὶ πλῆθος ἀξιόλογων ἄρθρων, πού ἀναφέρονται στίν ἴεραποστολή, στὸ ποιμαντικό ἔργο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κύκκου καὶ Τηλλυρίας, στίν ἴστορια τῆς Μονῆς Κύκκου, σέ θέματα φιλοσοφίας, τέχνης, οἰκολογίας κτλ.

Τό περιοδικό εἶναι μέν ἐντυπωσιακό ἐκδοτικά ἀλλά δύστρηπτο λόγω τοῦ βάρους του. Μήπως θά ἦταν φρόνιμη ὑ μείωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σελίδων του καὶ ὑ ἔκδοσην του σέ μηνιαία βάση; Θά διευκόλυνε τή μελέτη του καὶ θά ἦταν εὐκαιρία στενότερης ἐπαφῆς μὲ τούς ἀναγνώστες του.

Ἄς τό σκεφτοῦν οἱ ὑπεύθυνοι λίψης τῶν ἀποφάσεων πού ἀφοροῦν τό περιοδικό. Ὅπως πρέπει νά τούς προβληματίσει σοβαρά ὡ ἀχρείαστα καὶ προκλητικά μεγάλος ἀριθμός φωτογραφῶν τοῦ Μητροπολίτη Κύκκου κ. Νικηφόρου πού γίνεται ἀκόμη πιό προκλητικός ὅταν μάλιστα ὡ Σεβασμιότατος εἶναι ἐνδεδούμενος μὲ παρδαλά ἀντέρι.

* * *

Ἐλληνορθόδοξη πολύτεκνη οἰκογένεια, Ἐκδοση Π.Ε.Φ.Π., Τριμηνιαία Ἐκδοση τῆς Πανελλήνιας Ἐνωσης Φίλων τῶν Πολυτέκνων, Τεῦχος 131, σσ. 16.

“Οσο φτωχό ἔξ ἀπόψεως ἐκδοτικῆς καλαισθοσίας εἶναι τό περιοδικό - φυλλάδιο «Ἐλληνορθόδοξη πολύτεκνη οἰκογένεια» τῆς «Πανελλήνιας Ἐνωσης Φίλων τῶν Πολυτέκνων», τόσο πλούσιο εἶναι σέ θεολογικό περιεχόμενο.

Τό ὑ ἀριθμό ἔνα πρόβλημα πού ἀντιμετωπίζει ὑ πατρίδα μας εἶναι τό δημογραφικό καὶ ὡ Σύλλογος τῶν Φίλων τῶν πολυτέκνων (ἢ γιά τίν ἀκρίβεια τῶν ὑπερπολυτέκνων) κάνει πολλά καὶ ἀξια κάθε ἐπαίνου γιά νά ἔλθει ἀρωγός ὅσων σπικών τόν σταυρό τῆς πολυτεκνίας γιά τίν δόξα τοῦ Χριστοῦ.

Τίν εὐθύνη γιά τίν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ ἔχει συντακτική ἐπιτροπή ἐπικεφαλῆς τῆς ὅποιας εἶναι ὡ γνωστός παραδοσιακός ἀγωνιστής κληρικός Ἀρχιμανδρίτης Νικόδημος Μπιλάλης.

Στό παρόν τεῦχος ὑ συντακτική ἐπιτροπή καὶ τό Διοικητικό Συμβούλιο τῆς Πανελλήνιας Ἐνωσης Πολυτέκνων ἔξηγοῦν στούς ἀναγνώστες γιατί εἶναι ὑποχρεωμένοι νά βοηθοῦν κάθε πολύτεκνη οἰκογένεια ἀσχέτως φυλῆς ὡ ἑθνικῆς καταγωγῆς ὡ δόγματος, ἐπειδή σέ ἀντίθετη περίπτωση γινόμαστε ἔνοχοι πολλῶν ἐκτρώσεων.

Βρίσκουν τίν εὐκαιρία ἐπίστης νά δώσουν ὄρθοδοξη ὄμολογία πίστεως κατά τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ νά ἐλέγχουν τούς μεικτούς γάμους.

Τό περισπούδαστο ἄρθρο τοῦ τεῦχος 131 τοῦ 2011 παραθέτει πλῆθος ἀπό πληροφορίες

πού ἀφοροῦν τίνι πλημμυρίδα τῆς εἰσροῆς ξένων στήν πατρίδα μας καί τους κινδύνους πού ἀπορρέουν ἀπό τίνι ἀνεξέλεγκτη καί παράνομη εἰσοδο μεταναστῶν ἀπό τίς ἰδλαιμικές χώρες οἱ ὄποιοι ἀλλοιώνουν σταθερά, γοργά καί ἐπικίνδυνα τόν κοινωνικό ίστο καί τίνι ἐθνική φυσιογνωμία τῆς πατρίδας μας.

Οι «Φίλοι τῶν Πολυτέκνων» προσφέρουν ἀξιολογότατο ἔργο. Τό τεῦχος τους πού προσφέρεται δωρεάν εἶναι τό χριστιανικό ἔντυπο μέ τί μεγαλύτερη κυκλοφορία. Παρουσιάζει τά προβλήματα τῶν πολυτέκνων, πολεμᾶ τίς ἐκτρώσεις, βοηθᾶ οὐσιαστικά τίς ὑπερπολύτεκνες οἰκογένειες καί δίνει τό παρόν του μέ ἐντυπωσιακή παρροσία γιά τίνι ὀρθόδοξη θεολογία τῶν σχέσεων τοῦ ἀντρογύνου στά πλαίσια τοῦ γάμου.

‘Ἄξιζουν κάθε ἔπαινο ὅσοι ἀφιερώνουν χρόνο, zῆλο καί χρῆμα γιά νά ἔλθουν ἀρωγοί στό ἔργο τῆς Π.Ε.Φ.Π.

* * *

“Ἄγκυρα Ἐλπίδος, Διμηνιαία Ἐκδοση Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπότνης καί Σητείας, Περίοδος Β’, Τεῦχος 63, Ιούνιος - Αὔγουστος 2011, σσ. 64.

Πολύ ὥραιο περιοδικό. Σεμνό μέ πολύ ἐνδιαφέροντα κείμενα. Ἡ ποιμαντορική Ἐγκύκλιος τοῦ Σεβασμότατου γιά τίνι Κοίμηση τῆς Θεοτόκου θεολογικότατη πού ζεκαθαρίζει μεταξύ ἄλλων τή διαφορά μεταξύ τῆς Κοίμησης καί Μετάστασης τῆς Θεοτόκου, ὅπως τίνι ἀποδέχεται ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί τίνι «Ἀνάληψη» τῆς Θεοτόκου, ὅπως τίνι πιστεύουν οἱ Παπικοί.

Συγκλονιστικά τά κείμενα τοῦ Ἐμμανουὴλ Σαββοϊδάκη «Κρῆτες κρυπτοχριστιανοί στά χρόνια τῆς σκλαβιᾶς», πού βοηθᾶ στήν κατανόηση σέ ὅλο της τό τραγικό μεγαλεῖο τό δράμα τῶν κρυπτοχριστιανῶν.

Σπουδαῖο κείμενο ἐπίσης εἶναι τό ἄρθρο τῆς κυρίας Μαρίας Δημητρομανωλάκη – Τσαμπανάκη «Ο Μαῦρος Σεπτέμβριος τοῦ 1943», πού ἐκτυλίσει τίνι τραγωδία τῆς ἐκτέλεσης ἐκατοντάδων ἡρωικῶν τέκνων τῆς Κρήτης ἀπό τούς Γερμανούς καθώς καί τίνι ἀνεκτίμητη προσφορά τῆς Ἐκκλησίας τούς μαύρους χρόνους τῆς κατοχῆς.

Τό τεῦχος περιέχει δύο ἔνθετα. «Τά νεανικά ἀγκυροβολήματα» (Διμηνιαῖο φυλλάδιο γιά τούς νέους) καί τό «Κοντά στό Χριστό» (Διμηνιαῖο φυλλάδιο παιδικῶν ἐνοριακῶν συνάξεων).

Μίπως θά ἔτι ταν καλύτερά τό περιεχόμενο τῶν δύο ἔνθετων νά ἐνσωματωθεῖ στό περιοδικό «Ἄγκυρα Ἐλπίδος»; Τά θέματα καί τῶν τριῶν ἐκδόσεων ἐνδιαφέρουν σχεδόν ὅλους τούς ἀναγνῶστες κάθε ἡλικίας.

* * *

E.PΩ., Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2011, Περιοδικό τοῦ Κέντρου Ἐνόπτης καί μελέτης - προβολῆς τῶν ἀξιῶν μας, Τεῦχος 7, σσ. 121.

Μέ πλούσια προσεγμένη - ὅπως πάντα - ὕλη, τό 7ον τεῦχος τοῦ ἔξαιρετου περιοδικοῦ *E.PΩ.*, ἐκφραστικοῦ ὄργάνου τοῦ «Κέντρου Ἐνόπτης καί μελέτης - προβολῆς τῶν ἀξιῶν μας», δίνει καί πάλιν τίνι κατά Θεόν ὁμολογία τῆς πίστεως στούς δίσεκτους καιρούς πού μαστίζουν τίνι πατρίδα μας.

Τό ἔβδομο τεῦχος τοῦ *E.PΩ.*, πραγματοποιεῖ ἔνα πολύ σημαντικό ἄνοιγμα πρός πολλούς νέους συνεργάτες. Καί αὐτό εἶναι πολύ παρθίνορο σημεῖο. “Ολοι γνωρίζουμε τή δύναμη τῆς πέννας καί τίνι κατάρτιση τοῦ Σεβ. Ναυπάκτου, τοῦ π. Γεώργιου Μεταλληνοῦ, τοῦ κ. Χολέβα, τοῦ κ. Νατσιοῦ καί ὄρισμένων ἄλλων. Ἀλλά δέν μποροῦμε πάντοτε νά περιμένουμε ὅλα τά περιοδικά νά βρίσκουν τίνι ὕλη τους ἀπό τούς διαλεκτούς γνωστούς ἀρθρογράφους. Γ’ αὐτό ἡ ἀνάδειξη τόσων νέων ἀρθρογράφων μέσα ἀπό τίς σπῆλες τοῦ 7ου τεύχους τοῦ περιοδικοῦ *E.PΩ.* ἀποδεικνύει πόσοι καλοί πατέρες καί ἀδελφοί ἔχουν δόκιμη πέννα, ἔχουν ἀξιόλογη κατάρτιση, ἔχουν πάνω ἀπό ὅλα ὀρθόδοξο ὦθος, γιά νά λένε πράγματα σωστά.

‘Ἐπισημαίνουμε ἐπίσης τίνι προθυμία τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς νά ἀναδημοσιεύει ὡραῖα

κείμενα ἀπό τὸν ἰστοχώρο ὅπως λ.κ. τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Βικέτου ἀπό τὸ Πρακτορεῖο Ἐκκλησιαστικῶν Εἰδήσεων ΑΜΗΝ ἀναφορικά μὲ τὶς θέσεις τοῦ Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Μόρφου κ. Νεόφυτου γιὰ τὴ μεταγλώττιση τῆς Θείας Λειτουργίας.

Τό παρόν τεῦχος κάνει ἀναφορά σὲ ἔνα μεγάλο πλῆθος θεμάτων πού ἔχουν σχέση μὲ τό εὐλογημένο μας ἔθνος, τό γάμο, τὴ μεταστροφή στὸν Ὁρθοδοξία ψυχῶν πού ἀναζητοῦν τὸν ἀλήθεια καὶ σύγχρονες ἄγιες μορφές.

Οὕτε πού χρειάζεται νά καταγράψω τὸν θαυμασμό μου γιά τό σπάνιο κείμενο τοῦ κοισμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης κ. Μιχαήλ Τρίτου πού ἐπιγράφεται «τό ὁσιακό τέλος μᾶς ἀπλῆς Μετασοβίτισσας γυναίκας».

Εὔχαριστοῦμε θερμά τούς κοπιάσαντες μὲ τόση ἐπιμέλεια γιά νά μᾶς δώσουν πλούσιο τὸν καρπό τῆς ἀγάπης τους πρός τὸν πίστη μας.

Νά εὐκηθοῦμε γόνιμη συνέχεια; Δέν νομίζουμε ὅτι χρειάζεται, ὅταν κάποιοι ἀγαποῦν τὸν Χριστό καὶ τὸν Ἐκκλησία του καὶ τό εὐλογημένο μας Γένος, ὅπως οἱ καλοί ἀδελφοί πού ἐπιμελοῦνται τὸν ἔκδοση τοῦ Ε.ΡΩ..

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Σπὴ σπήλαιον παρουσιάζουμε ἔνα τεῦχος ἀπό ὅλα τὰ περιοδικά πού μᾶς ἀποστέλλονται.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ - ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Ανδρέα Ν. Παπαβασιλείου, Διδάκτορα Θεολογίας, Άληθινή Φιλία (‘Από αποψη Θεολογική – Κοινωνιολογική), Λευκωσία 2010, σσ. 582.

εγαλειώδης δερματόδετος τόμος ἐξαιρετικῆς ἐκτυπωτικῆς καλαισθοσίας εἶναι τό βιβλίο «Άληθινή φιλία» του γνωστού - πέραν τῶν συνόρων τῆς Κύπρου - Διδάκτορος τῆς Θεολογίας κ. Ανδρέα Παπαβασιλείου, πρόνοι ἐπιθεωρητοῦ τῶν Θρησκευτικῶν στά σχολεῖα Μέσης Παιδείας καὶ συγγραφέα πολλῶν περισπούδατων βιβλίων καὶ μακητικῶν ἄρθρων.

Τό βιβλίο εἶναι καρπός πολυετοῦς καὶ πολύμοχθης προσπάθειας καὶ ἔχει ἄρτια ἐπιστημονική πληρότητα καὶ ἴστορική κατοχύρωσην. Τό πλῆθος τῶν πολλῶν ἀκατοντάδων ὑποστημένων δείχνουν τό εὗρος τῆς θύραθεν καὶ θεολογικῆς δεξαμενῆς σκέψης ἀπό τὴν ὁποία ἀντλεῖ ὁ συγγραφέας γιά νά συνθέσει τό ἔργο του.

Τό βιβλίο ἀναπτύσσει τό θέμα τῆς φιλίας ἀπό θεολογική καὶ κοινωνιολογική ἀποψη. Εἶναι βέβαιο ὅτι ἓντει μεταξύ της φιλίας καὶ τῆς θεολογίας πολλή συγγένεια υπάρχει. Τό πράγματοι ποιεῖ ὁ συγγραφέας θά καταστήσουν τό ἔργο του μόνιμη πηγή ἀναφορᾶς γιά δοσους ἀσχοληθοῦν μέ τό θέμα.

‘Ο καλός συγγραφέας χωρίζει τό βιβλίο του στίς ἀκόλουθες ἐνότητες:

- 1) Γενική προσέγγιση τῆς φιλίας,
- 2) Πνευματολογικά στοιχεῖα τῆς φιλίας,
- 3) Άληθινή καὶ ψευδώνυμη φιλία,
- 5) Ὄνομαστές φιλίες.

Στόν ἐπίλογο του βιβλίου του ὁ συγγραφέας κάνει αὐτοκριτική τῶν πλεονεκτημάτων καὶ τῶν μειονεκτημάτων τῆς ἐργασίας του καὶ ἔχαγει τά γενικά συμπεράσματα τοῦ ἔργου. Ακολουθοῦν ἀναλυτικό εὑρετήριο ὄνομάτων καὶ ἡ ἐργογραφία τοῦ πολυγραφότατου Διδάκτορος κ. Ανδρέα Παπαβασιλείου.

* * *

‘Ανώνυμου, ‘Από τὴν Ἀσκητική καὶ Ἀγιορειτική παράδοση, Ἅγιον Ὄρος 2011, σσ. 830.

Ἐνα ἀπό τά σημαντικότερα βιβλία πού ἔχουν γραφεῖ τά τελευταῖα χρόνια εἶναι τό βιβλίο ἀνώνυμου πολιστῆ τοῦ Ἀθωνα, ὁ ὅποιος γνώρισε ἐκ τοῦ σύνεγγυς η μεταφέρει ἀπό στόματα ἀπολύτως ἀξιόπιστων καὶ ἐνάρτετων μοναχῶν τή σοφία καὶ τὴν ἀγία βιοτί ἀκατοντάδων ἀγίων μοναχῶν τοῦ Ἀθωνα.

‘Ο συγγραφέας τοῦ ἐξαιρετικοῦ - ἀπό κάθε ἀποψη αὐτοῦ βιβλίου - ὅπως μέ σαιφήνεια ὁμολογεῖ στόν βαθύτατα θεολογικό του πρόλογο ἀλλά καὶ στό Ε΄ Τμῆμα τοῦ βιβλίου - πού διαδραματίζει τό ρόλο ἐπιλόγου - δέν εἶναι ἀγιολογικός ἀλλά ποιμαντικός. Θέλει μέ τίν καταγραφή τῶν ἀσκητικῶν παλαιοσμάτων καὶ τῆς σοφίας ἀγίων Γερόντων νά μεταδώσει τό μήνυμα ὅτι οἱ νέοι μοναχοί ἔχουν ἵσως μεγάλη μόρφωση καὶ ἀγάπη στό Θεό, ἀλλά ύστεροῦν στά ἀσκητικά παλαίσματα σέ σύγκριση μέ τούς παλιούς ἀγωνιστές μοναχούς οἱ ὅποιοι ἦταν πραγματικοί βιαστές τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Γ’ αὐτό καὶ τούς προβάλλει πρός μήποτ στούς νέους μοναχούς πού ἀγωνίζονται μέ τόσο πόθῳ στόν Ἀθωνα.

Ἐκτός ἀπό τόν κατατοπιστικό καὶ βαθιά θεολογικό του πρόλογο, τό βιβλίο χωρίζεται στίς ἀκόλουθες ἐνότητες:

1) Συναξάρια ἄγιων ἀσκητῶν τοῦ Ἀθωνα.

2) Περιστατικά πού δείχνουν τόν πνευματικό ἄγώνα καί τά ἀσκητικά παλαίσματα Ἀθωνιτῶν πατέρων.

3) Ἀποφθέγματα ἑκατοντάδων ἄγιασμένων ἀσκητῶν τοῦ Ἅγιου Ὁρους.

4) Ρήσεις καί διηγήσεις τοῦ Γέροντος Παΐσιου.

5) Ἐπίμετρο μέ ἀναφορά στό πνεῦμα τῶν παλαιῶν πατέρων.

Τό βιβλίο γράφτηκε μέ πολλὴν προσοχῇ, διάκριση, καί φόβο Θεοῦ γιά νά κατηκόσει ὁρθόδοξα. Ὡχι γιά νά ἐντυπωσάσει μέ τίν καταγραφή ὑπερβολῶν γιά «θαύματα» πού ὅρισμένοι ἀρέσκονται νά ἀποδίδουν σέ ἐνάρετους ἀνθρώπους. Αὐτό τό κάνουν εἴτε ἀπό «ἀδιάκριτη» εὐσέβεια – ὅπως ἔλεγε ὁ ἄγιος Γέροντας Παΐσιος – εἴτε ἀπό καθαρῆ θεομπαξία, γιά νά καρπωθοῦν οἱ διηγητές τῶν ὑποιθέμενων «θαύμάτων» σεβασμό καί ἀξία πρός ἴδιον ὅφελος.

Νά σημειώσουμε ἐπίσης ὅτι τό βιβλίο τοῦ ἀνώνυμου αὐτοῦ πολιστῆ τοῦ Ἀθωνα εἶναι σπουδαϊκό ὅχι μόνον γι' αὐτά πού καταγράφει ὡς καρπούς γνήσιου μοναχικοῦ πολιτεύματος, ὀλλά καί γι' αὐτά πού παραλείπει νά καταγράψει ὡς εὐγλωττη ex silentio ἀπόρριψη ὅσων μή γνησίων καταστάσεων ἐπιδιώκουν μέ μεθόδους – πού δέν ἔχουν καμιά σχέση μέ τό Θεό καί τό μοναχικό φρόνημα – νά ἐπιβληθοῦν ὡς δῆθεν ἄγιες μορφές τοῦ Ἀθωνιτικοῦ Μοναχισμοῦ.

Ο δερματόδετος καί καλαίσθητος αὐτός μεγαλειώδης τόμος τῶν 830 σελίδων τιμᾶται μόνον 17 εὑρώ καί διατίθεται ἀπό τό Ιερό Νοσηκαστήριο «Ἄγιος Ιωάννης ὁ Πρόδρομος», 63088 Μεταμόρφωση Χαλκιδικῆς. Τηλέφωνο 2375061592.

Προτρέπουμε ἐντονότατα δὲλους τούς ἐν Χριστῷ Πατέρες καί ἀδελφούς νά μελετήσουν τό ἔξαιρετο αὐτό βιβλίο πού ἀποτελεῖ πραγματικό σταθμό στά χρονικά τῶν χριστιανικῶν ἐκδόσεων.

“Οοι δοκιμάσουν τόν πειρασμό νά θεωρήσουν τόν ἐνθουσιώδην τρόπο πού τό παρουσιάζω ὡς ὑπερβολικό τούς παρακαλῶ θερμά νά ἀναβάλουν τίν ὄριστική κρίση τους μετά τίν ἀνάγνωση τοῦ βιβλίου, ὅπότε δέν ἔχω καμιά ἀμφιβολία ὅτι θά συμμεριστοῦν ἀπολύτως τόν ἐνθουσιασμό μου.

* * *

‘Αρχιμ. Βαρνάβα Κουσιάππα, ‘Η Παναγία τῆς Λύστης, Ἰστορία τῆς εἰκόνας, τοῦ χώρου καί τῶν κτισμάτων του ἀπό τά βυζαντινά χρόνια ἕως σήμερα, Λευκωσία 2010, σ. 149.

‘Η κατεχόμενη Λύστη. Ἐναὶ ἀληθινό κεφαλοχώρι πού στενάζει στά κατεχόμενα. Ὁ πανοσιολογιάτος ἀρχιμανδρίτης Βαρνάβας Κουσιάππας ἐξέδωσε καλαίσθητο βιβλίο μέ πλούσιο φωτογραφικό ὑλικό γιά τίν Παναγία τῆς Λύστης, ἥ ὅποια σήμερα μετετράπηκε σέ τιαμί ἀπό τούς ἀλλόθροπούς Τούρκους πού κατέχουν τίν πατρίδα μας.

Τό ἔργο προδογίζει ὁ πανοσιολογιάτος ἀρχιμανδρίτης Γαβριήλ, Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Βασιλικῆς καί Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα τῆς κατεχόμενης Σαλαμίνας.

‘Ο Γέροντας Γαβριήλ – γέννητη μα καί θρέμμα τῆς Λύστης – ὑπῆρξε, ὅπως τόσοι καί τόσοι Λυσιῶτες πνευματικό παιδί τοῦ ἀείμνηστου Γέρο Παναί τῆς Λύστης, ἐνός κυριολεκτικά ἄγιου κοσμοκαλόγηρου, ὁ ὅποιος μεταμόρφωσε τή θρησκευτική ζωή τῆς Λύστης ἀλλά καί τῆς Κύπρου ἐν γένει μέ τίν ἄγιόπτη τῆς ζωῆς του.

‘Αρκοῦσε νά δεῖς τόν ἀείμνηστο Γέρο Παναί γιά νά καταλάβεις ὅτι ἵταν ἄνθρωπος πού ζοῦσε μεγάλες πνευματικές καταστάσεις.

Μεταφέρω τή ρήση τοῦ πατέρα μου ὃταν πρωτάκουσε σέ μιά ἀγρυπνία τόν Γέρο Παναί νά λέγει τούς Χαιρετισμούς τῆς Παναγίας: «Τοῦτος ὁ γέρος μιλᾶ μέ τίν Παναγία», μοῦ εἶπε. Τόσο ἐντονή ἴταν ἥ αἴσθηση τῆς ἀγιότητας τοῦ ἀείμνηστου Γέροντα! Χωρίς ἔνος ἐπιτίθεντης ἀιάγγελλε τόν Ἐξάψαλμο καί τούς Χαιρετισμούς μέ τέτοιο τρόπο, ὕστε ὅλο τό ἐκκλησίασμα αἰοθανάτων πηγαία τίν χάρην τοῦ Θεοῦ.

‘Ο π. Γαβριήλ - ἔνας πολύ ἐνάρετος ἱερομόναχος πού καθιδηγεῖ μέ φόρο Θεοῦ ψυχές στὸν Χριστό - ἀνῆκε στὸ στενό κύκλο τοῦ ἄγιασμένου αὐτοῦ ἀνθρώπου.

Αὐτὴ τῇ Λύστη ποθοῦμε ὅλοι νά ξαναδοῦμε. Τὴν ἀγίασμένην Λύστη τοῦ Γέρο Παναῆ πού κατηκοῦσε ὡρθόδοξα ἐκκλησιαστικά τὸ ποίμνιο τῆς Ἐκκλησίας.

Εὐχαριστοῦμε τὸν π. Βαρνάβα Κουσιάππα γιά τὸν μεγάλο κόπο πού κατέβαλε γιά νά συγκεντρώσει τόσο πλούσιο ὑλικό γιά τὴν Παναγία τῆς Λύστης, τὰ ἔξωκλήσια καὶ τίς μονές τοῦ χωριοῦ καὶ νά καταγράψει πρός κοινή ὁφέλεια ὅλων τὴν παράδοσην τῆς ἔλευσης τῆς θαυματουργῆς εἰκόνας τῆς Παναγίας τῆς Ἐλεούσας στὸ χωριό, πού σήμερα βρίσκεται στίν Καλαβασό.

* * *

‘Αρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, ‘Ο ἕκος τῶν θεϊκῶν βημάτων, ‘Από τίς παρυφές τῆς πλάνης στὸ Χριστό, Ἀθήνα 2011, σσ. 316.

‘Ο ἀκάματος π. Ἰωάννης Κωστώφ - λίαν σεβαστός στὸν γράφοντα κληρικός - μᾶς δίνει ἀκόμη ἔνα καρπό τοῦ πλουσιότατου ἀπολογητικοῦ ἔργου του. Διερωτῶμαι πόσοι πανορθοδόξως διαθέτουν τόσο πλούσιο ἀπολογητικό ὄπλοστάσιο ἀποθησαυρισμένο ὅσο διαθέτει ὁ π. Ἰωάννης.

Στὸ συγκεκριμένο του βιβλίο - τὸ τέταρτο τῆς σειρᾶς «Μεταστροφές στίν Ὁρθοδοξία» - παραθέτει πληθώρα παραδειγμάτων μεταστροφῆς στὸ Χριστό ἀπό τίς τάξεις συνειδητῶν μαρξιστῶν ἀθέων, ἀπό τίς τάξεις τῶν Ἀνατολικῶν Θρησκειῶν, ἀπό τὸν Μουσουλμανισμό, ἀπό τὸν Ειδωλολατρία καὶ ἀπό τὸν Χιλιασμό.

Πολὺ συγκινητικές ἰστορίες πού συγκλονίζουν τὴν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου.

Μιά ἐπιφύλαξη. Καλύτερα ἡ ἀναφορά - σέ αὐτὴ τὴν σειρά πού ἀναφέρεται στίς μεταστροφές - νά περιορίζεται σέ ὅσους μεταστρέφονται στίν Ὁρθοδοξία. Τά ἄλλα παραδείγματα - ὁ Θεός ξέρει ὅτι δέν τά περιφρονῶ - νομίζω εἶναι καλύτερα νά τά ἀξιολογήσουν ἄλλοι.

‘Από τὸ βιβλίο ξεχωρίζω τίς πρῶτες ἑκατὸν σκεδόνισ σελίδες πού ἀναφέρονται στὶ μεταστροφὴ διωκτῶν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν τίν ἐποχὴ τοῦ Στάλιν στὶν πάλαι ποτὲ διαλάμψασα Σοβιετικὴ Ἐνωση. Μέ τίν ἀνάγνωστο τοῦ βιβλίου τοῦ π. Ἰωάννην ψηλαφεῖ ὁ ἀναγνώστης τὰ μαρτύρια πού ὑπέμεινε ἢ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας καὶ δοξάζει τὸν Χριστό γιά τὸ ὁμολογιακὸ φρόνημα πού ἔδωσε σὲ ἑκατομμύρια μάρτυρες. «Ἡ νύκτα ἦταν μακρά καὶ σκοτεινή», ὅπως εἶχε προφητεύσει ὁ Πατριάρχης Τύχωνας, ἀλλά ἄφησε μέ τὸ πέρασμά της ἑκατομμύρια μάρτυρες πού στηρίζουν τούς πιστούς μέ τίς μεστεῖες τους στὸν Κύριο.

Αὐτὸ πού μού ἔκανε ἀκόμη μεγαλύτερο ἐντύπωσθ ἀπό τὸ βιβλίο ἦταν ὁ ἄγνωστος στὸν γράφοντα διάλογος τοῦ Γιάννη Τσαρούχη μέ τὸν Κεμάλ Ατατούρκ. Οὔτε πού μποροῦσα νά φανταστῶ πρὶν διαβάσω τὸ βιβλίο τοῦ π. Ἰωάννην ὅτι ὁ Κεμάλ Ατατούρκ εἶχε πρόθετον νά ὅδηγήσει τὴν Τουρκία στὸν χριστιανισμό, ἀλλά τὸν ἀπέτρεψαν οἱ ἐπιτελεῖς του νά προβεῖ σὲ τέτοιο ἐγκείρημα.

Μυστήριο πού εἶναι ἡ ψυχή τοῦ θεοείκελου ἀνθρώπου! Ποιός θά το ἔλεγε! Ο μεγαλύτερος σφαγέας τοῦ Ἐλληνισμοῦ εἶχε κρυπτοχριστιανικό φρόνημα!

Συνιστοῦμε θερμά στούς ἀναγνῶστες τὸ καλό βιβλίο τοῦ λίαν ἀγαπητοῦ καὶ σεβαστοῦ μας π. Ἰωάννην.

* * *

‘Αρχιμανδρίτου Ἰωάννου Κωστώφ, Θεός ἐφανερώθη, ‘Από τὸν ἀθεϊσμό στὸν Χριστό, Ἀθήνα 2011, σσ. 397.

‘Ακόμη ἔνα ἀπολογητικό βιβλίο τοῦ σεβαστοῦ καὶ λίαν ἀγαπητοῦ μας π. Ἰωάννη Κωστώφ, πού ἀφιέρωσε τὴν ἀθρόυβη ἀλλά τὸσο καρποφόρα πνευματικὴ του ζωή, στὸ ἔξομολογητήριο καὶ στὸν ἀπολογητική.

Στὸ βιβλίο αὐτὸ ὁ π. Ἰωάννης ἀναφέρεται σέ δεκάδες - γιά νά ἀκριβολογοῦμε ἑκατοντάδες - ἀνθρώπων οἱ ὄποιοι ἀπό τὸν ἀθεϊσμό κατέληξαν στὶν πίστη πρός τὸν Χριστό.

Τό βιβλίο είναι γραμμένο σέ μορφή «άνεκδότων» (δηλαδή σύντομων περιστατικών) και διαβάζεται με έξαιρετικό ένδιαιφέρον από τόν άναγνώστη. Πολλή ώφελεια αποκομίζει ή άναγνωστη τού βιβλίου καί πολλή κατάνυξη προσφέρει στήν ψυχή τού άνθρωπου.

Μπροστά στά μάτια τοῦ άναγνώστη τοῦ καλού βιβλίου παρελαύνουν πρόσωπα πολύ σημαντικά γιά τήν κοινωνία, τήν τέχνη, τήν φιλοσοφία καί τά Γράμματα, πού μεταστράφοσαν από τήν άθεια πρός τόν Χριστό. Παρουσιάζονται ὅμως καί απλοί ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, ὅπως ἔνας κουλουράς πού είχε καθοριστική σημασίας συνάντηση μέ τόν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Νέας Σμύρνης Χρυσόστομο.

Είναι πολύ σημαντικό ἐπίσης νά ἐπισημανθεῖ ὅτι οἱ μεταστροφές στήν Ὁρθοδοξία ύπερβαίνουν τά θέντικά σύνορα καί ἀγκαλιάζουν πανορθοδόξως πολλά πρόσωπα πού μεταστράφοσαν στόν χριστιανισμό. Ἐτοι δίνεται ή δυνατότητα στόν άναγνώστη νά ψηλαφήσει τό θάνατον Θεοῦ στήν Ὁρθοδοξία πολύ πέραν από τά ἑλληνικά σύνορα.

Ἄν τό βιβλίο τελειωνε στή σελίδα 187 θά ήταν καλύτερα. ὾Οποια ἀξία ἔχουν οἱ μεταστροφές πού ἀκολουθοῦν μετά τή σελίδα 187 ἃς τίς διερευνοῦσαν ἀλλοι.

‘Ωραιότατο βιβλίο. Τό συνιστοῦμε ἔνθερμα. Συγκλονιστικό ως πρός τήν περιγραφή τῆς μεταστροφῆς στό Χριστό, γλαφυρότατο ως πρός τή διάγνωση, καί προκαλεῖ κατάνυξη στήν ψυχή τοῦ άναγνώστη.

* * *

‘Αντωνίου Ν. Χαροκόπου, ‘Ο Όσιος Παχάμιος, Θερμός θιασώτης τοῦ κοινοβιακοῦ συστήματος, Χίος 2011, σσ. 8.

‘Η σύντομη αὐτή ἐργασία ἀναλύει τίς μορφές τοῦ Ὁρθόδοξου μοναχισμοῦ καί δείχνει τήν ύπεροχή τοῦ κοινοβιακοῦ συστήματος. Ἀκολούθως ἰστορεῖ μέ ποιο τρόπο ὁ Όσιος Παχάμιος τῆς Χίου κατόρθωσε νά δώσει πνοή στόν κοινοβιακό θεσμό στήν Ιερά Σκήπη τῶν Ἀγίων Πατέρων στό Προβάτειον Ὅρος καί στή Μονή τῶν Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης στή Χίο. Ὁ Όσιος προσπάθησε ἐπίσης, ἀλλά χωρίς ἐπιτυχία νά μετατρέψει σέ κοινόβιο καί τήν Νέα Μονή τῆς Χίου. Κατόρθωσε ὅμως νά προωθήσει τόν κοινοβιακό μοναχισμό πολύ πέραν τῆς Χίου.

‘Η ἐργασία τοῦ κ. Χαροκόπου – ὅπως καί ή ἀντίστοιχο τοῦ κ. Καλλίτοση – είναι πολύτιμες, ἐπειδή γνωστοποιοῦν ὄρισμένα στοιχεῖα ἀπό τή ζωή καί τήν σπουδαιότητα τῆς προσφορᾶς τοῦ μεγάλου αὐτοῦ σύγχρονου Όσιου τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐπισημαίνουν ταυτόχρονα τήν ἀνάγκην νά ἐκδοθεῖ ὁ κατά πλάτος βίος τοῦ Όσιου Παχαμίου, κάτι πού εὐχόμαστε ὅτι θά γίνει κατορθωτό σύντομα.

* * *

‘Αγγέλου Καλλίτου, ‘Ο Όσιος Παχάμιος, Ἐκδοση τῆς Ιερᾶς Σκήπης τῶν Ἀγίων Πατέρων, Προβάτειον Ὅρος, Χίος 2011, σσ. 20.

‘Ο ἀγιοποίος μοναχισμός ἔδωσε στήν Ἐκκλησία ἀναρίθμητους καρπούς ἀγιότητας. Ὁχι μόνον τούς πρώτους αἰώνες τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ἀλλά καί σήμερα.

‘Ο Όσιος Παχάμιος ὁ ἐν Χίῳ κοιμηθήκε ἐν Κυρίῳ τό 1905. Ὑπῆρξε ἐν Χριστῷ διδάσκαλος πολλῶν σύγχρονων Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας μεταξύ τῶν ὄποιών τοῦ Ἀγίου Νεκταρίου, τοῦ Όσιου Ανθήμιου Βαγιάνου τῆς Χίου, τοῦ Όσιου Μωυσῆ τῆς Τρυπητίνιας καί πολλῶν ἀλλών διακεκριμένων ἐπισκόπων καί κληρικῶν.

‘Ήταν πολύ ἀσκητικός καί διακριτικός ἵερομόναχος καί κατόρθωσε νά ἀναβιώσει τήν ἀσκητική παράδοση στή Χίο καί στήν Ἐλλάδα γενικότερα.

Τό σύντομη αὐτό τεῦχος γιά τόν Όσιο Παχάμιο τῆς Χίου, περιέχει βασικά τόν πανηγυρικό πού ἐκφώνησε ὁ κ. Ἀγγελος Καλλίτους πέντε χρόνια μετά τήν ἐπίσημη ἀγιοκατάταξη τοῦ Όσιου Παχαμίου τό 2005 καί ἕκατό χρόνια μετά τήν κοίμηση του.

Τό ἔργο προδογίζει ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἀμβρόσιος Ἀγιοπατερίτης, Ἡγούμενος τῆς Ιερᾶς Σκήπης τῶν Ἀγίων Πατέρων ή ὅποια καί ἐκδίδει τό παρόν τεῦχος.

Καλαίσθητη ἔκδοση μέ πλῆθος φωτογραφίες.

Νά εὐχαριστήσουμε ὅλους ὅσοι κοπίασαν γιά τίν παροῦσα καλαίσθητη ἔκδοση καί νά εύκηθοῦμε ἡ Ἱερά Σκήπτη τῶν Ἀγίων Πατέρων τοῦ Προβάτειου Ὁρους νά δημοσιεύσει σύντομα τὸν κατά πλάτος βίο τοῦ Ὄσιου Παχωμίου πρός ώφελειαν τῶν πιστῶν.

* * *

Ἄρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, Σταυρός, Δαιμόνων τό τραῦμα, Τό δικό μας Hollywood, Ἀθῆναι 2011, σσ. 166.

Μιά ἀπάντηση στοὺς «μάρτυρες τοῦ Ἱεκωβᾶ» γιά τὴν δαιμονικὴν ἀποστροφὴν τους πρός τὸ τρισμακάριστον ξύλον τοῦ Σταυροῦ εἶναι τὸ νέο ἀπολογητικὸν πόνημα τοῦ π. Ἰωάννη Κωστώφ. Εἶναι ἀπίστευτος ὁ ὄγκος τοῦ ἀπολογητικοῦ ἔργου τοῦ π. Ἰωάννη. Ἐπί δεκαετίες ἐργάζεται συστηματικά καί ἀποδελτιώνει τόμους ὀλόκληρους ἀπολογητικῆς φύσεως σὲ πλεῖστα θέματα.

Τώρα ἄρχισε νά δημοσιεύει τοὺς καρπούς τῆς ἐργασίας του πρός δόξα Θεοῦ, ἀλλά καί πρός ώφελεια ἡμῶν τῶν ἀδιάβαστων, πού ἀναμένουμε ἀπό καλκέντερους ἀνθρώπους - ὅπως ὁ π. Ἰωάννης - νά μᾶς πληροφορίσουν γιά τὸ ὑλικό πού ὑπάρχει γιά ὅσα θέματα πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψη γιά νά εἴμαστε «ἔτοιμοι πρός ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι».

Τό βιβλίο περιέχει κεφάλαια πού ἀναφέρονται στὶς προτυπώσεις τοῦ Τίμιου Σταυροῦ, στὰ θαύματά του, στὶς σημασία καί τὶς ἐπιδράσεις του, στό σχῆμα του, κτλ.

Εἶναι δολαδῆρη μιά πολὺ ἐμπειριστατωμένη ἀπάντηση στούς ψευδομάρτυρες τοῦ Ἱεκωβᾶ ἀλλά καί ἄλλους ἀκραίους Προτεστάντες, οἱ ὅποιοι ὅχι μόνον δέν τιμοῦν τὸν Τίμιο Σταυρό, ἀλλά καί τὸν καθυβρίζουν καί τὸν θεωροῦν δαιμονικό σύμβολο!!! Μᾶς συγκλόνισε προπαντός τὸ τελευταῖο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου πού εἶναι γραμμένο ἀπό τὴν γραφίδα τοῦ Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Νικοπόλεως Μελέτου. Τό κείμενο ἐπιγράφεται «Μίλδα καί ἀκούει ὁ σταυρός» καί τὸ ὅποιο συνιστᾶ καταπελτώδη ἀπάντηση σὲ ἔνα Προτεστάντη.

Πολύ ὥραϊ καί εὐναγνωστο βιβλίο.

* * *

Ἄθανασίου Κοτταδάκη, Ἱερομόναχος Ἀθανάσιος Χαμακιώτης, (1891-1967), Ἐκδοσι Ἰ. Ησυχαστήριον Παναγία Φανερωμένη, Ἀθῆναι 2011, σσ. 47.

Τό αὐτοτελές τεῦχος ἀπό τὸ βιβλίο τοῦ κ. Κοτταδάκη «Συνναξάρι 3 τοῦ 20οῦ αἰώνα» ἀναφέρεται στὶς ζωὴν μιᾶς ἀγίας μορφῆς τῶν ἡμερῶν μας, τοῦ ἀείμνηστου Γέροντα Ἀθανάσιου Χαμακιώτη.

Τό ἔργο προδογίζει ὁ π. Ἀθανάσιος Λαγούρος, μέ ἔνα ὥραϊ θεολογικό πρόλογο, καί στὶς συνέχεια ὁ κ. Κοτταδάκης σκιαγραφεῖ τὴν ζωὴν τοῦ ἀγίου κληρικοῦ πού συνδεόταν στενά μέ ἄλλους σύγχρονους Ἀγίους Γέροντες, τὸν π. Φιλόθεο Ζερβάκο, μαθητὴν τοῦ Ἀγίου Νεκταρίου, ὁ ὅποιος ὑπῆρχε καί ὁ πνευματικός του, τὸν Γέροντα Ἐπιφάνιο Θεοδωρόπουλο, τὸν Γέροντα Ἱερώνυμο τῆς Σιμωνόπετρας, τὸν μετέπειπα Μητροπολίτη Ὑδρας Ἱερόθεο, κτλ.

Ο ἄγιος γέροντας Ἀθανάσιος ἄρχισε τὸν ἀφιέρωσή του στὸ Χριστό ὡς μοναχός τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἀγίας Λαύρας καί ἔζησε πολλὰ χρόνια τῆς ζωῆς του στὸ Μαρούσι στὶς Παναγία τῆς Νεραντζιώτισσα. Πρός τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἴδρυσε τὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας τῆς Φανερωμένης.

Αφοτε μνήμη ἀγίου ἀνδρός ὅχι μόνον μεταξύ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ πού τὸν τιμοῦσε ὡς ἄγιο ὅταν ἦταν ἐν ζωῇ, ἀλλά καί μεταξύ ἐπιφανῶν Μητροπολιτῶν καί Ἀρχιεπισκόπων. Ο μακαριστός Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος Α' (Κοτσώνης) τὸν ἐπισκέφθηκε στὴν ἐπιθανάτια κλίνη του.

Νά εὐχαριστήσουμε τοὺς ἐκδότες τοῦ μικροῦ τεύχους γιά τὴν κάρη τῆς γνωριμίας μέ μιά ἀληθινά ἀγία μορφή τῆς Ἐκκλησίας μας.

Τίποτα δέν ὠφελεῖ τὸν ψυχή περισσότερο ἀπό τὴν μελέτη τῆς ζωῆς τῶν Ἀγίων, ἐπειδή οἱ Ἀ-

γιοι βάζουν στίν πράξη τό Εὐαγγέλιο καί μέσω τῆς μελέτης τοῦ βίου τους ἔχουμε τίν πιό αἰθε-
ντική ἐρμηνεία τῆς πίστης μας.

·Ιδιαίτερα ἐνισχύει τούς πιστούς ἡ ἀναστροφή μέ σύγχρονους Ἀγίους, ἐπειδή γίνονται οἱ
ζωντανοὶ μάρτυρες καὶ προφῆτες τοῦ Θεοῦ στὴν ζωὴν μας.

Συνιστοῦμε θερμά τὸ σύντομο τεῦχος στούς καλούς ἀναγνῶστες.

* * *

·Ἀρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, Μύθοι καὶ ἀλήθειες γιά τίς προγαμιαῖες σχέσεις, Νά προSEXου-
με, Ἀθήνα 2011, σσ. 267.

·Ο Ἀρχιμανδρίτης Ἰωάννης Κωστώφ εἶναι ἔνας ταπεινός κληρικός πού ἐργάζεται συστι-
ματικά - ἀλλά ἀθόρυβα - γιά τὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Στό παρόν του πόνημα καταπιάνεται μέ τό πάντοτε ἐπίκαιρο θέμα τοῦ σέξ. Ἐλεγε χαρακτη-
ριστικά ὁ ἀείμνηστος Γέροντας Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος γιά τούς σαρκικούς πειρασμούς.
«Τό θέμα σάρξ τό λύνει ἥ πλάξ». Μέχρι τόν τάφο ὁ ἄνθρωπος ἀγωνίζεται κατά τῶν σαρκικῶν
παθῶν, πού σκοτίζουν ὅσο λίγα πάθη τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου.

Μετά ἀπό ἓν σύντομο πολὺ γλαφυρό πρόλογο ὁ π. Ἰωάννης ἀρχίζει μέ τὴν περιγραφὴ τῶν
χαρακτηριστικῶν τοῦ ἐνστίκτου, τὴ σεξουαλικὴ διαπαιδαγώγηση, τὴ βαρύτητα τῶν σαρκικῶν
ἀμφιτημάτων, τούς τρόπους ἀντιμετώπισης τῶν πειρασμῶν κτλ. καὶ καθοδηγεῖ τόν ἀναγνώστη
στό διαρκῆ πόλεμο κατά τῶν σαρκικῶν παθῶν.

·Ο καλός συγγραφέας - ἀπό ταπείνωση - ἀναφέρει ὅτι ὅλα ὅσα καταχωρεῖ στό βιβλίο του
εἶναι καρπός τῆς μελέτης του γιά τόν σαρκικό πόλεμο ἀπό συγγραφεῖς κύρους πού ἐνδιέτριψαν
στό zήτημα.

·Η δική μας ἐκτίμηση εἶναι ὅτι τό βιβλίο ἔχει πολύ μεγάλη σημασία, ὅχι μόνον ὡς καρπός
τῆς μελέτης τοῦ καλοῦ συγγραφέα, ἀλλά προποντός ὡς ἀποστάλαγμα τῆς μακρᾶς διακονίας τοῦ
π. Ἰωάννη στό ἔξομοιοντήριο. Χιλιάδες ἄνθρωποι - κυρίως νέοι - πέρασαν καὶ περνοῦν ἀπό
τό πετραχόλι τοῦ π. Ἰωάννη καὶ ἔτοι ὁ καλός κληρικός γνωρίζει - ἀπό πρῶτο χέρι - τὴ φύση
τῶν πεπυρωμένων βελῶν τοῦ πονηροῦ πού ρίχνει ὁ διάβολος γιά νά παρασύρει τά θύματά του
στά δίκτυα τῆς ἀμφτίας.

Πολύ χρήσιμο βιβλίο γιά ὅλους. Ἱερεῖς, θεολόγους, κατηχητές, γονεῖς, μαθητές καί νέους.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Στίν στίλην αὐτή παρουσιάζουμε ὅλα τά βιβλία πού μᾶς ἔστειλαν ἀπό τίν 1η Ιουλίου 2011 μέχρι τίς
31 Δεκεμβρίου 2011.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

